

UDK 811.163.42'282'373 (497.5 Vis)

Rad primljen za tisak 10.12.2002.

Čakavska rič, Split, 2002, br. 1-2

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Vojmir Vinja, Ivan Mimica

Joško Božanić

Komiža

FACENDE OTOKA VISA

Prilog istraživanju leksika govorâ otoka Visa¹

Ovaj rad prezentira iznimno bogat leksik govorâ otoka Visa ekscerpiranog iz tekstova 60 šaljivih nefikcionalnih priča (facendi) koje se ovdje prvi put pojavljuju u mediju pisane riječi. Ove priče autor je bilježio u vremenskom rasponu od preko 30 godina, a među pripovjedačima ima i onih koji su rođeni u 19. stoljeću. Istraživanjem je obuhvaćen cijeli otok Vis, a pripovjedači su izvorni govornici Komiže, Visa te viških i komiških sela. Tekstovi predstavljaju vjeran magnetofonski zapis sa svim karakteristikama usmenog kazivanja na organskom idiomu. Leksička zanimljivost ovih tekstova proizlazi iz činjenice da su mnogi snimani pretežno u vremenu dok još uvijek na otoku nije prevagnuo utjecaj suvremenih globalizacijskih procesa, te ih s jedne strane karakterizira slavenska jezična i leksička arhaika, a s druge strane bogatstvo adaptiranog leksika aloglotskog podrijetla pretežno romanskog.

Leksemi su gramatički opisani i predstavljani u različitim kontekstima, uz bogatu frazeologiju, i uz naznaku stilističke vrijednosti izraza.

Tekstovi facendi izabrani su ne samo po kriteriju leksičke već i literarne vrijednosti. One su jezični dokument o arhaičnim viškim govorima i u isto vrijeme predstavljaju reprezentativnu vrstu više usmene literature čija je osnovna karakteristika komika.

¹ Ovdje skupljene priče predstavljene su u mediju pisane riječi a na temelju zvučnog zapisa iz autorove bogate fonoteke koja je nastajala od 1968. do danas. Glavni motiv ovog dugogodišnjeg rada bila je ideja stvaranja budućeg rječnika govorâ otoka Visa. Do sada je publiciran manji dio te fonoteke koja obasiže nekoliko stotina sati govorenja. Pored toga, autor je uza sve vlastite literarne tekstove na komiškom govoru objavljivao glosare tih tekstova. Popis autorovih radova opremljenih glosarima nalazi se u popisu literature na kraju članka.

Ključne riječi: *Komiža, facenda, usmena književnost, dijalekt, rječnik*

Key words: *Komiza, non-fikcion tale, oral literature, dialect, vocabulary*

UVOD O FACENDI

Tog ljetnog dana 1991. godine, u uvali Rogocić u blizini grada Visa, zbila se neobična predstava. Jedini glumac bio je Višanin barba Stipe Marinković Vergo koji je nekoliko sati pripovijedao priče publici okupljenoj oko stola njegove obiteljske kuće. Režiser te predstave bio je Joško Repanić Sardinjež, Višanin koji mi je otkrio pripovjedački dar ovog autentičnog viškog naratora u čijim pričama trajao je još uvijek jedan osebujan insularni svijet koji je u svom kretanju kroz vrijeme obišao svoj krug i tako dovršen dočekao svoj kraj koji je označila smrt posljednjih pripovjedača, posljednjih čuvara njegova pamćenja i tumača njegova smisla. Barba Stipe Vergo bio je jedan od posljednjih.

Nisam znao tog vrelog ljetnog dana 1991. kako je zapravo tanka nit koja povezuje taj stari, dovršeni, otočki svijet na zalazu s vremenom koje dolazi. Naime tog dana dogodila se radost pripovijedanja i radost slušanja priča o svijetu kojega više nije bilo, ali dogodilo se to u trenutku kada je meni prvi put bilo moguće tehničkom napravom te priče konzervirati. Taj prvi put, slučaj je tako htio, bio je ujedno i posljednji put. Samo nekoliko dana poslije tog pripovjedačkog događaja, zašutio je barba Stipe Vergo. Moždana kap oduzela mu je moć govora.

Poslije godinu dana šutnje, progovorio je barba Stipe Vergo i rekao svojoj supruzi Božici da pozove onog profesora koji je ono bio snimao njegove priče prije godinu dana. I pozvala mene telefonom gospođa Božica da dođem u njihov dom u Visu jer da je barba Stipe progovorio i želi mi ispričati priče koje je onaj put bio zaboravio ispričati. Tog popodneva, poslije nastave održane u viškoj srednjoj školi snimio sam te »zaboravljene priče«. Svjetlost sjećanja obasjala je posljednji put pričom sačuvano vrijeme viškog otočkog svijeta. Poslije nekoliko dana umro je barba Stipe Marinković Vergo. Bila su to njegova *lucida intervalla*.

Sve zapisane priče bile su *facende* – kako se na otoku Visu nazivaju usmene, nefikcionalne, šaljive priče.² Riječ je o reprezentativnoj vrsti usmene književnosti

² Vidi o toj umenoj pripovjednoj vrsti moju monografiju: *Komiške facende, Poetika i stilistika usmene nefikcionalne priče Komiže*, Književni krug, Split, 1992., posebno o pojmu facende vidi poglavlje u istoj knjizi *Prolegòmena za promociju facende među pripovjedne vrste usmene književnosti*, str. 13 – 71.

otoka Visa, vrsti koja je tek u novije vrijeme dobila literarni status. U hrvatskoj znanosti o književnosti Maja Bošković - Stulli prva je u nas pisala o nefikcionalnim pričama usmene predaje kao o literarnoj vrsti. Tu vrstu nazvala je *pričanje o životu*, prema terminu Jána Micháleka kojim je on imenovao priče o vlastitim doživljajima. M. B. Stulli određuje značenje tog termina ovim riječima: »...obuhvaća sjećanja o realnim doživljajima i događajima bilo iz vlastita pripovjedačeva života, bilo prema kazivanju suvremenika ili bliskih predaka koji su doživjeli zgradu o kojoj je riječ.«³

Analizom *facende* kao nefikcionalne narativne forme usmene književnosti utvrdili smo da je njen nefikcionalan karakter posve irelevantan za njenu literarnu narav, ali da je, s druge strane, takva priča, ma koliko bila istinita, ipak fikcionalizirana već samim time što je strukturirana prema zakonima naracije. Izbor iz fakticiteta doživljenog, prostor je slobode, literarne kreativnosti. Razlog da se izdvoji događaj iz toka zbivanja i ispriča publici mora biti opravdan. Realan tok zbivanja često ne daje takvo opravdanje te je potrebna pripovjedačeva intervencija. Pripovjedač često proizvede događaj s namjerom da na taj način proizvede priču o događaju.

Izbor facendi u ovom prilogu nije slučajna. Ovaj izbor motiviran je željom da te priče obuhvate sve karakteristične teme otočkog života, ali isto tako da budu skupa mozaik - cjelina koja će kao takva zadovoljiti kriterij literarnosti. S druge strane valjalo je zadovoljiti i kriterij leksičke zanimljivosti. O tome svjedoči i bogat glosar uz ovdje objavljene facende.

O ZAPISU OVIH FACENDI

Ovaj zapis usmenih priča otoka Visa nastao je u vremenu koje je po nečemu jedinstveno. Prvi put u povijesti bilo je moguće živjeti dva potpuno različita vremena. Vrijeme moje prabake Keke Kordić, rođene u 19. stoljeću, čiji je otac, prema njenoj priči, tražio kraj svijeta, ploveći Mediteranom, budući da nije vjerovao da je zemlja okrugla, i svijet moga djeda Joza Božanića, također rođena u 19. stoljeću, čije su priče u mom djetinjstvu izazvale moj trajan interes za facendom, svijet je koji je bez vidljive promjene trajao stotinama godina. Kolektivnu memoriju tog svijeta održavala je usmena predaja, a u njoj je facenda imala ključnu ulogu. S druge strane ja sam s magnetofonom u ruci pripadao jednom nevjerojatno brzom vremenu. Za istim stolom sreća su se tako dva posve različita vremena i nikada

³ M. B. Stulli, *Usmeno pjesništvo u obzorju književnosti*, Zagreb, 1984., str. 330.

više u povijesti tako različiti svjetovi neće sjediti za istim stolom. Taj privilegij koji sam kao zapisivač imao, omogućio mi je da primijetim literaturu u svakodnevnom, dakle običnom usmenom pripovijedanju koje je održavalo pamćenje publike i usmenih naratora. Ali u vremenu kada se počeo gubiti značaj usmene predaje, kada se među mladima izgubio interes za priče starih, ova predaja bila je prvi put u povijesti osuđena na zaborav. Jedino tonski i pismeni zapis mogli su tu priču sačuvati, zadržati u vremenu, spasiti je od zaborava.

Tako zapisane, one su izazov za različite vrste istraživanja. One u sebi sadrže leksičko bogatstvo otočkog svijeta koje je zbog svoje izoliranosti moglo sačuvati jezičnu i leksičku arhaiku, ali u isto vrijeme taj svijet bio je morem povezan s drugim narodima i kulturama, pa prema tome izložen utjecajima drugih jezika o čemu svjedoči u prvom redu leksik ovoga govora.

Ove priče predstavljaju mentalnu sliku jednog insularnog svijeta na njegovu zalazu. Rafiniranost kazivača, umijeće pripovijedanja, ali i kultura slušanja koja tu umijeće usmene naracije omogućuje, svjedoče o veličini gubitka koji se dogodio u vremenu u kojemu je usmena riječ potisnuta vizualnom informacijom.

BARBA STIPE VÊRGO OBO FACÊNDI⁴

1. Nîmo věj kû prôvjât facênde. Gotôva je ćã. A i věj nî jûdîh. A ovî mlôdi bižîdû ol stôrih. Stôri mǎlo i grêdû vônka. Nǎ gredu je mǎlo têga svîta vêc. A tâko je dôšlo dôba – dôjdeš îz poja, večêroš i stǎneš pri televîzor i glêdoš. A ovô mlajarîje îde po kafîcîma.
2. Mî smo kakò dicǎ ùvik bîli meju starîjima. I tû je mèni nôjveće krîvo. Jer mî smo bîli ùvik sa stôrima jûdîma. Jêsmo kopǎli, jêsmo bîli nǎ more, jêsmo večer bîli za komîn, ùvik smo sedîli kol stôrih jûdîh. Zātu si i znôl čǎgod. I ondǎ si slûšol onê stôre jûde kakò se onî razgovôrǎju. A sǎl, ako jedôn mlôdi sedî nǎ gredu i jô son dôšal i sêl son do njêga, ôn se ôlma dîže. A ôn nê zno da ol mène môže čǎgod çût i nauçit. Jer jô njêmu nêcu prôvjât sômo ča sôn jô doživîl nego i ča sôn çûl ol jôš starîjega svîta ča sù onî doživîli. Tâko da ćeš tî çût ol trî-četîri generâcije ol nôse dvîsta gödišć.

⁴ U ljeto 1991. snimao sam u uvali Rogocic u blizini Visa facende barba Stipe Marinkovića Verga. Ovo je zapis o njegovu razmišljanju o sudbini usmene predaje u vremenu prekida komunikacije između mladih i starih.

BARBA JAKOMO BUCCI OBO FACENDI⁵

3. Barbirija je bila mišto di su se prōvjale facēnde. Tò su bìli rìbori, težōci, študēnti. I ùvik ši imòl prīlike cùt cāgod interesāntnega. Bìli bi šēli, čakulāli, štīli nōvine, hòli su Nōvo dōba i Obzor. Tū je bilo pri nēgo je pōcel rāt. Kal je pōcel rāt, ondā se je svē razbìlo. A bìlo ih je rāznih. Bìli bi čakulāli. Ondā se pułitika razvijāla, komunizāma, harvōtstvu i svēga je bìlo, Jōsko. Bìl je Lūka Kolelaštra, pūno dōbar za prōvjāt. Ondā Matējo Napulincīn, ondā štōri Bijōnda, ondā burba Šīme Cingrija. Ô, pūno je bìl interesāntan Paćunīć. Pūno je bìl interesāntan, ô. Jô, kal son ovōdi sōm, kal son is mojūn ženūn, pūno mēni dūjde nā pamet facēndih. Ali tukālo bi pīšāt, ali ne mōgu štīt, ondā nī cō.
4. Prī rāta u Komīžu, u mojū dōba, kal son jô bìl mlōd, bìlo je līpo. Pōšli Parvēga rāta zavlodāla je bìla vèliko mižerija jer je bìla poginula loža i nī bìlo rībašćine. Ondā je bìla taljōnsko okupācija kojō je durāla trī godišćo. Ondā je bìlo dōsta bōje jēr su dōvāli dēke. Pok se svīt dūžīl. Kopāli su težōci po žurnōtami ša rašlōvjenun kvašinun, krūhon sūhin i glōvīma ol slōneribe. Bìla je prōpju mižerija. Ondā se svīt nī znōl brīt sōm. Tāko smo mī u barbiriju ùvik imāli poslā. Rīlko se je kū znōl brīt. Ondā bi dūšli na rīvu vèlikun brōdūn ol šetemōne, ol dvī šetemōne, a nimāju pinēž za se obrīt. A mūj otāc je bìl pūno dōbri covīk, šal jô nē da fōlin svūga òca. - *A ca nēćeš da se obrīješ?* - bìl bi ga pitōl. - *A, burba Tōne, nīmon pinēž.* - *Ovāmo hodī, kal būdeš imāt, ondā ćeš plōtīt.* - Govorīl je komīški, ali pūno šlābo. Natukovōl je komīški, ali tāko da je cinīl smīh svītu. A ondā, kakō se je svīt smījōl, ūn bi i perapōšta govorīl nāpuko nekā se smījū.
5. A pomālo pōcel šōdīt svīt lōzu i pomālo pōcelo hođīt ložjē nāpri pok je bìlo dobrō. Fābrike su lavurāle, žēnske su lavurāle, štanjīni. Svē se je lavurālo nā ruke, nī bìlo mākinih. Bīle su dūšle tamburāšice u Komīžu žvonīt i kantāt. Jelnēga su žvōli Piškīci. Bìl je iz Žāgreba. Bīle su trī kafetarīje. Mōrotovi su imāli kafetarīju *Vīški bōj*, ondā je bìla ol mālo bōjih čitaōnica. Ondā je tī Piškīci dūšal i otvorīl kafetarīju i oštariju u Īvaneta. Ondā je bìla kafāna *Hūm*. Bìlo je

⁵ U siječnju 1990. istraživao sam usmenu predaju Komīžana u San Pedru u Kaliforniji. Jedan od kazivača bio mi je tom prilikom barba Jakomo Bucci koji je 1943. napustio Komīžu i otišao najprije u Italiju, a potom u USA. Kao brijač u brijačnici na komiškoj rivi bio je svjedok pripovjedačke atmosfere i brojnih facendi budući da je brijačnica bila mjesto gdje se nije samo brijal o i šišalo već je to bila svojevrсна pučka tribina, mjesto gdje se pripovijedalo. O atmosferi komiške rive između dva svjetska rata govori ovaj kalifornijski zapis.

švîta na rîvu, ma kâkvi Amërika. A jô son bîl jôš mlôd. Drùštveni živòt je bîl bogât. Bîlo je pùno furêštega švîta. I këlnerice sú bile dûšle furêšte. Turîšti sú dohodîli radi Mòdre špîle. Bîl je hotël *Nâpa*. Jòško, bîlo je pùno žîvo u Komîžu mojê mlâdošti. A barbarîja je bîla glôvnu mîšto dî sú se prôvjale facënde. Bîli bi dûšli jûdi u barbarîju i kal njin se nî bîlo za obrît ili ostrîc, šômo da isprôvju ili cûju kojû novu facëndu. Tâko se je živîlo, šmîjâlo i îskercâlo. A i kantâlo se je, švâk je kantôl u onò dôba. A jê se vèj u Komîžu, Jòško, kantô, i šmîjê, i prôvje facënde kakò u onò vrîme kojêga se jô îspomînjen?

KAKÒ JE NAŠTĀLA I NEŠTĀLA OKJÛCINA

1.

VĪŠKOVIĆ GRŌDI OKJÛCINU

1. Bîl je jedôn Vîšković. A bîl je vëliko glôvâ, žnòš, otî Vîšković. Admirôl je bîl dûžda mletârškega. A imôl je škvêr u Pôlu. Ma tû je bîlo nôše pùno gòdišć, kal je Dalmôcija bîla pol Venëcijun.
2. I ovî, ca govôrimo, Vîšković, kakò se je tûkal pròtiv Tûrok, ražumîš, njêmu dûžd mletârški dâ će mu dât ca gûl hòće, nekâ ûn îzaberê žêmju kojû će mu dûžd poklonît za onò ca je ûn napravîl u râtu pròtiv Tûrok.
3. Ā, kal je bîlo, oprêmîl otî Vîšković galiju i oputîl se ûn îskât terên po škojîma. Dûšal ûn na Vîš. Glêdo ûn škûj, lîpi škûj, i da će pûc bròdon pul Komîže. Āli, ca šê je dogodîlo, šlâbu vrîme, pùno šlâbu vrîme ucinîlo, dûšla nevêra iz ôstra i ûn dî će, kûl će, vajâlo je pojât. I ûn se armîzôl u OkjÛcinu. Dûšla nûc i onî tôtî armîzôni u Pòrat ol OkjÛcine. Āli tâl jôš nî bîlo OkjÛcine. Ūn je dûšal u pûštu vâlu. Nînder nîkoga.
4. Ma bûdi se ovî Vîšković ûjutro, glêdo ûn, nevêra pašâla, lîpu vrîme, obonacâlo, îstêklo sùnca, a ûn stojî na kuvêrtu i glêdo, glêdo u cûdu, glêdo cešmîne. Bûšak gûšt, vëliske cešmîne, ma žnòš kojê sú tò cešmîne bile. Govorîl je pokôjan otâc da ih dvô covîka nîšû mògla opâšot, a visokê bârz dëšet-petnâšte mètrîh. Cešmîne.
5. »Alavîja«, govôri ôn sônšôbon, »alavîja! Šrîca za nevêru. Šrîca da nîšôn îšal pul Komîže, da son dûšal ovòde, dâ son dûšal ovòde do ovêga ôkuca, šrîca za nevêru dâ son olkrîl ovû blôgo.« Ūn je imôl škvêr u Pôlu i njêmu je tû bîlo za

kolúmbe ol bròdih ca ìh je gròdìl, a ù tu vrìme cešmìna je bìla pò žloto jèr še je na pòle ol cešmìne Venècija gròdìla.

6. I tãko Visković odlùcìl da nèce pùc dãje, da je nòšal ca jè ìškòl, i jòvìl ùn dùzdu mletãrškemu da je ìžabrol jelnù vãlu na Vísù, blízù Komìže. I dùzd mu je tũ òlma odobrìl. A Okjùcina je døbila ìme po òkucu, tòti je jelnã pũta kojò še vidi iz komìške bõnde, vèce vãmo ol Kãmika, i iz vìške bõnde. Žãtu še i zovè Òkuc, Pũta ol Òkuca. I po tẽmu Okjùcina. A tòti je i puntìn ca sè i danãš zovè Viskoviãa puntìn, po otẽmu Viskoviãu iz Pòle.
7. I sãl, kal je Visković tũ sìnjòl, otũ Okjùcinu, vèlike cešmìne, ìšal ùn u Pòlu i oparcòl še za organizìrãt posòl, za pocèt s'ìc ote cešmìne. E ma prì je vajãlo ugròd'it kũlù. Nòjpri je vajãlo ugròd'it kũlù za še mòc bròn'it ol gušãrih. Ù tu vrìme šu napãdoli gušãri, ubìvãli, pjãškali, bìlo je švèga. Žnòš, u onã vrìmenã.
8. I opremìl Visković galiju za pùc pul Vísã. A jelnù mãšku je imòl na brodù, jelnù cõrnu mãšku je imòl. Prì šu stòri ùvik deperãli mãšku na brodù dã njìn še iz krãja ne ukarcò kojì m'ìš. Pok je intrìga. I tãko je i ovì Visković deperòl mãšku na brodù. Cõrnu mãšku.
9. Vãzel ùn mèštre šõbon nã brud kojì ce gròd'it kũlù i do njè òlma crìkvicu švètega Antũnija. I jelnèga vèlega kòkota je vãzel u kapunèru šõbon. Kòkota, jërbo u onò vrìme kãl šu še dũbli fundamènti, bìl je tãki òbicoj, ubìli bi kòkota i glòvu mu štãvili u fundamènt. Tãko šu v'ìrovoli stòri da je ondã kuãa cvãrstjo, da še nèce raspãšt, da ce b'it životã, jërbo di kòkot kukurìce, tòti n'ìkur i živì, tòti je životã. Mèni je tũ pròvjòl i pokòjan Frãne Leštić, ùn mi je pròvjòl da je njegov òtãc na Švècu ubìl kòkota i u fundamènt butòl glòvu ol kòkota kãl šu gròd'ili kùcu. Prì šu stòri ù tu pũno cõtãli.
10. I dùšli onì u Pòrat ol Okjùcine. Ískarcãli še mèštri, ískarcãli orùje, a Visković nòšal jelnù lìpu m'ìšto, malo dãje òl mora, ma jelnù kvãrat od ùre hòda, nònke, nòšal m'ìšto d'ì ce ugròd'it kũlù i crìkvu švètega Antũnija. I ãla, pòceli onì lavurãt, ìzdũbli fundamènte. Naprãvili japjènicu za jòpno da imãju ís cìn gròd'it, otvorìli petròru za štìne brãt. Pòceli lavùri.
11. Šãl je dùšlo vrìme da vajò kòkota ub'it za mu butãt glòvu u fundamènt. I Visković vãzel s'ìk'ìricu i oš'ìkal kòkotu glòvu.
12. Àli, ca sè je dogod'ilo sãl, škocìla mãška tèga momènta i kondir'ito polbìla glòvu i utèkla u bùšak. Onì za njũn, a onã še prištrãšila i vròg ce je nòc. Íšcu vãmo, ìšcu nãmo, ma n'ì te mãške i n'ì je. Ízneb'ìlila mãška ís glòvũn ol kòkota. I pòzorla mãška glòvu ol kòkota, a drùgega kòkota n'ì. I ca cẽmo sãl, m'ìšle še

onì, ca ćemo sâl? Pošòl ne smî fermât. Tòti su jùdi, tòti su meštri, tòti je impenjòno tòko švîta. I Vîšković, ca će, kakò će, odlūcìl Vîšković da se gròdi fundamēt bēž glōvê. Bēž glōvê ol kòkota.

13. I ugrodìli onì kùlù, ugrodìli crìkvu. Dòvel ovì Vîšković tãmo iz terafërme jùde za šìc bùsak. I tãko je pòcel živòt u Okjūcinu, u otù vãlu dì je Vîšković onēga jùtra pòšli nevère vìdil bùsak ol cešmìnih.
14. A mǎška, e mǎška, pòšli nìkega vrìmena vròtìla se nã brud. Glèdo je otì Vîšković: »A nešrìcnja bìla, a vròga pòzorla, proklèto lùpeško, bòje da sí cìlega kòkota ùkrola, nēgo glòvu!«
15. A onã kako da to nì njēzin pošòl. Mǎška lùpeška!

2.

MǎŠKA LÙPEŠKA

1. Bìla je u Okjūcinu jelnã mǎška ca sù je žvòli mǎška lùpeška. Jelnì su imãli tũ mǎšku, a vèce su ol njē imãli scēte nēgo korìšti. Còrnã je bìla kakò garbùn. Bìla bi ti u ociglèd cãgod ùkrola. Polòce mlìkò iz pòta na stolù, ukròdè bükvu oli līgnu, nãcme šìr i tãko. A kal je nogùn žabalòš, dūjde òpet *mjau, mjau*, kakò da nì njēzin pošòl.
2. I tãko tò mǎška, a da ca će, kakò će, da bi je vajãlo deštrigât. I sâl, ovã famìja, ca je imãla tũ mǎšku, šidē onì ža stolēn i dogovòrãju se ca će is otùn mǎškun. Šal, žnòš kakò je, nì nìkomu drògo ubìt mǎšku, a netât je se nì lakò. Jedòn govòri da bi je vajãlo butât u vrìcu i olnìt je dīgòd dalekò u bùsak, a drùgi da ništa nì ol tēga, dà će se mǎška vròtìt. I pãlo njìma nã pamet dà bi je vajãlo olnìt na Kãmik. Tòti je jedòn škojìc Kãmik, ma nì pedesēt mètrìh ol krãja defòra Púrta ol Okjūcine. Ê, govòre onì jedòn is drùgin da je tũ pãmetno jērbo da mǎška nēce priplìvot do krãja, a tãmo na Kãmik je mšìh, gùšćericìh, ìmo ol cēga živìt.
3. Ì, kãl je bìlo, cãpãli onì mǎšku i is njùn u gajètu. Ìsli onì na vešlã pomãlo na Kãmik i iskarcãli mǎšku na Kãmik. Largãli se ol krãja, a mǎška oštãla na Kãmik.
4. Ìsli onì dvìnut pripòšte ì, kal su tũ urèdìli, dūšli onì u Pòrat na kròj. A mǎška na kròj! U Pòrat! *Mjau, mjau*, kako da nì njēzin pošòl.
5. E, šidē onì sùtradon za stolēn - obìdvaju i dogovòrãju se ca će is otùn mǎškun. Kakò deštrigât mǎšku? Nì mǎšku lakò ubìt, govòri jedòn, jērbo da mǎška ìmo dèvet živòtih. E, ãli vajò se netât otē mǎške lùpeške. A kakò?

- Žnotè ca jè, nāši, jo žnōn kakò cemo še netāt māške lūpeške.

- Kakò?

- Līpo. Vežāt cemo njun kolo tarbùha ślāmu, izvēžāt śpōgēn i uzèc. Mi nēcemo uzèc māšku, nēgo ślāmu. A hòce onā izgorìt oli nēce, tū je njēžin pošōl.

- E, ovā ti je pāmetna! Vajō njun naprāvit śamōr ol ślāme i uzèc ślāmu. - Őlma śu śvī konfermāli da je tū nōjpametnīje za še netāt otē māške lūpeške.

6. Ā, kal je bīlo, naprāvili onī śamōr ol ślāme māški. A bīlo je tō na ložjē kal śu lavurāli i bīl je tōti jedōn vèliki plūt ol śmrīcā. Bīli bi pōpri jūdi ũbroli kīte ol śmrīcā i isplèli plūt. A tī plūt bīl je radi ślōpa òl mora, da mōre mānje ślōpi ložjē kāl śu fortunōlī. Ā, ca govōrimo, izvēžāli onī njūj tū ślāmu òkolo śtūmka i nazēgli. A līto je bīlo, śūśa vèliko, śvè śūho. I uzēgli onī tū ślāmu. Mā kal je māška cūtīla ògonj, zaletīla še onā u plūt, provūkla še māška kroz plūt, žādīl otī nažežēni śamōr ol ślāme za plūt, uzēgal še plūt, a māška škāmpa vīja.

7. I gorī plūt, čapāla onā śūho trōvā òkolo. Kū cē tū izgōšīt? Ē gōše onī, gōše, tarcē nīki dōli pō more, nōše mōre, polījū, a ca cē ti kāl še ògonj rašīrīl. Gōše onī tū, gōše, a nīki cē ti:

- Mī śmo uzēgli māšku, a māška Okjūcinu!

8. I nīkako śu onī tū vèlikun mūkun uspīli izgōšīt. I kal śu izgōšīli, onāko umūrni, zacādjeni ol dīma, grēdū dōma. Onī dōma, a māška pol śtūl. Kakò da tu nī njēžin pošōl.

9. Jōpet onī za śtolēn obo māški da prōkleta bīla, da vāko, da nāko, da je vajō deštrīgāt. Kakò? I domīslīl se je nōjstārīji u kùcu kakò cedu še netāt tē māške lūpeške.

- Ővo vāko, nāši. Čapāt cemo je i butāt cemo je u vrīcu. Jedōn ol vōś mlājīh olnīt cē māšku u vrīcu do Jēžera i tumbāt cē māšku u Jēzero. - Tōti blīžū Okjūcine je jelnā vèlo jāma, nē žno njuj še lnā. Hītīs śtīnju dōli i ne cūje še. Tōti śu, prī jūdi hitivāli śtōre bēstije.

- Śomo žnōte, māšku vajō istrēšt iz vrīce neka pāde dōli, a vrīcu je grihotā tumbāt, vrīcu vajō donīt dōma. ũ tu vrīme vrīca je pūno vrīdīla. U vrīcu še je nošīlo trōvū, gnjūj, kūpilo rogōcē, perūśce, cukadēle. Ol vrīce bi še bīl naprāvil škarpūc kal je dažjīlo za še pokrīt, na vrīcu bi še śēlo nekā je tēplo pol gužīcu. A do vrīce nī bīlo lakò dūc. ũ tu vrīme vrīca je pūno vrīdīla.

10. Ā, kal je bīlo, pāla tūka na jelnēga da ũn olneśē māšku u Jēzero. I nī drūge, čāpa òn māšku, būta je u vrīcu i vēžī ũśce śpōgēn. I grē òn, grē tāmo pul Jēžera

da će tumbât mǎšku. Grê ôñ pûtên i švê še mǐsli: »*Ako mǎška ìmo dèvet žìvòtih, ovò njuj jô grên vazêšt pèna trêčega!*«

11. I dūšal ûn do Jêžera. Odrīšil vrīcu pomǎlo, pūmnjun, da mu mǎška ne škampô vônka. Ê, okrênîl ûn vrīcu nǎpuko i dǎ će istrêšt mǎšku u jǎmu, a mǎška cútila dubinù pol šòbon i po vrīci ùzbardo - žagrancǎla ga gròncima, ûn še prīstrǎšil i pūštîl i vrīcu i mǎšku. Šve je îšlo u dubinù. Šve je u Jêžero propǎlo - i mǎška i vrīca.

- A ješî je hîtil? - pitǎju ga kal je dòma dūšal.

- Hîtil šon je, ma šon hîtil i vrīcu jërbo me je žagrancǎla kal je cútila jǎmu.

- A nešrîcnja bîla, i vrīcu non je ùkrola, mǎška lùpeška!

3.

COVĪK KOJĪ JE CINĪL PŪTÈ

1. Burba Tòne Gòbretov bîl je jedôn pūno dòbri covĭk. Žìvîl je u Okjūcinu ís famĭjun. Lavuròl je ložjê. Hodîl je nǎ more, na šardèle, gonîl je na mùlǎ darvǎ na Lūkù za prodât. I ol tèga je famĭja žìvĭla.
2. Āli promĭnĭlo še je vrĭme. Vêj še nĭ mòglo žìvĭt po prĭnjašnju. Švĭt pòcel napūscǎt Okjūcinu. Burba Tònetu dicǎ omǎkla po švĭtù, u Jamèrike. Dūšla štǎrušt.
3. A šezdešete gòdine daržǎva žatvorĭla škùlu u Okjūcinu. Žatvorĭla še je škùla jërbo je oštǎlo mǎlo dicê i da će dicǎ hodĭt u škùlu u Komĭžu. I tǎko, mǎlo po mǎlo, ocĭdĭl še švĭt, vej nĭ nĭkoga. Oštǎle kùce pròžne. Žapūšceno ložjô, kupĭne, drǎce, pǎucine, pŭtĭ žarêšli.
4. Šòmo je oštòl burba Tòne. Žovŭ ga njeğòvi da dŭjde žìvĭt u Komĭžu, ma ûn nĭkako, da ûn nêće iz Okjŭcine, dǎ še je ûn rodĭl u Okjŭcinu i dǎ će i umrĭt u Okjŭcinu.
5. A imòl je burba Tòne uzòncu, kal bi hodĭl pŭtên, fermǎt še pòk popròvjǎt pŭt, ošĭc košerǎcun kojŭ grònu ca jê prihĭcǎla prĭko pŭtǎ, òli pokrešǎt tajèntun štĭnu ca je bĭla perĭkula za pǎšt prĭko njê. Vǎžda je ûn nošĭl Źžo še košerǎcu i tajèntu. A žnòtê kǎki su pŭtĭ u Okjŭcinu - kǎrs, štĭne, bŭšak, a ža u švê kǎl še ne grê, kal nĭ švĭta pok tu lêšto obrêštê.
6. I tǎko je dŭšlo vrĭme da vej nĭ kŭ imòl hodĭt pŭtĭma, ni bêštĭja ni covĭk, āli burba Tòne je švêj pokrešĭvòl štĭne i šĭkal bŭšak da ne pokrĭje pŭtê. Kǎl bi burba Tòne bĭl îšal na kordŭr olvǎrê tŭnju na Źgore òli tumbât pjŭškalo na lĭgne,

dòkle bi bìl sídìl na kordûr, vâzda je pokrésivòl štìne za nè dangùbit, nekã je ròvno, nekã je lìpo za šest, da kògod ne pãde. Tãki je burba Tòne bìl covìk.

7. Mã, jelnèga dóna prònil se je glòs po Komìzi da rìbori vèj nìsù nìkoliko dòn vídili burba Tònetà. Da mu se nì cò dogoðilo, da nì bòlestan? Da vajò pùc u Okjùcinu víditi ca jè is burba Tòneton. I ìšli jò i Àndre Pojòk, ìšli mì mojìn àuton pul Okjùcine.
8. Dūšli mi u Okjùcinu. Oštāvili àuto Pri kùlù i isli nã noge dōli u Pūntu víditi ca jè is burba Tòneton. Dūšli mì na vròta ol njeğove kùce, a burba Tòne u poštèju.
 - A ca jè, burba Tòne, ještè žìvi?
 - A òvo me u poštèju. Bòlestan sòn, jìmon fìbru.
 - A vajāt ce pùc pul Komìze
 - Vì hòlte, a jò nècù. Kù jè tu víditi da se bolèšni covìk dvìne iz poštèje?!
 - Ma u Okjùcinu vej nì nìkoga, umrìt cete.
 - Alà, sìnko, svì cemo umrìt. A jò nècù iz Okjùcine dòkle sòn žìv.
 - Ma mocã pul Komìze. Pošlali su noš vãši dã voš dovedemò u Komìzu. Gōri je Pri kùlù àuto. Lìpo cete se ukarcãt u àuto i mì cemo voš dovest u Komìzu.
 - Pùjte vì, ma jò nècù. Ku jè víditi da se bolèšnega covìka dvìze iz poštèje?
9. A jò i Àndre cãpa mì njèga, obucì ga i pòlruku is njìn vònka. I tãko smo pòrtili pul àuto. Vòdimo mì burba Tònetà jedòn iz jelnè, drùgi iz drùge bõnde. I grèmò tãko putèn, a burba Tòne svèj žabalòjè štìne, e na jelnù bõndu, e na drùgu bõndu. Da ne bì kògod pòl. Cìšti pùt pri sòbon ol stìnjok, a znò dã mu je tù žòlnji pùt ca grè otìn pùtèn kojìn je hodìl cìli žìvòt.
10. I dūšli mì do àuto onòndi Pri kùlù, do Crìkve svètèga Antùnija. I ukarcãli mì burba Tònetà u àuto. I pòrtili mì pul Komìze. Jo nè žnon je smò pašãli stù metrìh, kal jelnã còrno mãška pašãla non prìko putã.
11. Kakò da to nì njèžin pošòl!

MÔRE

4.

LUNA MANGIA TUTTO

1. Jelnã špurtènjaca rìbola je budèlima nã Bišovo. Špurtènjace su ù tu vrìme prãtìle trãte i kãl bi trãta žavãrgla, onè su imãle prãvo butãt budèle ìza trãte, da ùjmu onè šardèle ca utecù.

2. Tê nõci bìlo je šlābu vrīme, pulentāc, a kāl je pulēnt, šlābu je štōnje u Pòrat. I, kakò se nī mōglo rìbot pòl Bišovo, bìli sù svī bròdi u Pòrat vėžoni źa kròj ìli na šìdro. A tēga mròka līpo se je lovìlo pòl Bišovo. Ma ovī švićòr ca je bìl, govòri òn družìni:

- Cùjete, nāší, šal vajò štòt atēnto kal mīsec ístecē, pāšt će vītar, jer mīsec pridobĳe vītar. Govorìli sù stòri da *luna mangia tutto*. Provāt ćemo butāt mrĳe.

3. I nī bìlo drùge, cīn je mīsec ístēkal, vajālo je òrnot vešlā i pūc pul pòšte. Vòze onī, ma vītar forcòjē. Mīsec nā nebo šjò, a vītra još i vėće. Ca ćemo šāl? A nī drùge, vajò pūc kolo škòja u Mezupòrat u bonācu. E vòze onī, vòze, a vėliku mōre ískopālo. Jedvā sù dūšli do Mezupūrta, mōkri, trūdni. I tōti sù se armízāli, vėžāli brūd źa prėžu i ĩšli lēc pol tēndu u gajėtu. Ma drùgu ol katīne dūšlo za pūc uciniť potřibu. I òn āla na kròj. I kal je òn obāvil posòl, vròtīl se ù brud i źāšpol.

4. Ma ù źoru obonacālo. Parvī se je ustòl švićòr. Narėdīl je òn da vajò pòrtit pul Komĳe i ískocīl na kròj za odrīsĳit barbĳtu ol prėže. Po Íšùkaršta, glėdo òn, a vėliki runcūn blĳžù barbĳte, dobòta je ízgāzil nò nje.

- A kojĳ ga je vò oprāvil nocās ovòde na rĳvu? - A drųg ol katīne òlma mu je rešpondīl:

- Tū sòn jò nocās napravīl, švićòru!

- A figūra pòrka! Pok voš nī šròm ovòde na rĳvu kalāt gāće, ca nĳstē mōgli puć u bùsak, nēgo ovòde na rĳvu!

- A, švićòru, jò sòn promĳslil ovāko: Ca cù se mùcit hodĳt dāje, kal je vėliki mīsec nā nebo. A vĳ šte rėkli da *luna mangia tutto*!

5.

NA PRÒVU DÒŽ, A NA KARMÙ VĔDRO

1. Tū sù bìli nĳki Lešćicovi íz Švėca. Jo nē źnon kakò sù se źvòli, a bìli sù brāca i imāli sù gajėtu. ĩ, kal je bìlo, napūnili sù onī tū gajėtu dòr i pòrtili pul Komĳe. Jedòn je bìl na pròvu, a drųgi na karmù, na temūn, a ĳzmeju njĳh bìl je vėliki stųg dòr, tākò da jedòn drųgega nī mōgal vĳdit. I tākò onī pomālo jĳdre pul Komĳe, vòde tā darvā źa prodāt u Komĳu.

2. Ma u pütù ih je ćapòl dòž. A ovì brát ca je bìl na karmù, òn še vèselo isvùkal i bùta ròbu pol škâf. I táko gùl, lito je bìlo, stojì na temùn. A brát ovì drùgi, na pròvu, ùn še nì isvùkal. Njèga je dòž dobrò ismocìl.
3. Kàl sú še približìli Komìzi, fermòl je dòž. Ì, kal je bìlo, ovì brát gòli, un še je istòr, osùsìl i obùkal šùhu ròbu, a ovì brát ca je bìl na pròvu, ùn je mòkar. Àli ne vìde še onì jòš. Kàl sú onì arvāli u pòrat i armizāli še, sāl še onì iskarčāli na rīvu, a glèdo ovì mòkri šùhega:
 - A tì sí, po Isùkaršta, sùh!
 - A tì sí, po Isùkaršta, mòkar!
 - A kakò nēcù bìt mòkar!
 - Òli sí pòl ù more?
 - Da ù more! Àli recì tì mēni kakò sí tì sùh, kakò te nì ismocìlo?
 - Ma recì tì mēni kakò sí tì mòkar? Ol cēga sí še ismocìl?
 - Òli na karmù nì dažjìlo?
 - Dažjìlo? Òli je na pròvu dažjìlo?
 - Da dažjìlo! Dažjìlo je mīhon! Àli, recì ti mēni kakò še tì nīšì ismocìl.
 - Kakò ću še ismocìt kal na karmù nì dažjìlo! - Švèga su rìbori nāšì dožìvìli pò moru, àli tèga jòš nì dožìvìl nìkur da na pròvu dažjì, a da je na karmù vèdro.

ŽEMJÀ

6.

BETLÊM GRÊ U RÔJ

1. A ovì ca je bìl Višković, ca je ol dūzda mletārškega dòbil Okjücinu, ùn je pròdol Okjücinu Meštrafrònetovima. Njèga je Okjücina žanīmāla dòkle je bìlo cešmìnih za kolùmbe ol bròdih, a kàl še je tū cešmīnu pošìklo, ondā je ùn Meštrafrònetovima pròdol Okjücinu. I ovì je Meštrafròne pòcel šòdìt ložjè i dól ùn žēmju ovìma ca sù šìkli sùmu, dól ùn njìma žēmju nekā lavurāju ložjè, dól njìn ùn žēmju na pètu. Jedòn dìl njèmu, a četìri kù lavurò.
2. I Betlêm, onì sú Žoròtović, i Betlêm vāžel vèliku particèlu u Marìje Meštrafrònetove, vāžel je na pètu za usòdìt ložjè. È, ma kal je ùn tū usòdìl, kal

je dušlo nã rud, oštãvil je ûn skrãne u gomile za hrõnãvat grõzje nekã mu je mãnje za dãt gošpodarìci, ovûj Marìji Meštrafrõnetovuj.

3. I, kãl ti je bõlo, nãkun pet-šest gõdišć, dušla onã po jemãtvi na lozjê, dušla vïdit je cõ Betlêm oštãvil grõzjo. Glêdo onã, vizitõjê lozjê. Nî nîšta.

- Vî šte pûno dõbar i poštën covìk. Nîšta grõzjo nîšõn nõsla po lozjû. Švê šte ùbroli.

4. Ma nãkun dvo-trî godišćo, ûn še isvãdil is jelnîn suš'ïdon kojî je znõl da ûn vãro šjera Marìju. I ovî doportõl šjeri Marìji da ûn cinî po lozjû skrãne di mêce grõzje nekã mu je mãnji dohõdak za dãt gošpodarìci. I kãl je dušla jemãtva, šjera Marìja jõpet grê vïdit jê co oštãlo grõzjo po lozjû. Vïdi onã dî su u gomile frîško nastivõne štîne. Otvõro onã skrãne, a unûtra grõzje. Nõsla dvo-trî kvintõlã grõzjo. Ovãmo dvo-trî kvintõlã, onãmo dvo-trî kvintõlã. A onã govõri Betlêmu:

- Vî šte nõjgori covìk ol Okjücine. Kõgod oštãvi varhovnicu, kõgod grûzd, a vî na kvintõlê. A kal ùmrete, ondã êu donît krîz var kãše i prikrîzît êu võs krîzën neka õlma u pakõl ìdete.

5. I põsli pet-šest mišecih çapõl Betlêma kùlaf. I lezî Betlêm bõleštan u poštêju. Zovê ûn famìju i govõri njin:

- Znõtê, kal ùmren, nemûjte me olnît prîko rîve. Nekã sprõgud pašõ niz Potòk, gûrnjin pûtên, jërbo šjera Marìja êe me cêkot is krîzën na rîvu za mi kãšu prikrîzît krîzën da me põšje u pakõl.

6. I ûn je põk nãkun nîkega vrîmena ùmor. I šal je sprõgud, a šjera Marìja vãzela krîz i cêko sprõgud na rîvu za prikrîzît kãšu neka Betlêm ìde u pakõl. I stojî onã tõti na Škõrû i cêko. Racunõ onã da sprõgud mõra pašãt prîko rîve. I cêko onã tãko is krîzën. A pîto je švît:

- Å šjera Marìja, ca cinitê tõti is otîn krîzën?

- A ovõ cêkon kãl êe pašãt sprõgud.

- Šprõgud! A šprõgud je vêj arvõl u Mûšter, ca ne cùjete di zvonî.

- Ma cõ, nêce pašãt prîko rîve?

- Nê, pašãli šu gûrnjin pûtên, nîz Potòk.

- A nešrîcan bìl Betlêm, jõs bi mõgal i u rõj finît, a privãril me je i kãl je bìl zîv i kãl je ùmor!

7.

KAKÒ JE MĪKÒ NÒNIN NAVŪKA AGRÂRNU REFÔRMU

1. Bĭla refôrma űezdesetipĕti-űĕsti. Govorĭli űu: prĭvredna i druűtvena refôrma. Prolomĭlo se toliko tĕga pok udrĭlo na teűokā. Sa vĭnōn je bĭlo krŭto tĕűko. Tĭh gōdiűci i nāprid. Targōvina je űűla slābo i nĭkako, a udrĭli vĕle pōreze. Govorĭlo se je da ĕe svĕ pōc malamēnte. I teűok i onĭ ca űbo teűokŭ űĭvŭ i svĕ, jĕrbo teűok svĕ darűĭ.
2. Po Zāgrĕbu, u Jubjānu, na Rĭkŭ i tāmō, prodovālo se je vĭnō na lĭtre po vĭűkima, podűpĭljskima i komĭűkima butĭgima - lĭtra dvĭstairĭdeset đĭnarih. Ondā pōrez stoidvōdeset đĭnarih za *bidĕt*, kakō bi bĭl rĕkal meűtar Mĭme iz Podűpĭljo, a stoidĕset đĭnarih zādrugu. Ol tĕga bi zādruga dōla za űpedicjŭn dvōdeset đĭnarih po lĭtri, pok dvōdeset űpet druĭgh đĭnarih za gōmbŭ, druĕe lavŭre i ĕinovnĭkĕ i - teűokŭ - sedandesĕt đĭnarih. Pōslu tĭ reformĭ, sedandesĕt pāra.
3. Kako űad se spomĭnjen, hođĭlo se je u Zāgreb na protestĭrung. U Hŕvatski űabor, kāda osanstocetardesĕtiōsmi. Nōs dvonāste iz Vĭűā, Komĭűi i Podűpĭljo protestĭrāli u ĭme teűoűkiga pŭkā iz otōka pŭstoűnoga. Svi korporatĭvno nŭtra u vĕlu sōlu na űjĕdnicu. Dōli su non jedōn da govōri. Lĭpo nos prĭmĭli, sedĭli, slŭűoli, na jednŭ űho pĭmĭli, na druĕu űho pŭűĭli.
4. Jō, Āndro Skāpulo, Stĭpica Domĭnkov, Vōjin Labōt iz Komĭűi i jōű dvō Komĭűanina, Bĕpo Cifŭt i jōű dvō zadrugārā iz Podűpĭljo, jōű nĭki Viűāni.
5. Kād smo dōűli iz Zāgrĕba, darűāli su se sedŭte po kancelarijima. Tō i tō, tākō i tākō bĭlo i űad - nĭűta. Ku je űjo, űjo.
6. I tākō mĭ u Vinarĭju prōvjemo kakō je bĭl tĭ protĕst, kakō smo rĕkli da je prĭ dvō godĭűĕo bĭl pōtres u Skōpje, a da je vō gorĭ nĕgo pōtres, kakō su nos prĭmĭli u űabor; mrāmor, debĕli carnjĕni tapĕti i... i kakō - nĭűta.
7. A govōri nāmĭ barba Stĭpe Rōkin iz Rukōvca: »Mŭjta ste i hođĭli gōri. Vajō nĭjima rĕc otvōreno! Vajō nĭjima trĭsnut vrōtima! Vajō nĭjima vĭkāt i razvōjāt se svĭ kolĭci po tĕmu tapĕtu. Carnjĕnemu. Stālo nĭjima ca vĭ govōrite. űviűje se nĭjima za gōbota!«
8. I govōri barba Stĭpe Rōkin iz Rukōvca: »Tākō je to bĭlo, vĭ ste mlōdi, vi nĕ znote, tākō je bĭlo đĕvetstodvastisĕdmi. Vi nĭűta nĕ znote. Đĕvestodvastisĕdmi dōűal krōj Leűāndar na Vĭs. Uzavrĭlo na rĭvu u pajĭz. Svĭ vĭĕu: 'űivio! űivio krāj!' Svĭ mōűu. Krōj pasōjĕ i svaku mālo pĭto: 'Kākō je, kākō je, nārode?' Svĭ govōridu: 'Dōbro je, dōbro je, krājju.' Sōmo Mĭkō Nōnin stojĭ iz bōndi. űuűŭr i vĭka, a Mĭkō stojĭ kako kandĕla. Kako ĕjŭn u dvōr Kurtelāĕicov. Pasōl je krōj

mimo njèga i govòri mu, njèmu sòmimu: 'Kãko je, mlãdiću?' A Mìkò će ti njèmu: 'Slãbo, vej ne mòre gòre! Seljãk je propòl. Vajò dât zêmju onèmu koji zêmju lavurò!' Kròj ga Lešãndar poglèdo, ùdre po rãmenu i òn će ti njèmu: 'Nè bõj se, mlãdiću!' Nì pasãlo ni šest misècì, donesenã agrãrna refòrma. S njìma vajò šcèto i nètò. Vajò imãt jũdìh koji ěi se i razvõjãt. I stòt kako cjũn ãko je potriãba. A nè pòc i dòc. Vajò njìma rèc otvòreno«, razžèšcì se barba Stìpe, »otvòreno!«

9. Dèvestocetardesèti su dònili zãkòn o likvidãciji zemljorãdnicìkih dũgova. Ìko je bìl kako drũgi Višãni, Mìkò Nõnin je bìl dũžan vèci od jednì ili blìžji dvì cìle intròde. Dèvetstocetardesetipèti svìma su iskìdoli lĩbre, targòvcima i blagãjnima; kòmu ga jũ, jũ. Nìku nìkomu vèc nì bìl dũžan.
10. Mìkò je tẽga godìšcò vèc bìl u El Shatt, u krãljevsco odjeljẽnje jugoslovènskiga zbjẽga. Ćer mu Slãva udòla se tãmo za jednẽga Turcìna; òn i ženã su ùmarli nìndri po Amèrikima, a sìn mu Jòzè, Gnjjzdò od Spãrdovca - zvòli smo ga tãko jer je var celã imòl vèli zavartenjòk, zavijòk zũtih vlòs - bìt će dũgod tãmo još žìv, òn i njeğòvo famẽja.
11. Mìkò je tãko intròl u històriju. Hìtil ga ù nju pokòjan Stìpe Ròkin iz Rukòvca. I svè ca smò mĩ brez njẽga, òliti jelnẽga takòviga, to ìšli i dõšli, svè je bìlo zã ništa. Imòl je pròv pokòjan barba Stìpe. Ìko je tãd Mìkò bìl žìv, bìt će mu se šcùcolo.
12. Vòdi, ostãla kũca u dvòr Kurtelãcìcov, ložjì u Zobòrji i po Vošcìcima, ostãla kobìla carnjẽno na bìle pãke. Mìsto njẽga, u dvòr Kurtelãcìcov, dõšal iz Okjũšni - Betlèm. Sãd sigũro vèc nì dũžan nìti dõjè dohòlke.
13. A da je onì pũt stòl kũco kakò i drũgi, da nì rèkal kròjũ u bãrk, ne bì se nìko ni spomènìl njẽga pòsli tofìko gòdišc. Ne bì se nõšla prìgoda dã ga se mènucje, njẽga i njeğòvu dalèku, dalèku famẽju.
14. Da je òn stòl kũco i dã se onì pũt pokòjan Ròkin nì ol mùki i jòda onãko izuminòl, ne bì težòk ni danã znòl kakò s njìma vajò. Šcèto i nètò!

NOVITÔDI IZ ŠVÎTA

8.

ŠUŽE ŽA PROLETËRON U BËOGRADSKEMU KAŽAMÂTU

1. BÛrba Mâte Kontomâte, ûn je oštôl mlôd udovâc, a bîl je dvo-trî putâ u Jamèrike. Ûn je bîl štariji brât ovêga barba Ivetâ ca je otâc Žitne Bâže, kakò su ga žvôli, i barba Tôneta. Ûn je ùvik štîl nõvine, hodîl po pajîžu, a brâca su ža njêga lavurâla. Otâc je bîl ùmor i ûn je kako nõjstariji brât bîl gošpodôr. Brâca nišû bîli raždîljeni i ûn je kako nõjstarîji žapovîdôl. Imâli su ôrti ol Palagrûže, ložjô, i brâca su žo nje lavurâla. Tâko je ûn imôl vrîmena štît nõvine. I kakò je štîl nõvine, tâko je po harvôški govorîl.
2. A na jelnû ôko bîl je slîp. Bîl se je ošlîpîl ža nè puç u rât. Bîlo je ža pûc na frõntu u parvêmu švjêskemu râtu i ôn, za nè puç na frõntu, ôn se je ošlîpîl. A jûdi su švêga cinîli ža nè puç na frõntu. Jûdi bi se bîli rânili ìli ošlîpîli, ìli meçâli trôvû ol pogônca ù noge dâ njin raštecû nõge. Tû je bîla trôvâ ol pogônca ca sû hòli prodôvât ovôde iz Nerêtve: *Pijavice, pijavice, trave od poganca!* Hòli bi po mištu i vikâli. Prodôvâli su pijâvice i trôvû ol pogônca. Tû bi se bîlo butâlo beštiji kal se ražbolî. Otâ trôvâ ol pogônca, bilo bi se žîvemu probîlo šîlon nâ parsi kôžu pòk bi se stâvilo tû trôvû ol pogônca. Tû je bîlo kako žîla, debelâ kako fûlmin, i bîlo bi se tû uvûklo îšpol kòže nekâ izvûcè vòdu beštiji kojô je çâpala ùpalu. Pòk bi tâ trôvâ izvûkla beštiji tû karvetîna i ondâ bi se prišîklo da tû izôjde vônka i beštija bi oždrâvila. Tâko su i jûdi za nè puç u râtu meçâli tû trôvû nekâ njin nogâ raštecè ol têga. Pòk bi tâko lèžoli po bôlnici dòkle njin ne pasô, âli bî ih îšto pòšli pòšlâli na frõntu.
3. Âli Kontomâte ni tîl butât tû trôvû, da je bôje ošlîpît se jërbo da je tâko sígûro za nè puç na frõntu. Šâl nî un tû mogle sèbi naprâvit sôm, nõgo je žvôl barba Lûku Škùlora, ca je ovêmu Škûrletu otâc, zvôl ga je da ga ûn ošlîpi, da je bôje oštât bež ôka nõgo bež glôvè. I îšli su tâmo nâsomo, da ih nîkur ne vîdi, i nažègli ôgonj i ugrîjoli jôglu ca se kârpi rôba i ondâ Lûka da ga ubodè rôvno u divîcicu ôl oka. I ûn otvorîl ôko, a Lûka ga ubûl jôglûn, âli Kontomâte glèdo, glèdo... da je slâbo, da nekâ ga probîje jôs jedonpût. I Lûka ga probîl jôs jedonpût, ispîhlo ôko kako lîgni kâl njun se ôno probîju ôci da ne prâško u paršûru kal se frîgo. I ispîhlo ôko kako lîgni i glèdo Kontomâte, glèdo: *E, šad je dobro!* – govôri – *šad je pèna dôbro! Ne vîdin na ovû ôko ništa!*

4. I tako je Kontomâte is tîn jelnîn òkon štîl nõvine i u Okjücinu se je po njèmu znâlo ca jè nõvega po svîtù. A nî tîl govorît kako i drùgi svît, nõgo svè po harvõski, da je ûn tõbože ùcen, da ûn štîje nõvine.
5. I sâl, kal sú dũšli petomâjski ìžbori, ondã je ûn tõ štîl kako vîást prõgoni komunîšte, a ûn je bîl za tî komunîžam. A tõ je bîlo onèga pûtã tristipète, sèšte, kal sú bîli petomâjski ìžbori i tako. A komunîšti sú ùvik fõlîli Rùšiju. Kontomâte je govorîl da nema žemjè do Rùšije, da trî pûtã na godîšce šeniça rodî, *sãmo pritîšni dũgme, õto ti ìza břda, mõj Bõže, na štõtine aviõna*. Da je tõko ta tèhnikã, da tî Rùši, da mõj Bõže!
6. I jedõn dõn dũsal ûn iz Komîže. Brošûru nõsal. A ovî Lûka Žîtna Bãza, Tõne Gõbre i vî družî, onî sú tu tîli da õn štîje is onîn njegõvîn jelnîn òkon põk õbo pulitici da prõvje. A vrãga se je ûn razumîl u pulitiku. Kakõ i jõ, sve ìsto. I sâl tãmo, puhãla je bûra, žîmsko štajûn, a na Mõcu kul se grè pul Pûrta dõli, tõti sú, kal bi bîla pũhãla bûra, onõ sú štîne, ondã bi se tõti u žõvîtru prema sũncu bîli ìšli grîjot.

- Burba Mõte, ma sâl non prošîjite cãgod. - I bîli bi ga tako domõtãli ù teplo. I ûn bi bîl ìzvãdil tũ brošûru, onî kolo njèga prema sũncu, a ûn štîje šã onîn jelnîn òkon:

- U bèogradskom kažamãtu žatvõren je proletèr. A žãšto je õn žatvõren? Da je bõrac šlobõde. Nema sũnca ni mjèseca, nîti šjãjne žvjèzdice, a kãmolì da žãgrîli svõje mîle djèčice.

Da kakõ sú mu sũže, niž otũ jelnõ õko žgrofovãle, kal je tu štîl, kakõ je ûn plãkol kal je tũ štîl... A govõri:

- Kõja šteta da tãj çõvjek čãmi u tãmnici! A štà vi mîšlite? U bèogradskom kažamãtu.

DEREVÊRSI DEŠKÛRS

9.

DVÎ ŠLÕNE ÂFRIKE ŽA OBÎD

1. U Okjücinu je bîl tãnac u Kûlù. Bîl je jedõn rîborški ferõl za svîtlo, jedõn pètromãš ca gã je bîl žãjol mûj pokõjan otãc. I tako bi se ol šubõte bîlo tõncolo u Kûlù. I nîki mlõdi sú ìžõšli võnka, a jũgo, pokrijenã ãrija, škũro. I onãko ìza

švītlošti izošli vōnka, a jedōn ol njīh da kŭ cē dŭc dōma po škurinì, dā se ne vīdi ništa, a škŭro nŭc, a vajō pŭc dōma. Kōgod vāmo, kōgod nāmo na Pāšike, pri nāše, u Pŭntu. È dalekò je bīlo.

- A dī von je mlādušt! Ca sē ne vīdi, jō ću, dī von je mlādušt! - govōri barba Īve ca sŭ ga žvōli Kōrta Kēnju Žēre.

- Dī von je mlādušt, dī sŭ von òci! - I ĳzmeju njīh ĳzbukōl defōra vrōt i okrēnīl se pul Pŭnte dōli, a kantŭn ol Crīkve švētega Antŭnija je òlma tōti kojī mētar, i ũn onò kojejōson *ca cēte vī, dī von je mlādušt, dī sŭ von òci!*

2. I ũn okrenīl se i zaletīl se i pogodīl drēto nōson ũ kantŭn ol Švētega Antŭnija. A ovī sŭ cŭli dī je ucinīl *uuu*, ē, žabofīlo ga je.

- Jebēnti!

- Ca sē je dogodīlo, jestē se ismīrili?

- Ne pītojte jesōn žīv, nēgo jesōn se ismīril! – ũn je derevērso govōrīl, otī burba Īve, bīl bi bešīde okrenīl nāpuko: *Ne pītoj jesōn živ, nēgo jesōn se ismīril!* I za mājku mīlu, njēmu nŭs, olvornīl je, òlma mu je kōža òl noša oštāla na kantŭn ol Švētega Antŭnija, sŭtra sŭ nōšli kōžu, bārž kako nōhat, di vīši nā štinu na kantŭn ol Švētega Antŭnija.

3. I tā rāna mu je štōla, jō se līpo ĳspomīnjen kako dītē, tā rāna mu je štōla cetīripēt gōdišć, ta rāna mu je bīla nā nuš. Bīla mu je krāšta kako vēliko muhā bumarāca nā nuš.
4. A jedōn pŭt je ĳsal rāno prī zōrē na līgne. Kako nī mōgal špāt, dvīgal se je i ĳsal na līgne. Švī špīdŭ, a ũn ĳsal na kordŭr dōli u Trōvnu u Bokŭ lovīt līgne na pjŭškalo. A nò sŭ bīle špārte ol prŭco upletenē. Nā sridu je bīla rucīca i tŭ sŭ jŭdi nošīli šōbon na kordŭr za butāt rību òli līgne. I bīli sŭ līgnori, tŭ je bīla tōnko tŭnja pòk bi se vēžālo pjŭškalo. Tŭ je bīlo ol kānave, a tōnko ovāko. I bīlo bi se izvōrālo u jedōn krōj špārte jedōn līgnor, a u drŭgi krōj drŭgi līgnor jērbo šā dvo se je rībolo. A pjŭškalo je bīlo, većinŭn je bīla incēro jaglīca pok ũduplo, kako Āndre pokōjan, brōdā i kolīna. Āko je kŭ bīl prikjŭcen, govōrīlo se je da je prikjŭcen kako pjŭškalo ol jaglīce. Jaglīcu bi se bīlo priduplālo i līgnoron vēžālo rēp i glōvu škŭpa.
5. I sāl, ca govōrimo, burba Īve se je uštōl rāno i ũjol pŭnu špārtu līgonj. A ũ tu vrīme šīromāšni švīt iz Okjŭcine nošīl je u pajīž za prodāt darvā, sŭmicu, a i rību, āko bi se trēfīlo ujōt malo vēcē, za ćapāt kojī dīnar, za kŭpīt mālo špīže. I burba Īve vrōtīl se dōma i būdi ũn sŭvojē dōma kojī još špīdŭ. Bŭdi ũn cēr Tīnu:

- Āla dv'ini še, vajō pūc pul Lūkē!

- A ca cū še dv'nut, āmu mī nīmomo cō prodāt!

- Nīmomo mī cō prodāt, ē, jērbo sōn jō spōl kako vī. Pūj v'idi nāmo u konōbu pok ćeš v'idit - punā līgna spārtih. - Tīl je rēc da je punā spārta līgnih, āli je okrenīl beš'idu nāpuko - *punā līgna spārtih*.

6. A jedonpūt u Tīhu sū pašli brōve i vāzeli bokūn spīze za bokūn iz'ist. Širomāštvo, nevōja. I nīki je imōl šlōne rībe, žamotōno u kōrtu. I kāl sū tū iz'ili, hītili otū kōrtu. Ē, ma dūšla tōti kēnja i, znōs, bēštija pōcela tu kōrtu vonjāt i pōcela grīst. A burba Īve će nā tu:

- Glēdoj, glēdoj, mōlo, kōrta kēnju zēre! - Po tēmu sū ga i prōzvoli Kōrta Kēnju Zēre. A zvēli sū ga i Bež Kōpit po jelnūj drūguj facēndi ca šē je dogodila u Pōrat ol Okjūcine.

7. Burba Vīško Scūlin prōstor je u Pōrat trātu. Bīli sū žavārgli na Šlātinu i burba Vīško prōstor trātu neka še sūši. Bīli sū ūjoli i lōjima sū ōnili rību pul Komīze, a levūt je oštol u Pōrat za urēdit trātu. Bīla je ū tu dōba mrīza ol bumbōkā i vajālo je šterāt dā še osūši. I tōti sū var rīvice onē plōce, onē šike, i ōn je tōte prōstor trātu nekā še sūši. A u Ōkuc je bīlo bēstijih kojē sū tāmo pāšle, bīlo je brōvih, tovārih, kēnjih. Tāmo nī ložjō, nī bīlo ōpašno da će bēstije pūc u scētu i tāmo bi jūdi bili zavrōtili te bēstije neka tāmo pōsū. I bīl je put'ic, plōce sū bīle tōte, a barba Vīško prōstor trātu prīko tēga put'ica. I grē jelnā kēnja. Dī će pašāt, a nīmo dī, vajālo bi oturnāt pūno za nē izgāžit na trātu i pašāla kēnja prīko trāte. I sāl, ako bēštija īmo pōlkove, mōre nā štinu pōlkovima pritūc mōhū i napravīt rāpe. A mrīze še je glēdolo kako ōci s'vojē. I burba Īve prognōl bēstiju prīko te mrīze, a burba Vīško njēmu:

- Ā, Īve, tī kako jedōn štōri rībor pok tāko bēstijun prīko mrīz!

- A nēce, nēce, kēnja je bež kōpit! - Tīl je rēc da kēnja nīmo pōlkovih, āli je rēkal da nīmo kōpit. I po tēmu sū mu sīna prōzvoli Lūka Bež Kōpit. Tāko je burba Īve voltōvōl bešide nāpuko.

8. I pok je dūšal rāt. I u rātu bīl je žbjēg. Iz Vīsā še hōlo u Āfriku, u El Shatt. I burba Īve īšal u Āfriku. I tāmo sū bīli likōrī, vīdili mu tū, dōli mu za to māžot i pašāla burba Īvetu tā krāšta.

9. Pōšli godīšće dōn, vrōco se burba Īve iz Āfrike, dūšal dōma u Okjūcinu. Krāšte vēj nī, pašōl nūs.

- Mā, burba Īve, pašōl je nūs! Nī vēj krāšte!

- Jê, jê, pašól je nûs! - I šál je burba Íve tîl rěc kakò sú mu likòri rěkli da ne smî jîst slõne sárděle jěrbo dà bi mu še rãna nã nuš mògla òpet otvorìt, àli kakò je okrićol bešide, ûn njin je ovãko olgovorìl:

- Pašól je nûs, àli sú mi likòri rěkli dà će mi še krãšta òpeta ponovìt ako izîn dvî slõne àfrike!

NÒCNE HÛDOBE

10.

KAKÒ JE BARBA LÛKA ÍS MACÌCIMA IMÒL POŠLÂ

1. Burba Lûka Patãkin, ûn še je pùno štrãsil macìca. I mène sú štrãsili macìcon kal son bìl mõi, dà će me macìc ćapât, da po noćì grědû macìci. Jûdi kojì sú òvnuć hòli na lîgne dà sú pomògli švėga, dà sú vîdili mòrtve, dà sú vîdili macìce. Dã še ne smî pašât priko ûgnja ol macìca. Bòje da te nî nėgo pašât priko tėga ûgnja ca macìc pecē rìbu, cã jo žnõn.
2. I šál, bìli sú težòci u Pojòkòvih, u pokûjnega mûga nõnota Mladîna i barba Míketa. Tû je bìla vėlo famîja ol dvo-trî vagûnã vînã. I težòci sú njin lavurãli na lozjė. I pokòjan Lûka Brėcetov, i jòs sú bìli niki, àli je bìl mõi Knėžėv, bãrz petnãšte-sešnãšte gòdišć, i pòšli vecere da će nî pûć pùl doma. A molėmu sú rěkli dà će burba Lûku štrãsit, neka ûn žnõ, nekã še ûn ne štrãsi.
3. I kãl sú ovì težòci, ca sú u Pojòkòvih lavurãli, vecėroli tõi u Pojòkòvih, ìšli onì pomãlo pùl doma. A ovì Pojòkòvi, ìskûpili onì u kògomu žerãve ìz komînã, vãzeli lancûnė za še umotât i ìslì ròspùtnicun za še nõc ìsprid ovìh težòkih. I šál sòmo burba Lûka nė žno ca šė ìmo dogodìt. A vïrovolo še je, ako jedõn po noćì vîdi niku cùdo, a drùgi ne vîdi, da je tû ondã sigûro da sú mòrtvi òli macìc. Jěrbo ako jedõn vîdi, a drùgi ne vîdi, tû je niku žlamenje vėliku.
4. I ovì Pojòkòvi dũšli ìsprid njìh obucenì u bìle lancûnė. A burba Lûka govòri:
 - Mìho, òvo sotonã!
 - A dî, burba Lûka?
 - Òno gòri ìspol rogòcih. - A vîdi i Mìho, àli cinì še da ûn tû ne vîdi.
 - Jò, barba Lûka, ne vîdin nìsta! - Ê, šál je Lûku ćapòl štròh. Ovò sú sotonė štû nã štû, racunõ ûn, jěrbo kal Mìho ne vîdi, a un vîdi, ondã je tû niku žlamenje, ne mòre bìt drùgu.

- Burba Lûka, jô še štrāšín! – Šal bi še Mího kûda vrõtíl, da še ûn tồbože štrāši. Šal ga ûn strāši vèce. A vrõtít se, ondā sí gotûv. Nî vèce vrōćônjo. Jërbo āko še vrōtís, racunāli sú, gotûv sí: íspěć će te, íspārit će te, raštěć ćeš kako mîh.

- Burba Lûka, jô še štrāšín! Kal vî vîdite, a jô ne vîdin, tû je nîku žlamênje. Jô bi še vrõtíl u Pojōkōvih.

- Mího, nāpríd! – A bîla je jelnā oškōruša, jô mîšlin da je jôs žívā otā oškōruša blízû pûtā, vîtar je je bîl nōgal pŕiko pûtā. Bîla je pŕiko cĭlega pûtā jelnā vèliko grōnā. I jedôn od ovîh Pojōkōvih ša tûn kōgomun žerāve dvĭgal še na otû oškōrušu íšpol kojê ĩmo burba Lûka pašāt. I kal je dūšal burba Lûka íšpol oškōruše, a ovî Pojōk pŕošul tû kōgomu žerāve nō nje. A škûro nûc, a otā žerāva, žaiškŕilo tō, rāšulo se tō po njěmu, íspāriło ga. I šāl je Mího oštōl nōše, a Lûka íšpríd žerāve. A pŕiko žerāve ni cō pašāt. Šal je pēna Lûku ćapōl štrōh.

5. - Barba Lûka, jô nēcû nāpri, jô pŕiko žerāve pašāt nēcû! – A ovî Pojōkōvi nōšli sú še íšpríd đĭ je onō barba Íveta Pjuvācine ložjê. I glědo Lûka tē sotonē u bĭlō, a bĭli sú pŕilicno višōki jûdi otĭ Pojōkōvi.

- Onĭ krĭvin vrōton, pŕovo je sotonā! - Āli kûl će, ca cē, nōše žerāva ol macĭća, a nāpri sotonā. A ovî Mího, đā bi ga još vèce pŕištŕāšil, ćapōl jelnû vāko mānju štĭnu i potĕgal še u burba Lûku odiznōše, pogodĭl ga u kapōt.

- Ma glědoj tĭ, Mího, ovĭ sotonā íšpŕĭda umĭro, a odiznōše pogōđjo! – I tākō je tā kataštŕōfa bĭla i burba Lûka še je bĭl pŕištŕāšil i tōko vrĭmena nĭ izahōđjōl íz kùće. I šve je mōgal ražumĭt, āli nĭkako mu nĭ hōlo ù glovu kakō še je otĭ sotonā pŭcol štĭnûn ũ nje íšpŕĭda, a pogodĭl ga odizōda.

KUĆA

11.

KŪĆA ŪMARTVO

1. Kāl son bĭl mōli, nĭsōn poznāvol postolē, ùvik bōs, a bĭlo je papŭćih, onĭh sašivĕnih od tēle. Ma mĭ dicā imāli smo debēle poplāte kakō smo vāzda bĭli bōsi. Igrāli smo i na balûn. Āko pārst polbĭješ obo štĭnu, tō će zarēst, āko ĩskidoš papŭće, ko cē jih napŕāvit! Tāku je bĭlo vrĭme.
2. A gŭšćerica mi je bĭla nōjvećo zābava. Postĕja mi je vāko bĭla ùza zid. Kāl bi se probŭdĭl, bĭl bi glědol hōće iz kojê rāpe izvĭrit kojā gŭšćerica. Kal onā izvĭri,

a jô ùdren i onã se povučè. Ondã glèdon dî ce òpet povìrit. A onã unùtra kròz zid grê, grê, grê, ondã izvìri na drùgu mïsto, a jô hòp - onã utecè, ondã òpet na drùgu mïsto povìri. Tò mi je bïla nòjvećo zãbava. Onã je bïla kurjòža, onã je tïla vïdit kî to vròg njû tũcè. Interesãntni su bïli zïdi mojè kùće.

3. Jelnèga jùtra jò son spòl. Ovãko, bïl je gòj, prid kùcun je bïl gòj, bìlo je zagòjeno, bìli su bòri, nî se smìlo brãt. Tu je bïla komũnsko šùma. Bïli su vèli bòri, gũsto šùma. Čùl son jò kroz sòn da je nìko ùzbuna u kùću, kolo kùće. Àli jò son bïl mòli i okrènìl son se na drùgu bõndu i òpet zãspol.
4. Kãl son se probùdìl, otvorìl jò òči, a vïdin jò onãmo svè onè bòre, onì gòj. Vïdin iz postèje. To hòće rèc da še jòš nìsòn probùdìl, da jòš spìn, dà mi se snìje. Glèdon jò, dî son se vo nòšal, dî son jò. A nî, ne spìn, nègo pãla lãstovica ol kùće, arinòl zïd ol kùće. Srìca da je zïd pòl pul vònka, a nè pul nùtra jèr bi me bìle stìnje na postèju nakargãle.
5. I ondã barba Ròko i ovì svì bòrbe i svì susìdi - jò glèdon - a onì vèc ugròdìli bãrž pòl mētra zïda. Cìlo selò dòšlo i svãk gròdi, nòsi stìne - čovìku pãla kùća. Àla, onì to dò noćì svè štapãli.
6. Tò je bïla kùća ùmartvo. Mî smo se čùdili zòč su jùdi prì gròdìli ùmartvo. Nìkor ol težòkih nî imòl svojù vlastìtu zēmju. Svè je bìlo gospodè gòre po Drãčovemu Pòju. A tì nìsì smìl na tũju zēmju gròdit ùživo, jèrbo ako ugròdiš ùživo, ondã si dòbil pocès. Nìmo te vèj prãvo potìrot, a àko si ugròdìl ùmartvo, mòre te u svãku dòba potìrot i razvòlìt kùću. Morãli su tãko gròdit jer ti vlãsnik ne bì dozvolìl da gròdiš ùživo. Tò je bïla zemjã Pòmotova, šjor Íveta, Kargòtićevo, cìlu Drãčevu Pòje.
7. Àli interesãntna je bïla ta kùća ùmartvo. Potòk je zìmi kròz nju tèkal, ìspol plòchih ol kuvèrte prozìrãlo se je nèbo, zïdi su bìli žìvi, pùni beštijãma, a nòjdrãžje su mi bìle gùšcerice.

12.

GREGOLEVÔNT U PIJãTU

1. Mî smo kako dicã pùno poštivãli starìje. Bìlo nos je četìri brãta i trì sestřè, mãti, otãc, a kùćica mòlo, pol plòče. Jedòn zïd je bïl ù zemju svè do kuvèrte. Pòd je bïl od zemjè i stìnè. Bìlo je ùmartvo gròđeno.

2. Kāl bi zīmi učinīla kiša, ondā bi se natopīla onā zemjā i kròz zid bi točīlo u kùću. Ondā je bīl pokòjan otāc ovāko iskopòl konòl nīza zid, ondā ìspol vròt, tāko da vodā, kad tòči nīza zid, grē vònka. A točīlo je na svè bònde, kròza zid, nīza zid, ìspod postèjih, svùkud je točīlo kal su bīle onè pròve kiše, kal su bīli onì zīmski gregolevònti.
3. Jedòn pūt mī ìšli večèrot. Nè znon ča smò imāli, i vāzeli mī pijāte ù ruke i jīmò, kāl dognāla nevēra. Kāl je zapūhālo ìspol onīh plòčih kojīma je bīla pokrivenā tā kùćica, Bòže sačūvoj! Vej nīs ì znòl jesì u kùću òli si vònka. Sāl, kakò se gorì u kùću na komīn, gòre na plòče ol kuvērte svè šaje, svè onò čarnīlo ol đīma. Āko ti pāde u pijāt, ku će jīst tò gorčīlo. Svāk je vāzel ù ruke onī pijāt i vāko ìsprid sèbe i prīgal glòvu pòvar pijāta, ako pāde, neka pāde nā glovu. A govòri Lūka:
 - Bìžmo vònka, ismočīt će nos!
 - Vònka ìsto pādo!
 - Ma barēnko pādo čīsto! Unūtra će nos i išporkāt i ismočīt!

13.

KAKÒ SE NA SERÈNJOK BĪLI KŪĆA

1. Mèni pokòjna mati, a jò son onò bīl mlòd, nosīla je mlìkò u Vīs. I onā mène odvedè u pajīz da mī pokòže mušterīje kòmu vajò ùjutro olnīt mlìkò. Onèmu pòl litre, onèmu kvārat, onèmu lítra. I ondā je onā mèni pokòzāla svè te kùće, kòliko kòmu vajò dāt i tāko me je naučīla da ću jò ùjutro olnīt mlìkò, a da će onā ostāt dòma za obīlīt kùću.
2. A sal jò, kakò će tò onā obīlīt kùću, čā je tò? Jò nīkal nīsòn bīl ni čūl, a kāmoli vīdil kakò se bīli kùća. I mène onā oprēmīla pul pajīza. Òdnil jò mlìkò, podīlīl mlìkò ol kùće do kùće i vròtīl se na Serènjok kòlo pòdnè, a ìspri kùće je bīl dvòr, a u dvòrù jednā smòkva i mūrva. I jò ìšal iza kùće i glèdon jò, a onā pol mūrvu, onò je bīlo tòplo, lito, i onī bùšt, onī starīnski, ovāko je bīlo zabortunòno na ramenā, a onā tī bùšt na sèbi i fuštòn, a ol jòpna bīla.
3. Kū gūspù, čā onò činī? Jò dōšal tāmò, a onā onū kotlènku ča se kùho lušīja, ubīla ù tu kotlènku jòpno, ondā jelnùn grònùn òl bora, onā je smòči u onū kotlènku, ondā nālivo pūf, ondā nādesno pūf, ondā òpeta je smòči u onū kotlènku i tāko je tò bīlīla kùću. A kakò ćeš drugačīje – zīd ùmartvo gròđen, svāki kāmèn

i rāpa. A u tē rāpe gūšcerice, šmangōrice, svākega beštijāma, pāuci, jōvli, i sāl, kakò ćeš tī tō obīlīt? A kal onā onū grōnu ismōči, ondā trīsne obo zīd i u onē rāpe ĩde jōpno i desufetō svē, svī jōvli iz zīda bižē.

DIVERTIMĒNTI

14.

TĀNAC NA GUSTĪRNU

1. Kāl son bīl mladīć, nōjvećo je fēšta bīla Parvī māja. Kal osvīće Parvī māja, dīvnjīma nosīt pol ponīstru oskōruše ili grōne òl bora okīćene bumbōnima, omēdulima, kal se onā ùjutro probūdi, nekā to nōjde. Ondā bi se tū bīlo čuvālo jer dōjdu drūgi pok pokrōdū svē.
2. Bīla je tōte jelnā kumpanjīja mojīh gōdišć. Bīlo nos je toliko rōjenih četamajēste. A svī smo vofili tōncot. Bīlo je līpih divnjīcīh is kojīma smo mī tōncoli. A pokōjan Tīkva, u njegovu kùću u Dubòku bīl je tānac. Ūlaznica je bīla đīnar za onēga kojī ne tōnco. I žēnske su plōćāle đīnar, jērbo, āko ih nīko ne đigne, onē ne tōncaju. Dicā, i ostōli kojī ne tōncaju, ĩsto su plōćāli đīnar. Ako tōncoš, ondā si plōćōl trī đīnara. A ko će ti dāt trī đīnara? Vrōg! A ne mòreš āko ne tōncoš. I mī bi bīli ĩšli unūtra i plōtīli đīnar, āli bismo ĩsto zatōncoli. A bīl bi pokōjan Tīkva dōšal i ćāpa tēbe zā ruku, dīvnjū ti olnesē ĩsprid tēbe i pul vōnka. Ōn je svākoga znōl kolīko je kō plōtīl.
3. A bīla je jelnā vēlo gustīrna ĩza sōle. I mī, vrōzi, ĩšli na gustīrnu da ćemo tōncot. Ovāmo svīro harmōnika, a ponīstra je otvōrena i čūje se kakò da si u dvorānu. I mī utēkli i ĩšli na gustīrnu, a za nōn utēkle i divnjīce. Svī dōšli na gustīrnu. A bīlo je mālo kišovīto. I sād, is onīma papūčima, kakò smo gāzili po fangācu, i dōšli na pjacētu od gustīrne, ĩšporkāli svū pjacētu. I mī tōncomo na gustīrnu, harmōnika svīro u dvorānu, a iz dvorāni nestāle žēnske. Svē žēnske utēkle za nāmi. Svī dōšli na gustīrnu. Mīsli se Tīkva, đī su žēnske, nī nīkoga, čā je vo? ĩšal Tīkva ĩskāt đī su tē žēnske nestāle, i nōšal nos svīh na pjacētu ol gustīrne di tōncomo. Ōlma je fermāla harmōnika, potīroli nos ćā, u nōs stīnima, dā smo mī ĩšporkāli gustīrnu, dā ćemo plōtīt. I, bōgami, sūtra nos je obligālo oprāt svū pjacētu ol gustīrne. Tō je bīla plōća za tānac na gustīrnu.

15.

TĀNAC NA MATŪNĚ

1. Bīla je klāpa. Volīli su se nōc jedōn is drūgin i zakantāt. Bīl je ù tu klāpu Nāne Kalōdin. Kargōtić se pīšu, ali Kalōdini jih zovū. Bīl je Nāne Bardēli, Lūka Cetiněo i Nāne Štrinkūša. Ovī Štrinkūša je bīl kaligēr. A is njīma je jōš bīl i kapēlnik Ivanīn Ušica. Tò je bīla klāpa. Bīli bi onī zakantāli, a bomě, bīli bi dīgōd i zasvīrāli. U jelnū konōbu su užāli organizīrāt tānac. Bīla je tū kōnoba Štrinkūše. Dōli su bīli matūnī, potavulōno je bīlo matūnīma. Sāl, kakò tā konōba nī imāla ponīstre, vrōta su mōrala stōt otvōrena. A vrōta su bīla okrēnuta prēma gregolevōntu. I kāl bi kīšilo, kāl su bīli gregolevōnti, vajālo je špugāt.
2. Onīma kojī su bīli ĩspol gōdišć, nī njin bīlo dozvōljeno pōc unūtra, sōmo starījima, a ovā bi mlajarīja glēdola kroz vrōta tānac u konōbu. A na jelnū bāčvu bīlo je napīsono jōpnon: *Istariji oponke i ne šporkoji zide!*
3. E sād, dā von pridstāvin otī orkēstar: tenōr, u svīrāk ol rōzge, svirōl je Nāne Bardēli, bās, u lākomicu ol vīnā, svirōl je Nāne Štrinkūša, a būbnje, lāta ol petrōlja i pōkriv ol kotlēnke, tūkal je Lūka Cetiněo. A kapēlnik njin je bīl Ivanīn Ušicin.
4. I većinūn se svirāla mažūrka. A mažūrka se je svirāla zāto jērbo njin je kapēlnik bīl Ivanīn. A Ivanīn je bīl vāko mladīć, čōrne oči, rīcaste kōse, jentīl u životū, a krīv na òbe nōge, tāko da je bīl kako ištampōn za mažūrku. Radi tēga se je mažūrka ùvik svirāla. Ondā bi bīl rēkal Štrinkūša, kojī je svīrōl u lākomicu, bīl bi rēkal: »Garmī, garmī čuncēla!« A Bardēli bi bīl dōdol: »Svī su mi balarīni, ma nī mi do Ivanīna!« Bīl je tū prōpju prōvi orkēstar. Osōbito za mažūrku.

16.

PĚNDĚ ŠKOCĪL Û MEKO

1. Žnōs tī onū kal je Pēndě bīl škocīl ù meko? E, nē žnoš! A tū je bīlo ovāko. U onò dōba bīli sū drūstveni tōnci. Tū bi se bīlo organizīrālo u sōlu ol škūle. I tāmo je svīrāla mūzika, tāmo sū mlōdi tōncoli. Bīl jedōn vėlīki grotāc u kojēmu bi se bīla napravīla lemunōda i ondā bi se kacjōlun grābilo otū lemunōdu i mečālo u žmūlě. Bīlo je ùvik žadūženo njīh nīkoliko kojī će pūc ubrāt lemūnih i napravīt lemunōdu.

2. Āli tē nōci bīlo je u šōlu pūno švīta i neštālo je lemunōde. Ca cēmo šāl? E, dogovorīli su še ovī mlōdi ca sū tū organizīrāli da će Pēndē i jōš dvojīca pūc u Šajēte žardīn ukrāšt lemūnih za lemunōdu na tānac. I īšal Pēndē, a nūc je bīla, īšal ūn īs tūn dvojīcun prījatejih, īšli onī u lemūnē. Āli ovī žardīn ol lemūnih ogrōdjen je višōkin žīdon i nī lakō pūc unūtra. Āli ovā trī bīli su mlōdi, ca jē njīma bīlo popenjāt še. I Pēndē dā će ūn parvī škocit u žardīn. Āla, dobrō je, Pēndē īskocīl. Āli dī je īskocīl? Bomē ū meko. Dō poša u gōvna! Bīla je tō jāma punā gōvon. »Dī smo šāl?« mīšli še Pēndē. Āli ako recē ovīj dvojīci dī je škocīl, onī nēce škocīt i njēmu će še rūgāt.

- Kakō je? - pīto ga ovī ol gōre.

- Īškōc, mēko je! - I ovī īskocīl.

- Dī smo vo?

- Kūco, ne govūr nīšta! - A trēci iz žīda jōvjo še:

- Kakō je?

- Īškōc, mēko je!

3. Īskocīl i trēci i švā trī tāko u gōvna dō poša. E, šāl, kal su švā trī škocīli u gōvna, nīmo še kū kōmu rūgāt. Šāl je dobrō. Šōmo vajō še tīh gōvon īskapulāt. I īskapulāli še onī i īšli še onī oprāt. Őproli še, hītili tū rōbu iz šēbe, obūkli drūgu, namušćāli še i dūšli u šōlu ol tōnca bēz lemūnih. Ma nīkur ih ne pīto dī su lemūnī. Švāk bizī īspri njīh. Ca jē šāl? E, nī še bīlo lakō oprāt ol gōvon, švē su ošmardīli, švāk je utēkal ol njīh jērbo su šmardīli kako štū cōngulih. I tāko je finīl otī tānac. A da Pēndē nī škocīl u gōvna otī pūt, ne bī ga še nīkur danās špomīnjol u Komīžu.

TARBŪHON ZA KRŪHON

17.

NŌSE GUZĪCUN PUL KOLŪMBIJE

1. Ovō je prīča ol Prōšpetā Fīretova. Őn je bīl iz Plīskega Pōja. Njīh je bīlo pēt brāce. Ol španjōle ūmarli su mu otāc i māter. I žīvīl je sa nōnoton i nōnun.
2. Sāl, ōn kako sirotā, imōl je jelnēga bōrbu u Kolūmbiju. I ondā tī bōrba pīsōl je njegōvemu nōnotu kakō je tāmo, kakō se je snōšal i svē drūgo. I sāl, jādan

Prōšpě, nevōjan, bōs, sūkněne kalcěte bēz postōlih ... i sāl, ōn ĩde gōri u Světi Vīd, pōsě kozě i na ōščibod ugāzi, ugāzi na čičāk i sāl Prōšpě jādan, kakō će ōn tāko i njěmu je nā pamet kakō mu je ovī bōrba u Kolūmbiju, i ōn zamolīl nīkoga da mu bōrbi pīše jěrbo ōn je bīl nepīsmen.

3. I bōrba je njěmu jōvīl dā će ga prīmīt u Kolūmbiju. I ondā je Prōšpě jādan pōčel hodīt po žurnōtima, ukrāst dōma kojū litru mlīkā za prodāt i tāko mālo po mālo pōčel ōn kŭpīt šōlde da bi mōgal pōrtīt pul Kolūmbije.
4. Kāl mu ovī bōrba jōvīl iz Kolūmbije da mōre dōc, brojī Prōšpě pīneze, āli falī pinēz koliko je potřiba za plōtīt vapōr. I ondā ōn smēto nōnota da bi ōn pōrtil, da mu falī pinēz, da mu dō pinēz, a nōno mu govōri:
- Ōvo ti kozā, nōs je na pazōr u Splīt, prodōj je i čā čapōš pīneze, hol čā. - I Prōšpě vāzme kozū, a nōjpri je ĩšal u veterināra nekā mu dō pōtvardu da je kozā zdrāva. I ōn prōdol kozū. Čapōl ništo šōldīh za tū kozū i sāl je imōl za plōtīt vapōr.
5. Kŭpīl Prōšpě kōrtu ol vapōra i da će se ukarcāt na vapōr, a pitāju mu pasapōrat. A Prōšpě nīmo ni pasapōrat, ni bože tebe, nīti znō čā je to pasapōrat. A ōn njīma kōže onū pōtvardu da je kozā zdrāva, računō – tīmbar je, daržāva je tō, a ovī ga glēdaju i smījū se i ča cě onī, a računāju vīdi ga kākī je i bōje nekā putjje, i molāli ga.
6. I tāko se Prōšpě ukarcōl na vapōr i pōrtil pul Kolūmbije. A brōd kurī pul Sŭeza. I putjje brōd Sŭeskin konōlēn. A vapōr je vozīl barž pet-šest mīj na ūru. Pūtovol je tāko Prōšpě bārž i mīsec dōn. I svē se mīslī, bōga ti, kakō je tō dalekō do Kolūmbije. I stāne vapōr u Djibuti. A ū to vrīme grōdīla se je prŭga Djibuti – Adis Abeba. I sāl, kakō je vapōr fermōl, Prōšpě računō »dōšal son«.
7. I iskarcōl se Prōšpě na krōj. Vīdi ōn – svīt se iskarcōjě, iskarcōl se i ōn, a vapōr je pōrtil dāje. I naletīl je na jelněga Taljōnca. A sāl sa Taljōncon se Višāni mōgu sporazumīt. A i Prōšpě je znōl koju gōder besīdu taljōnski. Ma nī ni ovī Taljōnāc bīl pūno pīsmen. I Taljōnāc Prōšpetū dā se je iskarcōl na krīvu mīsto, dā je ovō Āfrika, Djibuti, a ne Kolūmbija.
- Āsti bōga, a ča cěmo sāl? A jē dī ovōde čō za lavurāt? - Poslōl Taljōnāc Prōšpetā na prŭgu, da je tāmo poslā, da ĩšcu rādņike za lavurāt na prŭgu.
8. I Prōšpě nōšal posōl na prŭgu. I lavurō Prōšpě na prŭgu, lavurō. I čapōl Prōšpě tōte ništo šōldīh. Sāl Prōšpě čěko vapōr. Čěko i lavurō. I dōšal jelněga dōna vapōr, nōvi vapōr dōšal tāmo. Sāl, Prōšpě nī rāzlikovol *Kolumbo* i *Kolumbiju*, ali njěmu je bīlo lāšje rēc *Kolumbo* něgo *Kolumbija*. *Kolumbija* je pūno dŭgo

za rěć, a *Kolumbo* je lășje, bokûn je krăće. I govõri õn ovẽmu Taljõncu da grẽ za Kolûmbo i Taljõnac mu kûpîl kõrtu i ukarcõl ga na vapõr za Kolûmbo. I Prõšpẽ putùje, putùje.

9. Dõšal vapõr na Cẽjlon, a svît se oparcõjẽ za se iskarcât. Săd, Prõšpẽ želî pîtât jẽ tu Kolûmbo, za se ne privărit kakõ u Djibuti. I pîto õn jelnẽga *je võ Kolûmbo*, da jẽ. Ma pîto on i drugega *je võ Kolûmbo*, da jẽ. Mă, za bît sigûr, pîto õn i trẽcega *je võ Kolûmbo*, da jẽ. E, sāl je Prõšpẽ bîl sigûr dă ce vîdit bõrbu. I iskarcõl se Prõšpẽ na krõj i grẽ õn po mîstu, vartî se, tû adrẽsu ol bõrbe daržî ù ruke kako reflikviju i kõže je svîtu, ma nîko mu nẽ zno rěć dî mu je bõrba. I tăko bîdan Prõšpẽ lûto vămo, grẽ nămo i põsli nîkega vrîmena naletîl na jelnẽga nășega čovîka - Višanina. I õn njẽmu kõže adrẽsu.

- Slûšoj, pñjateju, dî ću jõ nõć ovẽga mõga bõrbu? - A ovî će njẽmu:

- E, pñjateju, tî si sād dăje od Kolûmbije nẽgo si bîl kad si põrtil! - A Prõšpẽ ga glẽdo:

- A ondă tî, pñjateju, hõćeš rěć da je vapõr vozîl gûžicun nõse! - Nîkako tõ Prõšpẽ nî mõgal razumît da bi sād mõgal bît dăje od Kolûmbije nẽgo prî godîšćo dõn kad je põrtil pul Kolûmbije.

- Slûšoj, pñjateju, a jẽ dî ovõde za lavurăt? - I nõjde ovî Višanin Prõšpetù tămo u nîku šûmu nîki lavûr.

- Sõmo znõš, pñjateju, tămo su ti vëliki kõmorî, u tû šûmu - govõri njẽmu ovî Višanin.

- Nekă su vëliki kako kălebi, sõmo da jõ ćapõn šõlde za dõć do Kolûmbije!

- I Prõšpẽ lavurõ, sîćẽ šûmu na Cẽjlon. I tămo je õpet učinîl godîšće dõn na Cẽjlonu. Godîšće dõn je učinil tămo i iskûpil nîšto šõldîh.

10. I, kal je bîlo, napovîdil Prõšpetù ovî Višanin da je dõšal vapõr i Prõšpẽ se ukarcõl i põrtil. Āli, krõz to vrîme õl kad je Prõšpẽ põrtil pul Kolûmbije - gredû pîsma. Bõrba pîše na Vîs, - je Prõšpẽ põrtil, a onî olgõvorăju: *Jẽ! A je Prõšpẽ dõšal?* I tăko dvõ godîšćo putùju pîsma: *Jẽ Prõšpẽ põrtil?* - *Jẽ! A je Prõšpẽ dõšal?* - *Nẽ!*
11. I na zõlnju, bõga mi, dõjde Prõšpẽ u Kolûmbiju. A u Kolûmbiju se je lakõ bîlo snõć jěr je bîlo nășega svîta. I tăko su Prõšpetă dovẽli kol bõrbe.
12. Kal ga je bõrba vîdil:
- A dî si?
- A õvo me?

- A dī si tī do sāl bīl?

- Falīl son se iskarčât, pòk son se iskarčōl u Āfriku, pòk son se iskarčōl na Cējlon.

- Pòk si tī tāki brōv da nīsī znōl pītât dī je Kolūmbija! - A nā tu će ti Prōšpē:

- Ma čā ti misliš da se jō ne ispomīnjen kal si tī pīsōl nōnotu da kal si dōšal vāmo, da nīti znōš jazīka, nīti se znōš snōć. A jō son dōšal tēbi nā pol ūčen.

SUSĪDI

18.

OBLETĪL KÒSĪĆ – OBLETĪLO GŌVNŌ

1. Prī se onō napīnjolo plōče za kòsiće. Učinīl biš škrīp za vōdu, onđā mālo zagrōdīl, onđā kal kòsić dōjde pīt, onā ga plōča pokrīje, a ōn ostāne pol plōčon žīv. Tāko se napīnjola plōča za žīve kòsiće, kal je bīla stajūn ol kòsićih.
2. I tāko jedōn nāpel plōču, a dōšla Čārna Karūzina. I vīdi onā rēp ol kòsića ĩspol plōče. Vīri ĩspol plōče rēp. E, sāl, onā računō - žīv je, a. I onā ga ĩšla ćapat. Podīgla plōču, a kòsić škāmpa vīja - utēkal.
3. Izjīdīla se Čārna Karūzina dā njuj je utēkal kòsić i onā, jīdna, dā se osvēti onēmu susīdu čā je nāpel plōču, onā dvīgla fuštōn, kalāla mudōnte i učinīla potrību drēto u škrīp.
4. Āli, ča sē je dogođīlo? Kāl je ona čūčnula za omīsīt gōvnō u škrīp, a fuštōn prīko škrīpa i onā ga oprāvila u fuštōn. Ostōl njoj na fuštōn. Sāl se onā đīgla - znō da je učinīla potrību. I glēdo onā u škrīp - nī ga!

- Dī je gōvnō, pòboga? Škrīp jē, a gōvnā nī!

I glēdo līvo, glēdo dēsno - nī ga!

- Ma vīdi tī čūda - izlamenījē se Čārna Karūzina - da nī i gōvnō obletīlo kako i kòsić?

19.

PUDŌR NA SERĚNJOK

1. Īvĕ Mužĭna Cĭlo bĭl je pudŏr. I mĕni je mĕti ol Mužĭnovih iz Vĭsĕ. I tŏ su bĭla svŏjta - mĕni mĕter i otĭ pudŏr. A mĭ smo ondĕ imĕli ōvce, kozĕ i mĭ dicĕ smo tŭ blĕgo pĕsli. A ĭli si imŏl dĭ pĕst. Svĕ je to bĭlo lozjĕ, a po bŏndima se je sŏdĭl buhŏĉ. Tĕko je na ĉŭdo bĭlo pĕst te bĕštije, a da ne ĭdu kŏmu po ŝĉĕti. A ovĭ pudŏr je tŭ avertĭl i bĭl bi te ōlma kĕznil. Āli kakŏ je ōn bĭl svŏjta sa mojŏn mĕteron, ōn bi se dŏŝal nĕmi na Serĕnjok jŏvĭt, a onĕ bi njĕmu isfrĭgola jŏje, kŭpĭla bi zŏ nje bĭla ŝkĕtulu tobĕka tĕko dĕ smo mĭ mŏgli brŏve pĕst di gŏd hŏĉemo.
2. Rŏko Rokĕtin usŏdĭl buhŏĉ nĕmo u onŭ bŏndu. A buhŏĉ je bĭl mlŏdi, ĭpi buhŏĉ, a jŏ pĕsal brŏve i zaigrŏl se kako dĭtĕ, a mĕni brŏvi Rŏkotu po buhŏĉŭ, svĕ mu ispĕsli. Pĕsti bŏga, sal tŏti ěe bĭt ŝkŏndala. I pokŏjna mĕti, kal je Cĭlo dŏŝal na Serĕnjok, onĕ mu govŏri da su nĕŝi brŏvi ispĕsli buhŏĉ, neka ĭde ōn tŏ ŝtimĕt. Raĉunŏ onĕ, ŝtimĕt ěe niŝto mĕnje kakŏ smo svŏjta. A ovĭ Cĭlo slĕbo je ĉul, pŭno slĕbo. I ōn je shvĕtil kakŏ ga mĭ ŝĕjemo da ŝtimŏ ŝĉĕtu, da je tŭ Rŏko Rokĕtin nŏn uĉinĭl ŝĉĕtu. Pudŏrĕ je ĭvik slŏl onĭ kŏmu je ŝĉĕta uĉinjenĕ. Tĕko je pudŏr ěapŏl derevĕrso.
3. I dŏŝli tĕmo, dŏŝal Rŏko Rokĕtin, a pudŏr ěe ti nŏ nje ŝĉŏpŏn:
 - Ēnti gospŭ, tĕbe je rĕd muŝketĕt. Ća sĭ vo uĉinĭl? Ovŏde vajŏ dovĕst komesijŭn. Nĕ znoŝ tĭ kojŏ je ovŏde ŝĉĕta. - I svĕ dĕ ěe ŝĉŏpŏn Rŏkota Rokĕtina. A Rŏkotu, nŏjpri mu je ŝĉĕta uĉinjenĕ, a pudŏr jŏŝ ŝĉŏpŏn nŏ nje dĕ ěe ga ubĭt. A ondĕ se Rŏko domĭslil da ōn slĕbo ĉŭje, da nĭ razumĭl kŏmu se je ŝĉĕta dogodĭla i govŏri ōn njĕmu, dobrŏ govŏri, da ga mŏre pudŏr ĉŭt:
 - Ma slŭŝoj, Īve, ovŏ je mŏj buhŏĉ, a Froninĭ brŏvi su mĕni ispĕsli! - A kĕd je pudŏr razumĭl ěa se je dogodĭlo, ondĕ ga je ōpet napŏl:
 - Ē, gospĕ ti, pok tĕko mi govŏr! Pok ěa ĉĕ ti, a kojŏ je ovŏde ŝĉĕta. A je tĭ znoŝ da ěa sĕ buhŏĉ vĕěe pŏsĕ, da bŏje zĕbo.

20.

OĆŌLÌ U REŠETŌ

1. Provjät ću von šäl obo našuj teta Domîni kojõ je žìvìla devedesët gòdišć. U njēzinu kùću ùvik še je ništo dogodjālo. Bīla je pūno društvena i u njē šu še skupjāle švè ovè ženè iz sušístva. Tōti še je rašprōvjālo obo švèmu i obo švākōmu. Tāko je mojā tetā žnāla šve ca šē dogōdjo u mištu, a druĝu je i nī žanimālo.
2. I jō son mōral pūc na škūle, mōral son holčāt iz Komīže. A onā mēni govōri:
 - A tī mēne napūšćoš, tī grēš čā. Kakò ću jō bež tēbe? - I jō son pōtil.
3. Oštāvil son teta Domīnu, āli nākun šetemōnu dōn, jō še vrōcon. Izlāzin iz autōbuša. Mēne fermōjū na rīvu:
 - Bōžo, lēšto pūj u teta Domīne, dogōdila njuj še je dežgrācija.
 - A cō?
 - Nīkur njuj je ùkrol oćōlè! U njē je tvōrdo taramēja.
 - Ma kāke oćōlè? Cō?
 - Ma nīkur njuj je ùkrol oćōlè i vēj ne mōre mořit Bōga iz ofīcija! - Dūšal jō tāmō, a teta Domīnu tīši šušīda Marīja.
 - A Bōžo mūj, ùkroli šu mi oćōlè! - A Marīja mēni:
 - Ma kū cē njuj tō ukrāšt, onā ih je nīndri žagubīla. Āli onā tvōrdi kako nī, kakò njun ih je nīkur ùkrol. A žnōš, šīnko, nī līpo da kōgod nō te šumjī pok šmo mī pōcele iskat. Pōcele šmo ol konōbe, uređili švū konōbu, švè vōnka, uređili šmo kāmaru, vajālo je potegnīt ormarūn kojī se nī potēgal dvōdeset ì pet gòdišć, kočetīne, dvīni šūšte. Iz kühinje gōri švè izvūcì vōnka, šve vrōti nōše, švè še tū ù pet dōn uređīlo.
4. Āli oćōlì še nīšū nōšli. Vēj oćōlè nī bīlo dī iskāt nēgo u guštīrnu. U konōbu je vèlo guštīrna ī, kako Domīna crīpje vodū na bucōl ol tē guštīrne, mōre bīt đā šu u fāli pāli oćōlì u guštīrnu. I šāl nī druĝe, vajālo je pūc u Tōnē zajōt gōmu ol štrūje i žavidāt žarulju i butāt u bucōl ža vīdit ješū oćōlì pāli u guštīrnu. Tū je bīla žōlnjo cōnca da še nōjdu oćōlì. Jērbo švū šu kùću privārgli ol konōbe do šufīta i šal, pōšli pēt dōn iskōnjo, jōš je bīla oštāla guštīrna. I ca cēdu, būta lētriku u bucōl i glēdaju jē di vīdit oćōlè na lnō ol guštīrne. Āli šve su šlīpe, švè šlābo vīde i šāl nīšū šīgūre. Ondā son jō dūšal u teta Domīne u šubōtu ūjutro i govōrin jō njūj:
 - Bōg te ne ubīl žž neba, cā vo ismantōjēs švīt is tvojjima oćōlīma!

- Bôžo, tî ìmoš mlòde òci, hodì vāmo pok tî poglèdoj u guštīrnu hòćeš mi dī vīdit oćòlè.

5. I jò glèdon u bucòl, glèdon, àli oćòlih nī. Āsāl jò u konòbu i glèdon, a rešetò je tôte i u njemu kapùla i lùk i - oćòlì!

- A Bòg te ne ubìl ìz neba, òvo ti oćòlì! - A onā će ti òlma mēni:

- Muci! Da kù ne nalèti, da kògod ne vīdi, da kògod ne cùje. Šāl bidu rèkli dà sòn jò rebambìla, a ovò mi je na dobrò dūšlo, švū sù mi kùcu urèdìli, pritrēšli i šūšte i štramāce, ali slùsoj, sīnko, tī sí pāmetan, da šāl ne bì onì rekli da sòn jò pòcela rebambìvāt, jērbo jò ìmon vèlike gòdine, tī ćeš lipo bìt švidòk. Štòj tōti i nīšta ne govūr!

- Ca cēmo, teta Domīna?

- Kùco lā! Šāl ćeš vīdit.

6. Ā teta Domīna otvòri vròta, a onò je nònde vèliki trafīg švīta, i glèdo onā līvo - dēsno, nīnder nīkoga nī, i onā bùta oćòlè na pròg ol vròt i zatvòri vròta. Šèli mī za stòlèn, a onā će mēni:

- Tī sí ovòde dūšal prī pùl ūre i pròvjes mi ca jè bìlo na škùle, a jò ti Bòga mòlin. Tāko da znòš. Onā kojò parvò nalèti, nòc će oćòlè. Prašica kojò ih je važèla, dūšla ih je vròtīt. Āsto je poštenā, nekā je prašica! - Āla, dobrò je. Mā mī štòjimò. Cèkomo. Ma nīkoga. Kal nīku dòba òto ti parvò tvīca pāla na baketīn - ìz poništre vīce sùšīda Vīnka:

- Domīna! Domīna!

- Ū, Bòg je ne ubìl ìz neba, ma ca mè šāl onā zovè?

- Domīna! Domīna! - Otvorìla teta Domīna poništricu:

- A ca jè, Vīnka? Ca mè zovèš?

- Ca tī je to na vròta tōti còrnega, na pròg ol vròt? Jesù ti tò tōti oćòlì?

- O mójko mojā, cā tu govòriš! - I otvorìli mī vròta, a Domīna škrìkni kòko mòre i ne mòre:

- Ūpomuc! Ōvo ih vòdi, Vīnka mojā! Bòg te rāja napojìl! Šèstro! Dòli hodì jērbo ofanāt će me.

7. Tarcī Vīnka nīza škāle kako štrìlā, a ol dòli Perīna, Tonīna, Katīna, ol gòre Rīta, Kāte, Dòmā, òto jih òlma na vròta. Rekapitāle ìz švīh bòndih dòli u konòbu. A Domīna će ti mēni tōti prid pùblikun:

- Sīnko, da nīši bìl vòdi... Alā, ofanāt će me, ucinì mi zmul cùkara i vodè, alā, umrīt ću! Āla, Bòžo, pokòži njīn dī si nòšal oćòlè!

8. A jô uzmì ocòlè, bùta ih na prôg i dvìni ih. I tăko, kakò kojâ intrô u konòbu, a teta Domîna:

- Āla, Bôzo, pokôžì, dì sí nòsal ocòlè. - A jô vāzmen ocòlè i na prôg i ondā ih vāzmen iz prāga, a onā še izlamenijè i svi is njùn. I tăko dèset-petnāšte pùtih ocòlè cāpa, bùta, ísa, cāpa, bùta, ísa. A onì še šváki pùt u cùdu izlamenijû. Ma žamìšli tì ku jìh je tò mògal? Šāl sú šví u šúmji. Kû jih je tû mògal?

- Ma glèdojte ví, kojô je vò prašica ucinìla. Āla, mōli, òpet pokôžì.

I jô kako papagālo pokažijèn.

- Mōca ì Šina, ì Duha Švètega, āmen! - Ondā švìt:

- Mōcaìšinaìduhašvètega, āmen! Mōcaìšinaìduhašvètega āmen!

- Āli, dōbro je, kojô je tû ucinìla?

9. Ondā je Katîna dūšla do bešide i govòri onā ovāko:

- Mī smo šidìli za stolèn i sigùro sú u fāli ocòli pāli nìkomur ol nòs u bûrsu. I kal je tâ dūšla dōma, nòšla je ocòlè i mògla je rēc, kal je vídila da nìšù njèžine: »Slùsoj Domîna, ocòlì sú mi pāli u bûrsu iz stolā, šèstro, iskužòj!« A onā nì røkla. Nòs je u tēbe švāku popūlnè po dèset-petnāšte i šāl ti mòreš, ràdi tē prašice, na švāku ol nòs pošumjāt. Āli šāl je štvòr òžbilna. Obo tēmu še govòri po Komìzi. Neka žnòte da son jô tû i kuròtu røkla òbo vèmu slùcaju i tû šve škùpa.

10. A govòri Tonîna pomālo is jelnîn pārston prikrìženin priko jušt, a is drùgin pokažijè jelnûj ìza škìnih:

- Mmmm, švè šte vi jòs žèlene, šúmjon jô kojô je vāzela, āli mùcte! Kakò da nìšòn nìšta røkla. Šúmjon jô nò nju. Njèžina pokûjno māter je u ociglèd mûmu pokûjnemu òcu bīla ùkrola brìtvu ol namecònjo. Nìkal tû nēcù zaborāvit. Tû mi je otāc na smārti špomēnìl. Šúmjon jô nò nju. - Onè nāmo sú še umìrìle, bīt će cùle ca jè røkla Tonîna. Kal ol tāmò jòvjo še Lùkrica:

- Mmmm, nì tu tû, ùkrola je ocòlè ovā, amu žnòte kojâ, nēcemo je mēncovot, āli tû von je sigùro ovā iz dūlnje kùće. Jô mišlin da ne mòre bīt nìkur, nēgo onā.

11. A govòri Dōmā:

- Mmmm, nemûjmo Bògu dūsu grìšit. Tu nìkur nì mògal naprāvit nēgo... dōbrò vi žnòte kojô.

12. A govòri Perîna:

- Švìtu mûj, šví grēmò prìbogu, šví še pricestijemò, a nì gòre štvòri nēgo prāvelnega ošùdit. Švìtu mûj, gorìt cemo u jāmu pāklenu! - A nā tu će ti Kekîna:

- Mmmm, šúmjon, šúmjon, ma nēcù rēc.

13. I tako ti je jelnâ pošumjâla na drugu, drugo na treću, treće na četvrtu. Švè sú pošumjâle u švâku ol njih, jedîno Domîna nî sumjâla u nîkoga, nîti je ũ nju kû pošumjôl.
14. A kâl smo oštâli nâ sómo, kâl sú svî îšli dôma, govòrin jô njûj:
 - Bôg te ne ubîl îž neba, kojû sí tî ovòde panòdu ucinîla, kojû taramèju!
 - Muci! Dâ son rëkla dâ sú ocòlî u rešetò bîli i dâ sí jih tî nôsal, ca bì rëkli? Rëkli bi *Domîna je rebambîla!* Ovò son ti rebambîla! Nekâ se onî šâl mîsle kojô je ol njih lûpeška!
15. I teta Domîna je pòk umòrta ošandëset i ôsme i tofîko je njih ùmorlo kojè sú tôte hòle kol teta Domîne, âli meju onîma ca sù jòš žîvi, jòš je ùvik sùmja oštâla, jòš se ùvik pròvje obo tîma ocòlîma.

KOMUNİZAM

21.

SËLJAČKA RÂDNA

1. Po drugemu svjèskemu rátu u Marînje Zëmje je ôsnovona Sëljačka râdna zâdruga Cřvena zvijëzda. Bîlo je vrîme komunizma.
2. I nastòl tâmo škòndal, zadîmilo se, a svè radi »trûdodana«. Svâko famèja môrala je dât tòko i tòko »trûdodana« za Sëljačku râdnu i nastòl je râdi tèga škòndal. A Bòldò je bîl Šibençônâc i òn je bîl zadûžen prîko Òblasnega òdbora za sëljačke râdne zâdruge.
3. I dôjde Bòldò na Vîs učinît mîr u Marînje Zëmje u Sëljačku râdnu Cřvena zvijëzda. Jòvi se òn u Kòtar u Vîsù da grè u Marînje Zëmje. I dôšal Bòldò na sâstanak u Sëljačku râdnu. Tâd su imâli právo glâsa svî člânovi famèji kojâ je bîla u zâdrugu, svî člânovi starîji od osavnâste gòdišć. I âla, skûpili se onî svî, âli su se udîja stvorîli dvò tâbora. I pòčel je sâstanak, ali nîkoga se ne mòre çût. Kal jedôn progovòri, a òlma se jòvi drugî i pòčme nò nje víkât da òn vâki, da òn nâki. Ne mòre nîko jûsta otvorît. Vèliko gûngula u Sëljačku râdnu.
4. A jednâ ženâ, tò je bîla onâ gòre Valêntetova, a onâ díže rûku da bi onâ ništo rëkla. Čîn onâ progovòri, a onî je poklòpe òlma besîdima, víču. Mâ onâ svâku mâlo díže rûku, tîla bi ništo rëç, ma nîkako do besîde.

5. V`idi tò Bòldò, i Bòldò se ðigne nã noge, a bìlo ga je kùs čov`ika, ðigne se nã noge, `udre dvò p`utã kac`oton obo stòl i um`iri ih òn. Ondã òn da kakò ih n`i sròm, da ov`uj žen`i ne d`od`u r`ec` ča žel`i. A ondã se obr`oti nj`oj:

- `Àla, drug`arice, r`ec` ča s`i imãla r`ec`.

- A m`oj gospođine, `olkad nãmi n`i kr`ojã P`etra, `uvik se s`ujuuuu!

T`EHNIKA N`ARODU

22.

PARV`I ŠOF`ER NA ŠKOJ`U

1. J`urica Zlatoglòvcov je im`ol s`ina, Drãgo mu je bìlo `ime, koj`i je `isal za kondukt`erã kal je parv`i aut`obus d`ošal na V`is. I òn je pomãlo voz`il i u`čil se za šof`erã. A b`it šof`er u onò d`oba, b`ila je tò v`eliko stv`or, j`e. I d`ok òn pol`oži za šof`erã `ispit, òn `usput `ide u zãdruhu i nj`ima u zãdruhu v`ozi kamij`on ol K`òtarskega sãveza.
2. I Drãgo se ukarc`ol u kamij`on i v`ozi p`ul Poja. D`ošal òn u V`elu p`oje i v`idi `isprið s`ebe `oca di gr`e p`ut`en pul Pl`iskiga P`oja, a òn brenz`ol i ferm`ol se. Izv`adil òn gl`ovu kroz pon`istru, a, kãl ga je otãc v`idil, dvò k`oraka n`ose i izlãmenol se.
3. Otvor`il Drãgo vr`ota ol kamij`ona i zov`e `oca:
 - `Cã, s`edi un`utra p`ok `u te j`o olv`est na Pl`isko P`oje.
 - P`utuj, s`inko, j`o `u nã noge j`er te n`eće imãt k`o plãkot!
4. Òn je racun`ol dã će do Pl`iskiga P`oja pog`inut `obadvo kal je v`idil kakò tã kar`oca a`žv`elto kur`i.

23.

BL`OŽ`EN B`IL BUC`OL I Š`IĆIC!

1. Nãšuj teta Dom`ini `umor je m`úz V`iško. N`i p`uno pašãlo – hr`up, `umor i dr`ugi V`iško, nj`ežin brãt. M`úz V`iško, brãt V`iško. A ž`iv`ili s`u žãjelno, j`erbo brãt n`i b`il ož`enjen. I s`progod`ilo se V`iškota jeln`ega, s`progod`ilo se V`iškota dr`ugega, gr`e c`orno ž`imã, a Dom`ina s`omã u k`uću. Šãl ca `e onã t`oti u k`uću s`omã, bìlo bi n`ojboje p`uc u Špl`itu u žerm`one Š`imice. A tã žerm`ona imãla je v`eliku k`uću u

Dioklecijānov palōc, drūgi pūd. Ę, moćā līpo u Šīmice. Šōmā jelnā, šōmā drūgo i dogovorīle se onē dvī dā ćedu žājelno pašāt žīmu u Šplītu.

2. Nōjpri se je vajālo nagodīt rādi ploćōnjo. Domīna je rēkla Šīmici da onā trāti dēšet đinarih nā don. Jērbo da je njūj dōšta malo blītve i kāpju ūlja, da onā ne trāti vēće. Āla, nīkako ū se nagodīli. A Šīmica je pol škāle imāla žāhod i tōti je bīla pīpa ol vodē. A jālna Domīna nī nīkal vīdila tāku pīpu ol vodē, cā ona, bīlna, znō. Jērbo u Komīzu onā nī deperāla vōdu iz pīpe, nēgo iz guštīrne u konōbu. Onā bi žacōrpla šīcicon vōdu iz guštīrne kāl njun je bīlo potřiba a is pīpun nī imāla pošlā.

3. I pošlāla Šīmica Domīnu da utōci mālo vodē iz tē pīpe. Āšla Domīna pol škāle i glēdo onā kakō će dūc do vodē. Ma potēze onā tū pīpu, ma pritīsko, ma okrīće. Nīkako da vodā protecē. A šal ca cē, kakō će, obružīt će se da nē žno utocīt vodē. I, nīku dōba, onā je tū nīkako okrēnīla i pōcela vodā švūn brīvun tēc. A Domīna se prištrāšila, mēće onā pāršt u kanēlu da fermō tū vōdu, ma vodā prāsko - švū je òblilo. Šāl onā ūmišto da žatvōri, ona još vēće otvōro, a vodā kako rīkā. Šāl ca cē, onā tū fermōjē pārston, rūkīma, životēn, otū vōdu. Ma vēliko je fūrca vodē, ne mōre onā tu pridobīvāt.

- Alā, mōjko mojā, ca sī tu ucinīla!

- Čāpa je, čāpa je!

- Čāpa je tī! Tēbi je utēkla! - I tā ih je vodā izbarbūtīla kako mrōve đīm na gorūcu štāricu. Prištrāšila se Šīmica i utēkla, a Domīna molāla vōdu i škocīla na poništru.

4. Vīdi dōli - švīt šeto, nīki vojnīcī, a onā ol gōri na švī glōs:

- Vōjsko! Vōjnici! Ūpomuc! Ūpomuc! Utopīla se je Šīmica, Dioklecijānova brōj dvānaješt, drūgi kāt! - A ovī se ol dōli voltōjū, glēdaju u cūdu. Ne ražumīdū nīšta.

- Torcīte gōri, torcīte gōri, utopīla se je Šīmica! - Trēfil je pašāt jedōn Komīžanin, dūšal je gōri i žatvorīl je vōdu. Poplimāla kūća, sve se ismocīlo. I tāko je Domīna ćapāla štrōh ol špīne. Nīkal već nī išla na špīnu utocīt vodē.

- Ovō ti je i parvī i žōlnji pūt! Vēj ti ga nīkāl nećū dūc u Šplītu.

5. I pōrtīla je Domīna pul Komīže. A kāl njun je sīn dūšal iz Jamērik, butōl je vōdu, špīnu, žāhod. Āli Domīna je dāje štōla ol tē špīne. I tā vodā se je šōmo otvōrāla kāl bi njuj dūšli sīn i nevišta iz Jamerīk, jērbo ū se onī mōrali tušīrāt švāki dōn. Āli kāl bi onī holcāli pul Jamērik, mēne bi zvōla dā njuj zatvōrin

vòdu jërbo da je njû štròh špîne dà njuj še òpet ne dogòdi katastròfa kako u Šplitu kal je vòjšku ùpomuc žvòla.

- Šínko mùj, kakò utopjeník son bìla. Blòžèn bìl bucòl i ovî mùj šícic!

ČOVĚK I BĚŠTIJA

24.

NEKA ČĚKI BRŮVE KOTĪDŮ!

1. Jākica Baštānetova nosila je ČĚhima gōri iz Poja, nosila je ČĚhima u ČĚšku vīlu mlīkò. I tāko, ČĚhi bi bìli ostāli na Vīsù do kōnca desĕtega. Hòli su u smjĕne. A đīgod bi bìli ostāli i u jedanajĕsti mīsec. A ovā gāzdarica, kojō je bìla, ČĚhinja, onā bi ostāla do krāja. Onā je bìla zòlnjo. I sāl, vĕc je bìl jedanajĕsti mīsec dòkle je onā to svĕ urĕdila. I onā Jākici rĕkla dà njuj je potřiba dvò kila vūne. Dà njuj prodò.
2. A Jākica vūne nī imāla. I grĕ onā pūl Poja i mīslī se kakò ěe onā tō. Mōre onā kŭpīt u drŭgega za ovŭ ČĚhinju, āli grihotā je nĕ ěapāt đīnar kāl je přilīka. Grihotā je da drŭgi tō prodò, a nĕ onā. Onā je imāla òvce i imāla je jelnĕga brōva, mī zovemò šŭško, je. A u Komŕžu zovŭ martīn.
3. I sāl se Jākica mīslī: »Āko ostrīžĕn òvcŭ, izgubīt ěe mlīkò, a ostrīc ěu šŭškota, nīmon ěò tōte izgŭbīt. I onā tāmo ostrīgla šŭškota. Zīmā, a onā ga isvŭkla gòlega za prodāt ČĚhinji vūnu.
4. I, ěa sĕ je dogodīlo, šŭško ěapòl puntŭru, razbolīl se. Šŭško obīsīl glòvu, nĕěe da žĕre. I Jākica grĕ ŭjutro pomŭst òvce, ěnti bōga, a šŭško se otĕgal u kŭćicu. Krepòl šŭško! Pòěela Jākica plākot: »A šŭškīću mōj, a hrōnā mōjā, a svāku godīšěe pò dvo i pò tri janjĕića, a kakò ěu sāl bez tĕbe?«
5. A mùž je ěŭje kakò onā plāěe. Izōšal òn vōnka i vīdi ženā mu plāěe.
- A ěa sĕ je dogodīlo? ěa tī je?
- A šŭškīću mōj! Hrōnò mōjā! Ostrīgla son šŭškota za ČĚhima prodāt vūnu! Krepòl mi je mōj šŭškīc. - A mùž je glĕdo:
- Znòš ěò, sal nekā ti ČĚki brōve kotīdŭ!

25.

KAKÒ JE KÈNJA POSTĀLA TOVÒR

1. Gārski je bīl pudôr, àli bīl je nepīsmen. I dõbar je bīl kakò pudôr. Òpćina je ondā određivāla kòko vajò štimāt šćetu. Znālo se je: pùpak ol smòkve toliko, pùpak ol lozē toliko, nāvarta toliko, slòmjeno lāsina toliko. I Gārskemu je bīlo glāvno izbrojīt i ondā se je věj znālo kojā je šćeta. Ondā bi Gārski išal ù Poje, užjāhol bi se na kènju i pomālo ù Poje i ondā bi štimõvõl šćetu oněmu kojī bi prijõvīl Òpćini dā mu je napravjena šćeta na ložjū ìli prěma těmu. I Gārski bi brojīl pùfke ol smòkve, ol lozē, slòmjene lāsine, i brojīl bi õn bīl tākò do nīke dõbi, dõkle je znõl, a kāl bi brojēnje išlo ùdugo, ondā bi bīl mećõl stincice u žepě. Svāki izivěni pùpak i stincica u žep. I tākò bi napūnil žepě stīnjok i u pajīz. Dõšal bi u Òpćinu i poteštõtu bi istrěsal na stõl stincice nekā brojī kòko je šćete.
2. A bīt će bārž komu gõder bīlo krīvo kòko njin je šćetu štimõl, mòre bīt dā su ga radi tēga tīli privārit. I dogovorīla se jelnā kumpanjīja dā ga privāri.
3. Imõl je Gārski otū kènju is kojūn je hodīl ù Poje štimõvāt šćetu, a Šoltõnac je imõl tovāra. A īsti su bīli, īsto boja, īsto veličīna. I ovā mlađarīja, vrõzi, prikonõci vāzmeđu Gārskitu kènju i zatvõridu je u kùćicu Šoltõncovu, a njěmu vāzmu tovāra i zatvõridu ga u kùćicu Gārskitovu. A nõndi su stõli dī je Pāvõ Šūrotov, nõndi njin je bīla kùćica.
4. Grē ũjutro Gārski da će pūl poja, a Ānka za njīn, vrīćicu mu oparcāla, krūha, malo vīnā i slõne ribe. I àla, osedlāli onī kènju, Gārski se užjāhol, a kakò je onõ nīstarmo, išla Ānka kalāt põfinu, i kakò je Ānka ćapāla põfinu, kalāla se dõle i govõri:
 - Pěre!
 - Ca jě, Ānka?
 - Tovõr!
 - Ma cõ tovõr?
 - Tõvor je, Pěre, tovõr!
 - Ma kojī tovõr, ěnti bõga! - A ondā se õn ražjāhol, poglědol dõle, a kènji vīsi onā stvõr!
 - Jě, Ānka, tovõr je! - A svě se okriće, svě glědo jě se kò ĩza onīh rogõćih smījě.

IZ SELÂ U PAJÎZ

26.

PARVÎ PÛT U PAJÎZ ZA JÛBÔV OL POSTÒLIH

1. E, sâl da von rěčen ol barba Ròkota Rokêtina. Bîlo je pět bráće, otác i mãti i ñikoliko sěstor, nî vâžno, i imãli su dvô pôra postòlih. I tâ dvô pôra postòlih dopãdola su oněmu kojĩ će póc na mîsu ñli ako ñde u pajîz.
2. I sâl, ovî starĩji, Dôme mu je bîlo ñme, mãlo je hodîl, nê mãlo, nêgo ñikako nî hodîl i postolê nî mogle ñikal obûc. Nî mu bîlo drôgo ni póc ovãko po pajîzu, ñli za jûbôv ol postòlih jedôn dôn odlûcîl da će póc ucinît spîzu na Lûkù da bi mogle obûc postolê.
3. Užjãhol se ôn na mûlã, dõma su mu dõli ça cê kûpît i kãl je dõšal nãvar pajîza, vëzõl mûlã pod rogõc i sâl, da ne bî dangubîl, u Kãtice Mustãfícove ostãvil romînu za petrõlje. Govõri:
- Nalj mi tî romînu, jô gren cã ñpri pøk cú se jô vrõtît vazêst romînu. - ñšal u Jãkova Dõmicina, ostãvil sakêt za mûkù. Govõri:
- Napùn mi sakêt mûkê pøk cú se jô vrõtît.
4. I ôn grê dãje za poslõn. Dõjde na Klãpavicu, a vapôr pod rîvu. Glêdo ôn - svãj se karcõ u vapôr, ukãrca se i ôn. »Ñikur iz vapõra«, govõri, »a ni jô. Kad najedõnput«, govori, »vîdin jô - Prîlovo k nõn, a mî k njîn!« I kãl je vapôr pasõl Prîlovo, ondã je ôn zavîkal:
- Romîna mi je u Kãtice Mustãfícove, sakêt za mûkù u Jãkova Dõmicina, mûl mi je pod rogõcê, kûca u Drãcovu Põje - fërma vapôr, kãpetane!
5. I mîslite da ga nî fermõl?!

JÛBÔV I ONÈ STVÕRI

27.

VÈC NJOJ NÎMO KÔ MÈSO U RãPU MEÇÂT

1. Mórko Parlatõnov bîl bi ñjutro rãno ñšal pûl poja. Ženã je voñla dõ kasna spãt i nî njuj bîlo drôgo da je probûdi. Kakõ se je ûn bûdîl rãno, onã je ñla da njuj ûn ñjutro ñde na bekarõju kûpît mēsa za iskûhot obîd jërbo da onã dõkasna spî.

2. I òn bi bìl njùj kùpìl mēsa i dònìl dòma, àli njùj je smetālo da òn otvòro vròta ol kùće dā je ne probūdi. A vònka, do vròt, bìla je u zìdù ol kùće, vāko malo vīšje, jelnā ponāra, jelnā rāpa je bìla, i onā se domìslila dā bi bìlo nòjboje da òn njùj tū mēso stāvi ù tu rāpu pòk da ga onā vāzme kàl se probūdi. I tākò bi òn ùjutro rāno bìl dònìl mēsa iz butìge i mècol njuj u rāpu, a ondā bi ìšal pùl poja i po vas dòn bi lavuròl ù poje, a večer dohodìl dòma. A ženā je bìla kuntēnta dā njun se nī potrìba dīzot rāno za pòc u spīzu, da mòre spāt dòkle je njū vòja.
3. Ma Mòrko Parlatònov razbolìl se je ì, nī pùno pasālo, ùmar. A ženā mu žalosna grē u spròvod i plāče, grē i plāče i nariče za svojìn dòbrin mùžon:
- A, Mòrko mòj, a vèleti si mi dobrā ucinìl, tākò vrìdnega covìka nī bìlo, a dòbri mòj Mòrko, a ko cē mi sāl mēso u rāpu mečāt?

28.

EKONÒMIČNI MLADIĆ

1. Sòm je žìvìl otì mladìc u Rogòcic. Zvòl se je Andrija. A imòl je jelnù bòrku, lovìl je rìbu i ol tēga je žìvìl. Bìl je siromāh, àli bìl je pùno ekonòmìčan. Mālo je stvòrih imòl, àli svāku je stvòr korìstil za vèće potrìbih.
2. Òn je imòl bòrku, imòl je jìdro, a tū jìdro mu je slùžìlo za jìdrit kal je bìl vītar u karmù, tū jìdro mu je slùžìlo za učinìt tēndu kal je kīšìlo, za učinìt tēndu kal je sùnca, nā tu jìdro je spòl, is tīn se jìdron pokrìvòl kal je spòl, is jìdron je i rìbu pokrìvòl, is njìn je istarìvòl nòge kàl bi se ismocìl. Imòl je jèlnu lātu ol petròlja, kāntu otvòrenu, tò mu je slùžìlo za bujòl, za šekāt bròd, u bujòl je mècol rìbu, u njēga je nosìl vòdu za pīt, u njēga bi òprol kalcēte i svū ròbu ca je bìlo potrìba. Ondā je jimòl jelnè gradìkule. Tē gradìkule bi stāvìl nā dvi stīne za užèc ogònj ìspod i tò mu je slùžìlo kako trìnoge za butāt tēcu kal je kùhol brujèt. Kàl bi iskùhol brujèt, ondā bi na gradìkule ispèkal rìbu. Kàl bi ìšal u barāku, ondā bi ih ostāvìl ìsprid vròt za istārt nòge kal izòjde vònka dā mu ne slìpje pòd noge od onēga rìbjega ùlja u barāku dī je solìl rìbu. A is tīma bi gradìkulima zatvorìl rāpu na vròta ol barāke da mu māška ne grē unūtra. A tē su mu gradìkule slùžìle, kàl bi ga bìla dòbro vòja, mīsto kitāre. Bìl bi kantòl i svìròl u tū svojù kitāru ol gradìkulih.
3. Imòl je jelnù kortejòntu. Zvòla se je Šotokòtula. I jelnēga dòna ìšal òn njòj zakantāt pol ponìstru. Obùkal òn jelnè gāce ca mù je bìl pokòjan nòno dònìl iz

mornariće, ondã je lipo zavõrnìl òbe nogãvice gvòlo, jër bi mu òbično jelnã nogãvica vîsila, obũkal jelnũ košũju ol stõre tẽnde ÷a mù je bîla pokõjno nõna u÷inìla i vãzel otẽ gradìkule kakò kitãru, vẽzõl štrõp ol veslã za daržãlo ol gradìkulih da mòre obo rãme obìsit tũ svojũ kitãru i ìšal bi pol pon ìstru zakantãt Šotokõtuli. I ondã, da ne bì dangũbil, uspũt je uštimõvõl kitãru. Kãl bi dõšal pol ponìstru Šotokõtuli, ondã bi njoj zakantõl ovãko:

Jã san dẽ÷ko ol Klãpavice
Ol starìne mùškardin
Mõja žẽna blitvu sãdi
da dobìje svõj šoldìn
À ja mòran za nevõju
Çinìti fakìn
Jër je mẽni drãgo
Põc u Mikũle na kvartìn
Ìman ùrdin ol Komũne
Svãko jũtro rãno ustãt
Klãpavicu svũ pomèsti
Ì po njõjzi svẽ zjuštãt
À kal žẽne s grõcon dõjdu
Onẽ hòce svẽ šporkãt
À ja ùzmen mòju mẽtlu
Pãk ja stãnen nã ap tãk
Ogni jorno mi comando!
Nek je cistã Klãpavica!

4. Àli ol svẽga tẽga nì bîlo nìšta. Šotokõtula nì tũla põc za tẽga ekonõmi÷nega mladìca. Mòre bít da je onã mìslila kakò bi õn bìl i u postẽju ekonõmi÷an.

29.

RÈUMA OL FALĪVÈNE PONĪSTRE

1. Šīmè Trūmbà kortejòl je divòjku ol Mòteta Damjāna. Onā je bīla Vlāhinja, a lavurāla je kakò divòjka u Damjānovih. I Šīmè Trūmbà pòčel se varit kolo njè i onā is njīn, āla, dogovorīli se onī nekā onā ostāvi ponīstru otvòrenu dā će òn pñiko nòci dòc kol njè u kāmāru. A nò je nònde kòla Damjānova, znòš dī je, i sād òn pñiko dāna īshal izmīrit vīšinu i ucinīl škāle kakò se mòre dīgnut gòre.
2. Ī, kad je bīlo tāmo kolo pōnòc, donesè òn škāle i pòčel se òn dīzot. Āli dvī ponīstre su otvòrene, u jelnū kāmāru je spōla gospodarīca, a u drūgu divòjka. A Šīmè Trūmbà ćapòl ponīstru za ponīstru i falīl je i dī će - drèto gospodarīci, Mòteta Damjānova māteri, u kāmāru. Òn iskočīl u kāmāru, a stòro dīgla ūzbunu, pòčela vikāt:
- Lūpèži! Ū pomoć! Lūpèži!
3. A jādān Šīmè, nòse kroz ponīstru i nīza škāle, a patròla jandòrmih pasòvāla i ćāpa Šimetā. Pītāju ga dī je bīl, a Šīmè nèce da izdò. Īšli onī gòre kol stòre za vīdit ća jè. A kakò nīšta nī ūkrol, kakò nī nīšta ucinīl, ća ćè is njīn? A vajò ga ĩpak kāznit i onī njemu za kāznu da mòra po pajīzu nosīt na rāme te škāle. I Šīmè sùtradon škāle na rāme, a dvò jandòrma za njīn i po pajīzu, pñiko cīlega Kūtā cīli dòn nosīl škāle na rāme.
4. I kāl je to pasālo, dòšal Šīmè u kumpanjju i govòri da ga rāme bolī. A pītāju ga ovī njeğòvi i posmihùju se:
- Je tū od rèume?
- Ēnti bòga, tī se rūgoš. Òli ne bī i ol tēga mòglo bīt cāgod.

30.

RADI PÒPRAVKA SPRIJÈDA – ÛLAZ STRĀGA

1. Ròšo je imòl butīgu u Komīžu. I vajālo je naprāvit nīki pòpravak u butīgu. Vajālo je da ūlazno vròta ol butīge bñdu nīku vrīme zatvòrena. I domīslil se je òn da napīše na kūs kòrte, kakò ne bī izgubīl mušterīje, da je ūlaz iz drūge bōnde, odiznòse. A ovāko je òn napīsòl: *Radi popravka sprijeda, ulaz straga.* Namāzol je òn tū kòrtu kòlon i butòl na katrīdu nekā se mālo osūši pòk da će butāt na caklò.

2. Dōšla ùmeju to jednâ ženâ da će provât postolè i sèla na tû katrîdu d'ì je b'ila tâ inkolòno kòrta. Onâ nî ìšla za tîn da je tò kòrta pomãzona kòlun i onâ sèla za provât postolè. I provâla onâ postolè. Nè znon jè ih kùp'ila, nî jih kùp'ila, sòma, onâ izòšla vònka na rîvu, a na gužicu nâtpis: *Radi popravka sprijeda – ulaz straga.*

- Ma koj'ì njuj je sakramènat sprîda kal popròvjo? - govòre jûdi i okr'ícu se za njûn.

31.

KUMPÔR MÔRKO GRÊ NA KÛRBE

1. Pokòjan Mòrko b'ìl je r'ìbor, imòl je gajètu i r'ìbol je Sùšac. I ìde òn na Sùšac dvòdeset dòn jèrbo mròk tràje dvòdeset dòn. A u mìsečinu bi se r'ìbori vròt'ili dòma. I stoj'ì Mòrko tãmo i ùvik je pečène r'ìbe, brujètih, p'ije se dòbru v'ìnò.
2. I dòšal Mòrko dòma pòsli dvòdeset dòn, dòšal dòma, a ženâ ù posteju.
- A ča jè? - govòri.
- Alâ, da me n'ìšì krècòl, ne hòl blízù mène, bolesnâ son, ne ùfon se n'ìšta.
- Bènti Tùparta, ča cù sâd? - Ôn nî mògal r'èc Sùkarsta, nègo Tùparta. - Bènti Tùparta, kad se t'ì ne ùfoš, døj t'ì m'èni č'istu ròbu. Gren čâ jò pul Spl'ita!.
- A ča čèš u Spl'itu?
3. - Grèn na kùrbe! Ča cù kal si t'ì bolesnâ, ne sm'ìn te krècât.
- E, ženâ se ustãla i dòla mu č'istu ròbu, è, da ne b'ì onâ kùrba r'èkla kãku vo šporkètu ženù ìmoš kal te vãko vo darž'ì. I onâ mu svè tu dòla, svèga ga urèd'ila, luštrãla mu postolè, svè lípo šesno dà njuj onâ kùrba u Spl'itu nè bi čò zam'irila. I Mòrko ìšal.
- A j'ìmoš pinèz? - p'ito onâ.
- Ìmon, ìmon, Tùparta bòga, ìmon za plòt'it kùrbu. - I àla, Mòrko hodićòl.
4. Dòšal Mòrko gòri na Čũnkovicu, nòndi ìspol Kr'ížã, a imòl je Mòrko n'ìku kũmù iz Posèljo. A kũmã pòsè kozè.
- A d'ì ćeš, kumpòre Mòrko?
- A grèn u Spl'it.
- A ča čèš u Spl'it?

- Grên na kûrbe.

- Na kûrbe!

5. Ondâ òn njûj prôvje kakò je dôšal iz Sûjca, jê. Prôvje kakò mu je ženâ bolesnâ, kakò se ne ùfo, kakò je ne smî krécât. Ê.

- Po čò sòmo zã to grêš u Splît?

- A ča ćù?

- A pòk, vròj te òdnil, ča ćeš hodît u Splît, hòd ovãmo, jò ću ti dât kad sòmo zã to grêš u Splît.

- A tî dôj!

I onî ìšli tâmo ùza gomîlu, okrojîli posòl. I àla, Mòrko ìšal pùl doma. Glêdo ga ženâ:

- A ča sî se vròtîl?

- A nîsòn ìšal pul Splîta, nòšal son kùmù i kùmã mi je røkla dã će mi onâ dât, da ča ćù zã to hodît pul Splîta.

- A jê ti dôla?

- Jê.

- A jesî njuj čò dôl?

- A onò pinêz ča sòn mìslil dât kûrbi pòk son dôl njòj.

- I jê ti uzêla?

- Jê, Tùparta ti bòga!

- A kûrba jednâ! A razumît će onâ mène kal je jò ćapòn. Kolîko son jò pùtih njêzinemu mùžu dôla, kâl je onâ bîla bolesnâ, pok mu nîkad nîsòn šòlda vâzela, a onâ tËbi jedonpùt pòk je naplòtîla.

32.

BÔG NATRÛHLIL DOMÎNU BAŠTÛNOVU

1. Domîna Baštûnova imãla je pùno dicê, a bîlo siromãštvo, nevòja. Nî tò bîlo lakò hrònît. Svê jedòn drùgemu dô uha. Ûvik je imãla mlîkã jërbo, kal bi rodîla, òlma bi ostãla trùhla. Nî pùno bîlo pasãlo òlkako je zòlnju ditè rodîla, a prôvje se po selù da je Domîna Baštûnova òpet trùhla.

2. Stòl se Ròko Rokêtin is Mòricun Cinkvînovun, a pasòjê Domîna Baštûnova. Kâl je onâ omãkla za poslên, govòri Ròko Rokêtin Mòrici Cinkvînovuj:

- A, Morîce, pò sakramênta, ča jê onâ Domîna òpet trùhla? - A olgovôro Mòrica Cinkvînova Ròkotu:

- A ča će, siromāšica, kâl njuj je Bôg dôl. - A Ròko će ti nâ tu:

- Mâ, po sakramênta, kojî ti Bôg ìmo apêtîd kâl se je mògal na Domînu užjâhot.

33.

MĀŠKA I JĒŽ POŠVĀDILI MŪŽA I ŽENŪ

1. Mojâ māti Kōtâ Šuhotòva i mûj otâc Ônte Vîtaljić Cingrîjin, ca gâ je mlâji brât pròzvol Tùsica, živìli su lîpo i pùno su še poštivâli. Āli nòjgore mi je bîlo u životù kâl su mi še rođiteji bîli švādili. Ca še je bîlo dogođilo? Kōtâ nî volîla māske. A otâc bi bîl dôma dônil māsku neka lōvi mîše, da mu mîši u barâku ne izîdû mrîže. A Kōtâ nî tōrpîla māske. Da ca će mu otâ māska, dâ njuj olupādaju lâke, dâ je oštârila, dâ je vajô deštrigât.
2. I jedôn dôn nî māske. Nî māske! Dûšal Ônte òz mora, a nî māske. Onâ bi ga bîla čekola na zòlò dâ njuj tumbô kojû bûkvu òli šalpuću. A cùdo je ûn volîl tû māsku. I nî māske, nî māske.
 - Ā, Kōtâ, đî je māska!
 - A câ jo znôn đî je māska!
 - Tî šî je, Kōtâ, deštrigâla. - Onâ da nî, a ûn da jê. I isvādili še onî.
3. Godîšće dôn nîšû govorîli radi māske. I tu godîšće māti bi rêkla mèni ca cù òcu rêc, a otâc bi rêkal ca cù mäteri rêc. Jô son njîn bîla intêrpit, a svê radi tê māske kojâ je bîla nîndri iznebîlila.
4. I pòšli godîšće dôn pòceli su onî òpet govorît, pomîrîli še. A otâc je bîl dobâvil jelnêga ježa nekâ mu cûvo mrîže. Racunô ûn, kal Kōtâ ne tarpî māske, dâ še ne bî òpet isvādil is ženûn, vajô dobâvit jêža. Ê. Jêrbo i jêž lōvi mîše, a štōri su komîški rîbori uzâli deperât jêža dâ njîn cûvo mrîže. I tâko bi še tî jêž vartîl tōti po konòbi. Ūn bi še igròl ša njîn, a imòl je brōdù, vèliku cōrnu brōdù i fumòl je lùlu. Kako šâl ga vîdin u barâku kakò kârpi mrîže i ražgovôro ša otîn jêzon. A i jêž je volîl mûga òca.
5. Ê, dûšli hlalnîji dôni, jedanajêšti mîšec, a otâc zovè mäter u barâku:
 - Ā, Kōtâ, ješi tî vîdila đî onêga jêža?
 - Nòko te sùnce znâlo, têbe i jêža! Š vrogôn tî i jêž!

- Nī ti bīlo dōsta ca sī mi māšku deštrigāla, šāl sī mi i jēza ubīla. Dī je mēni mūj jēz?

- Nīšōn!

- Jēšī!

6. I māti i otāc òpet sū še isvādili. Ovī pūt radi jēza. Òpet ne govøre. Òpet sōn njin jō intērpit.
7. Ā, kal je bīlo, na primālice, grē otāc u šufītu važēšt mrīže. Ma glēdo ūn – mrīže dobrē, nī vīdit da sū mišī ruvināli mrīže, kāl òto ti jēz! A ca šē je dogođilo – jēz je bīl naprāvil ležālo u otē mrīže, dōnil lišćo tāmo i ūn je u tē mrīže špōl cīlu žīmu i probūdīl še kal je dūšlo primālice.
8. Ražvešēlīl še mūj otāc dā mu je dūšal jēz, āli ku cē še šāl pomīrīt ša ženūn. Vīdi dā je Kōtā bīla prāvelna i zōl mu je ca jē je napōl. Iskušōjē še ūn ženī, āli onā nō nje da je prāvelnu napādo nōjpri radi māške, a ondā radi jēza. I òpet nīsu pūl godīšćo govorīli māti Kōtā i otāc Ōnte. Nīšū nīkal jedōn drūgega uvrīdili, nīkal grūbu rīc jedōn drugēmu rēkli, āli dvō godīšćo nīšū govorīli radi jelnē māške i jelnēga jēza.
9. Uzōlnju sū še pomīrīli i rodīl še je Pāvulo.

34.

UKRĀDJENI

1. Bīl je jedōn Jarūho. Štōl je nōndi dī sū onē kūce ū more na Šćikalotovo. I otī Jarūho imōl je trātu, bīl je dobrōstojēci, imōl je trātu, bīl je lavuratūr, āli nī imōl famīje. Žēnā mu, šjora Karmēla, nī mōgla rodīt.
2. I šāl, kakō je ūn bīl dobrōstojēci, pensōl še je ca cē bīt is otīn njegōvin imōnjen, kōmu ēe tū oštāvit. Pašōjū gōdine, a dicē nī. A ūn tugūje da nīmo dicē, da nīmo kōmu oštāvit.
3. I ūn še konsultōjē is ženūn ca cēdu, kakō cēdu, i dogovorīli še da vajō glēdot ukrāšt dītē. Govōri onā mūzu dā ēe onā dorzāt blažīnju na tarbūh īšpol vēšte dā še parī kakō je trūhla i kāl kojō rodī, vajō njun glēdot ukrāšt dītē i kalāt blažīnju kūda je rodīla.
4. Tāko je i bīlo. Pōcela onā nošīt īšpol vēšte mōlu blažīnjicu pok šve vēcu i vēcu. Švī vej prōvju dā je Jarūhotova trūhla, dā ēe šjora Karmēla rodīt.

5. I jelnèga dõna po Komìzi je glòs dà je jelnâ rodìla dvõ. Òlma sjora Karmèla i mùz njun Jarùho cinè konsùlt kakõ bi nì mògli dũc do jelnèga ol tâ dvõ. A nì drùge, vajãt će plõtìt nìkomu dà ga ukrõdè.
6. I jìra pãra, nõsli nìkoga kũ cè za pìneze ukrãst dītè. I po noćì otì je intrõl kroz poništru famìje dī sũ se rodìla dvõ dīteta i ùkrol dītè. Dõnil ùn u šakrèt dītè u Jarùhotovih. Dũslo dītè u kũcu. Prõnil se glòs dà je Jarùhotova rodìla. Àli òlma se je pòcelo sćũkãt dà je neštãlo jelnõ dītè, dà ga je nìkur ùkrol.
7. Ê, dũslo dītè dõma u Jarùhotovih, àli sjora Karmèla nì kuntènta is otìn dīteton. Dã je grũbo, dà je ne komodõ. I natantãla onã mùza da provãju ukrãst onèga drùgega, a da ovèga vrõte. Ê, õpet onì žvõli onèga lùpèza nekã zamìni dītè, dà cedu mu dobrõ plõtìt. I drùgu nũc ìsal ùn zamìnìt dītè. Àli, kãl je intrõl u kũcu krìž poništru, dītè žaplãkolo i ovì ìskocìli i atrapãli lùpèza.
8. Põšli se je doznãlo ca se jè dogodìlo i dà je sjora Karmèla pol vèštun nošìla po pajìzu blažìnju. Àli otì, ca je bìl ukrãdjen, dõbil je ìme Ukrãdjeni i drugacìje ga vèj nìsũ žvõli do krãja žìvotã nègo Ukrãdjeni.

35.

PRISTRÅŠIL SE RASPLACÛŠIH

1. Žènske su prì nosìle rasplacũše. Tõ je bìla svãko nogãvica nãpose. Sõmo je bìlo bokunčìc nã sridu ćapõno. Tãke su bìle žènske mudõnte u onõ vrìme.
2. I sãl, stori Põmo Dunõtov nì bìl prìjatej is mãteron, sjèra Paulìnon, nìkal is njõn nì govorìl. Gõri ù Poje imãli su imõnje, imãli su kũcu. Stõli su u Komìžu, ma dõšli bi gõri ù Poje lavurãt zèmju.
3. Sjera Paulìna je imãla divõjku za po kũci lavurãt. A õn je imõl tovãra za na lozjè pòc. I ìšal Põmo na lozjè, a ćapãla ga kìša pũtèn, ismocìl se je. Vrõtìl se je dõma po kìši svì mòkar i ìšal u konõbu. Paulìna je vìdila da je õn ìšal u konõbu onãko mòkar, a kakõ is njìn ne govõri, zovè onũ divõjku i govõri njoj:
 - Òno je Põmo ìšal u konõbu, svì je mòkar, uzimìt će se, olnesì mu prõminu.
 - Àli, sjera Paulìna, svũ son ròbu õprola i butãla na sušìlo, a kìša je svè ismocìla. Ca cèmo sãd?
 - Co, svè si õprola?
 - Ê, svè!

- A sâl nî drùge, olnesì mu mojè rasplacùše. Olnesì mu mojè rasplacùše jërbo sùhe ròbe nìmon. - I divòjka òlnila Pòmotu rasplacùše nekã se promìni dà se ne bì uzimìl. I ćapòl Pòmo onè rasplacùše, onè mudònte, glèdo òn, a svãka nogãvica nãpose.

- Znòš cò - govòri òn divòjki - olnès tí ovò Paulìni nòse, necù jò ovò obùc jërbo ovò će mène pogucât!

4. Tò je bìlo, bògati, ždrìlò. Āli dobrò je tò bìlo za ženè, otè rasplacùše, jërbo mògle su se iz nòg popiřât bèz isvućivât mudònte.
5. I tãko je Pòmo vèce volìl ostât mòkar nègo da ga pogučaju rasplacùše.

GVÈRA

36.

DJĀNI U GVÈRI

(Isprìpovìdono u Splìtu na dvò agùsta 1960.)

1. Dònkle, jò son ìjadu dèvesto i ceternajèstoga godìřćo ìřal u gvèru. I dì ćedu s mènòn - u Bòkukòtora, na bròd *Zèntu*. Finìl son u kužìnu, ma nè kakò kògo, nègo za prât gamèle i cìstìt kumpìrè.
2. Jednò jùtro dòbil je nãř bròd, i *Hergoland*, i *Novara*, depèřu da isplòvimo vònka. Kãd smo dòřli na otvòreno mòre, vìdin kroz kanoćòl pùno neprijatèjskih brodòv. Sãd je ujedònput pãla komãnda.
- Aleman antret! - Svãk na svojè mìsto!
3. Jednì su ìřli na kanùnè, drùgi na lancìrè, a jò i kògo u kužìnu, pòk ako se nèprijateji iskarćaju na nãř bròd, udrì jih kacjòlon po sakramèntu!
4. Pòceli su na brodìma svìrìt šìrène i pãdo komãnda:
- Fajer ofen!
5. Pùcodu nãři... ma pùcodu i nèprijateji, Francèzi. Jò son se ćapòl za štòntu i prãtin bòj. Grèdù nèprijateji sve blìžji nòs, a nãři bròdi grèdù pud nòse, kakò rãki. Ujedònput, kakò da je udrìla strìlã Bòžjo u nãř bròd, udìja se je izbandòl... Nòjpri je kògo tumbòl ù more kòkmařinu, pòk smo ondã i mì iskocìli.
6. Nèprijateji lumbardòdu, a mì plìjemo. Ondã vìdin da je *Zenta* potonùla, a onã su dvò drùgo bròda utèkla... i sãd se tí bìj sa neprijatèjskin brodìma iz kojìh su onì francèski marinèri pùcoli u nòs iz pùřkih. Mène nìsù pogodìli jèr son se sakrìvòl ìza kòkmařine, kojã je plìvola pò moru.

7. Pòsli nìkoliko vrìmena Francèzi su se ištufàli, pokùpili su marinère kojī su bìli žìvi, i išli su éa. U nìko vrìme, ujedònput se je privarnùla kòkmašina, a špod njè kògo... pùše kako dupīn. Izjùbìli smo jedòn drùgega pòk smo se éapàli za kòkmašinu i tãko smo arevãli do na kròj, na rīvu i finīli u ošpidòl. Tãmo su non zavùkli jelnù gòmu u jùsta i ispumpãli non mòre iz tarbùha.
8. Olkãd su me ispumpãli, bìla me je pùno dobrã vòja, pòk son u kãmaru stòl pripovìdãt kolīko son svè rìbe svãki vòrsti ubīl sa ostīma. Ujedònput su se otvorīla vròta i unùtra je intròl admiròl, pòk me pīto da kakò mi je ìme.
- Djani Luket - odgovorīl son mu.
 - Zutra jutro, meni došla... topko?
 - Gut... dobrò je...
9. Cīlu tũ nòc nīsòn òka stīsnul, a ni kògo nī mògal spãt, nègo mi govòri da u kojũ éu montũru pòc kòd admiròlã. Sãd mi je dòšlo nã pamet dã mi je svã ròba išla afũndo sa *Zenton*, pòk son mu rèkal da ondã necũ ni pòc.
10. Òn mi nī nīšta rèkal, nègo se je dīgal iz postèje i išal je vònka, pòk se je pòsli mãlo vrìmena vròtīl sa dvī montũre. Ūjutro smo se līpo obũkli i adjustãli pòk smo išli éa.
11. Kãd smo dòšli na pjãcu, pīton jò kògota da zòc òn grè is mènòn, a òn ée ti meni:
- Jã grèn kod cùre, a nè s tòbon... baj-baj... - I išal je éa, a jò son stòl mīslit: Òn grè kod cùre, a jò... kòd admiròlã, pòk su mi pòceli ù glovu còrvi kopãt i stãli su mi se varīt svãkakovi penšīrī. Mòre bìt da admiròl mīslī dã son jò stãvil dinamīt u *Zentu*... Ondã son dòšal šprid admiròlòvega dvòrã, a *Posten*, stròža, vīce: »*Alt!*«. Jò mu govòrin dã me je admiròl zvòl, a òn ée:
 - *Cosa?* - *Kertajh!* - Tò da nekã se voltòn, ma za srīcu, pròpja u tī momènat je dòšal jedòn fjãker iz kojèga se je iskarçala jednã līpo gòsvoja pok me pīto po talijònski:
 - *Cosa vuoi marinaio?* - da cã hoçũ. Hm... da koza voji?!
 - Dòšal san ovòde, *perke admirale mi parlare, ke arivati* kod njèga... a ovī *guardijano non pusti me... Eko la, kapito?*
12. Onã se je nasmijàla, pòk me je éapãla špod rùkè i àjde s mènòn ù dvor. Mène su udīja éapãli konfũlsi, perke je bìla salivènã kako dīnja. Kãd smo dòšli blízũ vròtih, poglãdila me je po obrãzu:
- *Sei proprio caro* - dã son bãš drògi, onã mènī.

13. Tò je i mèni bìlo drògo, a kòrv mi se je uznemīrila u žilima, pòk son pòcel rùkìma mišāt po bùšku. Onā se je ìsto svā kròbìla od drāgosti... Ondā smo cùli da nìko grē, pòk son je jò azvèlto ostāvil, a onā je utèkla cá.
14. Otvorìli su se vròta i admiròl mi govòri:
- *Guten Morgen! Sprechen Sie Deutsch?*
- *Nein...* samo mālo.
15. Pokòzòl mi je rùkòn da nekā sēden, i jò son sēl na jednù poltrònu kojā se je trantaguzāla kakò trobākul u vīški konòl.
- Ja *ascoltare... che ti parlare, da mazzare* puno riba?
- Je... *ochapio.*
- *Gut! Mia barca je sotto riva, e mia moglie* tebe dati tutto... *questa* večer ìšla *tutti*, svi noi, *mazzare* rìbe.
- Margarīta! - Pozovè òn ženù i døjde onā ìsto ca me jè dovèla u kùcu, pòk nji je ondā rēkal ca cè mi svè dāt za pòc pòd osti.
16. Ìšli smo jò i onā u mǎgazin di je bìl feròl i òsti. Onā me je ćapāla pñiko vròta i svèga me izjùbìla. U ovākemu momèntu son se zabùnìl, pòk mi je ispòl feròl, mǎ se, za srìcu, nì razbìl. Kād je ìšla cá, rēkla mi je: - *Arrivederci!* - A mèni se je uzdāhlo i nīsòn imòl fòrce njānke bēknùt jazìkom.
17. Grēn jò i mīslin, alā ca jè līpā Margarīta, ma tò je ženā od admiròlā, nì fajdē igrāt se. Perkè ako onā bùde mène napādot, a admiròl docùje... dī si mi ondā pīmperlinu??? Bìlo bi nòjboje da onā mène pūsti na mīrù.
18. Kād son svè urēdìl u bòrku, ìšal son u ošpidòl, izìl manjāžu i lègal spāt. Prìd noć son dōšal na rīvu i vīdin dā su se onì vèć ukarcāli u bòrku. Ukarcòl son se i jò, pòk su onì pòceli pomālo vozìt, a jò son užègal feròl. Tāko smo ìšli jednù ūru, ma nīsòn ubìl nīšta rìbe. Ondā se je ujedònput stvorìl ìspod bòrke pišikònt, a mī ìsto kakò dā smo se nasūkāli.
- *Che e... sico?* - pīto admiròl.
- *Ma ke siko - pešikante.*
- *Jesus Maria!* - I obādvo su lègli u bòrku na pajòle, a morskī pās se je gratòl obo bòrku i svè jih je podignìvòl.
- *Aiuto, aiuto!*
19. Vīcedu onì, a jò son pjùnul ù ruke, stìskal daržālo i udrìl ostīma u pišikònta. Kād je òn cùtìl kùlap, ucinìl je skòs, bòrka se je izbandāla, a òsti mi je òdnìl sa

sõbon. Sãd su se onì dïgli i glëdodu, ma ne vïdidu morskêga pasã, nêgo sõmo onì kûs daržãla.

- *Hai visto che carogna?* - govõri Margarïta.

- *Figura porca!* - odgovõro admirõl.

20. Ujedõnput su svì brõdi ca su bìli u vãlu põceli trübìt i pùcot, a balõte žvïžju i pãdodu òkolo morskêga pasã. Admirõl mi je zapovìdil:

- *Curik!*

21. Čapõl son jõ jedno veslò, a onì õbadvo drùgo, i na svù brïvu smo udrìli bõrkon u rïvu. Odvõlìli smo kûs prõve, ma ìsto nì mõre intrãlo u bõrku. Ondã su brõdi fermãli pùcot i užëgli su reflëktore, a nìkoliko motorïnih je ìšlo dovûc nêprijateja. Võzimo i mî tãmo da vïdimo ca jê to.

- *Untersebot, sotomarin?* - pïto jih admïrol.

- *Nein!* - odgovõrodu mu onì sramežjïvo.

22. Glëdomo svì i vïdimo, onì kûs daržãla vïri na škorûp. Ondã mi Margarïta govõri po talijõnski: »Ovì jûdi su divjì, pùcoli su iz svìh kanûnih, mïslili su da je sotomarïna, a ubìli su jednõga morskêga pasã, kojëga si tì vëc bìl rãnil.«

23. Motorïni su ìšli cá, a mî smo se vrõtili na rïvu. Onì su se iskarcãli, a jõ son urëdìl bõrku pòk son se upùtil pùd ošpidõlã, kad ëvo grê Margarïta i govõri mi dã cédu me prikomandïrãt, perkê da je admirõl ćùtil dã son pòcel cepãrkot òkolo njê. Pøjübìla me je i govõri mi da nekã se cûvon, perkê da je blízù finimènat od gvëre.

24. Tãko smo se rastãli. Kãd son dõšal u ošpidõl, tãmo me je docëkola depëša: prikomanda u Vïnkovce! Kõgo me je izjübìl i govõri mi nekã ne pùstin da me pòšju na frõntu, nêgo nekã se cinïn lûd.

25. U Vïnkovce su me õpeta poslãli u ošpidõl i stãvili me sõmega u kãmaru. Nõjpri son šëtõl po kãmari, a kãd mi je dodïjolo, izõšal son na koridûr, pok grûbo glëdon kako lûdi. Voltõn se i vïdin dã mi na vrõta od kãmare vïsi tabëla. Kalõl son je i ìšal put jednëga oficjõlã kojì me je glëdol fiso. Udrìl son ga tabëlon po ćeli da se je udïja zamantõl, a ondã je aźvëlto utëkal cá.

26. Põsli tëga son ìšal u kužïnu, čapõl kòkmašinu, alã ca je bïla tëškã, ma son je istëso dïgal, õdnil je na ponïstru i ondã son je tumbõl u vãrtal. Mã dõkle son glëdol kakò onã letì, dõšli su mi ìza škïnjih cetïri sòldota, kojì su me dïgli u ãriju i õdnili u ambulõncu.

27. Likõr me pïto:

- Ca tè bolí? - Nīsôn mu ništa rëkal, nëgo son mu pjùnul na stól. Ondã òn govòri sòldotima dà son jô lúd, pòk su mi obükli košùju ol gòme i püstili su me. E, sãd son postól pròvi lüdi covìk.

28. Ìšal son vônka i stól son šetãt po vãrtlu, guštól son glëdot rëpke kakò kjübodu fažól i òrž, ca sè je iskrenül iz kòkmašine. Lîpo su se gostili.

29. Voltôn se na drügu bõndu i vïdin jednëga likõrã kojí me pïto da jesôn jô Djani Luket. Jõ son ga poznól, mã son istëso stól kùco, perkë nīsôn znól cã on mĩsli od Âustriji. Sõmo son ga poglëdol, a òn me pïto: »Ma jesì lúd tí?« i svè bižì ìsprid mène. Jõ son cinìl fintu da ga ne obadôn, mã son ga tìrol svè do njegòve ambulõnce. Âpena kad smo dõšli unütra, jüšto je òn tìl pocët vikãt, a jõ son se nasmijól i jõvìl son mu se:

- Jõze!

- Ma... ma... jësì tí lúd?...

- Ma kè lúd, ovò sõmo cinìn fintu da mògu jòš cãgod razbìt.

- Nì potriiba, ionõko je vèc svè razbijenò.

30. Prëma ovìn ricìma son se uvìril dà je i òn pròvi patrijòt. Rëkal mi je dà ée mi ucinìt, dà son bõlestan. Svükal mi je košùju od gòme i òdvel me je u mojù kãmaru, pòk mi je rëkal da nekã se odmòrin.

31. Òn je ìšal cã, a jõ son se zavõlil u postëju i zãspol, perkë me je onã proklëto košùja pròpja izmücila. Pòsli mãlo vrìmena cútìl son kakò mi po rükì šeto nìko gusìnica. I jüšto dà cu je ismècìt, otkrìl son glõvu ìspod lancünã, a kad tãmo vïdin... Margarìta! Pritvorìla se je u sestricu, pòk je tò bìla gusìnica kojã mi je jübìla ruku. Pïton je da zòc je dõšla ovãmo, a onã govòri da nì mògla žìvìt bez mène.

- Ma slüšoj, utèkla si od admirõlà, a dõšla si kod mène, siromãha...

- Utèkla son od njëga jer je starìji od mène trìdeset gòdišc...

- Aaaa, pok ti nì mògal zagõsìt žëju - ovò son njin rëkal za cùt ca cè mi odgovorìt.

- Nè, nì tò, nëgo ne mògu žìvìt kako švõra sa stòrin covìkon, kojì ìmo drugacìju dukacjùn i drüge užõnce. Jõ hoèù pòc s tèbon pok nekã si i siromãh!

32. Mèni je na ovè njëzine besìde dõšlo za zaplãkot. Tãko me je sãd onã lïcìla, a po noèì bi i lëgla kod mène, pòk nom je bìlo lîpo i tèplo...

33. I jedôn dôn je pükal glòs dà je propãla Âustrija. Kãd se je zaškürìlo svì su utèkli cã. Govòrin jô njõj da bi bìlo dobrò vazèst u mãgazin cãgod bjankarìje

perkè da ée non tô dobrò dôc kãd se ožënimo. I, bõgami, onã je pristãla, pøk smo vãzeli nìkoliko lancūnih, šcavīnih i šest pōrīh postòlih.

34. Ukarcãli smo se u ferõtu i ĩšli smo kod njēzinih. Tãmo smo žīvīli trī mēseca i jõ son se nadebelīl kako gũde. Ondã smo se jedõn dõn ukarcãli sã dvõ bavùla... i arevãli smo u mojè mīsto kad je bīla nõc. ĩšli smo drèto u mēne dõma i kãd smo se ùspeli na pērgul, cùjemo kakò unūtra mòlidu: »Bõg mu dõl pokõj.«
35. Jõ son se isprēnul i govõrin Margarīti dã mi je sigũro ùmar otãc, mã kãd son otvorīl vrõta, vīdin õca, mãter i jõš desētãk sūsīdih. Udīja su me poznãli i jubjēnju nī bīlo krãja ni finimēnta. Od vesēljo se je prõlilo dõsta sūzih rãdosnicih perkè son jõ mīslil dã mi je otãc ùmar, a onī su mīslili da son jõ ocīstil pēte.
36. Põsli dvõ mēseca smo se oženīli i svè do dnēva danãšnjega nīsmõ jednõ drùgega dobõta nīkad ofendīli.
37. Dã mi je danãs, kãd son bokūn skulonīji, pok nekã son ostãril, bīlo bīt u onãkoj gvēri, ĩšla bi Âustrija prī vrīmena pod plõcu... bī, svētoga mi Mikùle Pūtnika... èto nã!

MLÕDI I STÕRI

37.

KAKÒ JE ISÛKARST ČÛVÕL VĪNÒ

1. U Vīsù bi se bīlo røklo kal je kògod ovãko dešperõn, bīlo bi se røklo »gõri si nēgo Cetinēovi«. Tõ je bīla famēja Cetinēova. Bīli su otãc i mãti i dvõ sīna. Dõkle su bīli otãc i mãti žīvi, bīlo je bokūn põja, posījolo bi se mãlo fažõla, malo bobã, kojã pomedõra, a bīla je i kojã lītra vīnã. Dõlo se je žīvīt.
2. Ùmar otãc, ùmarla mãti, a ostãla ovã dvõ. Svãki dõn po pajīzu, ne sõdi se pomedõre, ne sõdi se nīšta, a vajõ žīvīt. Ondã se põcelo prodõvãt. Nõjpri su prõdoli põje, pok iz konõbe su põceli prodõvãt maštīle, grõce i šēsule, pok bãčve, pok i kantīrè.
3. U konõbu vej nī bīlo nīšta pok su põceli prodõvãt po kùci. Āli uglãvnom za pīcè jèr za ĩcè se ùvik kol kõga nõšlo bokūn krùha i ovãko.
4. I kãl su prõdoli iz kùce, ondã jedõn brãt, Lũka mu je bīlo ĩme, nīkur mu je dõl desētãk sardēl. Nadīl õn na rõžõnj, ispèkal i izīl. Ma sãl je žēdan. Vajõ se napīt.

Ìsal òn u kùću da bi čāgod òlnil za dobìt dìgod lìtru vīnā. Ma nīšta u kùću. A jòš mu je bìl Isùkarst onì ol gvòzjo ča je vīsil nāvar postèje.

5. Čapòl òn tega Isùkarsta. Nòsi ga sūsìdi Kòtì.

- Kòtā, kùp vèga Isùkarsta.

- Ma ča će mi tì Isùkarst, ìmon jò Isùkarstih kòko hòćeš.

- Ma bùta ga nā zid dìgod.

- Ma dì ću? Nāvar postèje ìmon jednèga, u kužìnu drùgega, ìmon vāmo, ìmon nāmo.

- Ma slùšoj, Kòtā, a ìmoš ga tì u konòbu.

- Nè.

- Lìpo ga bùta u konòbu pòk će ti cūvāt vīnò.

- A kolìko pītoš za njèga.

- Pèt lìtor.

- Ma kojù pèt lìtor, dì ću ti jò dāt pèt lìtor za to stòrega, rùzinovega Isùkarsta.

- A dój mi četìri.

- Ma pùno je.

- A dój mi trì.

- Ma dì ću ti dāt trì.

6. Sāl bi se òn pogòđòl i dāje, āli žèdan je. Nì kāl se pogòđāt, vajò vazèst onò ča se mòže. A govòri:

- Kòko ćeš mi dāt?

- Òvo ti jedòn lītar jer tò ne vrìdi vèće od lītra.

- A dobrò je, kal vrìdi lītar, dój lītar. - Ùzel òn lītra vīnā, a onā obìsila tèga Isùkarsta òbo jelnù bròkvu na zīdù u konòbu. Ispol Isùkarsta je jednā damijòna gòlo, dèset-petnāste lītor vīnā. Izvùkla se onā bròkva, a Isùkarst na damijònu - razbìla se damijòna. Čùla onā burdìl u konòbu. Dotarkāla onā, dì će, kùl će, nòšla bokùn sūda - jedòn lītar je spòšìla.

7. Òto grè Lūka.

- A nesrìćan bìl. A mēni bīdnuj, kojù si mi žalust učinìl!

- Ča sòn ti učinìl?

- Pròdol si mi onèga Isùkarsta. Lìpo je vīsil obo bròkvu, izvùkla se bròkva, pòl na damijònu, razbìla se damijòna, svù se vīnò pròlilo.

- Ma čō svû vīnō, ništa nī ostālo?
- Ma ostōl mi je jedvā jedōn lītar.
- Kōko si ga procīnīla, tōko ti je i sacūvōl!

38.

U TRĚŠT PO KRŪH

1. Šīmē Lōlotov, stōri Šīmē Trūmbā, ma nī pūno gōdišć da je ūmar, dēset-petnāste gōdišć da je ūmar, Šīmē is òcon hodīl je nā more u špurtēnjacu.
2. I dōšli su īz mora i kāl su se armižāli, govōri otāc Šimetū:
 - Šīme, kūp kilō krūha, a jō grēn stāvit kūhot brujēt pōk ću jō iskūhot dōkle tī dōjdeš i ondā ćemo rūčāt.
3. Dōjde Šīmē pīko Ravnīce, a pod rīvu je bīl vapōr *Šūltan*, a ovī *Šūltan* je hodīl iz Ūlcinja do Trēštā jedonpūt na šetemōnu. Jednū šetemōnu hodīl je pūl Trēštā, a drūgu īz Trēštā put Ūlcinja.
4. I sād dōjde Šīmē u pajīz, dōjde ōn na Ravnīcu, a Ivanīn Ūšicin, bīl je krīv nā obe nōge, tō su bīli vēliki pījateji. A Šīmē je govōrīl īz nosa. I pīto Šīmē Ivanīna:
 - A dīn ćeš, kūme?
 - Grēn pul Trēštā.
 - Cēnkoj, bēnti gūspū, grēn jō dōma prisvūc gāće pōk ću i jō is tōbon. - I āla, īšal ōn dōma kakō ga otāc ne vīdī, prisvūkal gāće, ukarcōl se ōn is pījatejon i āla pul Trēštā. Otāc iskūhol brujēt, ma nī Šimetā, ma nī Šimetā, ma dī je otī blōžēni Šīmē. A ništa, vajō izīst brujēt ol sardēl bēz krūha.
5. Dōšla vēcēr, ma nī Šimetā, nī ga sūtra, nī ga pīkosutra, nī ga. Nākon ōsan dōn, kāl se je vapōr vrōtīl, vrōco se i Šīmē i nōsi bīnu krūha.
 - A dī si bīl? - pīto ga otāc.
 - U Trēšt.
 - A ca sī hodīl u Trēšt?
 - Kūpīt krūha!
 - A kōko si kūpīl?
 - Kilō, kōko si mi i rēkal.
 - U Trēšt?
 - Ē.

39.

DUPĪNI NA STERĀLO

1. Lûka i Tône rĭboli su mĭnule pripõston. I u subõtu se nĭ hòlo nā more jërbo se nĭ imālo kòmu prodāt. U nedĭju bi svāk bĭl kŭpĭl bokŭn mĕsa tākò dā se je mānje mògla prodāt rĭba.
2. I tākò onĭ lĭpo u subõtu vĕčer prõstorli ovõde u Rogõcic mrĭže na sterālo i ĩšli u pajĭz. A dŭšla ovõde jelnā kumpanĭja mlõdih, dā će napravit frāju i pasāt vrĭme i onĭ nõšli na sterālo mrĭže i onĭ vāzeli mrĭže, porĭnuli bõrku i pol Škojĭć butāli mrĭže. Pocetāle mĭnule, kal dõšli dupĭni - svĕ rasfirsāli. A onĭ jālmi vĕselo prostrĭ mrĭže na sterālo i ũjutro rāno pŭl doma.
3. Tône i Lûka u nedĭju su popõlnĕ dõšli u Rogõcic za põc butāt mrĭže. Išli onĭ na sterālo i grĕdŭ dā ćedu skŭpit mrĭže, a na mrĭžu je ũvik rāpih, āli vĭdi ovĭ Lûka vĕlike rāpe, pŭno rõp, a õn govõri:
 - Tône, glĕdoj tĭ ovā rāpa, a glĕj ovā kolĭka je, a glĕj ovā!
 - Ma ĕnti bõga, kòko ti je - tòko ti je, ćāpa se jõgle i kārpi, āmu ti nĭsŭ bĭli dupĭni na sterālo.
 - A mĕni se parĭ da jĕsŭ!

NORĀVI

40.

JĀVAL ÒLNIL LOPĪŽU

1. Dõšli Lûka i Tône bõrkun u krõj. Prõstorli mrĭže nekā se sŭše i dogovorĭli se da će Tône põc butāt kŭhot brujĕt na kordŭr, a da će Lûka, dõkle se ne iskŭho, zakārpit kojŭ rāpu na mrĭže. I tākò je i bĭlo. Lûka kārpi mrĭže, a Tône je iskŭpĭl mālo plõvisti po kordŭrŭ i nažĕgal je õgonj u jedõn škrĭp i butõl je kŭhot. Bĭlo je lĭpe rĭbe i õn navĭsil lopĭžu i kŭho brujĕt.
2. Kal je Tône iskŭhol brujĕt, zovĕ õn Lûku:
 - Lûka, hòl, kŭhono je! - A Lûka, kakò je nõ kārpi, dõšla mu jednā tõrlica:
 - Cĕkoj, sõmo jõš ovŭ tõrlicu... - A Tône cĕko, cĕko.
 - Hõd, kŭhono je, ohlõdĭt će se brujĕt!

- Ma òvo, jòš sòmo ovû òko.
 - Ma hòd, ostìnut će brujèt!
 - Ma cèkoj, jòš sòmo ovû òko. - A Tòne cápa onû tèću i govòri:
 - Lûka, glèdoj!
 - Ma òvo, jòš ovû òko. - Kål se je Lûka obazdrìl pul Tònetà, a Tòne túmba i lopìžu i brujèt ù more! A Lûka òlma izvādìl brìtva iz žepà i govòri:
 - Tòne, glèdoj! - Kål se je Tòne obazdrìl pul Lûke, a Lûka onùn brìtvun od olovnjê pul putnjê priko cìle mrìže trrrrrrrrrrrrrrrrr.
3. I tåko su Lûka i Tòne oståli bez obìda, bez lopìže i sa iskìdonima mrìžima. Sad lakò je mrìžu zakårpit, lakò je i rìbu ujòt, åli ko će lopìžu iskapulåt za brujèt iskùhot. Stòri vīški provèrbij govòri da jåval mòre svè olnìt, sòmo nè lopìžu, a nĵima je tèga dõna jåval i lopìžu òlnil.

PRIVĀRIT ZA SE NASMĪJĀT

41.

GLŌVĀ KAKO BARĪL

1. Kopåli su u Stõnćicu. A bīl je Mīli Linčīròv, barba Šīmè, i jòš ih je bīlo i drùgih. A ondå su bīle modèrne onè berìte bīle ol burèta. Bīlo je onò ol burèta sa frontīnon. Bīle berìte, tò je bīlo modèrno. Bīlo ròba ol burèta, tu nī bīlo līšo, nègo gropjìvo. Tò se zovè burèt. I sål barba Šīmè kùpìl nòvu berìtu. Tò se je nošìlo òbično liti. A onī su raskopòvåli u Stõnćicu.
2. I ovī vrazĵi Mīli Linčīròv, òn je bīl nesrìća. I onī pòčeli raskopòvåt, a òn sa òvon njegòvon kumpanĵijon då će privārit barba Šimetå. Kakò? Līpo!
 - Å, barba Šīmè, òli vos je slāba vòja?
 - Ma ca mè je slāba vòja?
 - A nĳkako smīšno izgìedote! - A raskopòjû. A nĳšta òn:
 - Ma kåkvi, ma nī.
3. I tè vèčeri, kål su se vròtīli u pajĳz, ìde Mīli u stòrega, prodòvòl je berìte onī ... Parlatòn se je zvòl. I ìde Mīli u Īzita Parlatòna då mu prodò berìtu. A prìko dõna, kal su bīli u kùćicu, vīdil je òn kojĳ je bròj tè berìte ol burèta. Jërbo berìta vīsi u kùćicu òbo bròkvu, tò se ne smī butåt nā glovu prìko dõna jërbo je berìta

sòmo za spòrt. I v`idil M`ili koj`i òn bròj `imo i dõšal u Parlatòna i kùp`il jelnù ber`itu dvò bròja m`anju.

4. I, kal su `ujutro dõšli na posòl, sv`ak se isv`ukal, sv`ak òbo bròkvu ob`isil ber`itu, a M`ili zam`in`il barba Šimetòvu ber`itu onùn ca j`i je kùp`il u Parlatòna. Butòl mu je na bròkvu u kùćicu ber`itu ol bur`eta, `ali dvò bròja m`anju.

5. `Išli su on`i lavur`at. Raskopòj`u. A M`ili sv`e nj`emu, barba Šimet`u:

- M`a, barba Š`ime, n`išto is v`ami n`i u r`edù.

- Ma cò?

- Par`i mi se d`a ste n`ikako ot`ekli!

- Ma cò ot`ekal, b`oga, g`osp`u! Ma cò ot`ekal?

6. I lavur`aju on`i d`aje. N`ikor n`išta. Raskopòj`u. I dõšlo vr`ime da `idu u kùćicu j`ist i s`eli on`i t`amo, j`id`u. A M`ili barba Šimet`u:

- Ma c`a vi n`išta ne c`utite, barba Š`ime, ca von n`i glòv`a ismantòna?

- Ma c`a ismantòna, c`eš t`i m`eni ovòde, divj`ane!

- Ne igr`ojte se, barba Š`ime, is zdròvjen. N`ikako mi se par`i d`a von glòv`a r`est`e. Da vos n`i os`a ub`ola?

- Ma c`a os`a, koj`ò os`a, `enti b`oga, l`udi Linč`iròv! - N`išta, `ala, lavur`aju on`i d`aje.

7. Ond`a pr`inoć `išli on`i u kùćicu, sv`ak se priobuč`ij`e, postol`e, g`aće, koš`uje, a barba Š`im`e c`apòl ber`itu ca je v`isila òbo bròkvu i m`eće je n`a glovu.

- Ca j`e, barba Š`ime? - pito ga M`ili.

- Ca j`e! Glòv`a kako bar`il!

- Ma d`i? Ma cò?

- `Enti b`oga, v`ako mi je glòv`a, glov`a kako bar`il.

- A jes`on von j`ò r`ekal, v`i n`ist`e obad`ali, a v`on je glòv`a rast`ekla. D`a ste me posl`ušoli, mògli smo pr`i p`oc d`òma. - Ond`a on`i kolo nj`ega:

- A j`e von sl`abo? A j`e vos cò bol`i? - A v`ako, a n`ako.

- Užj`ahot c`emo vos na m`ul`a. - I ond`a ga on`i užj`aholi i dvò ga kumpanj`ali, jed`on iz jeln`e b`onde m`ul`a, dr`ugi iz dr`uge. Ê, a nj`emu glòv`a kako bar`il. Got`ovo je. Sal vaj`ò umr`it.

8. I dõšal òn d`òma, dov`eli ga, a žen`a kolo nj`ega:

- A ca j`e? Ca t`i se je dogod`ilo?

- Ênti böga, umrît ću!
- Ca s` polūdîl? Ca ćeš umrît?
- Glõvã kako barîl!
- Ma kojã glõvã?
- Mojã, mojã glõvã kako barîl! Ca ne v`idiš, oslîpîla! - A na Kût je bîl Karmejõn. Nî bîl diplomîrõl, ãli je hodîl na skûle za likõrã. I on` tãrč po Karmejãna.
9. Dõšal Karmejõn, glêdo ga, vizitõjê ga i govõri mu:
- Barba Šîme, meni se parî da von nî ništa. - Ali Šîmê njemu ne vîruje, õn î likõr.
- Ca s` ti njêga dovêla, cã on znõ, njemu su tovãri lîbre iz`ili. V`idiš dã ću umrît. Vodîte me pul Splîta!
10. Sãl se je Mîli nõšal u nevõju. Nî Mîli mîslil dã će se tãko taramêja dogod`it. Kakõ ga sãl razuvîrit da mu nî ništa. I Mîli kol njegõve ženê, i prõvje njoj kakõ je svê tõ škêrac, kakõ mu je berîtu zamînil. I žena, ca će, vazêla njegõvu prõvu berîtu i natãkla mu je nã glõvu.
- Ca jê vo sãl? A glõvã mi je bîla kako barîl!

42.

POVERÎNJOK

1. Gãrski je bîl siromãh, toľiki siromãh da vêj nî mõglo bît siromašn`jega covîka ol njêga. Nî imõl ni Bõga, ni krîžã nî imõl u kûću. Imõl je dvõ sîna. Ovêga Mõteta i Tõncita. Tõnci je bîl starîji, a Mõte mlãji. A stõl je nõnde põvar Kûlê, onã stõro kûća, nê znon jê nõnde vêć stojî. A onã vrõta imberlõna. Bîl bi sa kûs bîje sukalcõl nûtra otã vrõta kal pûše, da mu ne otvõri vrõta po noćî.
2. I nîkima je izlêgla kûška, dvo-trî kucîna, tri-četîri, i ovî ćapõl te kucîne u vrîću i hîtil ih gõre pod rogõčê dã mu ne smetãju, a onã dicã îšla se igrãt i nõšla tê kucîne. I sîn njemu vãzel têga kucin`ća mõlega i dõnil ga dõma. I sãl on` têga kucin`ća hrõnîli vêć na kućarîn, dovãli mu mlîkã. I sãd kakõ je tõte sve jednã prostorîja, dõli zemjã, jê, di su spõli, tõti su i jîli i spõli i svê, i sãl tî kucin`ć se vartî tõte, ugãzit će kõgod nõ nje nogõn, ispeštãt će ga kako mîša, jê. Ondã on` bokunčîć špõgã, vezãli ga zã nogu i prî nogu ol koćete. I tãko je tî kucin`ć tõte stõl, hrõnîli ga, zavõlîli ga, dõli mu ìme Poverînjok.

3. Kàd jednù nóc ova mlajarìja vrazjò ìšli strāšit Gārskita. I rumbōjù vrōta. Tìškodu vrōta, znòš, a òn iskočil iz postèje, ženì mu je ìme Ânka, a bìt će onā pūnta olupāla ol vrōt, a òn pèčel vīkāt ženù:
- Ânka, lūpèži! Ânka lūpèži! Tārc ovōdi, dārž vrōta! - A ča cè mu ukrāst, nīmo nōnke krīžā u kučù.
4. A onì tìškodu ozvōnka, a òn iznūtra. Ondā dīgla se Ânka, ùporla Ânka, a ovā mlađarìja, vrōzi, jōki, rumbāt će vrōta. A Gārski vīdi da nēće mòc pridobìt sìlu, znòš, a òn će ti sìnu:
- Mōte, mōla onēga kucīna iz verūg! - Kāl je òn tū zavīkal da mōla kucīna iz verūg, a onì bìž. I tāko je otī bīdni Poverīnjok pomògal Gārskitu dā se deliberō lūpèžih.

43.

ŠOTOTĀJER U MĪH OL MASTĀ

1. Dvō brāta Cigarjērina govōre mi da u onī talijōnski vapōr, ca je ìšal afūndo, ìmo u njēmu svākoga blōga Bōžjega, da bi se dōlo iz njēga cāgod iskapulāt i da hòću jō dōc sa njīma.
2. Jō son pristōl, perkè nīko nē zno dī se covīku mòže srīca nasmijāt. Pomālo son se dovūkal do bōrke, sēl son i cēkon. Ővo i njīh, iz konōbe vucedū mākinu sa kojōn se polījè lozjè, nīkoliko mētrīh gōme i jedōn vèliki mīh. Ukarcāli smo mī svè te urdēnje u bōrku, pòk smo pōrtili i apūnto arivāli na prōvu mīsto.
3. Razmotāli su onì gōmu, uvucijedū je u nožīcu od mīha, a drūgi krōj su ucvarstīli na mākinu. Mlāji brāt je na mīh probīl dvī rāpe, na kojè je prilīpīl dvō kūsā kāuča da mòže vīdit kad ìde pòd more. Uvūkal se je òn u mīh, a starīji brāt je mēni obīsil mākinu na škīnja i govōri mi nekā pumpōn. Jō son pumpōl tāko ažvèlto dā se je manīca uvijāla kako prūt. Pòsli mālo vrīmena onī je iz mīha izōšal vōnka i govōri da svè funcjonīro alavīja.
4. Ondā son jō promīslil da bi bīlo nōjboje da jō ìden pòl more, pòk, ako nōjden pinēz òli zlōta, sakrīt ću u postōl. Tāko bi ondā jō mògal kūpīt nòvoga mlōdoga jarūhā, a onì neka pūšedu u pīrju. Hm, ma ako dōjde kojā vèliki rība, pok bùde mīslit ca je mīh da je brōv... I pogucō me?
5. Primpizālo je zlōto i jō son se odlūcil, pòk son jin tāko i rēkal, a onì su udīja atenjīli. Uvūkal son se u mīh, a onì su vezāli ūšće. Ostōl son ū škuro, sōmo krōz onē dvī rāpe vīdin mālo, ma svè nīkako ūmutno.

6. Tumbāli su me ù more, pritĩskodu me, a jō se zājedno sa mĩhon voltōjèn. Domĩslil son se da me ne mòredu fundāt na dnò perkè nĩmon nā noge onĩ kontrapĩz kakò imò šototājer Dā je bĩlo znāt, mògli su mi vèzāt nā noge barēnko dvò kōgula, pòk bi ondā sigũro potenił. Onĩ me odozgõre pritĩskodu i voltōjũ kakò lažanjõr. Jõ potèžen onũ gõmu jèr mi je dõšlo do gũstega, a onĩ nĩšta ne badāju. Čapõl son se rũkĩma za tarbũh, kojĩ mi je od onē pũste ārije, ca sũ je napumpāli, bĩl narēsals kako u trũhle ženē. Põcele su mi ĩsprid ocĩju letĩt nĩke žerāvice, ondā mi se je zamũtilo ù glovu i bĩlo je gotõvo - ùmar son.
7. Kād su me izvũkli ĩz miha i osvĩstĩli me, ondā su mi onāko rugājuć se rēkli da se tò dogõdi sõmo onĩma kojĩ su gojĩsti za šõldima i bogāstvon.
8. Ovò mi je bĩl drũgi kũlap u sakramēnat.

44.

IZNEBĪLILI ŠTÕPOJI

1. Bĩl je jedõn Gargũrĩna tāmo iz Rukõvca. I bĩl je vāko za pũc u lupēsćinu, ma tũ nè za ukrāšt kojũ vrĩdnu štũvõr, nègo vāko za ukrāšt parvĩ frũt, vèce vāko za pantomĩnu, nēka še ĩmo obo cẽmu prõvjāt. I jelnẽmu šusĩdu bĩl bi mu ùkrol ĩz poja dĩnje, milũnē i vāko. A tĩ šusĩd mu govõri:
 - Ma nēcēs mi ih sēga lĩta ubrāt! - I otĩ šusĩd štrõzĩl je otē dĩnje dā mu ih ne bĩ ùkrol. Prefĩn je i po noćĩ štrõzĩl tāmo ù poje dĩ su bĩle te dĩnje.
 - Ma ukrāšt ću ti ih!
 - Ma, bõga mi, nēcēs!
 - Vĩdit ćēs kal bũde!
 - A, bõga mi, nēcēs!
 - Hõcemo vārć škomēšu?
 - Hõcemo! - I vārgli onĩ škomēšu, Gargurĩna dā će mu ih ukrāšt, a ovĩ šusĩd da nēcē.
2. ĩ, kal je bĩlo, a ovĩ Gargurĩna je hodĩl nā more u trātu. I põšta njĩn je nā Bišovo, u Balũn. I ovĩ šusĩd racunõ: *Põsta njĩn je nā Bišovo, šal son sigũr, noćās ih ne mõže ukrāšt. I oštõl ùn dõma, nĩ otē noći ĩšal cũvāt dĩnje. A dõn-dvõ prĩ, bĩlo je ĩsmocĩlo, dažjĩlo je i govõri ùn: Ma ca ć ù pātĩt po noćĩ, bõje mi je špāt u põštēju kal je Gargurĩna nā Bišovo. A bĩli bi nā Bišovo oštāli i po vèce dõn, āko še nĩ*

ujolo, a pöšte su nã Bišovo. Nî bîlo motòrih, nêgo na vešlã i ovî ca su bîli iz Rukövca nîšù hòli dõma po ñikoliko dõn kãl su ñjin pöšte bîle nã Bišovo.

3. I Gargurîna nã Bišovo, a bîl je barkêr. I ûn je pripoštãvil dã ce šusîd šal iskorîštit za dõma špãt kal je ûn nã Bišovo. I tê nõci odlucîl se Gargurîna pûc bõrkun na vešlã iz Bîšova pul pûnte ol Štûpišco. Ûn, i jõs jedõn ca je bîl is ñjîn u bõrku, îšli onî na vešlã. Onõndi je blîžù, malo vêce òl dvi mîje i îšli onî pul Štûpišco. Ovî drûgi dã ce ga cêkot dõkle se vrõti pøk da cedu se najîšt dînjih tê nõci. A tõti je bãrz i ûra ì pul hòda ol Štûpišco do Vošcîch.
4. Ī, kal je ûn dũsal tãmo na ložjê ovêga švuga šusîda, i jedõn pût - lõža je, a mòkro, poznãje se štõpoje, poznãje se, i îšal ûn u ložjê. Dũsal ûn tãmo i u jelnù vrîcu ùbrol õn dînje milûnê. Nãbrol se ûn tẽga. E ma šãl je ûn isvũkal poštõlê i okrenîl ih ca je nõse šprîda i vêzõl tẽ poštõlê îšpol takã spogên kolo nũg. Tãk - dî šu pãršti, a dî šu pãršti - pøl petu. I opuťil se je õn tãko is vrîcun na rãme pul tẽ lõže za izõc iz ložjõ. I tãko ûn nõse pul Štûpišco i u bõrku na vešlã pul Bišova.
5. Ma dohõdi ûjutro šusîd na ložjê i glêdo ûn – nî dînjih, nî milûnih!

- Po Isũkaršta, okrojîl mi ga je Gargurîna! - Glêdo ûn štõpoje i vîdi, jërbo mòkro je bîlo, a zemjã šarbuñãsto pøk se poznãje, i vîdi ûn – *dvõ šu intrãla u ložjê*. Prãti ûn te štõpoje – *jê, dvõ šu!* Prãti õn te štõpoje, vîdi dã šu intrãli krož lõžu, vîdi štõpoje kakõ grêdũ šve do dînj i milûnih, ma nî vîdit štõpojih pul nõse. Šãl se ûn isempjõl – *Kakõ vo, štõpoji pul dînj, a ol dînj nîšta!* Da dî šu lupêži iznebîlili?
6. I kãl se je Gargurîna vrõťil iz Bîšova, a glêdo ga šusîd:

- Ma Gargurîna, znõn dã šu mi bîl u dînje, znõn dã šte dvõ bîli. Vîdil šon von štõpoje. Dõbil šu škomêšu. Šve cu ti oprošťit, šõmo mi recî kũ jê bîl is tõbon i kũl šte vî izõšli. Jërbo štõpoji võde ol lõže do dînj, a ol dînj nînder. Dî šu tî štõpoji iznebîlili, kũl šte se vî vrõťili nõse? I kojî je tũ bîl is tõbon?
7. I tãko je Gargurîna najîl dînjima družînu nã Bišovo i jõs dõbil škomêšu.

45.

TEŠTAMËNT NA LETËĆ

1. Gargurîna je pũno volîl šõlpe. A šusîd mu, barba Īvê Braľicov, ûn je lovîl šõlpe dilamîťun. Pøk bi i ñjemu bîl dõl. Āli Gargurîna ni tîl ñkal pûc is ñjîn u šõlpe

jërbo še je štrāšil dā ga dilamīta ne ubije. Ma jedōn dōn dā će i Gargurīna pūc is njīn. Kurjūz Gargurīna kakō tu Īvè lōvi sōlpe dilamītun.

2. I āla, ĩšli sū onī na Grēben. Tāmo je bokūn indežërto, isli onī tāmo na Grēben u sōlpe dī nī švīta, jërbo i tāl je bīlo žabrōnjeno lovīt rību dilamītun. I ĩšli onī na Grēben, oštāvili dedrēnto brūd, jedōn gūc, i ĩšli sū defōra. I šāl onī strōžidu hòcedu dī nōc sōlpe. Jërbo sōlpe sū u dubokō pok dīgōd dūjdedu, a dīgōd i ne dūjdedu u krōj. A šāl barba Īvè da će Gargurīnu prištrāšit.

3. Kal sōlpe tūcū u brōk u lnō, ondā še onō izvārću, ondā še onō vīdi kakō lašćidū. Onō kakō sōlpa cūpo brōk, tāko še izvārće i lašćī. I na dubinū še vīdi. A šāl je Gargurīna na kordūr, a barba Īvè je pōvar njèga. I nīku dōba govōri barba Īvè:

- Őno ih!

- Dī?

- Őno ih, ca ne vīdiš kakō lašćē?

- Nē! - A vrāga ih barba Īvè vidi. Ūn šal njèga planīro prištrāšit.

4. Barba Īvè je gōre pōvar, a Gargurīna nā košu. I barba Īvè natīrol Gargurīnu blīžū mōra na kordūr dā će ih oždōle vīdit. Āli barba Īvè nī butōl dilamītu, nēgo je nīšto žamotōl u kōrtu i sōmo je kōrdu štāvil i tū izvėžīōl.

- Ma dī sū sōlpe?

- Ma ca ne vīdiš di lašćē?

- Ma dī?

- Tōti ĩšpol tēbe! - I Gargurīna glēdo, glēdo, ma ne vīdi nīšta.

- Jō ću šāl hītīt! - A Gargurīna racunō dā će ũn hītīt ũ more, āli barba Īvè tūmba tu dilamītu blīžū njèga ĩza škīnih mu na kordūr, tōbože dā mu je ĩspālo. A za sōlpe še mečālo mālo kōrde. Šāl racunō Gargurīna *gotōva je, šāl će pūknut!* I šāl ca će, ubīt će ga, i Gargurīna òlma, a višokō je bārž dvo-trī mētra, i ōn pri dilamītun škocīl ũ more, a òlma u āriju naprāvīl teštāmēnat:

- Pūl dīci, pūl famīji! - I ĩškocīl ũ more. A tīl je *rēc pūl dīci, pūl ženī*, āli òl stroha je falīl. Pri kōmadon štōre kōrte žamotōne u balūn, Gargurīnu je obligālo škocīt žīmī ũ more i na letēc ucinīt teštāmēnt.

46.

MÛC, MÛC, PLŌTÌT ĆU TI!

1. Teta Dùmã je prodõvãla bûb. Onã bi prodõvãla bûb u levandûru i lîpo bi bîla ískûhola bobã, pošõlîla, butãla u levandûru, pokrîla bîlin tovajûlon i butãla onõndi na Mirîć u Mõlu bõndu. I tãko bi ûjutro rãno rîbori kãl sù pašovãli pùl mora, kùpîli u teta Dùmê bobã za nã more vazêšt. Tû je onã nošîla sùvù vrîme dõkle je bîla štajûn ol bobã.
2. A jedõn sùšîd tõti na Mirîću, ùvik je štõl atênto zã njun ukrãšt. Kãl bi se onã okrenîla, a ûn õlma rûkûn pòl tovajûl, u levandûru, i žagrãbi rûkovicu bobã. A Pêndê, znõl je da ovî krõdê bûb Dùmî. I znõl je Pêndê da Dùmã nêće tẽga dõna donît bûb na Mirîć.
3. Ê, pãlo njêmu nã pamet kakò će ûn ovẽga lûpẽza privãrit. A ûn se pošrõl u levandûru i pokrîl bîlin tovajûlon i õnil na Mirîć. I šal Pêndê, kakò da tu nî njegûv pošõl, oštãvil ûn tu levandûru i šakrîl se îšpol Mirîća dõli na zõlõ. Šakrîl se ûn i švê cẽko kãl će ovî sùšîd dûc na Mirîć. Żnol je vêc njegõvu ûru. I grê otî makãko sùšîd. Švê se ozîre i govõri sõnsõbon:
 - A nî Dùmê, a nî Dùmê! - i rukûn pol tovajûl i hòp - ćapõl ûn nîšto mẽko îšpol bîlega tovajûla! A Pêndê, kojî je štõl atênto, ískocîl îšpol žîda i pul njẽga:
 - Ćãpa govno ù ruke!
 - Mùc, mùc, plõtît ću ti! - Ma nî tîh pinêz dã bi se mùcãlo. Rãdi facẽnde se je tû i dogodîlo. I oštãla je do danãš bešîda: *Ćãpa gõvnõ ù ruke!*

MILITŌR

47.

GRANĀCA ĪZMEJU LUĀĀNIH I KUĀĀNIH

1. Znãlo se je prî dî je granîca îzmeju KuĀãnih i LuĀãnih. I tã se je granîca ùvik poštvãla. I u crîkvu se je znãlo dî je kõmu mîsto - na kojã vrõta intrõjû KuĀãni, a na kojã LuĀãni. Crîkva je okrẽnuta na pulênt, a trî põra vrõta ìmo: srîlnjo vrõta za prosesijûnê, gõrnjo vrõta dî su ulãzili LuĀãni, a na dõlnjo vrõta KuĀãni. Nîkal nîko iz Kûtã nî pasõl kroz gõrnjo, nîti je kõ od LuĀãnih usudîl se pasãt krõz dõlnjo. Tõ je tãko bîlo podîljeno. Āli bîlo je jelnõ mîsto dî su se nalãzili

zâjelno. Tò mîsto bîla je gostiôna Mikùle Kalafôtova. Bîla je tò gostiôna na kantûn rîve, òlma ìza peškarìje. Bîlo je nâ pole, u žòlò su bîli zabodenì pòli i gòre grêde i dâske, ondâ nâvar daskîh je bîla tâ gostiôna.

2. Tò je bîlo mîsto đì bi se zâjelno nalâzili Kućani i Lućani i kâl bi se bîli nôšli zâjelno, ondâ bi se ùvik bîli potûkli. Ùvik je u Mikùle Kalafôta bîla barùfa. A nôjžešci je bîl Šimè Trûmbâ. Bîl je mòli covîk, âli žèstok za se potûc. I jedonpût su se potûkli Kućani i Lućani, a žândari čùli galâmu unûtra i ìšli onì unûtra mîrît.
3. I kâl su žândari intrâli unûtra, ondâ su se Kućani i Lućani složîli i òlma navòlîli na žândare. Jelnì i drùgi navòlîli na žândare. Njîh je bîlo pûno unûtra, a dvò žândara. I tòti su se žândari nôšli u nevòji, a Šimè Trûmbâ bîl je u bîlu košùju i jedòn žândar se pristrâšil, izvâdil pištòlj i u Šimetâ potègal. I Šimè se çápòl zâ sarce, a košùja se okarvòvila.
4. Kâl je Šimè vîdil karvòvu košùju, zavîkal je, a òn je ìz nosa govorîl:

-Brâncò, undrîte po kùškima, a jò grên umrît gòre pod rogòčè. - I òn târè gòre, a onònde đì je sâl oficîrsko zgrâda, onònde je bîl jedòn vèliki rogòc. Pod tî rogòc je lègal za umrît. Ê, čèko òn kâl će umrît, ma ne bolî ga, đìgal òn košùju i vîdi dà mu je mètak pasòl zbrîšo i sòmo mu kòžu ogùlîl ìspol sîse. I òn se đìgal i târc pul dòle da se nastâvi tûc, âli razamlîlo se, vej nî bîlo barùfe i Šimè žalostan ìšal pùl doma.

48.

NA RAPÒRT RADI PÒL PANJÒKE

1. Sîbe Bijânkotov bîl je ìšal u austrînsku mornarîcu. I kâl je bîlo, za obîd je pîmîl krùh – jelnù panjòku ol kilâ. A onò mlòd, glòdan, pojîl bi je òn cîlu. Vèliko je panjòka, računò Sîbe, ma je i vèliki dòn. I pripolovîl òn panjòku na polovîcu i jelnù polovîcu hrònîl u rùcak za večèru, a drùgu izîl.
2. Grê òn na večèru, a u rùcak nî krùha, ùkroli mu polovîcu panjòke. A sâl, kakò će òn glòdan? Hòce pòc lèc glòdan? Nî krùha. I òn odlùcîl da se ìde tûžît oficîrù. Ondâ òn promîslil dà bi mu oficîr mògal dát drùgi krùh. Ma sâl on nè zno kakò će raportîrât, nè zno njèmaški. Ondâ su mu rèkli da je pòzdrav *Heil Hohman*. I dòšal òn do oficîrâ i stòl òn mîrno i pozdròvjo ga:

- Heil Hohman, mèni su ùkroli krùh! - A ovî oficîr ne kapî nîšta i pîto ga:

- *Was?*

- Nè vās, nēgo polovìcu.

SVĚTU I SVĪTOVNU

49.

KÔST GOSPODÏNOVA

1. Bìl je jedôn, Njûnkalo su ga zvôli. Bìl je siromâh, a živìl je u Dòbru lûkù. Cìlo njeğova imovìna sastòjola se je ol pòkretne imovìne, a tò je bìla kožà i tovôr. I kâl bi mu nestâlo spìze, ça nì mògal u Dòbru lûkù nôc, bìl bi ìšal u Pajîz i bìl bi čâgod pròdol za kûpìt spìzu. Sòmo je kòl njèga bìla jelnâ interesântno stvôr - ça ûn nì nìkal kûpovol onò ça je òn želìl, nēgo onò ça je mògal. A nì pùno mògal.
2. I jelnèga dâna, napârtil òn tovâra dôr i ìšal to prodât u Pajîz. Pròdol òn darvâ, ìšal po butìgami i kûpìl ništo vîverih, napârtil i opûtil se nôse pul Dòbre lûkê. Dòšal òn pol Crìkvu svètega Ciprijâna i vîdi òn sìla nâròda grê u crìkvu. Promìsli òn dà bi vajâlo iskorìstit prìlìku, kal je vèj uspût, za pòc u crìkvu. Nì bìl odòvna u crìkvu, a kâl je ovâko uspût, vajò iskorìstit prìlìku.
3. I vèze Njûnkalo tovâra za vròta ol Mârkota Mušûnova konòbe i ìde òn u crìkvu u onû ròbu od lavûra, àli kal je uspût, vajò iskorìstit prìlìku.
4. Dòšlo vrìme da jûdi grêdû prì Bogu. Stâli jûdi i ženè ù red za se pričestìt, a stòl i òn. Računò òn - kal je ovâko uspût, vajò iskorìstit prìlìku. I dòšal òn do oltòrà i klèkal. Sklopìl òn rûke, otvorìl jûsta i zatvorìl òči. I čèko. Pòp pričestìjè i kâl je dòšal do njèga, glèdo ga, a kò će pričestìt tâko nevòjnega čovìka! Priskočil òn njèga i pričestìjè dâje. A Njûnkalo klečí i dâje, otvòrena jûsta, zatvòrene òči i čèko. Ma sâd se i pòp pòčel mìslit: »Àko ga ne pričestìn, ça će mi nârod rèc, a òpet tâko deštrùtega čovìka pričestìt, kakò ću?« I kâl je bìlo, ovì ça ìh je pòp pričestìl, d'ìgli se, ìšli câ, a Njûnkalo čèko, zatvorìl òči, čâ on jâdan znò ça sè dogòdo.
5. I dòšla drùgo ringêra za se pričestìt, a pòp, ça će, okrènìl se òn prèma onèmu ministrântu, cêriku, kakò mî rèčemo, i olkìnul mu botûn ol košùje, istòr ga onìn tovajòlon i bùta ga na gvanćèru mèju hòstije. Pričestìjè òn dâje. Ma kâd je dòšal òpet do Njûnkalo, butòl òn njèmu gvanćèru pol bròdù i »Gospodine nisam

dostojan da udeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja. Amen!« A Njũnkalo otvoril oči, zatvoril jũsta, dũgal se i pomalo pul vrõt ol crĩkve. Obãvil õn posõl i grẽ õn ćã. Ma nĩko tvõrdo hõstija, ne mõre se rastampãt. Ćã ćẽ sãd? Hĩtit je võnka, saćũvoj Bõže! Prigrĩst, ma ãko islõmi onã dvõ zũba Ćã još ìmo, bĩt će i gõre, a nĩ drũge, vajõ je pogučãt. I forcõl se õn i pogučõl je botũn od kõtule onẽga ćerika. »Ma kojõ tvõrdo hõstija!« mĩsli se Njũnkalo. Sãl, da je bĩlo zabeštĩmãt, ãli ko ćẽ zabeštĩmãt - Bõg u parsĩma! Dõšal õn võnka na šamatõrij i vĩdi Gorgõtã Linćĩrõva.

- Ā, Gõrgõ?

- Ē.

- A jestẽ se i vĩ prićestĩli?

- Bomẽ, jesõn.

- A Ćã võn je dõl?

- Ćã mĩ je dõl, bomẽ, tĩlo Isũsovo!

- A mẽnĩ kõst!

50.

DON KUJĨŠÕVA PRĒDIKA

1. Ovũ son prĩpovist ćũla ol pokõjnega šjor Nĩkota Pasarĩna, a õn je je ćũl vẽće pũtih ol bõrbe don Gargõrijota, kojĩ je bĩl kanõnik fõrski.
2. Kãd je bĩl sãstanak svĩh põpĩh u Biskupĩju na Fõr, tãmo je dõšal i komĩški kurõt don Kujĩš. Bĩlo je ũcenih kurõtĩh i kanõnikih na celõ sa preuzvĩšenin bĩskupon. Svãku vẽcer u Crĩkvu svẽtega Prõšpera bĩla je prẽdika. Predikõvci su svẽ bĩli jedõn bõji ol drũgega, a vĩrni pũk je põnizno slũšol prẽdike. Kad je dõšal dõn da je tukãlo da predikõ don Kujĩš, õn je rẽkal popĩma i bĩskupu:
 - Brãco mojã, kakõ ćũ jõ bĩdan predikãt põsli ovĩh vẽlikih predikõvcĩh i ca ćũ jõ reć ovẽmu svĩtu?
3. Govoril je õn jõš pũno tẽga, ma nĩ se mõglo utẽć, tukãlo je predikãt. Don Kujĩš je rẽkal jednẽmu kanõniku:
 - Stõj tĩ do mẽnẽ na pũlpit, po ãko jo cãgod falĩjen, potẽgnĩ me za kõtulu. Tẽga dnẽva je bĩl svẽti Leõn i don Kujĩš je odlũcĩl predikãt obo njẽmu.
4. Crĩkva je bĩla punã svĩta i õn je põcel:
 - Brãco i sẽstre, pridrõgi Forãni, brãco popĩ i priuzvĩšeni bĩskupe. Danãš je svõtãc kojĩ je bĩl põznõt jẽr je sa njĩn ũvik hodĩl lãv, a lãv von je kakõ jednã

vèliko mǎška. Tī lǎv je imòl pùno dūgi rēp. Govòri se da mu je rēp bìl dūg osandesēt mètrīh.

5. Kǎd je tò izūstīl, kanònik, kojī je bìl do njèga, potègal ga je za kòtulu. Don Kujīš se je inkantòl, zamìsli se je i nastāvil:

- Carkvèni pīsci i ùceni popī pīšu dǎ je dužinǎ rēpǎ bìla cetardesēt mètrīh i tò se vazīmo za sigūro.

6. Kanònik do njèga ìznova ga potègne za kòtulu. Don Kujīš se pòcme potīt i nǎkon nīkega vrìmena nastāvi:

- Kardināl rīmski i Svèti otǎc u svètima lībrīma napīsāli su dǎ mu je rēp bìl dūg dvòdeset mètrīh i tò je brǎco i sèstre sigūro.

7. I kǎd je mìslil nastāvit predikāt, kanònik ga ìznova potègne za kòtulu. Don Kujīš se je zacarnjenīl kako škarpīna, pòcme mōhāt rùkīma i iz svèga glòsa zagarmī:

- Brǎco i sèstre, ovǎ mōna do mène hòce rēc da lǎv od svètega Leòna njǎnka nī ni imòl rēpǎ!

51.

VRÒG U SAKRESTĪJU

1. Jelnèga dnèva, kal son bìl mlòd, dīgla se je nevèra iz pulènta, pòcelo je daržjīt, pok kīša nī fermǎla trī dnèva i trī nòci. Mòj otǎc je ù to vrìme imòl šèst kozīh, cetīri òvce i jarūhǎ, a daržòl ih je u kùćicu ù poje.

2. Kǎd je cetvòrtoga dnèva kīša fermǎla, vǎzel son jo lumbrèlu i àjde pūt pòd noge. Dòšal son ù poje, otvorīl kùćicu i pūstīl bēštije vònka da ćapāju malo ārije, a jò son ùbrol cesmīne i planīke da ìmodu za žerāt. Stāvil son jò tò u kùćicu, pok ondǎ i njīh tīron unūtra i svī su išli, sòmo se jarūh iskapricjòl i nēce da poslūšo, nēgo mi je ćapòl lumbrèlu u gùbicu i grīzè je.

3. Upūtīl son se za njīn i govòrin mu da nekǎ mi ostāvi lumbrèlu. Jedvǎ me je poslūšol. Vǎzel son lumbrèlu, voltòjèn je i vīdin da je svū izgrīzal. Jò son se najīdīl i tumbòl son je u kupīnu. Grèn za njīn i mōton ga:

- Nǎ moj, nǎ...

4. I òn se voltòjè, mǎ, kal jo dōjden blīzù, ondǎ òpeta utecè. Òpet je pòcelo daržjīt, a jò bèz lumbrèle. Jò za njīn, a òn ìsprid mène. Tǎko me je remenòvòl cīli dòn,

a príd noć smo dōšli blīzù mīsta, jūšto blīzu crīkve. Zaškūrilo se je i jarūh mi se je izgubīl, a jō son ga pūstīl neka grē s vrōgon i īšal son dōma.

5. Sūtradon ūjutro iskōl son ga pod smōkve, pod rogōcē, āli je nestōl īsto kakō da ga je vīhor pōmel. Najedōnput cūjen rēmetu, vīce dā se je vrōg stvorīl u crīkvu. Nīkoliko jūdīh tārce pul crīkve, a mēju njīma i pōp don Bōrko, pōk son i jō īšal tāmō vīdit kakō izglēdo tā sotonā. Don Bōrko grē parvī, rēmeta za njīn, a jō īza rēmete. Grēmō mī pul crīkve u filu, jedōn za drūgin.
6. Kad je rēmeta otvorīl vrōta, intrāli smo u crīkvu i grēmō mī na sōme pārste, da nos vrōg ne bī cūl. Poglēdomo iz bōnde od jednōga oltōrā i vīdimo jedōn razbijēni pitēr cvīćo iz kojēga se je prōsula zemjā. Udīja son promīslil dā će tō bīt vėliko nākaza, kad je ucinīl ovāki rēmetūr.
7. Voltāli smo timūn pok grēmō pud vėloga oltōrā, a kād smo dōšli blīzù, rēmeta je zavīkal:
- Ōno ga !
8. Mālo se je tīlo da nīsōn īšporkōl mudōnte òd stroha, jēr son īspol oltorā vīdil vėliko tīlo, pokrijenō sa onīma blazīnjima ca stojīdū po oltōrū. Iznebūšil me je..... Sāl je rēmeta užēgal tamjōn don Bōrkotu, pōk je ōn pōcel mōhāt onōn zdīlon òkolo nōs. Ucinīl se je òblok ol tamjāna i vēc nīšta nīsēmō vīdili. Promīslin jō da akō se sāl vrōg najīdi, svā trī će nos izbužāt pok će kojēmu vīsiti i utrōbica.
9. Glēdon jō, naćūlīl son ūši kako zēc jer nī recenō da non nēće vrōg sāl cāgod i rēc òli zalājot kakō kucīn. Ma vrōg stojī kūco, a kakō dīhće, tākō su mu se bokūn pomākle onē blazīnje i otkrīl se bokuncīc rōga. Glēdon jō u onē vrazjē rōge... glēdon... i svē mi se cinī dā jih nīkako poznājen...?
10. Kād son vīdil dā se je don Bōrko ispotīl od mūke, a da vrōg ne slūšo ni blāgoslov, ni molītve, ni tamjōn, ondā son jō zavīkal:
- Kēc vek!
11. Vrōg je udīja iskocīl, a pōp i rēmeta su stiskāli jedōn drūgega. Jō son se sād uvīril da je tō bīl mōj muškardīn, pōk son zāto aźvėlto utēkal iz crīkve, dā me ne bīdu pītāli dā jin plōtin šćētu. Kād son dōšal vōnka, voltōl son se, a jarūh grē za mēnon, a jō son promīslil da ovō nī vrōg, nego vrōgu brāt. Nōjpri me je remenōvōl kako bēštiju, a sād grē līpo za mēnon.
12. Dōšli smo dōma, jarūh je udīja lēgal i, kakō je lēgal, vēc se nī ni dīgal, krepōl je... Glēdon jō bīdnu bēštiju i svē mīslin od kojē je malatīje mōgal ovāko ujedōnput krepāt, pōk son zakjūcīl: Ōli ga je stīsnila kōlika ca sē je smocīl, òli je ćapōl kūlap fulminōnti od onēga tamjāna u crīkvu.

13. Inšôma, krepãla mi je nôjkorisnìjo bëštija, kojã mi je u onò vrìme dobìvãla po nìkoliko fjorìnih na godìšće, a sòm je krìv, jer da nì tèga dnèva podivjòl, ne bì mu se bìlo dogodìlo onò ca mù se je dogodìlo.

52.

ZÒVÌT GÒLUN GUZÌCUN

1. Tù je bìlo u onù dòba kal su ženè kòtule nosìle. Imãle su pòlsuknju, sùknju i fuštòn dòle do tlehã, a mudònte nìsù nosìle.
2. Toj ženì, ÷a govòrimo, mùž je navigòl. I jedòn pùt učinìlo pùno slãbu vrìme. Nì se znãlo hòće njon mùž ostãt žìv òli će se potopìt. I onã bìdna ÷a cè – učinìla onã zòvìt Gospì od Vèlega Selã da njun mùža spòsi.
3. I Gospã njun spòsìla mùža. Dòšal mùž dòma žìv i zdròv, a onã da vajò òlma pòc u Vèlu Selò i napravìt zòvìt.
4. I grèdu onì tãko jednèga jùtra, grèdù pùtèn, grèdù pul Vèlega Selã. Àli ù pol pùtã pòçela je kìša. I onã, ÷a cè, lumbrèle nìmo, a onã dìgla onì dùgi fustòn od nòse i pokrìla is njìn glòvu. A guzìca golã. Mudãnot nì. Mùž grè s njun, a za njìma svìt. I kìši, kìši. Onì grèdù. Ma çùje òn da se nìki za njìma smìjù.
- A çòviçe mòj, çã ti ne vidiš dã mi je guzìca golã?
- Vìdin jò dã ti je golã, àli jò nè znon kãki si tì zòvìt napravìla - gòlun guzìcun òli pokrìjènun.

53.

ŠVÈTI ANTÛNIJ NÌ TÌL ÍZGÒŠÌT GORÛÇU GAJÈTU

1. U Komìzu še tù nominò kakò je jelnèmu bìla ízgorìla gajèta na Švètega Antùnija. U onù dòba, bròdi sú bìli katramòni i pòšli nìkega vrìmena vajãlo je otì katròm ízgorìt i ístargãt ÷a jòpet brùd urèdìt, ÷a ga katramãt. A tù še je većinùn gorìlo cmìjon jërbo cmìj, kako jìmo u šèbi spìrita, nòglo dò fùgu, ali lèsto še ízgòši pok nì pùno perìkulo dã će še natakãt brùd.
2. I tãko jelnèga jùtra na Žaniçovo zòlò jedòn štòri komìški svìçòr, nìki Antùnij je tù bìl, rèdi brùd, a na Dòn švètega Antùnija Padvònskega, na trinãšte zùnja. E

rēdi ūn brūd, a kakò je bīl švētāc, i mīša je, jūdi pašōju pul crīkve. Gōri iz Mirīća glēdaju dōle na žōlo Antūnija di rēdi brūd. A jedōn će njēmu:

- A ca jē tu, Antūniju, cā tu lavurōs na ovī švēti dōn?

- A òvo, rēdin brūd.

- Pok ca nīšì tū mògal lavurāt koji drūgi dōn, nègo bās danās na Švētega Antūnija?

- A kāl mi je prīša ža porīnut brūd, ža pūc nā more.

- Ma tū je grīh na ovī dōn lavurāt.

- Ma nī pūno vēli grīh. Švēti Antūnij je mōli švētāc pok nēce pūno žamīrit.

3. I naštāvil je Antūnij na švojū kāršnicu štargāt katrōm i gorīt cmīj pōl brud. I šāl, kakò ūn tò gorī cmīj pōl brud, u nīku dōba natakōl še onī katrōm, čapōl plōmik, ma nīkako ga izgōšit. Tarcī Antūnij pūl mora bujūlon žacōrst mōra i oblījē ūn tī ògonj, ma izgōšit ne mòre.

4. Ūme tū došpīla še je mīša u Gūspē i jūdi še vrōčāju pūl doma, i glēdaju gōri iz pūtā dī še je Antūniju natakōl brud. Tarcī ūn pūl mora i crīpje bujūlon mòre i polījē ògonj, ali brūd še je dobrō natakōl i vēj mòre nī mòglo pridobīvāt ògonj. Brūd je pōcel gorīt.

- Alā, švēti mūj Antūniju, pomožī mi! Ca mī še je vō na ovī švēti dōn dogodīlo! Švēti mūj Antūniju, brūd će mi izgōrit! Švēti mūj Antūniju Padvōnski, pomožī mi da izgōšin ògonj! - A jedōn će ti njēmu ca še je iz mīše vrōcōl:

- Žalūdū ti je švētega Antūnija žvāt, ūn je mōli švētāc! - I tāko je Antūniju, na Dōn švētega Antūnija izgorīla gajēta.

54.

PÒPIL ŠVĚTEGA ANTŪNIJA

1. Burba Šībe Bīlka i ženā mu teta Šīmica nīšu imāli dicē. Imāli sū, mā njin je ūmor sīn, mlōd. I pōšli vēc nīšū imāli dicē. A ūn je navigōl i volīl je cūcīt. Bīl je mornōr. I ondā bi kal bi dūšal is družīnun, ondā bi še naćūcīl i jōs bi dōnil dōma bōcu rakīje za po noćī. A teta Šīmica še pūno jīdīla ca je volīl popīt. I ondā bi ovāko, kāl bi dūšal dōma, īšal bi tāmo is kumpanjījun, ondā bi še naćūcīl.

2. I jedonpūt je dūšal dōma i īšal lēc, a na kantinōl u kamāru butōl je butīju rakīje, nekā mu būde za po noćī kal še probūdi. A teta Šīmica je bīla pūno jīlna nō nje i kāl je ūn žāšpol, onā je intrāla u kāmāru i šakrīla je otū butīlju.

3. I u n'iko d'oba n'oci, b'udi se burba Š'ibe, ž'edan i 'išće na kantin'ol, p'ipo u škuro d' mu je t'a but'lja. A na kantin'ol je št'ol sv'eti Ant'unij ol ž'ěša, fig'ura sv'etega Ant'unija. U'vik su t'i sv'eci b'ili po kantin'ol'ima, po kom'odima, po lav'abotima, sv'udac. I u n'iku d'oba n'oci, prob'udil se burba Š'ime i p'ipo, p'ipo po kantin'ol' u d' mu je t'a rak'ija. Ê, ê, nap'ipol je on but'lju, n'osal je but'lju. Ma n'ikako jedv'a je otvoril ti z'dr'ib i n'ogal je un but'lju d'a će se nap'it, ma n'šta ne t'oci iz but'lje. But'lja t'ěšk'a, but'lja pun'a, a iz nj'e n'šta ne t'oci. Ma ca j'e vo? Kak'o je vo?
- Â, Š'im'a? - z'ov'e un z'en'u. - Â, Š'ima! - A Š'im'a spi. Prob'udil je z'en'u.
- A ca j'e, ca m'e b'udis na v'u u'ru?
- Uz'egla on'a sv'ic'u i v'idi burba Š'ibeta is fig'urun sv'etega Ant'unija b'ež gl'ov'e u jeln'u r'uku, a is gl'ov'un njeg'ovun u dr'ugu r'uku.
- A neš'rican b'il, p'janice, sv'etemu Ant'uniju si gl'ovu olk'нул. N'i ti b'ilo noć'as d'šta. I sv'etega biš Ant'unija p'opil!
4. I t'u je p'ok b'i šk'ondal u k'ucu radi t'ega sv'etega Ant'unija. N'jpri n'i b'ilo lak'o d'uc do n'ovega sv'etega Ant'unija, a dr'ugu - b'il je gr'ih. V'eli gr'ih.

55.

T'ĚŠKO P'UK'U

1. Š't'ori Š'ervij'ol ž'iv'il je n'onde u Š'panj'ulovo, g'ore u Š'el'o. Im'ol je p'uno dic'e. Š'ervij'olka je r'oj'ala sv'aku god'isće i u'vik je im'ala ml'ik'a. A k'al su njun dic'a p'ocela hod'it u šk'ulu, vaj'alo njin je oparc'at c'agod za mar'endu. Âli, kak'o su b'ili š'iom'asi, n'i njin b'ilo c'o d'at n'ego š'is'u. I kal d'ujde u'ra ol mar'ende, Š'ervij'olka bi 'isla u šk'ulu i p'riko b'onka nap'itola d'icu, d'ola bi njin š'is'u za mar'endu. Atrok'e murtadel'e i šal'ame kako dan'as!
2. A š't'ori Š'ervij'ol, un je u cr'kvu p'uh'ol m'ih u o'rgan. T'u se prit'isko on'u ped'alu nog'un neka p'use m'ih d'okle sv'iro o'rgan kal je m'isa. I t'ako, un bi b'il o'j'tantin prit'isk'ol nog'on ot'u ped'alu d'okle je sv'iril o'rgan. Âli n'i un sl'ušol o'rgan, n'ego m'ih kak'o p'use. A b'ila bi ga perap'osta ov'a mlajar'ija p'it'ala za c'ut ca c'e un r'ec:
- A c'a o'rgan z'voni kal je m'isa?
- Ê, d'ico moj'a, c'a z'von'i, j'o c'ujen s'omo m'ih kak'o gov'ori: t'ěško p'uk'u, t'ěško p'uk'u, t'ěško p'uk'u, t'ěško p'uk'u... Ôto t'u z'von'i o'rgan u cr'kvu.

56.

KOMIŠKEGA ISÛKARSTA ÛKROLI

1. Komîškega Isûkarsta je bîl škartabelôl pokòjan stôri Bahôn. A to je bîlo jelnëga godîšćo na Dôn svëtega Mikùle. Svî rîbori sa cîlega škôja bi na Svëtega Mikùlu dôšli u Komîžu za pôć na mîsu u Mûster. Cûdo svîta bi se tëga dôna iskûpilo u Mûster. Bîlo bi se na Svëtega Mikùlu užëglo brûd îsprid crîkve i tû su rîbori pûno poštvîali otî dôn.
2. I Bahôn dôšal u Komîžu za pôć u crîkvu na mîsu. I kakò je dôšal zòlnji, jedvâ je dôšal do vrôt, jërbo je crîkva bîla karcâta svîta. I bîl je ôbićoj da rëmeta nòsi onëga Isûkarsta i dôjè nâròdu dâ ga bušîju. Nosîl je jedôn tovajôl bîli râdi higijëne i bîl bi istôr Isûkarsta svâki pût kâl bi ga kògod bûšil. Âli, ca sè je dogodîlo, kakò je bîla vëliko mâsa naròda, rëmeta se nî mògal probîvât îzmeju tëga svîta i òn je dôl Isûkarsta da îde ol rûkê do rûkê da ga svî mògu bûšit. I ovî ga je bûšil i dôl ga je onëmu, onî ga je bûšil i dôl ga je drùgemu, drùgi trëćemu i tâko je otî Isûkarst pasôl pûno rûk dôkle nî dôšal Bahânu kojî je jedvâ mògal stât na prôg ol crîkve ol silnëga nâròda unûtra. I Bahôn je bûsil Isûkarsta i dôjè ga onëmu do njëga, a ovî da ga je òn bûšil. Dôjè ga drùgemu, â da ga je òn bûšil. Dôjè ga trëćemu, â da ga je i òn bûšil. »A kâl je tâko«, govôri Bahôn sonsòbon, »kal ga nîkur nëće, a jo ću Isûkarsta butât u nîdra.« I olbotunôl òn košûju i Isûkarsta butôl u nîdra. I zaborâvil òn za Isûkarsta. I kâl je finîla mîsa, îšal òn put Vîsâ. A rëmeta îšće pòsli mîse Isûkarsta, nî Isûkarsta. A kû gâ je òlnil? Nîkur nê zno. I tò se nîkako nî mòglo doznât.
3. Pòsli šetemônu dôn òpet je mîsa u Mûster. I kurôt se pripravmo na oltôr dâ će dôržât prëdiku, a dohòdi mu rëmeta pomâlo, govôri mu:
- Velećasni, vî grëtè dôržât prëdiku, âli jò ne mògu obâvit svojû dùžnost, ne mògu dât Isûkarsta nâròdu dâ ga bušîju. - Jërbo bîl je ôbićoj prî prëdike da nâròd u crîkvu bušîje Isûkarsta.
4. A govôri njëmu kurôt:
- Sâd je prëdika, a ku hòće bušîvât, neka bûšîjè pòsli prëdike!
- A ca ćû njin dât kal su ùkroli Isûkarsta?
- Cût ćeš.
5. Dîgal se kurôt, gòre na pûlpit i pòćel predikât:
- Komîški pûće! Vi znôte kâki je bîl ôbicoj - da von je rëmeta pri svâke prëdike nosîl bušîvât Isûkarsta. I kâl ste ga bušîvâli, ùvik von je govorîl: »Polâko,

drâgi křšćani, bûdite pômnjivi, čûvajte drâgoga Isusa«, a žvîžjolo se je vâmi ca rêmata govõri. Imâli smo trî Isùkarsta. Imâli smo Isùkarsta ol darvâ - izgorîli ste ga. Imâli smo Isùkarsta ol caklâ - razbîli ste ga. Imâli smo Isùkarsta ol srebrâ - ùkroli ste ga, a sâl ćete tovâra pòd rep bušivât!

6. Doznâlo se je pòk kakò se je tò dogodîlo i ko jè ukrol Isùkarsta, a Komîžoni su òlma izventâli pîsmu:

Lûcâni Bûcâni

Komîskega Isùkarsta ukrâli

Nosîli ga po Lûcî

S motîcicu u rûcî

Mîrili ga na baloncu

Pròdoli ga za narõncu.

ŽIVI I MÏRTVI

57.

KAKÒ JE BÎL FRÔNE LOKÔRDA OŽIVÎL

1. Ûmor je bîl stõri Frône Lokôrda. Mòj prîjatelj Môte Patakēnjâc govõri mi dâ će se pòc žalovat pòk son jò odlûcîl da ìden sa njîn na vèju.
2. Kâd smo dôšli tâmo, nòjpri smo se žalovoli, a ondâ smo se izbîli u jedòn kantûn, perke je kûća bîla punâ svîta kako šîpâk. Glèdon jò kûću... Plafûn je raspûkal, zîdi plîsnovi, na pòd râpe, i ćûtin dâ mi pòd noge ništo škřîpje.
3. Govõrin jò Patakēnjcu dâ bi se pòd mògal profundât, kad je ovòko pûno pîza na njèmu, kâd je dôšlo ovâko pûno nârodnosti. Ôn mi nî uspîl ni odgovorît, a ìspod nòs se je otvorîla râpa.
4. Svè ca je bîlo na pòd, i muškî, i žēnski, i stolî, i katrîde, i karsîl, i martvâc - svè se je iskrenûlo u konòbu. Kolîko je bîlo mârtnih i rânjenih nē znon, perkē me je bîlo afanâlo.
5. Kâd son se osvîstîl, glèdon gõre, na zîd gorî svîcâ, a òkolo mēne nî nîkoga - svî su utèkli, sòmo u jedòn kantûn... sedî covîk. Poglèdon bokûn bõje i vîdin ... Lokôrda! Jê, Lokôrda! Jõ som se pòduparl rûkîma dâ ću se dîgnut - i glèdon da sedîn u karsîl... A Lokôrda me iz kantûnâ svè fîso glèdo.

6. Ažvêlto son se d'ìgal, stòl tarkât i vîkât:
- Upomooooooooó! - Ma se nìko ne oljavijè.
7. Ondã son onãko tãrceć, ujedônput upòl apjòmbò u jednù rãpu pùnu jòpna. Upìren se nogìma, dã mi se je bìlo iskapulât, ma ca sòn se vèći upìrol, tò son se sve vèći surgòvòl unùtra i zabìl son se svè do rãmena, jòš se je mãlo tìlo, pòk bi mi jòpno ìšlo u jùsta i zbògon, lîpa gòspe. Jòš m'ìslin, àko me je Lokòrda v'ìdil d'ì son upòl, dòć će ovãmo i fundât će mi glòvu unùtra. Kròz kojì dòn ću se iskùhot u jòpnu, pòk ćedu me manovòl'ì izmìšât sa salbùnòn i fin'it ću ìspod kojè facòde ... Alã lîpuga grèba!
8. I dòkle mi je glòvã rebumbòvãla od tãkvih penšìrih, trèfil son prim'istit nõgu i ugãzil son nã tvordo, pòk mi je uspìlo izvùć se.
9. Jòpeta son pòcel tarkât i kredât ù pomoć, ma sv'ì on'ì ca sù bìli u kùće – zatvòrodu prid mènòn i vròta i pon'istre. Jò son tarkòl perkè son se isprènul od Lokòrde, a on'ì su se zatvòrãli u kùće jèr su v'ìdili mène obìljenoga od jòpna, pòk ćedu bìt m'ìslili dã se je tò Lokòrda zãmotol u lancùn.
10. Takò son arevòl do jednè kùće d'ì mi je uspìlo rumbât vròta. Ìšal son ùza skãle na pòd i dòšal u jednù kãmaru di nìsòn v'ìdil n'ìkoga. Glèdon bokùn bõje i v'ìdin n'ìke nõge pod postèju pòk som jih izbrojìl. Bìlo jih je šèst. Ma ne m'ìcedu se, kò zno jesù ov'ì jùdi jòš žìvi, jèr kad son jò rumbòl vròta, bãrz su on'ì m'ìslili da je tò Lokòrda i nì ni cùdo àko su ùmarli òd stroha. Àko su martv'ì, a jò ih bùden potèzât, mòre lakò i mèni pùknut sãrce òd stroha, perkè mi i ovãko pùno slãbo rebatijè. A àko su žìvi, pòk me v'ìdidu ovãko obìljenoga – ondã njin ne fal'ì sãd umr'it.
11. Ujedônput v'ìdin dã se jednã nogã pomãkla. Otvòrin òbadvo ùha i cùjen kakò ìspod postèje mòlidu:
- *Santa Barbara, san Simon, libera me de sto ton...*
12. Kãl son v'ìdil dã su ov'ì jùdi jòš žìvi, potègal son jednèga zã nogu. Za sr'icu je tò bìl Patakènjãc kojì me je pripoznòl. Ìza tèga su se ìspod postèje izvùkle i drùge nõge. Bìle su tu dv'ì žènske.
13. Tù c'ìlu nõć nìsmò òka st'ìsli, nõgo smo svè do ùjutro igrãli na trentaùn. Pòsli tèga son se bìl alav'ija razbolìl. Mãter mi je m'ìsec dòn mol'ila svè mogùće letan'ije ma mi ništa nì pomòglo. M'ìslil son dã son gotòv za v'ìke vikòva.
14. Kakò son pòsli ovè batùde ostòl žìv – vajãlo bi pìtât v'ìšćice kojè su u onò vrìme po noćì pritiskãle jùde i ženè, tãko dã bi se ov'ì b'ìdni cejad'ini jedvã škapulãli od smãrti, a nìki su fin'ili i u Š'ibenik, u lùdnicu, na lùmer trinãste.

15. Ovò son von isripovìdòl sàl u svòmen sedandesètemu godišću, dà bi se vî, danāšnjo mlādost, malo nasmījāli mojòj a i drùgima inšenpjònima tìkvima od onèga vrìmena.

58.

KÀL SON BÌL ŽÌV

1. Jò son bìl u Sutivòn na Bròčù. A njìma je vāko gòri pòvar Sutivāna - jelnò je tòti bardicò kako vòdi ca jè na Visù Gradìna. I nàvar tèga bardicò je ròvno gòri gròbje.
2. I nīsòn imòl čò činìt, a vèc je sùtòn, a jò ìšal kolo gròbjo mālo prošètāt se da vìdin gròbje. A jò prìko gròbjo, po gūspù, jednā ženā grè i govòri mèni:
- Dobra večer! - A jò:
 - Dobra večer!
 - Āboj mèni, a dì vi grètè?
 - A òvo, mālo obilāzin gròbje.
 - A kāl ćete pùl doma?
 - A sāl ću pòc.
 - Mòlin vos, i jò bi dòšla is vòn, pričèkojte me mālo jèrbo mène je sìla stròh.
 - Ê, tetā mojā - govòrin jò - i mène je bìlo stròh kal son bìl žìv!
3. A onā, āsti gòspù, a jò za njòn neka čèko. Hìtila onù kòfu, ku cè je ćapāt, vròg. I sāl jò dòšal dòle na kròj selā, a onā, dì je doletìla, u jelnù kùću. Kāl son jò dòšal, a nūtra čùjen da popì blagoslivjāju, Bòga mòlidu, likòr dohòdi, spasiju je.
4. A jò nāprid inkontròn jednèga pùtèn:
- Ča sè je vo dogodìlo? U ovù kùću čùjen da mòlidu Bòga, vìdin likòrā, vìdin popā? - A òn mèni pròvje ča sè je dogodìlo, da je tā ženā bìla na gròbje pòk dà njuj je jodòn mòrtvi rèkal da je i njèga bìlo stròh kal je bìl žìv, a da ga vèj nì stròh. A njù dà su jedvā žìvu učinìli.
5. A jò, kakò da tu nì mòj posòl, na vapòr i pul Splìta.

59.

KAKÒ PLĀKOT BRĀTA ÍS KĀPJICIMA Û JOCI

1. A šal ćemo ovũ kal je ùmor pokòjan Pāvulo. Bĩla je jemātva, devēti mĩsec, i Pāvulo je tǎrgol, ãli ujedõnput še je ćutĩl slābo i ĩšal je u abulāntu. I u abulāntu je põl i na mĩšto oštõl mõrtõv. Òlma u nošĩla pũl doma. A nõndi smo mĩ parvĩ sušĩdi i žovũ mēne, da dũjden pomõć. Dujdĩ jõ tãmo. Ca ćemo šãl. Famĩja mu nĩšũ u Komĩžu, a vajõ pomõć. I ãla obũkli ga, urēdĩli martvacã i šãl vajõ avizãt šeštrũ Šmĩljanu. A Šmĩljana kako Šmĩljana, onã je bĩla ís njĩn pũno vēzona i govõri jelnã:

- Mõjko mojã, kũ će tu šãl pũc rēć Šmĩljani dã da njuh je ùmor brãt Pāvulo?

2. A govõri drũgo:

- Prĩ bi umõrla, nõgo bi njun rēkla! Āko njun recemõ i ĩko je cõ ćapõ, a onã nĩmo nĩkoga, ca ćemo ondã?

- Āla, Āndre, pũj njuh recĩ tĩ!

- Nĩkako!

- Āla, Rĩta, ti!

- Nĩkako!

3. I onĩ govõre mēni:

- Ma, slũsoj Bõžo, ti žnõs govorĩt, tĩ šĩ hodĩl na škũle, pũj ti lĩpo tãmo i recĩ Šmĩljani da je ùmor brãt Pāvulo, ãli pomãlo njuh recĩ, pomãlo. Nemũj nõglo!

- Āla, dobrõ je, pũc ću, ãli nekã kõgod ol võs dũjde ís mēnon za svidokã.

4. I ãla, ĩšla je ís mēnon sušĩda Ānka. ĩšli mi tãmo, bĩt će bĩlo cetĩri ũre popũlnē, dũšli mĩ na vrõta, a Šmĩljana drõnje, dõli u konõbu na onĩ oțoman, drõnje i hropē hrrrrrrrr. Hropē. Kakõ dupĩn pũše.

- Teta Šmĩljana! Teta Šmĩljana!

- Aaaaa, aaaa ku jē tũ?

- Jõ son, Bõžo, uštãnite še!

- A mõjko mojã, ĩli še je cõ kõmu dogodĩlo?

- Nē, nĩ še nĩkomu nĩšta dogodĩlo, ãli ĩmon von rēć nĩšto vãznega.

- Òboj mēni, a ovõ son tamãn žahnjãla ovĩ minũt. Ca jē bĩlo?

- Òvo smo dũšli radi brãta Pāvulota.

- Boj mēni žalosti, a bārž mu še je cō dogodilo?
- A nē, nī mu še ništa dogodilo! Nēgo je žnōte cō?
- Ma cō?
- Ma brāta Pāvulota ništo, ništo ga smēto.
- Ma ca mī tu govōriš? Ma ca gā smēto?
- Ma vōdi ga smēto ništo ū parsi.
- Ōboj mēni, nemūjte mi tū govōrit, tu nī dobrō. Ma ako je ū parsi mōre bīt šārce, a brāt Pāvulo vōli jīšt ca ne bī smīl jīšt. I prikošinuć ūn mēni: »Šēstro, izjīšt ću tri slōneribe za vecēru.« Nī to žō nje. A carnjēn je kako škarpūn.
- A ōto, teta Šmīljana, nī mu bāš dobrō.
- Boj mēni žalosti, a kakō?
- Tō ga ništo smēto i gōre mu je, žnōte.
- Ma cō ōžbilno?
- Je jē, šal sū onī gōri žvōli likōrā.
- Ma cō tāko?
- E, žnōte, tū je njēmu jōš i gōre. Jō mīšlin dā mu je šārce.
- Oooo, tu mi nī drōgo!
- Ê, ma teta Šmīljana, jōš mu je gōre.
- Boj mēni žalosti! Ā da mu še cō ne dogōdi kal je šārce?
- Jē, teta Šmīljana, mōral je hitno dūć likōr i njēmu je šārce, šārce!
- Šārce!
- Ê, šārce!
- Alā, mōjko mojā, cā ti mīšliš kōko jih je ōl šarca ūmorlo!
- Jē, teta Šmīljana, brātu Pāvulotu je pūno slābo.
- Ma, šīnko mūj, cō slābo mu je?
- Pūno mu je slābo!
- Ooooo, ma cō pūno slābo?
- Ma pošvē slābo!
- Ma kakō mi tū govōriš, ondā mōre i umrīt?
- Ūmor je!
- Alā, mōjko mojā, kakō si mi tū rēkal!

5. Žaštála je. Höće - něće plākot.

- Brāte, dōbri muj! Šīnko mūj, ca ėù sāl? Hoćù plākot òli něćù plākot? Jō nīmon pēnsīje, jō nīmon mūhta medicīne, jō švè mōran plōcāt u špicjarīju. Kūpīla sōn ovè kāpjice za ù joci, trīdeset sēdan kūnīh, i butāla sōn jih ù joci pri nēgo sí tī dūsāl i sāl ako plācen nī mi korīsti ol tīh kāpjicīh, izgūbīla sōn kāpjice, a trīdeset ì sēdan kūnīh! Alā mōjko mojā! Ca ėù? Hoćù plākot brāta? Govūr mi!

- A, teta Šmīljana, kako vī mīslite.

- Tò mi je jedīni brāt, mūj drōgi brāt Pāvulo. Šāl ėu ga plākot. Braaaate mūj, dōbri braaaate! Braaaate mūj!

6. Pōcela narīcāt, plākot.

- Cēkoj nekā bokūn plācen pōk ėes mi òpet butāt kāpjice ù joci. - I pōk še onā umīrīla i būta njuj jō kāpjice ù joci u švāku òko pō tri kāpjice jērbo onè prī vėj nīšū dīlovole, bīla ih je isplākola za brāton Pāvuloton.

60.

PRŌVA ŠMĀRTNEGA LNĒVA

1. Domīna je oštārila. Intrāla je u ošandesēt i sēlmu godīšće. I tāko jedōn pūt govōri onā mēni:

- Bōžo, tī sí mi kako cetvōrti šīn. Mojī šīni su u Jamērike. Imāju sivojē famīje, dōbru živjēnje. Mūte tāmo Jamēriku, štvorāju tāmo kūće. Ma šīnko mūj, mēni je punā kūća svīta. Dā še mēni trēfi cō dogodīt ... ùmorla je Vīnka - ošandesēt ì tri, ùmorla je Katīna - ošandesēt i sēšt, ùmorla je Lūkrīca - ošandesēt i jelnò, ùmor mūz Vīško, ùmor brāt Vīško, a jō sōn, šīnko, intrāla u ošandesēt i sēlmu, i da še mēni, šīnko, trēfi cō dogodīt, mēne je švè štrōh da bi mēne opjāckali.

- Ma ca ėėdu te opjāckat? Ma cā to tī ĩmoš vrīdnega?

- Nemūj tī mēni govōrīt, jō sōn tū inteštāla i mēne je štrōh da jō trēfin umrīt, mēne ėėdu opjāckat.

- Ma, teta Domīna, umīrīte še!

- Ne mòre mēne ni Bōg umīrīt. Vajō tū mēni ucīnīt.

- Cō?

- Slušoj šínko, šál ćemo mî lípo vāko - a bīla je žímsko štajún, jō son trěfil bīt u Komǎžu - jō son izīla nǐku slalkū i měni je slābo, pǔj tī lípo u likōrā i recì da je teta Domīna slābo, da umìre, àli recì neka cǔju tāmo svì ca cěkaju u abulāntu. Neka znāju - Domīna umìre.

2. Òlma son jō kapīl cā teta Domīna planīro i šál son jō kurjūz kakò će onā tū izvēšt. Žnōn jō da će bīt trejōtra is teta Domīnun. A žnōn dā njun nī nǐšta. I àla jō u abulāntu. A vāko svīta. A jō vīcen:

- Dì je vōdi likōr? Dì je vōdi likōr?

- Ca šě je dogodilo? Ca šě je dogodīlo?

- Teta Domīna slābo! Teta Domīna slābo! Umìre, umìre, umrīt će!

3. Izōšal likōr na vrōta:

- A što je teta Domini?

- Puno joj je slabo.

- Doć ću ja u dvi ure pak ćemo vidit. To je njoj žuč! Bit će se opet najila slatkoga.

4. Dūšal jō kol njē, a onā u postěju. A òlma za nāmi njīh nǐkoliko na vrōta. Dotorkāli iz abulānte za vīdit ca šě je dogodīlo. A Domīna u postěju i cinī:

- Alā! A-la! A-la!

- Pašāt će tū, teta Domīna - govōrin jō - likōr je rēkal dā će dūc ù dvi ũre.

- Àla, neka dǔjde, nī mi dobrò! Umrīt ću, gotòvo je. Umiren!

5. Ê ma škūpil se je klēr, cīlo njēžina družīna. Ma škura u svēz jelnā, ma škūra u svēz drūgo, ma škūra u svēz trěčo.

- Alā, moćā istrěšt vōnka tapēte, vajō urēdīt kāmāru, dūc će svīta! - komentīro jelnā. I ćapāli svì onī da je gotōva, dā će teta Domīna umrīt. Rēde kāmāru, metū, brīšu prašīnu. A onā šve tu iz postěje prāti i svē jaūce:

- Alā, mōjko mojā, umrīt ću! - a glědo ĩšpol òka kako sòkol cā ku cinī.

6. Izvādili na lavābo onī štarīnški kajīn i bròku, napūnili tēple vodē mōrtve iz guštīrne, butālo se je lípi sugamōn, šapūn za likorū oprāt rūke. Švē oparćāli i šál se cěko likōrā. A onā iz postěje švaku mālo:

- Alā! Alā! Alā, umrīt ću! - I šál kal je is njūn trěfila oštāt jelnā ol njīh, želī ona iskorīštīt prilīku i pīto onā teta Domīnu:

- Â, teta Domīna, vī šte ũvik kol nōs, a òto ĩmote vēlike gōdine, nē doj bōže da se vōn cō dogōdí, ovī kúnj gōri na veltrīnu, poklonīte mi ga za ũspomenu!

Puno mi je drôg, neka ìmon ùspomenu na vòs. - A kakò je ta žénsko majùhna, nì mògla došéc do tèga konjâ u veltrînu pòk se je pòpenjola na katrîdu za ga došéc. Kakò se je nâ dvìgla i tù žagrâbila, tâko je ovâ iz poštèje žavîkla:

- Oštâvi tuuuuuuu! - Dobòta je ol tèga glòša njèžinega šârce pùklo i jelnûj i drùgij.

7. Ìšla onâ cáa, a dūšla drùgo dâ će njun urèdìt ormarûn. A bìl je jedòn lîpi còrni jèmper i ovâ pìto teta Domînu:

- Â, teta Domîna, ovî lîpi jèmper, tî vo nîsì nîkal obükla. Ovò je tèbi nevíšta pošlâla iz Jamèrik. Dòj mi ga da ìmon ùspomenu ol tèbe.

- Oštâaavi tuuuu! Šve famlîja žnaju po bròju dî je cò i ca jè cò! - Prîstrâšila se i ovâ tèga glòša. Omäkla i onâ.

8. Dūšla trèço. Âli, ùme tû, dūšal je likòr i bùta njuj nèkciju. I kâl šmo oštâli šòmi, onâ će ti mèni:

- Jò son, šînko, želîla naprâvit pròvu za vîdit ca bì se dogodîlo kal jò ùmren. Ma jèšì tî vîdil onè prašice, â? A onî kûnj u veltrînu, onò son jò iz Âfrike donîla kâl son bìla u žbjèg pašònega râta. A onâ bi ga mèni agrampâla. Âla, òlma vajò skalât konjâ, hrònìt jèmper, švè štvòri bùta u jedòn vèliki bavûl i pol kjûc.

9. Nîšta vej nî oštâlo, pròžno veltrîna, pròžne skancèje, pròžni ormòr. Švè štvòri u bavûl pol kjûc, da ne bì kû cò vâžel, àko se njûj, nè doj bòže, cò dogòdi. Švè pol žòklòp.

10. I tâko je mojâ teta Domîna cèkola šmârt is kjücèn ù ruku. Is kjücèn je pòk i umòrla i ìšla is kjücèn na drùgi svìt.

GLOSAR

Kratice

adv. – prilog	impf. – nesvršeni glagol	pf. – svršeni glagol
atr. – atributni izraz	indecl. – indeklinabilno	pl. – pluralia tantum
augm. – augmentativ	iron. – ironijski	praep. – prijedlog
conj. – veznik	K – Komiža	pred. – predikativni izraz
dem. – deminutiv	komp. – komparativ	prez. – prezent
eufem. – eufemizam	Ks – komiška sela	pron. – zamjenica
excl. – uzvik	l – lice	sg. – jednina
f – ženski rod	m – muški rod	v. – vidi
fig. – figurativno	n – srednji rod	V – grad Vis
fut. – futur	num. – broj	Vs – viška sela
G – genitiv	O – Okjucina	vulg. – vulgarno
gl. – glagol	part. – čestica	AU – austrougarski
imper. – imperativ	pejor. – pejorativno	
impers. – bezlično	perf. – perfekt	

Napomena: Navedeni primjeri teksta, uz pojedine glose, određeni su brojevima u zagradama. Prvi broj označuje facendu iz koje je primjer uzet, a drugi broj - paragraf u facendi. Tip govora pojedinog primjera određen je brojem facende. U kazalu je imenovan pripovjedač dotične facende i tip govora.

A

äboj, excl. – jao, izraz jadikovanja ili zaprepaštenja; *Aboj meni, a di vi grete* (58,2).

afanât, 3. l. sg. afanô – izazvati gubljenje svijesti; *ne znon perke me je bilo afanalo* (57,4).

afũndo / afũndo (K, Ks), adv. – u dubinu mora; *Sad mi je došlo na pamet da mi je sva roba išla afundo sa Zenton* (36,9); *govore mi da u oni talijonski vapor, ca je išal afundo, imo u njemu svakoga bloga božjega* (43,1).

agrampât, -õn pf. – zgrabiti; *A oni kunj u veltrinu, ono šon jo iz Afrike donila kal šon bila u žbjeg pašonega rata. A ona bi ga meni agrampala* (60,8).

ãla, excl., part. – **1.** usklik za početak neke radnje, uzvik poticanja; *I on ala na kraj* (4,3); *I ala, poceli oni lavurat* (1,10); *Ala dvini še, vajo puć pul Luke!* (9,5); **2.** i tako, dakle; *Ala, oni to do noći sve štampali* (11,5); **3.** usklik intenzivne senzacije: *ala ca je bila teška* (36,26).

alã, excl. – **1.** usklik negodovanja; *Ala, mojko moja, ca ši tu ucinila!* (23,3); **2.** usklik rezignacije; *Ala, šinko, švi ćemo umrit* (3,8); **3.** usklik ushita; *ala ca je lipa Margarita* (36, 17).

alavija, adv. – **1.** u redu, u skladu, dobro; »*Alavija*«, *govori on šonšobon, »alavija! Šrića za neveru«* (1,5); *i govori da sve funcjoniro alavija* (40,3); **2.** sasvim, potpuno: *Posli tega son se bil alavija razbolil* (57,13).

ambulõnca, -e f – ambulanta; *koji su me digli u ariju i odnili u ambuloncu* (36,26).

ãmu, part. – baš, pa baš: *A ca ću še dvinut, amu mi nimomo co prodat* (9,5); *amu ti nisu bili dupini na steralo* (39,3).

ãp tãk – iz AU - vojske komanda za stav mirno.

apêna, adv. – v. pena.

apjõmbo, adv. – ravno dolje, dolje po vertikali; *Onda son onako tarceć, ujedonput upol apjombo u jednu rapu* (57,7).

apũnto, adv. – točno; *pok smo portili i apunto arivali na provo misto* (43,2).

arevât / arvât (K, Ks), -on pf. – stići; *tako smo arevali do na kraj, na rivu* (36,7); *A šprogud je vej arvol u Muster* (6,6).

ãrija, -e f – **1.** zrak; *od one puste arije ca su je napumpali* (43,6); *ćapât ãrije* – nadisati se (svježeg) zraka: *pustil beštije vonka da ćapaju malo arije* (51,2); *u ãriju* – uvis: *koji su me digli u ariju i odnili u ambuloncu* (37,26); **2.** meteorološka atmosfera; *pokrijenã ãrija* – oblačno, tmurno vrijeme: *a jugo, pokrijena arija, škuro* (9,1).

arinât, -õn pf. – (o zidu) srušiti se, rasuti se: *arinol zid ol kuće* (11,4).

armizãt še / armizãt (V, Vs), -õn pf. – usidriti se; *I un še armizol u Jokjucinu* (1,3); *kal su se armizãli, govori otac Šimetu* (38,2).

armižôn, atr. -o -u pred. -a -o – usidren; *Dušla nuć i oni toti armižoni u Porat Okjucine* (1,3).

arvât, -ôn pf. – stići; *Kal šu oni arvali u porat* (5,3).

atênto, adv. – pažljivo, s koncentriranom pažnjom; štôt atênto: *šal vajo štot atento kal mišec ištece* (4,2); *uvik je štol atento ža njun ukrašt* (46,2).

atenjît, -în pf. – prionuti uz što; *a oni su udija atenjili* (43,5).

atrapât, -ôn pf. – zgrabiti, uloviti nekoga tko bježi; *i ovi iskocili i atrapali lupeža*. (34,7).

atrokè, part. – a kamoli; *Atroke murtadele i šalame kako danas* (55,1).

austriñski, -o -u – austrijski; austriñsko mornarića – *Sibe Bijankotov bil je išal u austrinsku mornaricu* (48,1).

avertît, -în impf. – paziti, čuvati; *A ovi pudor je tu avertil* (19,1).

avižât, -ôn pf. – obavijestiti; *uredili martvaca i šal vajo avižat šeštru* (59,1).

ažvelto / ažvelto (V), adv. – brzo; *pok son je jo ažvelto ostavil* (36,13); *kal je vidil kako ta karoca ažvelto kuri* (22,4); *Jo som pumpol tako ažvelto* (43,3); *Ažvelto son se digal* (57,6).

B

badât / obadât, -ôn pf. – mariti, voditi računa o kome ili o čemu; *a oni ništa ne badaju* (43,6).

baketîn, -a m – štapić namazan ljepilom za lov ptica pjevica; fig. pâšt na baketîn – prevariti se, nasjesti podvali: *parvo tvica pala na baketin* (20,6).

balarîn, -a m – baletan; *Svi su mi balarini, ma ni mi do Ivanina* (15,4).

balôta, -e f – kugla, tane; *svi brodi ca su bili u valu, poceli trubit i pucot, a balote žvižju i padodu* (36,20).

balûn, -ûnã m – 1. lopta; 2. nogomet; *Igrali smo i na balun* (11,1).

bânak, bônka – školska klupa; *išla u škulu i priko bonka napitola dicu* (55,1).

barâka, -e f – konoba ili vanjska prostorija za soljenje ribe, ribarska konoba; *Kal bi išal u baraku, onda bi ih ostavil isprid vrot za istart noge* (28,2); *otac bi bil doma donil mašku neka lovi miše, da mu miši u baraku ne izidu mriže* (33,1).

bârba, v. burba.

barbirija, -e f – brijačnica; *Bili bi dušli judi u barbiriju i kal njin še ni bilo ža obrit ili ostrić šomo da isprovju ili cuju koju novu facendu* (0,5).

barbīta, -e f – uže kojim se vezuje brod za obalu; *iskocil na kraj Źa odrīšit barbitu ol preže* (4,4); v. preza.

bardīćò, -ã n – brdašce; *jelno je toti bardićo* (58,1).

barêenko, part. – barem; *Ma barenko pado čisto* (12,3).

barīl, -īla m – bure, drvena bačvica volumena 50 – 60 litara; *Ca je! Glova kako baril!* (41,7).

barkêr, -êrã m – zapovjednik u *bôrki* – pomoćnoj barci u ribolovu plave ribe tratom ili plivaricom; *Gargurina na Bišovo, a bil je barker* (44,3).

barūfa, -e f – skandal, svađa, tučnjava; *Uvik je u Mikule Kalafota bila barufa* (47,2).

batūda, -e f – **1.** udarac; **2.** mučan događaj; *Kako son posli ove batude ostol živ* (57,14).

bavūl, -ūla m – veliki transportni sanduk; *Onda smo se jedon don ukarcali sa dvo bavula* (36,34); *šve štvori buta u jedon veliki bavul* (60,8).

bekarīja, -e f – mesarnica; *ona je tila da njuj un ujutro ide na bekariju kupit mesa* (27,1).

bênti – blaga psovka (izrazni eufemizam od *jebem ti*) – *Benti Tuparta, kad se ti ne ufoš, doj ti meni* (31,2).

berīta, -e f – kapa; *berīta ol burêta* – ljetna kapa sa šiltom od bijelog grubog platna: *onda su bile moderne one berite bile ol bureta* (41,1).

bestijôm, -ãma m – životinjstvo; kaže se za domaće životinje, ali i za sićušne životinje, u čovjekovoj okolini: *zidi su bili živi, puni bestijama* (11,7).

bīdan, atr. -o -u pred. -a, -o – **1.** jadan (osim moralno); **2.** siromašan, napušten i sl; *A meni bidnuj, koju si mi žalust učinil* (37,6).

bīna, -e f – štruca kruha; *vroćo se i Šime i nosi binu kruha* (38, 5).

bižât / bižât (Vs), -īn, imper. bižī / bīž, bižī / bīž (Vs), impf. – bježati; *Kal je on tu zavikal da mola kucina iz verug, a oni biž* (42,4).

bjankarīja, -e f – rublje, krevetne plahte; *da bi bilo dobro vazest u magazin cogod bjankarije* (36,33).

blažīnja, -e f – jastuk; *da će ona doržat blažīnju na tarbuh* (34,3).

blīžù, adv. – **1.** blizu, na maloj udaljenosti prostornoj ili vremenskoj: *perke da je blizu finimenat od gvere* (36,23); *a prid noć smo došli blizu mista* (51,4); **2.** praep. kod, uz, tik do: *justo blizu crikve* (51,4); *Kad smo došli blizu vrotih* (36,12).

blōžên / blōžên (V,Vs), atr. -èno, -ènu, pred. -à, -ò – **1.** blažen; **2.** dobar, izvrstan, nezamjenjiv; **3.** upotrebljava se radi ublažavanja da bi se izbjegla ružna riječ; *Otac iskuhol brujet, ma ni Šimeta, ma ni Šimeta, ma di je oti bloženi Šime* (38,4); *Bložen bil bucol i ovi muj šićic* (23,5).

Bôg, bôga m – Bog; (ni) bôže tēbe – nema ništa: *A Prošpe nimo ni pasaporat, ni bože tebe* (17,5); bôgati: *I sve se misli, bogati, kako je to daleko do Kolumbije* (17,6) bôgami *I, bogami, ona je pristala* (37,33); *na zolnju, bogami, dojde Prošpe u Kolumbiju* (17,11); ãsti bôga: *Asti boga, a ča čemo sal* (17,7); pòboga: *Di je govno, poboga? Škrip je, a govna ni* (18,4); pãsti bôga: *Pasti boga, sal toti će bit škondala* (19,2); molit Bôga: *vej ne more molit Boga iz oficija* (20,3); B ne ubjje: *Bog te ne ubil iz neba* (20,4); B rãja napojj: *Vinka moja! Bog te raja napojil! Šestro* (20,6); Bôgu dūšu grīšit: *nemujmo Bogu dušu grišit* (20,11); pūć prībogu – pričestiti se: *švi gremo pribogu* (20,12); *Došlo vrime da judi gredu pribogu* (49,4); ēnti bôga: *Jakica gre ujutro pomust ovce, enti boga, a šuško se otegal u kućicu* (24,4); Šūkaršta bôga: *Imon, imon, Tuparta boga* (31,2); B dō ditē: *ca je ona Domina opet truhla?- A ca će, siromasica, kal njuj je Bog dol* (32,2); B dō pokôj: *Bog mu dol pokoj* (37,35).

boj, excl. – v. oboj.

bokūn / bōkun (V,Vs), adv. – malo, nešto malo, neznatno, bilo što, bilo koji; *di će, kul će, nošla bokun suda* (37,6); *U nediju bi svak bil kupil bokun mesa* (39,1); *I ala išli šu oni na Greben. Tamo je bokun indežerto* (45,2); *tako su mu se bokun pomakle one blazinje* (37,6); *Cekoj neka bokun placen pok čes mi opet butat kapjice u joci* (59,7); *važeli bokun špiže ža bokun izišt. Širomaštvo, nevoja* (9,6); *Da mi je danas, kad son bokun skuloniji* (36,37).

bokunčić / bokūnčić, -a m – komadić; *otkril se bokunčić roga* (51,9); *Onda oni bokunčić špoga, vezali ga za nogu* (42,2).

bomē, part. – bogme; *a bome bili bi digod i zasvirali* (15,1); *Pogledon bokun boje i vidin* (57,5).

bonāca, -e f – vrijeme bez vjetra, mirno more; *vajo puć koło škoja u Mežuporat u bonacu* (4,3)

bōnda, -e -i (V) f – **1.** strana; *Vodimo mi burba Toneta jedon iz jelne, drugi iz druge bonde* (3,9); *Ali jo son bil moli i okrenil son se na drugu bondu i opet zaspol* (11,3); *Somo Miko Nonin stoji iz bondi* (7,8); **2.** padina; *Sve je to bilo lozje, a po bondima se je sodil buhoč* (19,1)

bôrba, -e m – 1. stric i ujak: *I onda ti borba pisol je njegovemu nonotu kako je tamo* (18,2); 2. stariji čovjek iz puka: *I onda barba Roko i ovi svi borbe i svi susidi – jo gledon – a oni već ugrođili barž pol metra zida* (11,5).

bôrka, -e f – barka; *imol je jelnu borku, lovil je ribu i ol tega je živil* (28,1).

botûn, -ûnã m – dugme; *I forcol se on i pogučol je botun od kotule onega čerika* (49,5).

brëz (V), adv. – bez; *sve ca smo mi brez njega* (7,11).

brïtva ol namečônjo, -e f – britva za kalemljenje; *ukrola britvu ol namečônjo* (20,10).

brîva, -e f – brzina; *pocela voda švun brivun teć* (23,3); *na svu brivu smo udrili borkon u rivu* (36,21).

brôd, brôda m – brod, v. brud.

brôdã, -ê f – brada; *imol je brodu, veliku cornu brodu* (33,4).

brôk, brôkã m – morska trava; *Kal šolpe tucu u brok u lno, onda še ono izvarću* (45,3).

brôka, -e f – veliki porculanski vrč za vodu; *Izvadili na lavabo oni štarinški kajin i broku* (60,6).

brôkva, -e f – čavao; *a ona obisila tega Isukarsta obo jelnu brokvu na zidu* (37,6).

brôv, -a m – 1. ovan; *Ona je imala ovce i imala je jelnega brova, mi zovemo šuško, je. A u Komižu zovu martin* (24,2); 2. zajednički naziv za ovcu i ovna: *u Tihu šu pašli brove* (9,6).

brûd / brôd (V,Vs, O), brôda, G pl. brôdih / brođôv (V) m – brod; *vežali brud ža prežu i išli leć pol tendu* (4,3); *vrotila še na brud* (1,14); *Njega je Okjucina žanimala dokle je bilo cešminih ža kolumbe ol brođih* (6,1); *vidin kroz kanoćol puno neprijatejskih brodov* (36,2).

brujët, -a m – brodet; *uvik je pečene ribe, brujetih, pije se dobru vino* (31,1); *a jo gren stavit kuhot brujet* (38,2); *vajo izist brujet ol sardel bez kruha* (38,4).

bârž / bârž (V,Vs), adv. – možda; *ali je bil moli Knežev, barž petnašte-šešnašte godišć* (10,2); *a oni već ugrođili barž pol metra zida* (11,5); *bit će barž komu goder bilo krivo* (25,2); *barž mu še je co dogodilo* (59,4).

bûb, bobã m – bob; *Teta Duma je prodovala bub. Ona bi prodovala bub u levanduru i lipo bi bila iškuhola boba* (46,1).

bucôl, -ôlâ f – otvor na cisterni, obično od krova cisterne uzdignut četvrtast otvor kroz koji se grabi voda sićem; *Domina cripje vodu na bucol ol te guštirne* (20,4).

budêl, -êla m – jedna od 4 međusobno povezane mreže koje zajedno čine mrežu sardelaru, iskonska mreža za lov sardela; *Jelna špurtenjaca ribolaje budelima na Bišovo* (4,1); v. spurtenjaca.

bujûl / bujôl (V,Vs), -a m – kablčić za izbacivanje vode iz broda; *i cripje bujulon more* (53,4).

bumbarāca, -e f – velika muha; *Bila mu je krašta kako veliko muha bumbaraca na nuš* (9,3).

bumbôk, -ôkâ m – pamuk; *Bila je u tu doba mriža ol bumboka* (9,7).

bûrba / bârba (K,V), -e m, indecl. uz ime – titularna riječ za oslovljavanje starijeg čovjeka iz puka; *burba Šime Cingrija* (0,3); *barba Stipe Rokin iz Rukovca* (7,7).

burdîl, -îla m – buka, graja, metež; *Čula ona burdil u konobu* (37,6).

burêt, -a f – vrsta bijeloga grubog platna za kape; *Bile berite, to je bilo moderno. Bilo roba ol bureta, tu ni bilo lišo nego gropjivo. To se zove buret* (41,1); v. berita.

bûrsa, -e f – torba; *oćoli pali nikomur ol noš u buršu* (20,9).

bûšak, bûšak (V,Vs) -a m – 1. šuma; *Dovel ovi Visković tamo iz teraferme jude za sić busak* (1,13); 2. fig. venerin brijeg; *pok son pocel rukima mišat po bušku* (36,13).

bûšit / bûšit (K,Ks), -in pf. – poljubiti; *bil bi istor Isukarsta svaki put kal bi ga kogod bušil* (56,2).

bušivât / bušivât (K,Ks), -ijèn impf. – ljubiti; *remeta nosi onega Isukarsta i doje narodu da ga bušiju* (56,2).

bûšt, -a m – ženski pršnjak, prsluk; *a ona pol murvu, ono je bilo toplo, lito i oni bušt, oni starinski, ovako je bilo zabortunono na ramena, a ona ti bušt na sebi* (13,2).

butât, -ôn imper. butôj / bûta pf. – staviti, metnuti; *vajo kokota ubit za mu butat glovu u fundament* (1,11); imper.: *ćapa on mašku, buta je u vriću* (2,10); *on še vešelo išvukal i buta robu pol škaf* (5,2); *Lipo ga buta u konobu* (37,5); butât mriže: *Provat ćemo butat mriže* (4,2); bûta îša – označuje naizmjeničnu radnju stavljanja i uzimanja ili bacanja i povlačenja; *I tako dešet-petnašte putih oćole ćapa, buta, iša* (20,4).

butîga, -e f – dućan, prodavaonica; *prodovalo se je vino na litre po viškima, podšpiljskima i komiškima butigima* (7,2); *Prodol on darva, išal po butigami* (49,2).

C

ca, pron. – što; *I ovi, ca govorimo, Višković* (1,2); *ca gul hoće* (1,2); *Ali, ca še je dogodilo* (1,3); *ol brodih ca ih je grodil* (1,5); *I ca ćemo šal* (1,12).

cāgod / *čāgod* (Vs), pron. – što; *da mogu još cagod razbit* (36,29); *Išal on u kuću da bi cāgod olnil za dobit digod litru vina* (37,4).

carnjēni, atr. -o -u pred. -a -o – crven; *debeli carnjeni tapeti* (7,6).

cejadīn / *cijadīn* (K,Ks), -īna – čeljade, osoba; *tako da bi se ovi bidni cejadini jedva škapulali od smarti* (57,14).

Ček, -a m – Čeh; *Znoš čo, sal neka ti Ceki brove kotidu* (24,5).

čekot, -on impf. – čekati; *štoji ona toti na Škoru i ceko* (6,6); *Ona bi ga bila cekola* (33,2).

cepārkot (V) / *cepārskot* (K,Ks), -on impf. – 1. čeprkati, 2. motati se oko koga, udvarati se; *perke da je admirol čutil da son pocel ceparkot okolo nje* (36,23).

cešmina, -e f – česmina (*Quercus ilex*), hrast crnika; *Bušak gušt, velike cešmine, ma žnoš koje su to cešmine bile. Govoril je pokojan otac da ih dvo covika nišu mogla opašot, a višoke barž dešet-petnašte metrih. Cešmine* (1,4); *a u tu vrime cešmina je bila po žloto jer še je na pole ol cešmine Venecija grodila* (1,5).

cetvōrti, -ega num. – četvrti; *Kad je cetvortoga dneva kiša fermala* (51,2).

cinīt še, -īn – praviti se, pretvarati se, glumiti nešto; *neka ne pustin da me pošju na frontu, nego neka se cinin lud* (36,24).

čīstīt, *čīstin* impf. – čistiti; *za prat gamele i cistit kumpire* (36,1)

čītāt, *čīton* impf. – vjerovati u nešto, držati nešto kao svetinju; *Pri su štori u tu puno citali* (1, 9).

cjūn (V) -a m – čunj; *Miko stoji kako kandela. Kako cjun u dvor Kurtelacičov* (7,8).

cmīj, -īja m – smilje (*Helichrysum italicum*); *A tu še je većinun gorilo cmijon jerbo cmij, kako jimo u šebi špirita, noglo do fugu* (53,1).

čō / *čō* (Vs), pron. – što; *Da mu še ni co dogodilo* (3,7); *dušla vidit je co Betlem oštavil* (6,3); *Ma co, neće pašat priko rive* (6,6); *nimomo co prodat* (9,5); *priko žerave ni co pašat* (10,4);

cōngul, -a m – samo u izrazu smardīt kako štū cōngulih – za najveći stupanj smrada: *švak je utekal ol njih jerbo šu smardili kako štu congulih* (16,3).

cōran / čōran (Vs), atr. -o -u pred. -ã -ò – crn: *Corna je bila kako garbun* (2,1); *Ca ti je to na vrota toti cornega* (20,6); *gre corno žima* (23,1); *A Ivanin je bil vako mladić čorne oči, ricaste kose* (15,4).

cōrv, -a m – crv; ù glovu cōrvi kopât – razmišljati o čemu, biti u mislima čime intenzivno zaokupljen: *pok su mi poceli u glovu corvi kopat* (36,11).

covik / čovik (Vs), -a m – čovjek; *Burba Tone Gobretov bil je jedon puno dobri covik* (3,1); *čoviku pala kuća* (11,5).

crīkva, -e f – crkva: *I u crikvu se je znalo di je komu misto – na koja vrota ulaze Kućani, a na koja Lućani. Crikva je okrenuta na pulent* (47,1); *vidi on sila naroda gre u crikvu* (49,2); *I ugrodili oni kulu, ugrodili crikvu* (1,14).

crīpot, -jen impf. – crpsti, crpiti, puti tekućinu; *Domina cripje vodu na bucol ol te guštirne* (20,4).

cūdo, -a m – čudo; *un štoji na kuvertu i gledo, gledo u cudu* (1,4).

cūdo, adv. – čudnovato mnogo, puno; *A cudo je un volil tu mašku* (33,2).

cukadēla, -e f – suhi korijen makije koji se koristio kao ogrijev zbog visoke kalorične vrijednosti; *U vriću še je nošilo trovu, gnjuj, kupilo rogoce, perušće, cukadele* (9,2).

cūpot, -on impf. – čupkati (travu); (o ribi) jesti čupkajući; *Ono kako šolpa cupo brok tako še izvarće i lašći* (45,3).

cvōršt, atr. cvōršto, -u pred. cvōrštã, cvōršto – čvrst; *Tako šu virovoli štori da je onda kuća cvarštjo* (1,9).

Č

čã / čô, pron. – v. ca.

čãgod, pron. – v. cagod

čovik, -a m – v. covik.

Ć

ćã, skraćeni oblik od *ćãća*, -e m – tata; *Ćã, sedi unutra pok ću te jo olvest* (22,3).

čâ, u izrazima s gl. kretanja; **1.** odavde, odatle, dalje: *Gren ča jo pul Splita* (31,2); *pokupili su marinere koji su bili živi, i išli su ča* (36,7); *Nimo vej ku provjat facende*; **2.** sasvim, potpuno; *Gotova je ča* (0,1).

čakulât, -ôn impf. – časkati, razgovarati u dokolici; *Bili bi šeli, čakulali, štili novine* (0,3).

čapât, -ôn pf. imper. čapôj / čâpa – **1.** uhvatiti; *I gori plut, čapala ona šuho trova okolo* (2,7); *Čapat čemo je i butat čemo je u vriću* (2,9); *A jo i Andre čapa mi njega* (3,9); *Čapa je, čapa je!* (23,3); **bòlešt č:** *I pošli pet-šešt mišecih čapol Betlema kulaf* (6,5); *oli je čapol kulap fulminonti* (51,12); *Ako njun recemo i ako je co čapo* (60,2); **dînar / šöld č** – zaraditi: *ža čapat koji dinar* (9,5); *somo da jo čapon šolde za doč do Kolumbije* (17,9); **štrôh č:** *Domina čapala štroh ol špine* (23,4); **konfûlsi čapāju** – uhvati seksualno sladostrašće: *Mene su udija čapali konfûlsi* (36,12); **č ěrije** – uhvatiti svježeg zraka: *otvoril kućicu i pustil beštije vonka da čapaju malo arije* (51,2); imper. *A Luka čapa onu teću i govori* (4,2); **2.** shvatiti: *I čapali svi oni da je gotova, da će teta Domina umrit* (60,5); **dôž čapô:** *Ma u putu ih je čapol dož* (5,2); **č derevêrso** – krivo razumjeti: *Tako je pudor čapol dereverso* (19,2); **č jelnò za drùgu** – pogriješiti, krivo shvatiti, zamijeniti što greškom: *A Šime Trumba čapol ponistru za ponistru i falil je i di će – dreto gospodarici, Moteta Damjanova materi, u kamaru* (29,2)

čapôno, adv. – **1.** uhvaćeno, **2.** zašiveno: *To je bila svako nogavica napose. Somo je bilo bokunčić na sridu čapono* (35,1).

čěla, -e f – **1.** čelavo tjeme; **2.** pejor. ljudska glava; *Udril son ga tabelon po čěli* (36,25).

čěrik, -a m – ministrant; *pop ča će, okrenil se on prema onemu ministrantu, čěriku, kako mi rečemo* (49,5).

čônca, -e f – prilika, šansa; *Tu je bila zoljno čonca* (20,4).

čûćit, -in impf. – piti alkohol, opijati se; *A un je navigol i volil je čućit* (54,1).

D

damijôna, -e f – stakleni, najčešće prućem opleteni balon; *Ispol Isukarsta je jedna damijona golo, deset – petnaste litor vina* (37,6).

daržalo, -a m – ručka, držalo; *daržalo ol gradikulih* (28,3); *stiskal daržalo i udril ostima u pišikonta* (36,19).

daržât / dōržât (K,Ks), -în impf. – **1.** držati; **2.** čuvati; *imol šest kozih, cetiri ovce i jaruha, a daržol ih je u kućicu u poje* (51,1).

daržjīt, 3. l daržjī impf. – kišiti; *pocelo je daržjīt, pok kiša ni fermala tri dneva* (51,1).

dažjīt, 3. l dažjī impf. – kišiti; – *Oli na karmu ni dažjilo?* (5,3); dažjīt mihon – pljuštati: *Dažjilo je mihon* (5,3).

dedrênto, praep. – unutar čega, s unutarnje strane; *išli oni na Greben, oštavili dedrento brud* (45,2); v. defora.

defôra, praep. – izvana, s vanjske strane; *Toti je jedon škojic Kamik, ma ni pedeset metrih ol kraja defora Purta ol Okjucine* (2,2); *oštavili dedrento brud, jedon guc, i išli šu defora* (45,2); v. dedrento.

dëki, pl. tant. -ih – aprovizacija, reducirana opskrba stanovništva u vrijeme talijanske okupacije u II. svjetskom ratu; dôvât d: *Onda je bilo došta boje jer su dovali deke* (0,4).

deliberât še, -ôn pf. – osloboditi se; *tako je oti bidni Poverinjok pomogal Garskitu da se delibero lupezih* (42,4).

deperât, -ôn impf. – 1. upotrebljavati; *Jerbo u Komizu ona ni deperala vodu iz pipe nego iz guštirne* (23,2); 2. držati, imati uza se; *Pri šu štori uvik deperali mašku na brodu da njin se iz kraja ne ukarco koji miš* (1,8).

derevêršo, adv. – naopako; *Un je dereverso govoril, oti burba Ive, bil bi bešide okrenil napuko* (9,2); čapât dereverso – uhvatiti naopako, fig. shvatiti naopako: *Tako je pudor čapol dereverso* (19,2).

dešperôn, atr. -o -u pred. -a -o – 1. bez nade, desperatan; 2. neuredan, zapušten, koji ne vodi računa o sebi; *kal je kogod ovako desperon, bilo bi se reklo »gori si nego Cetineovi«* (37,1).

deštrigât, -ôn pf. – riješiti se čega, uništiti što, izgubiti; *I tako to maška, a da ca će, kako će, da bi je vajalo deštrigat* (2,1); *Ni ti bilo došta ca ši mi mašku deštrigala, šal ši mi i ježa ubila* (33,5).

deštrüt, atr. -o -u pred. -a -o – neuredan; *a opet tako destrutega čovika pričestit, kako ću* (49,4).

dešufetât, -ôn pf. – dezinficirati; *u one rape ide jopno i desufeto sve* – ubije svu gamad (13,3).

dežgrâcija, -e f – neprilika, nezgoda, nesreća; *dogodila njuj še je dežgracija* (20,3).

dïgod, adv. – ponekad; *a bome bili bi digod i zasvirali* (15,1).

dïhçot, -en impf. – disati; *kako dihće* (51,9).

dilamîta, -e f – dinamit; *un je lovil solpe dilamitun* (45,1).

dînja, -e G pl -ih/dînj f – lubenica; (o ženi) *perke je bila salivena kako dinja* (36,12).

divìcica, -e f – zjenica; *ugrijoli joglu ca še karpi roba i onda Luka da ga ubode rovno u divicicu ol oka* (8,3).

divjôn, -jâna m – osoba koja je divlja, neotesana, neodgojena; *Ma ca ismantona, ćeš ti meni ovode, divjane* (41,6).

dîvnjâ, -ê – djevojka; *Kal osviće Parvi maja divnjima nosit pol ponistru oskoruše ili grone ol bora okičene bumbonima, omendulima* (14,1); *divnju ti olnese ispidr tebe* (14,2).

divnjîca, -e f – curica, mlađa djevojka; *Bilo je lipih divnjicij is kojima smo mi toncoli* (14,2).

divûjka / **divôjka** (V,Vs), -e f – sluškinja; *Šime Trumba kortejol je divojku ol Moteta Damjana* (29,1); *Sjera Paulina je imala divojku za po kući lavurat* (35,3).

dobôta, adv. – zamalo; *dobota je izgažil no nje* (4,4); *Dobota je ol tega gloša nježinega šarce puklo i jelnuj i druguj* (60,6).

dôć, (V) v. dūć.

dodîjot, -en pf. – dosaditi; *a kad mi je dodijolo, izošal son* (36,25).

dohôdak, **dohûlka** / **dohôlka** (V,Vs), m – najam koji se daje uaturi (obično petina) od prinosa plodova na iznajmljenoj poljoprivrednoj zemlji: *da un cini po ložju škrane di meće grožje neka mu je manji dohodak za dat gošpodarici* (6,4).

dohodît, -ôdin impf. – dolaziti; *Turišti su dohodili radi Modre špile* (0,5); *po vas don bi lavurol u poje, a vecer dohodil doma* (27,2).

domôtât, -ôton pf. – dovabiti; *I bili bi ga tako domotali u teplo. I un bi bil izvadil tu brošuru, oni kolo njega prema šuncu, a un štije ša onin jelnin okon* (8,6).

dôn, dněva m, G pl. -ih / don, dual dni / lni – dan; *sve do dneva današnjega* (36,36); *Veliko je panjoka, računô Sibe, ma je i veliki don* (48,1).

došpît še, -îjen pf. – završiti se; *Ume tu došpila še je miša* (53,4).

dotârkât / **dotôrkât** (K,Ks), **dotârcen** / **dotôrcen** pf. – dotrčati; *Čula ona burdil u konobu. Dotarkala ona* (37,6).

dôž (K,Ks), **dažjâ** m – kiša; *Njega je dož dobro ismocil* (5,2); **d čapô**: *Ma u putu ih je čapol dož* (5,2); **d fermô** – stane: *fermol je dož* (5,3).

drêto, adv. – ravno, pravo; *učinila potribu dreto u škrip* (18,3); *i di će - dreto gospodarici* (29,2).

dronjât, drønjen, impf. pejor. – spavati; *dušli mi na vrota, a Šmiljana dronje* (59,4).

drûg, -a m – član ribarske družine; *drugu ol katine dušlo za puć ucinit potribu* (4,3); v. katina.

družina, -e f – posada ribarskog broda; *tako je Gargurina najil dinjima družinu* (44,7).

dûć, dūjden pf. /dôć, dōjden (V) – doći; *A do vriće ni bilo lako duć* (2,9); *Onda bi se tu bilo čuvalo jer dojdu drugi* (14,1).

dukacjûn, -ûni, f – obrazovanje, edukacija; *koji imo drugaciju dukacjun* (33,31).

durât, -ôn impf. – trajati; *Onda je bila taljonsko okupacija koju je durala tri godišće* (0,4).

dvînut / đignut (V,Vs), -en pf. – dignuti; *dvini šušte* (20,3); *A jo uźmi oćole, buta ih na prog i dvini ih* (20,8).

dvînut še / đignut še (V,Vs), -en pf. – dignuti se; *I jedon od ovih Pojokovih ša tun kogomun źerave dvigal še na otu oškorusu* (10,4); *Ku je tu vidil da še bolešni covik dvine iz pošteje* (3,8).

dvôr, dvôra m – dvorište; *a ispri kuće je bil dvor; a u dvoru jedna smokva i murva* (13,2); *pok me je ćapala ispod ruke i ajde s menon u dvor* (36,12).

F

facênda, -ê f – 1. šaljiva nefikcionalna priča vezana za kakav nesvakidašnji događaj iz pripovjedačeva sjećanja ili iz kolektivne memorije organske društvene zajednice: *Barbirija je bila mišto di šu še provjale facende* (0,3); *Radi facende še je tu i dogodilo. I oštola je do danas bešida – Ćapa govno u ruke!* (46,3); 2. Događaj o kojemu se pripovijeda: *A źvoli šu ga i Beź Kopit po jelnuj druguj facendi ca še je dogodila u Porat ol Okjucine* (9,6).

facôda, -e m – četvrtast kameni blok za gradnju zida; *finit ću ispod koje facode* (57,7).

fājda, -ê f – korist, probitak; **nî fajdê** – ne smije se, nije uputno: *ma to je žena od admirola, ni fajde igrati se* (36,17).

fajer ofen (36,4) – pucaj!, komanda u AU-vojsci.

fakîn, -a m – lučki radnik; **ćinît f** – biti zaposlen kao lučki radnik: *A ja moran za nevoju / ćiniti fakin* (28,3).

fāla, -e f – greška; u fāli: greškom, u nepažnji: *more bit da šu u fali pali očoli u guštirnu* (20,4).

falīt, -în / -ījēn pf. – pogriješiti; *Šime Trumba ćapol ponistru za ponistru i falil je* (29,2).

famēja, -e f – v. famija.

famīja / famēja (V) -e f – 1. obitelj; *Živil je u Okjucinu iš famijun* (3,1); *Žove un famiju i govori njin* (6,5); *Tu je bila velo famija ol dvo-tri vaguna vina* (10,2); *biće digod tamo još živ, on i njegovo fameja* (7,10); 2. djeca u obitelji; *imol je tratu, bil je lavuratur, ali ni imol famije. Žena mu, šjora Karmela, ni mogla rodit* (34,1); *Famija mu nišu u Komizu* (59,1).

fangâc, -āca m – blato; *kako smo gazili po fangacu, i došli na pjacetu od gustirne, išporkali svu pjacetu* (14,3).

fažōl, -a m – grah; *guštol son gledot repke kako kjubodu fažol* (36,28).

fermât, -ōn, imper. fermoj, ferma, pf. – zaustaviti, zaustaviti se; *Pošol ne šmi fermat* (1,12); *fermol je dož* (5,3); *ferma vapor, kapetane* (26,5); *Onda su brodi fermali pucot* (36,21).

fermōvât, -ōjēn impf. – zaustavljati; *Mene fermoju na rivu* (20,3).

ferōl, -ōlā m – plinska ili petrolejska svjetiljka; *a jo son užegal ferol* (36,18); *Bil je jedon riborški ferol za švitlo, jedon petromaš* (9,1); v. petromas.

ferōta, -e f – željeznica; *Ukarcali smo se u ferotu* (36,34).

fībra, -e f – povišena temperatura tijela; *Boleštan šon, jimon fibru* (3,8).

figūra pōrka, -e f – pogrdan izraz za nekoga tko zaslužuje prijekor; *A figura porka! Pok voš ni šrom ovode na rivu kalat gaće* (4,4).

fīla, -e f – red, poredak ljudi koji nešto čekaju ili se kreću; *Don Borko gre parvi, remeta za njin, a jo iza remete. Gremo mi pul crikve u filu, jedon za drugin* (51,5).

finimēnat, -ēnta, m – kraj, završetak; *perke da je blizu finimenat od gvere* (36,23).

fīnīt, finīn pf. – 1. završiti; *I tako je finil oti tanac* (16,3); 2. postići nešto, dospjeti do nečega; *još bi mogal i u roj finit* (6,6); *Finil son u kužinu* (36,1); 3. umrijeti; *pok ćedu me manovoli izmišat sa salbunon i finit ću ispod koje facade* (57,7).

fīnta, -e f – varka; cinīt fīntu – prevariti nekoga, pretvarati se: *Jo son cinil fintu da ga ne obadon* (36,29).

fīso, adv. – bez pomaka, fiksno; **glědot fīso** – gledati netremice, ukočeno: *išal put jednega oficjola koji me je gledol fiso* (36,25); *A Lokorda me iz kantuna sve fiso gledo* (57,5).

fjorīn / **fjurīn** (K,Ks), -a m – AU forinta; *nojkorisnijo beštija, koja mi je u ono vrime dobivala po nekoliko fjorinih na godišće* (51,13).

fōlit, **fōlin** impf. – hvaliti; *A komuništi šu uvik folili Rušiju* (8,5); *šal jo ne da folin švuga oca* (0,4).

forcāt se, -ōn pf. – prisiliti se na nešto; *I forcol se on i pogučol je botun od kotule onega čerika* (49,5).

forcōvāt, -ōjēn impf. – postajati jačim, pojačavati se; *Vože oni, ma vitar forcoje* (4,3).

fortunōl, -ōlā m – jako uzburkano more: *A ti plut bil je radi šlopa ol mora da more manje šlopi ložje kal šu fortunoli* (2,6).

frāja, -e f – zabava u društvu; *došla ovode jelna kumpanjija mlodih, da će napravit fraju* (39,2).

francēski, -o -u / -a -o (V,Vs) – francuski; *iz kojih su oni franceski marineri pucoli* (36,6).

Francēz, -a m – Francuz; *ma pucodu i neprijateji, Francezi* (36, 5).

friško, adv. – svježe, novijeg datuma; *Vidi ona di šu u gomile friško naštivone štine* (6,4).

frūt, -a f – voće; *ža ukrašt parvi frut – najranije voće* (44,1).

fūlmin, -a m – žigica; *Tu je bilo kako žila, debela kako fulmin* (8,2).

fulminōnt, atr. -o -u pred. -a -u – iznenadan, žestok, nagao: *oli je čapol kulap fulminonti – iznenadni moždani ili srčani udar* (51,12).

fundamēnt, -a m – temelj; *ubili bi kokota i glovu mu štavili u fundament* (1,9).

fundāt, -ōn pf. – potopiti; *Domislil son se da me ne moredu fundat na dno* (43,6); *fundat će mi glovu unutra* (57,7).

fūrca, -e f – snaga; *Ma veliko je furca vode* (23,3).

furēšti, atr. -o -u pred. -a -o – stran; *Društveni život je bil bogat. Bilo je puno fureštega švita* (0,5).

fuštōn / **fuštōn** (V,Vs), -a m – duga ženska suknja do gležanja; *a ona ti bušt na sebi i fušton* (13,2); *Imale su pōlsuknju, suknju i fušton dole do tleha* (52,1).

G

gāće, pl.tant. G pl. gāćih / gōć f – hlače; *Obukal on jelne gaće ca mu je bil pokojan nono donil iz mornarice* (28,3).

gamèla, -e f – vojnička posuda za jelo; *Finil son u kužinu, ma ne kako kogo, nego za prat gamele* (36,1).

garbûn, -ûnã m – ugalj; *corna je bila kako garbun* (2,1).

glèdot, -on, imper. glèdoj / glěj impf. – 1. gledati; – *Luka, gledoj!* (40,2); 2. u izrazima s infinitivom; *dogovorili še da vajo gledot ukrast dite* (34,3); *Tone, gledoj ti ova rapa, a glej ova kolika je, a glej ova* (39,3).

glōdan, atr. glōlno glōlnu pred. glōlna glōlno – gladan; *A sal kako će on glodan* (48,2).

glōvâ, -ê f – 1. glava; *vako mi je glova, glova kako baril* (41,7); *Kopali su težoji po žurnotami ša rašlovjenun kvašinun, kruhon šuhin i glovima ol sloneribe* (0,5); 2. svijest; *ca von ni glova ismantona – ošamućena; dokle mi je glova rebumbovala od takvih penširih* (57,8); hodit ù glovu – shvaćati: *nikako mu ni holo u glovu kako še je oti šotona pucol štinun u nje* (10,5); 3. fig. pametan čovjek; *a bil je veliko glova* (1,1); 4. fig. život: *da je boje oštat bež oka nego bež glove* (8,3).

gnjîzdò, -à n – gnijezdo; *a sin mu Joze, Gnjizdo od Spardovca, zvoli smo ga tako jer je var cela imol veli zavartenjok, zavijok žutih vlos* (7,10).

gòbo, -ota m - 1. grbavac; 2. radnik, čovjek koji radi težak fizički posao; *Stalo njima ca vi govorite. Žvižje se njima za gobota* (7,7).

godišće, -o m – godina; *Godišće don nišu govorili radi maške. I tu godišće mati bi rekla meni ca ću ocu reć* (33,3).

gōj, gāja m – gaj, šumarak; *OVako, bil je goj, prid kućun je bil goj* (11,3).

gojîšt, -a m – egoist, sebičnjak; *koji su gojisti za šoldima i bogastvon* (43, 7).

gòma, -e f – 1. guma, 2. gumena cijev; *Tamo su nom zavukli jelnu gomu u justa* (36, 7).

gorčilo (Vs) / gorčilo (K,Ks), -a m – 1. gorkost; 2. hrana ili piće pretjerano gorka okusa; *ko će jist to gorčilo* (12,3).

gradikule, pl. tant. -ih f – gradele za pečenje hrane na žaru; *Onda je jimol jelne gradikule. Te gradikule bi stavil na dvi stine za užec ogonj ispod i to mu je služilo kako trinoge za butat teću kal je kuhol brujet. Kal bi iskuhol brujet, onda bi na gradikule ispekal ribu* (28,2).

gratāt še, -ôn impf. – češati se; *a morski pas se je gratol obo borku* (36,18).

grêb, grêba m – grob; *Ala lipuga greba* (57,7).

gregolevônt, -a m – 1. vjetar koji puše iz pravca istok-sjeveroistok; 2. smjer istok-sjeveroistok; *A vrotu su bila okrenuta prema gregolevontu* (15,1); 3. vrijeme dugotrajne kiše s vjetrom iz navedenog pravca; *svukud je točilo kad su bile one prove kiše, kad su bili oni zimski gregolevonti* (12,2).

grônci, pl. tant. -ih m – nokti na pandžama; *maška ćutila dubinu pol šobon i po vrići užbardo – žagrančala ga groncima* (2,11); v. zagrancat.

grotâc, grôca m – limeno vjedro za vodu; *Bil jedon veliki grotac u kojemu bi še bila napravila lemunoda* (16, 1).

güc, -a m – manji brodić, 5 – 6,5 m, oštre krme; *išli oni na Greben, oštavili dedrento brud* (45,2).

güde (V), -eta m – svinja; *jo son se nadebelil kako gude* (36,34).

gûl, part. – god; *da će mu dat ca gul hoće* (1,2).

gûngula, -e f – galama, metež, svađa; *Veliko gungula u Seljačku radnu* (21,3).

gûrnji /gôrnji (V, Vs), -o, -u – gornji; *pašali šu gurnjin puten niž Potok* (6,6); *gornjo vrotu di su ulazili Lučani* (47,1).

güšćerica, -e f – gušterica; *a tamo na Kamik je miših, gušćerich, imo ol cega živit* (2,2).

gušñica, -e f – gusjenica; *ćutil son kako mi po ruki šeto niko gusinica* (36,31).

guštîrna, -e f – kućna cisterna za pitku vodu kišnicu; *A bila je jelna velo guštîrna* (14,3).

guštât / guštât (K,Ks), -on impf. – uživati; *guštol šon gledot repke* (33,28).

gvanćêra, -e f – pladanj; *olkinul mu botun ol košuje, istor ga onin tovajolon i buta ga na gvanćêru meju hostije* (49,5).

gvêra, -e f – rat; *Donkle, jo son ijadu devesto i ceternajestoga godišćo išal u gveru* (36,1).

gvôlo, adv. – jednako, u jednakoj mjeri, ravnomjerno; *onda je lipo zavornil obe nogavice gvolo* (28,3); *perke da je bližu finimenat od gvere* (34,23).

H

harvôški, -o -u – hrvatski književni jezik; *I kako je štíl novine, tako je po harvoški govoril* (8,1).

hītit, -in pf. – baciti; *Jo ću šal hitit* (45,4); *ovi ćapol te kucine u vriću i hitil ih gore pod rogoče* (42,2).

hodićât, -ôn pf. – otići; *I ala, Morko hodićol* (31,3).

hodīt, 1.l sg. prez. grĕn, 1.l sg. perf. hodīl, 1.l pl. perf. hodīli, imper. sg. hodī / hōl, pl. hōlte, impf. – **1.** ići: *Vi holte, a jo neću* (3,8); **2.** dolaziti: *holi šu Novo doba i Obzor* – dolazile su novine (0,3).

holćât, -ôn pf. – otići; *moral šon holćat iz Komize* (20,2); *kal bi oni holćali pul Jamerik* (23,5).

hrōnīt, -ōnin pf. – spremi na sigurno mjesto; *pripolovil on panjoku na polovicu i jelnu polovice hronil u rucak za večeru* (48,1); *olma vajo skalat konja, hronit jemper* (60,8).

hronīvât, -ījĕn impf. – **1.** spremati na sigurno mjesto; **2.** skrivati; *škrane u gomile źa hronivat groźje* (6,2); v. skrana.

hropât, -ĕn impf. – hrkati; *dronje i hrope hrrrrrrrrr* (59,4).

I

imberlôn, atr. -o -u pred. -a -o – tordirana ploha; *A ona vrota imberlona* (42,1).

impenjôn, atr. -o -u pred. -a -o – angažiran, uključen u neku aktivnost; *toti je impenjono toko švita* (1,12).

inćēr, atr. -o -u – čitav; *većinun je bila inćero jaglica* (9,4).

indežerto, adv. – nasamo, udaljeno od ljudi; *išli šu oni na Greben. Tamo je bokun indežerto* (45,2).

inkantât še, -ôn pf. – ukočiti se, ostati bez pokreta, nepomičan; *Don Kujiš se je inkantol, zamisli se je i nastavil* (50,5).

inšempjôn / inšempjôn (K, Ks), atr. -o -u pred. -a -o – smušen, zaluđen, nerazuman, nelogičan u ponašanju; *da bi se vi, današnje mladost, malo nasmijali mojoj a i drugima inšempjonima tikvima od onega vrimena* (57,15).

inšōma / inšōma (K, Ks), adv. – ukratko, dakle, jednom riječju; *Inšoma, krepala mi je nojkorisnijo beštija* (51,13).

intĕrpit, -a m – tumač; *mati bi rekla meni ca ću ocu reć, a otac bi rekal ca ću materi reć. Jo šon njin bila interpit* (33,4).

inteštât, -ôn pf. – tvrdoglavo se držati neke ideje, misli; *Nemuj ti meni govorit, jo šon tu inteštala i mene je štroh da jo trefin umrit* (60,1).

intrât, -ôn pf. – ući; *Miko je tako introl u historiju* (7,11); *I po noći oti je introl kroz poništru* (34,6).

intrîg, -a m – neprilika, komplikacija; *da njîn se iz kraja ne ukarco koji miš. Pok je intriga* (1,8).

is, praep. – s, sa; *da imaju is cin grodit* (1,10); *i dogovoraju se ca će is otun maškun* (2,2).

isfrîgot, -on pf. – ispržiti na ulju; *a ona bi njemu isfrigola joje* (19,1).

iskapricijât se, -ôn pf. – ponijeti se kapriciozno; *somo se jaruh iskapricjol i neće da poslušo* (51,2).

iskapulât, -ôn pf. – izvući sa dna, spasiti ono što je potopljeno ili onog koji se utapa; *ali ku će lopizu iskapulat* (4,3); *da u oni talijonski vapor, ca je išal afundo, imo u njemu svakoga bloga božjega. Da bi se dolo iz njega cagod iskapulat* (43,1).

iskapulât se, -ôn pf. – 1. spasiti se od utapanja; *Šomo vajo se tih govon iskapulat. I iskapulali se oni* (16,3); 2. fig. spasiti se iz neprilike.

iskarcât, -ôn pf. – iskrcati; *Iskarcali se meštri* (1,10); *šal se oni iskarcali na rivu* (5,3); *iskarcol se Prošpe na kraj* (17,7); *došal jedon fjaker iz kojega se je iskarcala jedna lipo gospoja* (36,11).

iskât, išćen / išćen (V,Vs) impf. – tražiti; *da išću radnike za lavurat na prugu* (17,7); *pok smo mi pocene iskat* (20,3); *Išću vamo, išću namo, ma ni te maške* (1,12).

iskercât se, -ôn impf. – šaliti se; *Tako se je živilo, smijalo i iskercalo* (0,5).

iskônje, -o m – traženje; *pošli pet don iskonjo* (20,4).

iskopât, -ôn pf. – 1. iskopati; *pokojan otac ovako iskopol konol* (12,2); 2. podići velike valove: *vože oni, vože, a veliku more iskopalo* (4,3).

iskrënùt (V,Vs) / iskrënìt (K,Ks), -ēnen pf. – isprazniti sadržaj posude; *kjubodu fažol i orž, ca se je iskrenul iz kokmašine* (36,28).

iskùpit, -in pf. – skupiti, sakupiti; *Tone je iskupil malo plovisti* (40,1).

iskužât, -ôn pf. – ispričati, izviniti (se); *očoli su mi pali u buršu iz stola, šestro, iskužoj* (20,9).

iskužōvât, -ōjēn impf. – ispričavati se; *Iškužoje se un ženi* (33,8).

islomît, -ōmin pf. – slomiti; *ako islomi ona dvo zuba* (49,5).

ismantôn, atr. -o, -u, pred. -a, -o – ošamućen; *ca von ni glova ismantona* (41,6).

ísmantōvât, -ōjèn impf. – uznemiravati, uzbunjivati, zaluđivati; *ca vo ísmantoješ švit* (20,4).

ísmēcīt, -ēcin pf. – zgnječiti; *ćutil son kako mi po ruki šeto niko gusinica. I jušto da ću je ismecit* (36,31).

ísmirit še, -in pf. – udariti se; *Ca še je dogodilo, jeste še ísmirili* (9,2).

ísmocīt, -ōcin pf. – 1. smočiti; *kako te ni ísmocilo* (5,3); (o kiši) smočiti zemlju; *A don-dvo pri, bilo je ísmocilo, dažjilo je* (44,2).

íspārit, -in pf. – opeći; *íspeć će te, ísparit će te* (10,4).

íspāšt, íspōšen pf. – popasti, požderati usjeve, travu; *a Fronini brovi su meni íspasli* (19,3).

íspeštât / íspeštat, (K, Ks) -ōn pf. – zgnječiti; *ti kucinić se varti tote, ugazit će kogod no nje nogon, íspeštat će ga kako miša* (42,2).

íspīhñit, -īhnen pf. – 1. doći do zraka, izroniti na površinu vode; 2. umrijeti, prestati disati, izdušiti; 3. izdušiti (balon, oko); *íspihlo oko kako ligni kal njun še ono probiju oci da ne praško u paršuru kal še frigo* (8,3).

íšpol / ĩšpod, conj. – ispod; **bīt ĩšpol gōdišć** – biti maloljetan: *Onima koji su bili íšpol godišć, ni njin bilo dozvoljeno puć unutra* (15,2).

íspomñjot še, -en impf. – sjećati se; *u no vrime kojega še jo íspominjen* (0,5).

íšporkât / išporkât (V,Vs), -ōn pf. – isprljati; *da smo mi išporkali gustirnu* (14,3); fig. *Malo se je tilo da nison išporkol mudonte od stroha* – da nisam napravio veliku nuždu u hlače (51,8).

íspotit še, -īn pf. – oznojiti se; *Kad som vidil da se je don Borko íspotil od muke* (51, 10).

ísprēnut še, -en – uplašiti se; *Jo son se ísprenul* (36,35); *Jo son tarkol perke son se ísprenul od Lokorde* (57,9).

íštampōn, atr. -o -u, pred. -a -o – kao stvoren za nešto; *tako da je bil ko íštampon za mažurku* (15,4).

íštargât, -ōn pf. – ostrugati; *vajalo je oti katrom izgorit i íštargat* (53,1).

íštárt se, -en pf. – obrisati se; *un še je íštor, ošušil i obukal šuhu robu* (5,3).

íštárt, -āren pf. – obrisati; *olkinul mu botun ol košuje, íštor ga onin tovajolon* (49,5); *bil bi íštor Isukarsta svaki put kal bi ga kogod bušil* (56,2).

ísteso (V), adv. – isto, jednako; *ćapol kokmašinu, ala ca je bila teška, ma son je íteso digal* (36,26); *Jo son ga poznol, ma som íteso stol kuco* (36,29).

išvādit še, -in pf. – svaditi se; *un še išvadił iš jelnin šusidon* (6,4); *I mati i otac opet šu še išvadili* (33,6).

išvučivāt / *isvučivāt* (Vs), -iĵen impf. – skidati odjeću sa sebe; *jerbo mogle su se iz nog popišat bez isvučivat mudonte* (35,4).

išvūc, -ūcēn pf. – svući (odjeću, cipele); *šal je un išvukal poštole* (44,4).

ištufāt se / *ištufāt še* (K,Ks), pf. – izgubiti interes za što, zasititi se čime; *Posli nekoliko vrimenta Francezi su se ištufali* (36,7).

ižahōdjāt, -ōdjon impf. – izlaziti; *burba Luka še je bil prištrašil i toko vrimenta ni ižahodjol iz kuće* (10,5).

ižbarbūtit, -ūtin pf. – izluditi, obezglaviti, učiniti mahnitim; *I ta ih je voda ižbarbutila kako mrove đim na goruču štaricu* (23,3).

ižbukāt, -ōn pf. – probiti se van, izvući se iz nečega, osloboditi se nečega; *i ižmeju njih ižbukol defora vrot i okrenil še pul Punte doli* (9,1); v. defora.

iždūšt, iždūbēn pf. – izdupsti; *iždubli fundamente* (1.10).

ižgōsīt, ižgōsin pf. – ugasiti; *nikako šu oni tu velikun mukun uspili ižgōsīt* (2,8).

ižīšt, īn pf. – pojesti; *vajo izist brujet ol sardel* (38,4).

ižīvēn, atr. -ēno -ēnu pred. -enā -enō – pojedeni; *Svaki iziveni pupak* (25,1).

izlamenivāt še, -nĵen pf. – križati se, praviti znak križa rukom; *Ma vidi ti čuda – izlamenije se Čarna Karuzina* (18,4).

ižnebilīt, -in pf. – nestati u hipu, na iznenađenje promatrača; *Ižnebilila maška iz glovun ol kokota* (1,12); *a šve radi te maške koja je bila nindri ižnebilila* (33,3); *Da di šu lupeži ižnebilili* (44,5).

iznebušīt / *ižnebušīt* (K,Ks), -in pf. – iznenaditi nekoga nenadanim pojavljivanjem; *Iznebušil me je* (51,8).

ižvārčot še, -ārčen impf. – prevrtati se, okretati se na bok; *Kal šolpe tucu u brok u lno, onda še ono ižvarču* (45,3).

ižbandāt še / *ižbandāt še* (K,Ks), -ōn pf. – nagnuti se na stranu, na bok – *kako da je udrila strila Božjo u naš brod, udija se je ižbandol* (36,5).

J

jādan, atr. jāлно, jālnu, pred. -a -o – jadan: *A jalna Domina ni nikal vidila taku pipu ol vode* (23,2).

jaglīca, -e f – riba iglica; *većinun je bila inćero jaglica* (9,4).

Jamèrika, -e, i pl. Jamèrike, -ih f – Amerika; *Moji šini šu u Jamerike. Imaju švoje famije, dobru živjenje. Mute tamo Jameriku, štvoraju tamo kuće* (60,1).

jandôrm, -a f – žandar; *patrola jandormih pasovala i ćapa Šimeta* (29,3).

janjčić, -a m – janje; *a svaku godišće po dvo i po tri janjčića* (24,4).

japjènica, -e f – vapnenica; *Napravili japjenicu za jopno da imaju iš cin grodit* (1,10).

jarûh, -ûhã m – jarac; *Tako bi onda jo mogal kupit novoga mladoga jaruha* (43,4).

jāval, jōvla m – đavao; *javal more sve olnit, somo ne lopižu – bez svega se može, osim bez hrane* (40,3); *fig. u one rape ide jopno i desufeto sve, svi jovli iz zida biže – sva gamad, insekti* (13,3).

jedôn, jelnëga num. – 1. jedan; 2. neki; *nošal jelnu lipu mišto*, (1,10).

jelnù, adv. – otprilike; *malo daje ol mora, ma jelnu kvarat od ure hoda* (1,10).

jemātvã, -e f – 1. vrijeme berbe poljoprivrednih plodova; 2. vrijeme berba grožđa (kada stoji bez dodatne odrednice); *dušla ona po jematvi na ložje* (6,3).

jëmper, -a m – džemper; *bil je jedon lipi corni jemper* (60,7).

jentīl, atr. -o -u / -o -o (V,Vs), pred. -a -o – elegantan; *A Ivanin je bil vako mladić čorne oči, ricaste kose, jentil u životu* (15,4).

jërbo, conj. – jer; *Ni mašku lako ubit, govori jedon, jerbo da maška imo devet životih* (2,5).

jīdro, -a m – jedro; *imol je jidro, a tu jidro mu je služilo za jidrit kal je bil vitar u karmu, tu jidro mu je služilo za učinit tendu kal je kišilo, za učinit tendu kal je sunce, na tu jidro je spol, is tin se jidron pokrivil kal je spol, is jidron je i ribu pokrivil, is njin je istarivil noge kal bi se ismocil* (28,2).

jīra, u adv. izrazu *jira para* koji označuje neodređenu radnju: *Ijira para, nošli nikoga ku će za pineže ukrast dite* (34,6).

jô, pron. – ja; *Jo, kal šon ovodi šom* (0,3).

jôgla, jôgle / jaglê, G pl. jôglih / jagôl f – igla; *ugrijoli joglu ca še karp i roba* (8,3); *ćapa se jagle i karp i* (39,3).

jôko / ôko, -a n – oko; *Kupila šon ove kapjice za u joci* (59,6); *buta njuj jo kapjice u joci, u švaku oko po tri kapjice* (59,7).

jöpeta, adv. – opet; *Jopeta son pocel tarkat* (57,9).

jōpno, -a n – vapno; *Napravili japjenicu za jopno* (1,10); *ubila u tu kotlenku jopno* (13,3).

jũ, samo u izrazu *kõmu ga jũ jũ* – tko je uspio – uspio je / tko je ulovio – ulovio je; *Devetstocetardesetipeti svima su iskidoli libre, targovcima i blagajnama; komu ga ju ju. Niku nikomu već ni bil dužan* (7,9).

jũdi, jũdĩh, pl. tant. – ljudi; *Nimo vej ku provjat facende. Gotova je ća. A i vej ni judih* (0,1)

jũsta, pl. tant. -ih / jũst n – usta; *iš jelnin paršton prikriženin priko jušt* (20,10); *Ne more niko justa otvorit* (21,3); *zavukli jelnu gomu u justa* (36,7); *otvoril justa i zatvoril oči* (49,4); *govori Tonina pomalo iš jelnin paršton prikriženin priko jušt* (20,10).

K

kacjõla, -e f – metalna grabilica za tekućinu ili za hranu u loncu; *onda bi še kacjõlun grabilo otu lemunodu i mećalo u žmule* (16,1); *a jo i kogo u kužinu, pok ako se neprijateji iskarcaju na naš brod, udri jih kacjõlon po sakramentu* (36,3).

kajĩn, -ina m – lavor; *Izvadili na lavabo oni štarinški kajin i broku* (60,6).

kal / kad, adv. – kad; *I kal su prodoli iz kuće* (37,4); *Kad jednu noć ova mlajarija vrazjo* (42,3).

kalât, -õn pf. – skinuti, spustiti; *na vrota od kamare visi tabela. Kalol son je* (36,25); *kalât gāće* – eufem. napraviti veliku nuždu; *A figura porka! Pok voš ni šrom ovode na rivu kalat gaće* (4,4); *kalala mudonte i učinila potribu dreto u škrip* (18,3).

kalcěta, -e f – čarapa; *bos, suknene kalcete bez postolih* (17,2).

kãleb, -a m – galeb; *Neka su veliki kako kalebi* (17,9).

kãmara, -e f – soba; *uredili šmo kamaru* (20,3); *Išal son uza skale na pod i došal u jednu kamaru* (57,10).

kanděla, -e f – voštanica; *Miko stoji kako kandela* (7,8).

kaněla, -e f – cijev; *meće ona paršt u kanelu da fermo tu vodu* (23,3).

kanoćõl, -õlã m – dalekozor; *vidin kroz kanoćõl* (36,2).

kantât, -õn impf. – pjevati; *A i kantalo se je, svak je kantol u ono doba* (0,5); *Bil bi kantol i svirol u tu svoju kitaru* (28,2).

kantinõl, -õlã m – noćni ormarić; *na kantinol u kamaru butol je butilju rakije* (54,2).

kantîr, -îrâ m – 1. postolje od tesana kamena (dva na jednom kraju bačve) za poprečnu gredu na kojoj leži glava bačve; 2. poprečna greda na kojoj leži glava bačve; *iz konobe su počeli prodovat maštile i šešule, pok bačve, pok i kantire* (37,2).

kantûn, -ûnâ m – ugao; *pogodil dreto noson u kantun* (9,2); *somo u jedon kantun... sedi covik* (57,5).

kanûn / kalûn (K,Ks), -ûnâ m – top; *Jedni su išli na kanune* (36,3).

kapît, -în pf. – shvatiti, razumjeti; *Olma šon jo kapil ca teta Domina planiro* (60,2).

kapûla, -e f – crveni luk; *a rešeto je tote i u njemu kapula i luk* (20,4).

kapunêra, -e f – kokošinjac; *jelnega velega kokota je važel u kapuneru šobon* (1,9).

kârpit, -in pf. – krpati; *Kako šal ga vidin u baraku kako karpî mriže* (33,4).

karšîl, -šîla m – mrtvački sanduk; *i gledon da sedin u karsil* (57,5).

kârsnica, -e f – imendan; *naštavil je Antunij na švoju karšnicu štargat katrom* (53,3).

karvetîna, -e f – bolesna krv koju valja izvući iz tijela; *Pok bi ta trova izvukla beštiji tu karvetina* (8,2).

kâša, -e f – mrtvački sanduk; *onda ću donit križ var kaše* (6,4).

katîna, -e f – 1. prostor između dva banka – četvrti, po redu, od krme gajete falkuše; 2. veslačko mjesto – čvrto po redu od krme; drûg ol katîne – član posade koji vesla na poziciji katine; *Ma drugu ol katine dušlo ža puć ucinit potribu* (4,3).

katramât, -ôn pf. – premazati katranom; *ža jopet brud uredit, ža ga katramat* (53,1).

katramôn, atr. -o -u pred. -a -o – premazan katranom (destilat smolastog borovog drva, luči); *U onu doba, brodi šu bili katramoni* (53,1).

katrida, -e f – stolica; *Namazol je on tu kortu kolon i butol na katridu* (30,1).

kê, javlja se samo u izrazu ma kê – ma kakvi; *Ma ke lud, ovo somo cinin fintu* (36,29).

kêc, excl. obično u izrazu: *kec vek!* – povik kojim se tjera koze ili ovce; *onda son jo zavikal: Kec vek* (51,10).

kênja, -e f – magarica; *E ma dušla toti kenja* (9,6); *užjahol bi se na kenju* (25,1).

kîša (V,Vs), -e f – kiša; učinît k: *Kal bi zimi učinila kiša* (12,2); k ćapô: *ćapala ga kiša puten* (35,3); k fermô: *pok kiša ni fermala tri dneva* (51,1); v. dož.

kitâra, -e f – gitara; *te su mu gradikule služile, kal bi ga bila dobro voja, misto kitare* (28,2).

kjübât / kjüvât (K,Ks), kjūbon/kjūjën, impf. – kljuvati; *guštol son gledot repke kako kjubodu fažol* (36,28).

kjūc, kjūcã m – ključ; *štvoři buta u jedon veliki bavul i pol kjuc* (60,8); *Iš kjucen je pok i umorla i išla iš kjucen na drugi švit* (60,10).

klâpa, -e f – 1. grupa prijatelja koji se okupljaju radi druženja i zabave; 2. manja grupa vokalnih pjevača koji višeglasno pjevaju tradicionalne dalmatinske pjesme; *Bila je klapa. Volili su se noć jedon is drugin i zakantat. Bil je u tu klapu Nane Kalodin* (15,1).

klêr, -a m – pejor. iron. društvo, družina nepouzdanih, neželjenih osoba sklonih ogovaranju ili kakvom neprihvatljivom ponašanju; *E ma škupil še je kler, cilo njezina družina* (60,5).

kočëta, -e f – postelja, krevet; *Onda oni bokunčić špoga, vezali ga za nogu ol kočete* (42,2).

kočëfina, -e f – krevetić; *vajalo je potegnit ormarun koji še ni potegal dvodešet i pet godišć, kočëtine* (20,3).

kõfa, -e f – pletena korpa; *Hitila onu kofu* (58,3).

kõgo, -ota m – kuhar; *Finil son u kužinu, ma ne kako kogo* (36,1).

kõgoma, -e f – džezva, posuda za kuhanje kave; *iškupili oni u kogomu žerave iz komina* (10,3).

kõgul / kûgul, -a m – kamen za makadam; *mogli su mi vezat na noge barenko dvo kogula* (43,6).

kõkmašina, -e f – kazan (u AU-vojsci); *Nojpri je kogo tumbol u more kokmašinu* (36,5).

kõko, adv. – koliko; *koko vajo stimat šćetu* (25,1).

kõkot, -a m – pijevac; *kal šu še dubli fundamenti, bil je taki obicoj, ubili bi kokota i glovu mu štavili u fundament* (1,9).

kõla, -e f – ljepilo; *Namazol je on tu kortu kolon* (30,1).

kõla, -e f – uličica; *A no je nonde kola Damjanova* (29,1).

kõlika, -e f – dizenterija, jak proljev; *Oli ga je stisnula kolika ca se je smocil* (51,12).

kõlo, praep. – 1. okolo: *vajo puć kolo škoja* (4,3); 2. oko, približno: *vrotil se na Serenjok kolo podne* (13,2); 3. kod: *a jo išal kolo grobjo malo prošetat se* (4,2).

kolûmba, -e f – brodska kobilica; *njemu je tu bilo Źa kolumbe ol brodih ca ih je grodil, a u tu vrime cešmina je bila po Źloto* (1,5).

komešijûn, ûni augm. f – komisija, povjerenstvo za procjenu nečega; *Ovode vajo dovest komesijun* (19,3).

komîn, -îna m – kamin; bît za k: *Jesmo kopali, jesmo bili na more, jesmo vecer bili za komin, uvik smo sidili kol storih judih* (0,2).

komodât, -ôn impf. – biti po volji, odgovarati (čijem ukusu, potrebi); *Da je grubo, da je ne komodo* (34,7).

komôr, -ôrâ m – komarac; *Somo znoš, prijateju, tamo su ti veliki komori u tu šumu* (17,9).

komûnski, atr. -o -u – općinski, koji je vlasništvo općine; *bili su bori, ni se smilo brat. Tu je bila komunsko šuma* (11,3).

kondirîto, adv. – ponašati se s osjećajem da si u pravu, bez oklijevanja; *šcocila maška tega momenta i kondirito polbila glovu* (1,12).

konfermât, -ôn pf. – prihvatiti kakav prijedlog, složiti se, pristati na što: *Olma šu švi konfermali da je tu nojpametnije* (2,5).

konšûlt, -a m – dogovor; cinît konšûlt – dogovarati se: *Olma šjora Karmela i muž njun Jaruho cine konšult kako bi ni mogli duć do jelnega ol ta dvo* (34,5).

konšultôvât še, -ôjèn impf. – dogovarati se; *I un še konšultoje iš ženun ca ćedu* (34,3).

kontrapîz, -a m – balastni teret; *da me ne moredu fundat na dno perke nimon na noge oni kontrapiz* (43,6).

kordûr, -ûrâ m – neobzidana obala mora, pojas uz more što ga plaću valovi; *Kal bi burba Tone bil išal na kordur* (3,6); *dogovorili se da će Tone poč butat kuhot brujet na kordur* (40,1); *Tone je iskupil malo plovisti po korduru* (40,1); v. plovist.

koridûr (V), -ûrâ m – hodnik, prolaz; *Nojpri son šetol po kamari, a kad mi je dodijolo, izošal son na koridur* (36,25).

korporatîvno (V), adv. iron. – grupno, složno; *Svi korporativno nutra u velu solu na sjednicu* (7,3).

kôrta, -e f – 1. papir; *Namazol je on tu kortu* (30,1); *da napise na kus korte* (30,1); 2. igraća karta.

kortejônta, -e f – djevojka koja ima mladića; *Imol je jelnu kortejontu* (28,3).

kôrv/kôr, kârvi f – krv; *To je i meni bilo drogo, a korv mi se je uznemirila u žilima* (36,13).

košerāca, -e, G.pl. košerôc / koserācih, f – alat srpasta oblika kojim se siječe jednom rukom, sa sječivom samo na unutrašnjoj strani; *ošić košeracun koju gronu ca je prihićala priko puta* (5,3).

košić, -a m – ptica kos (Turdus merula); *I vidi ona rep ol kosića ispol ploče* (18,2).

košūja, -e f – košulja; košūja ol gōme – luđačka košulja; *pok su mi obukli košuju ol gome* (36,27).

kotīt, -în impf. – (o životinjama) spolno općiti; *Znoš čo, sal neka ti Ceki brove kotidu* (24,5).

kotlēnka, -e f – veliki bakreni sud za iskuhavanje odjeće; *a ona onu kotlenku ča se kuho lušija* (13,3).

kõtula, -e f – **1.** dugačka suknja do gležanja; *Tu je bilo u onu doba kal su žene kotule nosile* (52,1); **2.** svećenička bijela haljina, ministrantova odora; *potegni me za kotulu* (50,3).

kōzât, kōžen impf. – pokazivati; *adresu ol borbe darži u ruke kako relikviju i kože je svitu* (17,9).

krēcât, -krēcen impf. – dodirivati; *da me nisi krećol* (31,2).

kredât, -ôn impf. – **1.** javno uzvikivati ponudu robe na prodaji; **2.** vikati; *Jopeta son pocel tarkat i kredat u pomoć* (57,9).

krōbīt še / krōvīt (K, Ks), krōbin / krōvin impf. – **1.** topiti se od topline; **2.** fig. topiti se od dragosti; krōbīt se ol drāgosti – uživati; *Ona se je isto sva krobila od dragosti* (36,13).

krōj, krāja m – kraj, obala; dūc na krōj: *dušli oni u Porat na kroj. A maška na kroj* (2,4); dūc u krōj – doći s pučine na obalu: *Došli Luka i Tone borkun u kroj* (40,1).

kū, pron. – tko; *dušlo vrime da vej ni ku imol hodit putima* (3,6); *ku je bil is tobon* (44,6).

kūcāk, kūška m – **1.** pas; **2.** fig. nevaljao čovjek; *undrite po kuškima* (37,4).

kucīn, -a m – pas; *I nikima je izlegla kuška, dvo-tri kucina* (42,2).

kucinić, -a m – psić; *sin njemu vazel tega kucinića molega* (42,2).

kũco, excl. – naredba za šutnju; *Kuco, ne govur ništa* (16,2); stõt kũco – šutjeti; *A da je oni put stol kuco kako i drugi, da ni rekal kroju u bark, ne bi se niko ni spomenil njega* (7,13); kũco la! – jezik za zube: *Kuco la! Šal ćeš vidit* (20,5).

kućarîn / kućerîn (K,Ks), -a m – žličica; *sal oni tega kucinića hronili već na kućarin* (42,2).

kũćica, -e f – **1.** mala kuća, **2.** staja; *prikoñoci vazmedu Garskitu kenju i zatvoridu je u kućicu Šoltoncovu* (25,3).

kũda, conj. – kao; *Šal bi še Miho kuda vrotil* (10,4).

kũl, adv. – kuda, u kojem pravcu; *kul ste vi izošli* (44,6).

kũlaf, kũlfa / kũlap, kũlpa, (V, Vs) m – moždani udar; *ćapol Betlema kulaf* (6,5); fulminõtnti k – iznenadan, žestok, nagao: *oli je ćapol kulap fulminonti* (51,12); k u sakramẽnt: *Ovo mi je bil drugi kulap u sakramenat* (43,8).

kũlap, kũlpa (V,Vs) / kũlpa (K,Ks), m – udarac; *Kad je on ćutil kulap* (36,19).

kumpanjija, -e f – društvo, grupa prijatelja; *I dogovorila se jelna kumpanjija da ga privari* (25,2); *došal Šime u kumpanjiju* (29,4).

kumpîr, -îrâ m – krumpir; *ža prat gamele i čistit kumpire* (34,1).

kumpôr, -a m – **1.** kum; **2.** onaj kojemu je tko kum ili kuma na vjenčanju (međusobno se u svim prilikama oslovljavaju sa *kumpore ili kuma*, odnosno *santulo /santula*); *A di ćeš, kumpore Morko* (31,4).

kuntẽnat, atr. -ẽnto, -ẽntu, pred. -ẽnta, -ẽnto – zadovoljan; *ali šjora Karmela ni kuntenta iš otin diteton* (34,7).

kũnj, konjâ m – konj; *A oni kunj u veltrinu* (60,8).

kũrba, -e f – prostitutka; hodit na kũrbe – ići s prostitutkama: *Gren na kurbe* (31,3).

kurjôž (V,Vs), atr. -o -u pred. -a -o – v. kurjuz.

kurjûž / kurjôž (V,Vs), atr. -o -u pred. -a -o – radoznao; *Kurjuž Gargurina kako tu Ive Iovi šolpe dilamitun* (45,1); *Ona je bila kurjoža* (11,2).

kurôt, -a m – svećenik; *Neka žnote da šon jo tu i kurotu rekla* (20,9); *I kurot se pripremo na oltor da će doržat prediku* (56,3).

kũs, -a m – komad; *I domislil se je on da napise na kus korte* (30,1); *Bil bi sa kus bije sukacol nutra ota vrota kal puše* (42,1); kũs covika – velik, krupan čovjek: *a bilo ga je kus čovika* (21,4).

kũška / kũška (K, Ks), -e f – kučka; *nikima je izlegla kuška* (42,2).

kuvêrta, -e f – **1.** paluba; *a un stoji na kuvertu i gleda* (1,4); **2.** krov kuće; *Jedon zid je bil u zemju sve do kuverte* (12,1).

kužîna, -e f – kuhinja; *I di ćedu s menon – u Bokukatora, na brod Žentu. Finil sôn u kužinu* (33,1).

kvârat, kvôrta m – četvrtina, četvrti dio; *malo daje ol mora, ma jelnu kvarat od ure hoda* (1,10); *vajo ujutro olnit mluko. Onemu pol litre, onemu kvarat, onemu litra* (13,1).

kvartîn, -a dem. od *kvarat* – četvrt litre; **pôc na kvartîn** – otići u gostionicu da bi se popilo malo vina: *Jer je meni drago / Poć u Mikule na kvartin* (28,3).

kvašîna, -e f – vinski ocet; *Kopali su težoci po žurnotami ša rašlovjenun kvašinun, kruhon šuhin i glove ol sloneribe* (0,4), v. raslovjen.

L

lâka, -e f – dlaka; *Da ca će mu ota maška, da njuj odpadaju lake* (33,1).

lakò, adv. komp. lagje / lašje (Vs) – lako; *ali njemu je bilo lašje reć Kolumbo nego Kolumbija* (17,8).

lâkomicâ, -e f – otvorena drvena posuda s valjkastim otvorom na dnu koji se natakne u otvor za čep na bačvi, a služi za ulijevanje tekućine u bačvu: *u lakomicu ol vina* (15, 3).

lancîr, -îrâ m – lanser, uređaj za lansiranje projektila; *Jedni su išli na kanune, drugi na lancire* (36,3).

lancûn, -a m – krevetna plahta; *otkril son glove ispod lancuna* (36,31); *važeli lancune za še umotat* (10,3).

largât še, -ôn pf. – udaljiti se od čega; *Largali še ol kraja* (2,3).

lašćit, -în impf. – odražavati sjaj, sjajiti, blješitati; *Kal šolpe tucu u brok u lno, onda še ono izvarću, onda še ono vidi kako lašćidu* (45,3).

lašîna, -e f – dugačka grana sa zelenim lišćem na čokotu vinove loze; *Znalo se je pupak ol smokve toliko, pupak od loze toliko, navarta toliko, slomjeno lasina toliko* (25,1).

lâstovica, -e f – sljemenski zid kuće; *pala lastovica ol kuće* (11,4).

lâta, -e f – **1.** tanki, rukom savitljiv, lim; **2.** metalna kanta: *lata ol petrolja* (15,3).

lavâbo, -ta f – starinski umivaonik u sobi, bez tekuće vode; *Izvadili na lavabo oni starinški kajin i broku* (60,6).

lavûr, -a m – rad; *Poceli lavuri* (1,10); *I nojde ovi Višanin Prošpetu tamo u niku šumu niki lavur* (17,9); **ròba od l**: *u onu robu od lavura* (49,3)

lavurât, -ôn impf. – raditi, obrađivati; *A je di ovode čo za lavurat* (18,7); *ma došli bi gori u Poje lavurat zemju* (35,2); **lavurât nā ruke** – raditi manufakturno: *Šve še je lavuralo na ruke, ni bilo makinih* (0,5).

lavuratûr, -ûrā m – radišan čovjek, radnik; *bil je lavuratur* (34,1).

lažanjôr / lažanjôr (K,Ks), -ōrā m – oklagija, valjak za valjanje tijesta; *pritis kodu i voltoju kako lažanjor* (43,6).

lemûn, -ûnā m – limun; *Ma nikur ih ne pito di šu lemuni* (16,3).

lemunōda, -e f – limunada; *Bil jedon veliki grotac u kojemu bi še bila napravila lemunoda* (16,1).

lešto, adv. – brzo, hitro; *kal ni švita pok tu lešto obrešte* (3,5); *lešto puj u teta Domine* (20,3).

letanije, pl. tant. -ih – litanije; *Mater mi je misec don molila sve moguće letanije* (57,13).

lëtrika, -e f – 1. električna; 2. električno svjetlo; *buta letriku u bucol* (20,4).

levandûra, -e m – plitka okrugla drvena posuda volumena od 20 do 30 litara; *lipo bi bila iškuhola boba, pošolila, butala u levanduru* (46,1).

levût, -a m – barka koja nosi mrežu (trata / plivarica) u lovu plave rive; *a levut je oštol u Porat za uredit tratu* (9,7).

ležālo, -a m – mjesto gdje životinja leži, jazbina, loga; *jež je bil napravil ležalo u ote mriže* (33,7).

libar, lîbra, pl -ih / libôr m – knjiga; **tovāri libre izīdù** – kaže se o nekome tko ne voli učiti u školi ili nije dovršio školovanje: *ca on zno, njemu su tovari libre izili* (41,9).

ligna, -e f, G pl. lîgnih / lîgonj – lignja; *Ive še je uštol rano i ujol punu špartu lignonj* (9,5).

lignor, -a m – povraz, tanka pletena nit za lov liganja (u vrijeme kada nije bilo najlonske krene); *I bili šu lignori, tu je bila tonko tunja pok bi še vežalo pjuškalo. Tu je bilo ol kanave, a tonko ovako. I bilo bi še izvoralo u jedon kraj šparte jedon lignor, a u drugi kraj, drugi lignor jerbo ša dvo še je ribolo* (9,4).

likôr, -ōrā m – liječnik; *vidin jednega likora* (36,29).

lnò, -a n – dno; *jelna velo jama, ne žno njuj še lna* (2,9); *je di vidit ocole na lno ol guštirne* (20,4); *Kal šolpe tucu u brok u lno* (45,3).

lōja, -e f – barka svjećarica u ribolovu na plavu ribu; *Bili su ujoli i lojima su olnili ribu pul Komiže* (9,7).

lopīža / lopīža (V, Vs), -e f – zemljana posuda za kuhanje jela; *Bilo je lipje ribe i on navišil lopīžu i kuho brujet* (4,1); *Stori viški proverbij govori da javal more sve olnit, somo ne lopīžu* (40,3).

lōža, -e f – prolaz; *dušal tamo na ložje ovega švuga šušida, i jedon put – loža je* (44,4).

ložjê, -ô n – vinograd; *A pomalo pocel šodit švit ložu i pomalo pocelo hodit ložje napri pok je bilo dobro* (0,5); **lavurât** l – obrađivati vinograd: *Lavurol je ložje* (3,1); **ušodit** važel je na petu za ušodit ložje – uzeo je u najam zemlju da bi sadio vinograd s pogodbom da on ima 4 dijela od prihoda, a gospodar 1 dio (6,2).

lumbardât, -ôn impf. – tući topovima; *Neprijateji lumbardodu* (36,6).

lumbrêla, -e f – kišobran; *i neće da poslušo, nego mi je čapol lumbrelu* (51,2).

lümer, -a f – broj; *a niki su finili i u Šibenik, u ludnicu, na lumer trinaste* (57,14)..

lūna, -e f – mjesec, samo u poslovicama; *Govorili su štori da luna mangia tutto* – fig. mjesec sve pojede, tj. ako je puhalo, s pojavom mjeseca na nebu, trebao bi se vjetar smiriti (4,2).

lupêšcina, -e f – krađa; *I bil je vako za puć u lupêšcinu* (44,1).

lūpeška, -e f – kradljivica; *prokleta lupêško* (1,14).

luštrât, -ôn pf. – uglancati; *luštrala mu postole* (31,3).

M

macić, -a m – (prema pučkom vjerovanju) duša nekrštenog djeteta koja se pojavljuje noću i plaši noćne prolaznike čudnim svjetlom; *un se je puno štrašil macića. I mene su štrašili macićon kal šon bil moli, da će me macić čapat, da po noći gredu macići. Judi koji su ovnuć holi na ligne da su pomogli švega, da su vidili mortve, da su vidili maciće. Da se ne šmi pašat priko ugnja ol macića. Boje da te ni nego pašat priko tega ugnja ca macić pece ribu, ca jo žnon.* (10,1).

majùhan, atr. -o -u pred. -a -o – malešan; *kako je ta žensko majuhna, ni mogla došec* (60,6).

makāko, -ota m – loš čovjek, čovjek nedolična ponašanja; *I gre oti makako šušid* (46,3).

malamênte, adv. – naopako, loše, po zlu; pûc m / pôc m (V,Vs): *Govorilo se je da će sve poč malamente* (7,1).

malatîja, -e f – bolest; *Gledon jo bidnu beštiju i sve mislin od koje je malatije mogal ovako ujedonput krepat* (51,12).

manavôl, -ôlâ m – pomoćni zidar za grublje radove; *pok ćedu me manovoli izmišat sa salbunon* (57,7).

manjâža, -e f – obrok, sva hrana koja ide iz jedan obrok; *izil manjažu i legal spat* (36,18).

marênda, -e f – obrok između doručka i ručka; *vajalo njin je oparćat cagod za marendu* (55,1).

marinêr, -êrâ m – mornar; *iz kojih su oni franceski marineri pucoli* (36,6).

martîn, -îna m – ovan; *imala je jelnega brova, mi zovemo šuško, je. A u Komizu zovu martin* (24,2).

martôv, v. mortov.

mâška, -e f – mačka; *A jelnu mašku je imol na brodu, jelnu cornu mašku je imol* (1,8).

maštîl / maštil (K,Ks), -îla m – drveni sud za pranje rublja; *pok iz konobe su počeli prodovat maštîle* (37,2).

mećât, -mêćen impf. – stavljati; *meće ona paršt* (23,3).

medicîna, -e f – lijek; *jo nimon muhta medicine* (59,6).

mëncovot, -ujen pf. i impf. – imenovati; *Ne bi se nošla prigoda da ga se mencuje* (7,13); *ukrola je očole ova, amu źnote koja, nećemo je mencovot* (20,10).

měštar, -a m – majstor; *Važel un meštre šobon na brud koji će grodit kulu* (1,9).

mîh, mîha, G. pl. mîhîh / mîhôv; mîhûv (K,Ks) – mijeh; *jedon veliki mih* (43,2); pûhât mîh – pritiskati pedalu kako bi se iz mijeha ispuhivao zrak radi sviranja orgulja; *un je u crikvu puhol mih u organ* (55,2); dažjît mîhon – jako kišit: *Da dažjilo! Dažjilo je mihon* (5,3).

milûn, -ûnâ – dinja; *bil bi mu ukrol iz poja dinje* (44,1).

mînula, -e f – vrsta sitne ribe, menula; *Luka i Tone riboli su minule priposton* (39,1).

mîšecina / mîšečina (Vs) -e f – 1. mjesecina; 2. razdoblje od 10 dana kada je mjesec velik pa se ne ide u noćni ribolov; *A u misečinu bi se ribori vrotili doma* (31,1).

mìsečina, -e f – v. miscicina.

mlāđost (V,Vs), -i f – v. mlāđušt.

mlāđušt / mlāđost (V,Vs), -ošti f – 1. mlada dob života; *Di von je mladušť* (9,1); 2. mladi ljudi; *da bi se vi, današnjjo mladost, malo nasmiĵali* (57,16).

mlajarĵja, -e f – mlađarija, mladež; iron. *A ovo mlajarije ide po kafĵima* (0,1); *jednu noć ova mlajarija vrazjo išli strašit Garskita* (42,3).

mletārški, -o -u – mletački; dūžd m: *Admirol je bil dužda mletarškega* (1,1).

mlōd, atr. -o -u pred. mlōdā, mlōdo – mlad; *kal šon jo bil mlod* (1,4).

mlōdi, pl. tant. -ih, – mladež; *A ovi mlodi bižidu ol storih* (0,1); *dušla ovode jelna kumpanĵija mlodih, da će napravit fraĵu i pasat vrime* (39, 2).

mōhā, -ē f – mrežni materijal od kojeg se pravi ili je napravljena mreža – ribarski alat; *ako beštĵja imo polkove, more na štinu polkovima prituć mohu i napravit rape* (9,7).

molāt, -ōn pf. – pustiti; *boje neka putuje i molali ga* (17,5).

mōna, -e f – glupa, nerazumna osoba; *ova mona do mene hoće reć* (50,7).

montūra, -e f – odora; *da u koju ću monturu poč kod admirola* (36,9).

mōre, -a n – 1. more; hodit nā m – ići u ribolov: *jesmo bili na more* (0,2); *Hodil je na more, na šardele* (3,1); *a ovi Gargurina je hodil na more u tratu* (44,2); ĵz mora – iz ribolova: *Dušal Onte iz mora* (33,2) šlōp òl mora: *ti plut bil je radi šlopa ol mora* (2,6); m šlōpi: *da more manje šlopi ložje* (2,6); m iskopō: *E vože oni, vože, a veliku more iskopalo* (4,3) *ni more intralo u borku* (3,21); pāst ù m: *Oli šĵ pol u more* (5,3); tumbāt ù m: *Tumbali su me u more, pritiskodu me* (43,6); pašōvāt pùl mora: *ujutro rano ribori kal šu pašovali pul mora* (46,1); pōd m: *da može vidit kad ide pod more* (43,3); škocit ù m *Gargurinu je obligalo škocit žimi u more* (45,4); 2. morska voda: *tarce niki doli po more, noše more* (2,7); otvōreno m: *Kad smo došli na otvoreno more* (36, 2); 3. mnoštvo.

mōrtōv / martōv (V,Vs), atr. mōrtvo, mōrtvu, pred. -ā -ò – mrtav; *I u abulantu je pol i na mišto oštoł mortov* (59,1); *Ako su martvi* (57,10).

mōtāt, mōton impf. – namamlĵivati (koga) da bi ga se uhvatilo; *Gren za nĵin i motan ga* (51,3).

motorĵn, -a m – mala motorna barka; *Motorini su išli ća, a mi smo se vrotili na rivu* (36,23).

mrôk, -a m – ribolovni mrak, razdoblje od 21 noći kad mjesec nije velik; *A tega mroka lipo se je lovilo pol Bišovo* (4,2); *I ide on na Sušac dvodeset don jerbo mrok traje dvodeset don* (31,1).

mucât, -în, imper. mući /mũc impf. – šutjeti, mučati; *Muc, muc, plotit ću ti!* – *Ma ni tih pinež da bi še mucalo* (46,3).

mudônte, pl. tant. -ih /-ãnot f – gaće; *Take su bile ženske mudonte u ono vrime* (35,1); *Imale su polsuknju, suknju i fuston dole do tleha, a mudonte nisu nosile* (52,1); v. rasplaćuše.

mũhta / mũjta (V,Vs) adv. – 1. besplatno; *jo nimon muhta medicine* (59,5); 2. mukte, bez koristi, uzaludno; *Mujta ste i hodili gori* (7,7).

mũjta (V,Vs) adv. – v. muhta.

mũkà, -ê f – brašno; *ostavil saket za muku* (26,3).

mũl, mũlã, m – mula, križanac između magarca i kobile; *gonil je na mula darva na Luku za prodat* (3,1).

muškardîn, -a m – momak koji je atraktivan curama; *Ol starine muškardin* (28,3).

mušketât, -ôn pf. – ustrijeliti musketom (vrst puške), ubiti; *Enti gospu, tebe je red mušketat* (19,3).

N

naćúcit še, -in pf. – opiti se alkoholnim pićem; *kal bi dušal is družinun, onda bi še naćučil* (54,1).

najĩdīt se, najĩdin pf. – naljutiti se; *Jo son se najidil i tumbol son je u kupinu* (51,3).

nakargât, -ôn pf. – pritisnuti teretom; *jer bi me bile stinje na posteju nakargale* (11,4).

nãko, adv. – onako; *A je von slabo? A je voš co boli?* – *A vako, a nako* (41,7); *obo maški da prokleta bila, da vako, da nako, da je vajo deštrigat* (2,9).

namećônje, -o n – kalemljenje; *ukrola britvu ol namećonjo* (20,10).

nãmo, adv. – onamo; *imon vamo, imon namo* (37,5).

namušćāt še, -ôn pf. – namirisati se parfemom; *namušćali še i dušli u solu ol tonca* (16,3).

napĩtot, -on pf. – nahraniti; *Šervijolka bi išla u škulu i priko bonka napitola dicu* (55,1).

napovòdit, ìn pf. – poručiti, javiti; *napovìdil Prošpetu ovi Višanin da je došal vapor* (17,10).

nâpuko, adv. – naopako; *okrenil un vriću napuko* (2,11); *oti burba Ive, bil bi bešide okrenil napuko* (9,2).

naštívôn, atr. -o -u pred. -a -o – naslagan, poredan; *friško naštívone štine* (6,4).

natakât, -ôn pf. – zapaliti oganj; *natakol še oni katrom* (53,3).

natantât, -ôn pf. – privoljeti koga na što dosađivanjem, opetovanjem molbe, zaghtjeva; *I natantala ona muža da provaju ukrast onega drugega* (34,7).

natukovât, -ùjen impf. – **1.** govoriti loše neki jezik ili govor: *Natukovol je komiški, ali tako da je cinil šmih švitu* (0,4); **2.** govoriti s oskudnim informacijama.

nàvar, praep. – iznad; *A još mu je bil Isukarst oni ol gvozjo ča je visil navar posteje* (37,4).

nâvarta, -e f – **1.** mlada loza koja je kalemljena; *pupak od loze toliko, navarta toliko* (25,1); **2.** plemka – prut zelene pitome loze, s pupom, koji se kalemi na prut divlje podloge.

navigât, -ôn impf. – profesionalno ploviti brodom; *A un je navigol i volil je ćucit* (54,1).

navišit, -in pf. – objesiti lonac s krahnom nad vatrom da se kuha; *Bilo je lipce ribe i on navisil lopizu i kuho brujet* (40,1).

nekâ, conj. – **1.** neka; **2.** iako; *Jo hoću poč s tebon pok neka si i siromah* (36,31).

nëkcija, -e f – injekcija; *dušal je likor i buta njuj neciju* (60,8).

nešrića, -e f – **1.** nesreća; **2.** obješenjak, vragolan, osoba sklona podvalama; *I ovi vražji Mili Linčirov, on je bil nesrića* (41,2).

netât še, -ôn pf. – riješiti se koga ili čega – kakvog problema, komplikacije; *ni nikomu drogo ubit mašku, a netat je še ni lako* (2,2)

nevêra, -e f – oluja; *dušla nevera iz oštra* (1,3); *digla se je nevera iz pulenta* (51,1).

nevòja, -e f – **1.** bijeda, siromaštvo; *imala je puno dice, a bilo siromaštvo, nevoja* (32,1); **2.** neprilika; *Sal se je Mili nošal u nevoju. Ni Mili mislil da će se tako tarameja dogodit* (41,10); **3.** situacija bez izbora; *A ja moran za nevoju / činiti fakin* (28,3).

nevôjan, atr. nevôjna nevôjno / nevûjno, nevûjnu (K,Ks), pred. -a -o / nevujna, nevujno (K,Ks) – jadan, neugledan, bespomoćan; *a ko će pričestit tako nevojneg a čovika* (49,4).

ni, conj. – ni; *Ma ni ni ovi Taljonac bil* (17,7).

ni, negirani oblik 3. l prez. gl. biti – nije; *Ma ni ni ovi Taljonac bil* (17,7).

nîdra, pl. tant. nîdrih n – njedra; *jo ću Isukarsta butat u nidra* (56,2).

nîkomur, pron. – nekome; *šiguro su u fali očoli pali nikomur ol noš u buršu* (20,9).

nîkur, pron. – netko; *Ma nikur njuj je ukrol očole* (20,3).

nîkur, pron. – nitko; *Ma nikur ih ne pito* (16,3).

nînder, adv. – 1. nigdje; *Un je dušal u puštu vala. Ninder nikoga* (1,3); *Jerbo štopoji vode ol lože do dinj, a ol dinj ninder* (44,6); 2. negdje; *ona ih je ninder zagubila* (20,3).

nîndri, adv. – negdje; *on i žena su umarli nindri po Amerikama* (7,10).

nîstarmo (V), adv. – nizbrdo.

no / na praep. oblik *no* javlja se pod dugim akcentom u poziciji enklitike – na; *a pudor još šćopen no nje* (19,3); *ni lipo da kogod no te šumji* (20,3)

nò / onò pron. 3. l sg, n – ono; *A no je nonde kola Damjanova* (29,1); *A Luka, kako je no karpil* (40,2); *Kal šolpe tucu u brok u lno, onda še ono izvarću* (45,3).

nòko, adv. – v. onoko.

nominât, -ôn impf. – spominjati kao činjenicu kolektivne memorije; *U Komižu še tu nomino kako je jelnemu bila izgorila gajeta na Švetega Antunija* (53,1).

nòna, -e f – baka; *I živil je sa nonoton i nonun* (17,1).

nōnde, adv. – v. onondi.

nōndi, adv. – v. onondi.

nônke, conj. niti; *nimo nonke križa u kuću* (42,3); *ma jelnu kvarat od ure hoda, nonke* (1.10).

nòno, -ota m – djed; *u pokujnega muga nonota* (10,2).

nōše, adv. – 1. prije, otrag; *Ma tu je bilo noše puno godišć* (1,1); 2. pozadi, otraga: *šal je Miho oštol noše, a Luka isprid žerave* (10,4); **nōše guz'icun** – natraške: *hoćeš reć da je vapor vozil guzicun nose* (18,9); **hod'it nōše**: *Gredu neprijateji sve bližji nos, a naši brodi gredu pud nose, kako raki* (36,5).

nožica/nožica (V, Vs), -e f – **1.** mala noga, nožica; **2.** otvor na mijehu gdje je nekada bila noga životinje; *Razmotali su oni gomu, uvucijedu je u nožicu od miha* (43,3).

O

obazdrīt se, -obāzdren pf. – obazdrijeti se, pogledati unatrag; *Kal se je Luka obazdril pul Toneta, a Tone tumba i lopizu i brujet u more* (40,2).

obīdvot, -on pf. i impf. – objedovati; *šide oni šutradon za štolen – obidvaju* (2,5).

obīlīt, -īn pf. – okrečiti; *a da će ona ostat doma za obilit kuću* (13,1).

obligāt, -ōn pf. – obavezati, primorati, natjerati; *Gargurinu je obligalo škocit žimi u more* (45,4).

òbo, conj. – o (kome, čemu, što); *perke nison znol ca on misli obo Austriji* (36,29); *a ona obisila tega Isukarsta obo jelnu brokvu na zidu* (37,6).

òboj / boj / àboj (V, Vs), excl. – jao, izraz neugodnosti, iznenađenja, zaprepaštenja; *Oboj meni* (59,4); *Boj meni žalosti, a barž mu še je co dogodilo* (59,4).

obonacāt, -ōn pf. – (o vremenu) postati mirnim, bez vjetra; *nevera pašala, lipu vrime, obonacalo, išteklo sūnce* (1,4); *Ma u žoru obonacalo* (4,4).

obrūžīt še, -ūzin pf. – obrukati se; *A šal ca će, kako će, obružit će še da ne žno utocit vode* (23,3).

ocīdīt še, ocīdin pf. – **1.** izgubiti tekućini, iscijediti se; **2.** osuti se, pestupno nestati; *malo pomalo, ocidil se švit, vej ni nikoga* (3,3).

ociglēd, samo u adverbijalnoj funkciji s prijedlogom: u ociglēd – u nazočnosti, pri nečijem promatranju; *Jelni su imali tu mašku, a veće šu ol nje imali šcete nego koristi. Corna je bila kako garbun. Bila bi ti u ocigled cagod ukrola* (2,1).

ocīštīt, -in pf. – očistiti; fig. ocīštīt pēte – umrijeti; *perke son jo mislil da mi je otac umar, a oni su mislili da son jo ocistil pete* (36,35).

odiznōše, adv. – otraga, sa stražnje strane; *da je ulaz iz druge bonde, odiznose* (30,1).

ofanāt, impers. pf. – onesvijestiti; *Doli hodi jerbo ofanat će me* (20,6).

oficjōl, ōlā m – časnik; *išal put jednega oficjola* (36,25).

òganj (V, Vs), ōgnja m – v. ogonj.

ògonj / ògnja (V,Vs), ùgnja m – vatra, oganj; *Da še ne šmi pašat priko ugnja ol macića* (10,1); *Te gradikule bi štavil na dvi štine ža užeć ogonj išpod* (28,2).

òjtantin, adv. – stalno, kontinuirano, bez prekida; *tako un bi ojtantin pritiškol nogun otu pedalu* (55,2).

okrojīt, -īn pf. – podvaliti, prevariti koga; *Po Išukaršta, okrojil mi ga je Gargurina* (44,5).

òkuc, -a m – okuka, najistaknutija točka razdjelnica na nekom putu; *da šon dušal ovode do ovega okuca* (1,5); *A Okjucina je dobila ime po okucu, toti je jelna punta koju še vidi iz komiške bonde* (1,6).

olbotunāt, -ōn pf. – otkopčati dugmad; *I olbotunol on košuju* (56,2).

òli, conj. – ili; *A hoće ona izgorit oli neće, tu je nježin pošol* (2,5).

olkīnut, -en pf. – otkinuti; *olkinul mu botun ol košuje* (49,5).

òlma, adv. – odmah; *Ala, olma vajo škalat konja* (60,8).

olovnjō, -e f – donji rub mreže obrubljen nizom komada olova koji vuku mrežu prema dnu; *a Luka onun britvun od olovnje pul putnje priko cile mriže trrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr* (40,2); v. putnjo.

olvārć, olvāržen pf. – baciti u more olovo i udicu na tankoj niti radi ribolova; *o tunju: išal na kordur olvarć tunju na ugore* (3,6); v. tunja.

oljavīvāt se, -ījēn impf. – odazivati se; *Upomooooooooć! – Ma se niko ne oljavije* (57,6).

omaknīt, omāknen, pf. – otići, napustiti, otputovati, nestati s vidika; *Burba Tonetu dica omakla po svitu* (3,2); *Kal je ona omakla za poslen* (32,2).

omīsīt, -īsin pf. – umijesiti, radnja pripremanja tijesta za kruh; fig. *kal je ona čučnula za omisit govno u škrip* (18,4).

òno, part. – eno; *Ono ga* (51,7).

onōko / nōko, adv. – onoliko; *Noko te sunce znalo, tebe i jeza* (33,5); v. sunce.

onōnde, adv. – v. onondi.

onōndi, / ononde / nonde, adv. – ondje, na onome mjestu; *dušli mi do auta onondi Pri kulu* (3,10); *a ono je nonde veliki trafig svita* (20,6).

oparcāt še, -ōn pf. – pripremiti; *oparcól se ža organizirat pošol, ža pocet šić ote cešmine* (1,7).

oparcāt, -ōn pf. – pripremiti; *vajalo njen je oparcāt cagod ža marendu* (55,1)

òpeta, adv. – opet; *ubila u tu kotlenku jopno* (13,3).

oprāvit, -in pf. – podvaliti, napraviti što neugodno; *koji ga je vo opravil nočas ovode* – koji je napravio veliku nuždu (4,4); *kal je ona čučnula za omisit govno u škrip, a fušton priko škripa i ona ga opravila u fušton* (18,4).

ôrgan, -a m – 1. orgulje; 2. galerija u crkvi gdje se nalaze orgulje, kor; *un je u crikvu puhol mih u organ* (55,2).

ormarûn, -ûnâ m – ormar; *vajalo je potegnit ormarun* (20,3).

ôrmot, -on pf. – opremiti; pokrenuti što da proradi; osobito se upotrebljava u ribarstvu; o brûd; o veslâ – postaviti vesla na brodu u radni položaj; *vajalo je ormot vešla* (4,3).

ôrt, -i f – 1. ribolovna sprava, alat, neka mreža i sl.; 2. brod opremljen ribolovnim alatima; *Imali šu orti ol Palagruže* (8,1).

orûje, -o n – oruđe; *iškarcali oruje* (1,10).

ôrž / ôrz (K,Ks), -a m – ječam; *guštol son gledot repke kako kjubodu fažol i orž* (36,28).

ošić, ošićen pf. – odsjeći: *ošić koseracun koju gronu ca je prihićala priko puta* (3,5).

ôštar, ôštra m – jug; *dušla nevera iz ôštra* – došla oluja s juga (1,3).

oštarija, -e f – gostionica; *otvoril kafetariju i oštariju u Ivaneta* (0,5).

ôsti, pl. tant. -ij n – koplje s oštricom od nekoliko zašiljenih zubaca za hvatanje ribe i glavonožaca; *koliko son sve ribe svaki vorsti ubil sa ostima* (36,8); pûć pòd osti – otići u ribolov ostima; *ca će mi sve dat za poč pod osti* (36,15).

oštînut, -en pf. – ohladiti se; *ostinut će brujet* (4,2).

oščibod / ôšlobod (K,Ks), -a m – drača, bodljikav korov (*Cirisium* spp.) – *pose koze i na oščibod ugazi* (17,2).

ošpidôl, -ôlâ m – bolnica; *i finili u ošpidol* (36,7).

otî, pron. – taj; *opremil oti Višković galiju* (1,3); *ca će is otun maškun* (2,5).

ôto, part. – eto; *Oto, tu žvoni organ u crikvu* (55,2).

oturnât, -ôn pf. – 1. prešati grožđe u turnju; 2. ići zaobilaznim putem; *vajalo bi oturnat puno ža ne izgažit na tratu* (9,7).

ôvo, part. – evo; *A ovo, redin brud* (53,2).

ovôde, adv. – ovdje; *da son dusal ovode* (1,5); *A je di ovode čo ža lavurat* (17,7).

oždôle, adv. – odozdo; *da će ih oždole vidit* (45,4).

ožirot še, -en impf. – obazirati se, gledati iza sebe; *gre oti makako šusid. Šve še ožire* (46,3).

oznūtra, adv. – iznutra; v. ozvonka.

ozvônka, adv. – izvana; *oni tiškođu ozvonka, a on oznutra* (42,4).

P

pajjíz, -a m – grad, urbani prostor; *Un je uvik stil novine, hodil po pajižu* (8,1); *siromašni švit iz Okjucine nošil je u pajiž za prodat darva, šumicu, a i ribu* (9,5); *i kal je došal navar pajiza, vezol mula pod rogoč* (26,3).

pajôl (V,Vs) / **pajûl** (K,Ks), -a m – komad podnice barke; *obadvo su legli u borku na pajole* (36,18).

pāka (V), -e f – mrlja, pjega; *ostala kobila carnjeno na bile pake* (7,12).

palôc, -a m – palača; *imala je veliku kuću u Dioklecijanov paloc* (23,1).

panôda, -e f – najsiromašnije jelo: kruh kuhan u vodi s malo ulja, papra i soli; fig. ucinīt panôdu – zametnuti kavgu; *koju ši ti ovode panodu ucinila* (20,14).

pantomîna, -e f – šala; *I bil je vako za puć u lupešćinu, ma tu ne za ukrašt koju vridnu štvor, nego vako za ukrašt parvi frut, veće vako za pantominu, neka še imo obo cemu provjat* (44,1).

panjòka, -e f – kruh u obliku okrugla pogača; *za obid je primil kruh – jelnu panjoku ol kila* (48,1).

papagālo, -ta m – **1.** papagaj, **2.** osoba koja stalno ponavlja isto (radnju ili riječi); *I jo kako papagalo pokažijen* (20,8).

papüç / **papüč**, -a m – obuća ručne izrade viškog težaka za svakodnevni rad; izrađivala se s potplatom od gume i gornjim dijelom od *vakete* – tanke kože ili debelog platna; *a bilo je papučih, onih sašivenih od tele* (11,1); *ako iskidoš papuče, ko će jih napravīt* (11,1).

papüč, -a m – v. papuc.

parīt še, -în impf. – činiti se; *da še pari kako je truhla* (34,3); *A meni se pari da jesu* (39,3).

pâršt, pâršta, G pl. pârštih / pôršt m – prst; *Tak – di šu paršti, a di šu paršti – pol petu* (44,4).

particëla, -e f – čestica zemlje; *Betlem važel veliku particelu u Marije Meštrafronetove* (6,2).

pašapòrat, -ûrta / -ôrta (V,Vs), m – putovnica; *a pitaju mu pasaporat. A Prošpe nimo ni pasaporat, ni bože tebe* (17,5).

pašat, -ôn pf. – 1. proći (za prostorno kretanje) – preko: *jelna corno maška pašala non priko puta* (3,10); pored: *Pasol je kraj mimo njega* (7,8); tik uz: *vidi da mu je metak pasol zbriso i somo mu kožu ogulil* (47,4); 2. proći (za vremensko kretanje): *Ni pasalo ni šest miseci* (7,8); **pašat vrîme** – zabaviti se: *da će napraviti fraju i pasat vrime* (39,2); *došla ovode jelna kumpanjija mlodih, da će napraviti fraju i pasat vrime* (39,2); 3. završiti bolesno stanje: *Pok bi tako ležoli po bolnici dokle njin ne pašo* (8,2); *pašala burba Ivetu ta krašta* (9,8);

pašōvât, -ōjĕn impf. – 1. prolaziti (u vremenu) – *Pašoju godine, a dice ni* (34,2); 2. prolaziti (u prostoru): *kal šu pašovali pul mora* (46,1); *patrola jandormih pasovala i čapa Šimeta* (29,3).

pâšt, pāden – 1. pasti; 2. smanjiti intenzitet; **vîtar pāde**: *kal mišec istece, pašt će vitar* (4,2).

pēna / apēna (V), adv. – 1. ne prije nego tek (tada /sada): *šad je pena dobro* (8,3); *Šal je pena Luku čapol štroh* (10,4); *Apena kad smo došli unutra, jušto je on til pocet vikat* (36,30); 2. ne više, nego tek (prvi, drugi itd.): *ako maška imo devet životih, ovo njuj jo gren važešt pena trečega* (2,10).

penšât še, -ôn impf. – brinuti se; *penšol še je ca će bit iš otin njegovin imonjen* (34,2).

penšîr / penšîr (V), -a m – briga, zabrinutost; *stali su mi se vartit svakakovi penširi* (36,11); *dokle mi je glova rebumbovala od takvih penširih* (57,8).

perapōšta, adv. – namjerno: *A onda, kako še je švit šmijol, un bi i perapošta govoril napuko neka še šmiju* (0,4); *A bila bi ga perapošta ova mlajarija pitala* (55,2).

pêrgul, -a m – balkon; *kad smo se uspeli na pergul, cujemo kako unutra molidu* (36,34).

perîkul, atr. -o -u pred. -a -o – opasan; *pokrešat tajentun štinu ca je bila perikula ža pašt priko nje* (3,5).

perîkulo, adv. – opasno; *ni puno perikulo da će še natakat brud* (53,1).

perkĕ, conj. – jer; *Perke ako ona bude mene napadot* (36,17); *govori mi da neka se cuvon, perke da je blizu finimenat od gvere* (36,23).

perušće, -o n – suho trulo lišće ispod stabala koje se koristilo kao gnojivo; *U vriću še je nošilo trovu, gnjuj, kupilo rogoce, perušće* (2,9).

peškarija, -e f – ribarnica; *Bila je tu gostiona na kantun rive, olma iza peškarije* (47,1).

pēt, num. – pet; lavurât na pētu – zasaditi i obrađivati vinograd na tuđoj zemlji s tim da gospodar ima petinu prihoda, v. lozje: *dol njin un žemju na petu. Jedon dil njemu, a cetiri ku lavuro* (6,1).

pětromas, -a m – vrst petrolejske ribarske svjetiljke ferala (petromax); *Bil je jedon riborški ferol za švitlo, jedon petromas* (9,1).

petrôra, -e f – kamenolom; *otvorili petruru za štine brat* (1,10).

pijât, -āta m – tanjur; *i vazeli mi pijate u ruke i jimo* (12,3).

pimperlin, -a m – 1. kicoš; 2. fig. zamjenska riječ za muški spolni organ; *Perke ako ona bude mene napadot, a admiral docuje...di si mi onda pimperlina* (36,17).

pineži, pl. tant. -êz m – novac; *A, burba Tone, nimon pinež* (0,4); *broji Prošpe pineze, ali fali pinez* (17,4); *A ono pinez ča son mislil dat kurbi pok son dol njoj* (31,5); *nošli nikoga ku će za pineže ukrašt dite* (34,6).

pipa, -e f – lula; *fumol je pipu* (33,4).

pipa, -e f – slavina; *toti je bila pipa ol vode* (23,2).

pišikônt / pišikônt, -a m – morski pas; *Onda se je ujedonput stvorili ispod borke pišikont* (36,18).

piz, -a m – teret, *da bi se pod mogal profundat, kad je ovoko puno piza na njemu* (57,3).

pjāca, -e f – trg; *Sad mi je došlo na pamet da mi je sva roba išla afundo sa Zenton* (36,11).

pjacēta, -e f – 1. mali trg; 2. ravna popločana površina; *nosal nos svih na pjacetu ol gustirne di toncomo* (14,3).

pjuškalo, -a n – mamac za mamljenje liganja uz obalu radi ribolova; obično je to bio tuljac omotan bijelom krpom i vezan kraj niti, ili manja riba (iglica) radi privlačenja liganja koje se uhvate za *pjuskalo*, a ribar tada vuče plijen do udaljenosti s koje može zakačiti lignju *brankanelom* (duga motka s nekoliko velikih udica na kraju); *Kal bi burba Tone bil išal na kordur olvarć tunju na ugore oli tumbat pjuškalo na ligne* (3,6); *A pjuškalo je bilo, većinun je bila inćero jaglica pok uduplo, kako Andre pokojan, broda i kolina. Ako je ku bil prikjucen, govorilo še je da je prikjucen kako pjuškalo ol jaglice. Jaglicu bi še bilo priduplalo i lignoron vežalo rep i glovu škupa* (9,4).

plafûn, -ûnâ m – strop; *Gledon jo kuću... plafun je raspukal* (57,2).

plīvot, plijen impf. – plivati; *a mi plijemo* (36,6).

plōmik, -a m – plamen; *natakol še oni katrom, ćapol plomik* (53,3).

plōvist, -i f – otpaci što ih more baca na obalu; *Tone je iskupil malo plovisti po korduru* (40,1).

plūt, plōta m – plot; *bil je toti jedon veliki plut ol šmrca. Bili bi popri judi ubroli kite ol šmrca i išpleli plut. A ti plut bil je radi šlopa ol mora da more manje šlopi ložje* (2,6).

pocēs / posēs (K,Ks), -a m – pravo vlasništva; *jerbo ako ugrodiš uživo, onda si dobil poces – težaci nisu smjeli na zemlji u najmu graditi kuće s vezivom da ne bi stekli pravo vlasništva* (11,6); v. uživo, umartvo.

pocetât, -ōn pf. – (o ribi) pozaglavljivati se u oka mreže; *oni vazeli mriže, porinuli borku i pol Škojić butali mriže. Pocetale minule* (39,2).

podignīvât (V,Vs) / podvignīvât (K,Ks), -ījēn impf. – podizati; *i sve jih je podignivol* (36,18).

pōfina, -e f – remen oko stražnjice i ispod repa tovarne životinje, a funkcija joj je da drži samar kad životinja ide nizbrdo; *Garski se užjahol, a kako je ono nistarmo* (25,4).

pogñut, -en pf. – **1.** poginuti; **2.** uvenuti; *Pošli Parvega rata žavlodala je bila veliko mižerija jer je bila poginula loža* (0,4).

pogōnâc, -ōnca m – bolest tovarne stoke izazvana prehladom; trōvã ol pogōnca – ljekovita trava za liječenje tovarne stoke; *Tu bi še bilo butalo beštiji kal še ražboli. Ota trova ol pogonca. Bilo bi še živemu probilo šilon na parši kožu pok bi še štavilo tu trovu ol pogonca. Tu je bilo kako žila, debela kako fulmin, i bilo bi še tu uvuklo išpol kože neka izvuće vodu beštiji koju je ćapala upalu. Pok bi ta trova izvukla beštiji tu karvetina i onda bi še prišiklo da tu ižojde vonka i beštija bi oždravila* (8,2).

pogucât, -ōn pf. – progutati; *ovo će mene pogucat* (35,3).

pojât, -ōn pf – odustati od smjera kretanja broda zbog prednjeg vjetra, povući se, skloniti se nevremenu; *dušla nevera iz oštra i un di će, kul će, vajalo je pojat* (1,3).

pokresīvât, -ījēn impf. – pomalo kresati; *važda je pokrešivol štine* (3,6).

pokrijēn, atr. -o -u pred. -a -o – pokriven; *golun guzicun oli pokrijenun* (52,4).

pōkriv, -a m – poklopac; *pokriv ol kotlenke* (15,3); v. kotlenka.

pòl, -a m – drveni stup, obrađen balvan; *Bilo je na pole, u žolo su bili zabodeni poli i gore grede i daske, onda navar daskih je bila ta gostiona* (47,1).

pòl, praep. – **1.** pod; *išli leć pol tendu u gajetu* (4,3); *a kućica molo pol ploče* – s krovom od kamenih ploča (12,1); **2.** kad označuje stranu otoka, znači onu stranu koja se proteže od zapada do sjevera; *kako se ni moglo ribot pol Bišovo* – nije se moglo loviti sa zapadne strane otoka (4,2); *lipo se je lovilo pol Bišovo* (4,2).

polbīt, -ijèn pf. – zgrabiti, oteti; *škocila maška tega momenta i kondirito polbila glove i utekla u bušak* (1,12).

polbīt, -ijèn pf. – povrijediti prste bose noge pri kretanju kamenitim terenom; *Ako parst polbiješ obo stinu – to će zarest, ako iskidoš papuče, ko će jih napraviti* (11,1).

polivât, ijèn impf. – **1.** polijevati; **2.** prskati vinograd, vočke; *makinu sa kojon se polije lozje* (43,2).

poltrôna / pultrûna (K,Ks), -e f – fotelja; *jo son sel na jednu poltronu* (36,15).

pomedôra, -e f – rajčica; *koja pomedora* (37,1).

ponâra, -e f – četvrtasto udubljenje u kućnom zidu, niša za stavljanje kućnih predmeta; *A vonka, do vrot, bila je u zidu ol kuće, vako malo visje, jelna ponara* (27,2).

poništra, -e f – prozor; pol poništru – mjesto ljubavnog očitovanja mladića djevojci pjesmom ili darom; *Kal osviće Parvi maja divnjima nosit pol poništru oskoruše ili grone ol bora okićene bumbonima* (14,1); *divnju to olnese ispid tebe* (14,2).

poništrica, -e f – prozorčić; *Otvorila teta Domina poništricu* (20,6).

popenjât še, -ènjen pf. – popeti se; *bili su mlodi, ca je njima bilo popenjat še* (16,2); *pok še je popenjola na katridu za ga došeć* (60,6).

poplimât, -ôn pf. – poplaviti, temeljito se smočiti; *Poplimala kuća, sve še ismocilo* (23,4).

poprōvjât, -ōvjon impf. – popravljati; *imol je burba Tone užoncu, kal bi hodil puten, ferat še pok poprovjat put* (3,5).

popūlnê, adv. – popodne; *bit će bilo cetiri ure populne* (58,4).

pôr, -a m – par; *a tri pora vrot imo* – tri para vrata (47,1).

pôrtit, -in pf. – otputovati, krenuti; *počel on kupit šolde da bi mogal portit pul Kolumbije* (17,3).

pošmihovāt še, -üjen impf. – smijuljiti se; *A pitaju ga ovi njegovi i posmihuju se* (29,4).

pøšta, -e f – ribolovna pozicija; *vajalo je ormot vešla i puć pul pošte* (4,3); *I pošta njin je na Bišovo* (44,2).

pøt, -a m – lonac; *Poloce mliko iz pota na štolu* (2,1).

potavulôn, atr. -o -u pred. -a -u – popločan; *potavulono je bilo matunima* (15,1).

potenit, -ënen pf. – potonuti; *pok bi onda siguro potenil* (43,6).

poteštôt, -a m – gradonačelnik; *Došal bi u Općinu i poteštotu bi istresal na stol stincice neka broji koko je šćete* (25,1).

potri̇ba, -e f – 1. potreba; 2. velika nužda; eufem. ucinit potri̇bu: *drugu ol katine dušlo za puć ucinit potri̇bu* (4,3).

pøvar, praep. – ponad, iznad; *barba Ive je povar njega* (45,3).

poždrit, pøzdren, 3.l sg. perf. pøzor, pf. – proždrijeti, vulg. pojesti; *I požorla maška glovu ol kokota* (1,12).

požnāvot, -ājen impf. – 1. poznavati; 2. imati iskustva s nečim; *Kal son bil moli nison poznavol postole* (11,1).

predika, -e f – propovijed; *Svaku vecer u Crikvu svetega Prošpera bila je predika* (50,2).

predikāt, -ôn impf. – propovijedati; *Kad je došal don da je tukalo da prediko don Kujiš* (50,2).

predikāvac, -ōvca m – propovjednik; *Predikovci su sve bili jedon boji ol drugega* (50,2).

prefin, adv. – čak; *Prefin je i po noći strožil tamo u poje* (44,1).

preža, -e f – kameni stup ili prirodna izbočina na obali za vezivanje broda; *vežali brud za prežu* (4,3).

pridobit, -ijjen pf. – nadjačati; *Garski vidi da neće moć pridobit silu* (42,4).

pridobivāt, -ijjen, impf. – nadjačavati, odolijevati; *Ma veliko je furca vode, ne more ona tu pridobivat* (23,3); *ali brud še je dobro natakol i vej more ni moglo pridobivat ogonj* (53,4).

prihićāt, -içon impf. – prelaziti preko ruba čega; *ošić košeracun koju gronu ca je prihićala priko puta* (3,5).

prikjūcen, atr. -a -u pred. -a -o – pogrbljen; *Ako je ku bil prikjucen, govorilo še je da je prikjucen kako pjuškalo ol jaglice. Jaglicu bi še bilo priduplalo i lignoron vežalo rep i glovu škupa* (9,4).

prīkosinuć, adv. – preksinoć; *prikosinuć un meni: »Šestro izišt ću tri šloneribe«* (59,4).

primālice, -o n – proljeće; *I kal je bilo, na primalice* (33,7).

primpižāt (V), -ōn pf. – pretegnuti; *Primpizalo je zloto i jo son se odlucil* (43,5).

prīnoć / prīnuć, adv. (K,Ks) – pred noć, u suton; *Onda prinoć išli oni u kućicu* (41,7).

prīnjašnji, -o -u – koji pripada prošlom vremenu, starinski; *Ali prominilo še je vrime. Vej še ni moglo živit po prinjašnju* (3,2)

prīpōst, -a m – vrsta jednostruke mreže stajaćice za priobalni lov; *Išli oni dvinut pripošte* (2,4); *Luka i Tone riboli su minule priposton* (39,1).

privārć, -āržen pf. – prevrći, pretražiti; *Jerbo švu šu kuću privargli ol konobe do šufita* (20,4).

profundāt še, -ōn pf. – propasti na dno čega, urušiti se, prosjesti se; *Govorim jo Patakenjcu da bi se pod mogal profundat* (57,3).

prōmina, -e f – čisto rublje ili odjeća za presvlačenje; *uzimit će se, olnesi mu prominu* (35,3).

prosesijūn, -ūnā m – procesija; *Crikva je okrenuta na pulent, a tri pora vrot imo: srilnjo vrotu za prosesijune* (47,1).

proštīt, -ījen pf. – pročitati; *Burba Mote, ma šal non prošitje cagod* (8,6).

prostrit, prōstren pf. – prostrijeti, raširiti; *Prostorli mriže neka se suše* (40,1).

prostrīt, prōstren, pf. – raširiti što (mokru odjeću, mreže) suši; *tako oni lipo u subotu vecer prostorli ovode u Rogocic mriže* (29,2).

protestīrung (V), -a m – prosvjedna demonstracija; *hodilo se je u Zagreb na protestirung* (7,3).

prōv, (od pravo – istinito, točno) samo u izrazu imāt prōv – biti u pravu: *Imol je prov pokojan barba Stipe* (7,11).

prōva, -e f – proba; *Jo šon, šinko, želila napravit provu za vidit ca bi še dogodilo kal jo umren* (60,8).

provāt, -ōn pf. – probati; *Provat ćemo butat mriže* (4,2); *da će provat postole* (30,2).

provêrbij, -a m – poslovice; *Stori viški proverbij govori da javal more sve olnit, somo ne lopizu* (40,3).

prōvjât, prōvjen impf. – pričati, pripovijedati: **bîť za p**: *Bil je Luka Kolelaštra, puno dobar za provjat* (0,3); **p cō**: *Nimo vej ku provjat facende* (0,1); **p obo cêmu**: *niki provju obo lozju, obo vrimenu, niki obo pulitici* (17,2); **p kakō**: *Onda on njuj provje kako je došal iz Sujca* (31,5); **p da**: *Švi vej provju da je Jaruhotova truhla* (34, 4); **p kōmu**: *provje njoj kako je sve to škerac* (41,10).

pūd / pōd (V,Vs), podâ m – 1. pod, donja vodoravna površina sobe; 2. kat; *Išal son uza skale na pod* (57,10); *imala je veliku kuću u Dioklecijanov paloc drugi pud* (23,1).

pudôr, -ōrâ m – pudar; *A ovi pudor je tu avertil i bil bi te olma kaznil* (19,1).

pûl / pōl (V,Vs), adv. – polovica; *Onemu pol litre, onemu kvarat, onemu litra* (13,1); *Ti si ovode dušal pri pul ure* (20,6); *A jo son došal tebi na pol učen* (17,12).

pûl, praep. – prema, ka; *i da će puć brodon pul Komiže* (1,3);

pulênt, -a m – 1. vjetar zapadnjak; *a kal je pulent, šlabu je štonje u Porat* (4,2); 2. zapadna strana svijeta; *Crikva je okrenuta na pulent* (47,1); *digla se je nevera iz pulenta* (51,1).

pulentâc, -âca m – vjetar zapadnjak manjeg intenziteta; *Te noći bilo je šlabu vrimo, pulentac, a kal je pulent, šlabu je štonje u Porat* (4,2).

pûlpit, -a m – propovjedaonica u crkvi, ambon; – *Stoj ti do mene na pulpit* (50,3).

pûnta, -e f – rt, istaknuti produžetak kopna u moru; *toti je jelna punta koja še vidi iz komiške bonde* (1,6); *puć borkun na vešla iz Bišova pul punte ol Štupišćo* (44,3).

puntîn, -a m – istaknuti produžetak kopna u moru koji ograđuje manju uvalu; *A toti je i puntin ca še i danas zove Viškovića puntin* (1,6).

puntûra, -e f – upala pluća; *šuško čapol punturu, razbolil se* (24,4).

pûpak, -a m G pl. pûfkih – pup na stabljici; *I Garski bi brojil pufke ol smokve* (25,1).

putnjô, -ê f – gornji rub mreže gdje su nanizani komadi pluta koji mrežu u moru drže uspravno; *Luka onun britvun od olovnje pul putnje priko cile mriže trrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr* (2,2); v. olovnjo.

R

rāpa, -e, G pl. -ih / rōp f – rupa; *bil bi gledol hoće iz koje rape izvirit koja gušćerica* (11,2); *Išli oni na steralo i gredu da ćedu skupit mriže, a na mrižu je uvik rapih, ali vidi ovi Luka velike rape, puno rop* (39,3).

rasfirsât, -ôn pf. – (o mreži) rasparati po šavovima; *pol Škojić butali mriže. Pocetale minule, kal došli dupini – sve rasfirsali* (39,2).

raskopōvât, -ōjĕn impf. – prekopavati vinograd, kopati po već iskopanome da bi se uništila trava koja se u međuvremenu zametnula; *A oni su raskopovali u Stončicu* (41,1).

raślōvjen, atr. -o -u pred. -a -o – atribut uz vodu u kojoj ima malo vinskog octa, ili za ocat razblažen vodom: *ša rašlovjenun kvašinun* (0,4); v. kvasina.

rasplacūše, pl. tant -ih f – starinske ženske gaće koje su ženama omogućavale mokrenje i bez skidanja budući da su bile rasječene između nogavica; *Ženske su pri nosile rasplacūše. To je bila svako nogavica napose. Somo je bilo bokunčić na sridu ćapono* (35, 1).

rastampât, -ôn pf. – rastopiti; *Ma niko tvordo hostija, ne more se rastampat* (49,5).

raštĕć, -ecĕn pf. – oteći; *mećali trovu ol pogonca u noge da njin raštecu noge* (8,2); *rašteć ćeš kako mih* (10,4); *a von je glova rastekla* (41,7).

ražamlīt še, -ĭjen pf. – **1.** (o atmosferskom vremenu) izgubiti intenzitet, žestinu, razvedriti se; **2.** fig. (o skandalu, tući) stišati se, umiriti se; *i tarc pul dole da se nastavi tuć, ali razamlilo se, vej ni bilo barufe* (47,4).

razvōjāt še, -ōjen pf. – razvaljati se; *Vajo njima vikat i razvojat se svi kolicu po temu tapetu* (7,7).

rĕbâk, rĕpka m – vrabac; *gustol son gledot repke kako kjubodu fažol* (36,28).

rebambīt, -ĭn pf. – podjetiniti, izgubiti sposobnost logičnog rasuđivanja u starosti; *Šal bidu rekli da šon jo rebambila* (20,5).

rebambīvât, -ĭjĕn impf. – postajati senilan, gubiti razbor uslijed starosti; *da šal ne bi oni rekli da šon jo pocela rebambivat* (20,5).

rebatīvât, -ĭjĕn impf. – **1.** odbijati; **2.** otkucavati (sat, srce); *more lako i meni puknut sarce od stroha, perke mi i ovako puno slabo rebatije* (57,10).

rebumbōvât, -ōjĕn impf. – tutnjiti, odjekivati; *dokle mi je glova rebumbovala od takvih penširih* (57,8).

rekapitât, -ôn pf. – pojaviti se nenadano, stići negdje; *Rekapitale iz svih bondih doli u konobu* (20,7).

remenōvât, -ōjĕn impf. – mučiti, maltretirati, gnjaviti; *Tako me je remenovol cili don* (51,4).

remĕta, -e m – crkovinar, čovjek koji obavlja tehničke poslove u crkvi; *Najedonput cujen remetu, vice da se je vrog stvoril u crikvu* (51,5).

remetûr, -a m – nered, poremećaj rasporeda stvari, metež, konfuzija; *Udija son promislil da će to bit veliko nakaza, kad je ucinil ovaki remetur* (51,5).

rešpondît, -în pf. – odgovoriti; *A drug ol katine olma mu je rešpondil* (4,4).

rĭbašćina, -e f – ribolov; *ni bilo ribašćine* (0,4).

rĭbot, -on impf. – ribariti, loviti ribu; izraz s objektom u A – loviti na području; *imol je gajetu i ribol je Sušac* (31,1).

rĭc, -i f – riječ; *nikal grubu ric jedon drugemu rekli* (33,8).

rĭlko, adv. – rijetko; *Rilko še je ku žnol brit* (0,4).

ringĕra, -e f – niz, red; *došla drugo ringera za se pričestit* (49,5).

rĭva, -e f – obzidana obala u pristaništu, obično gradsko šetalište; vapôr pod rĭvu – u pristaništu; *Dojde na Klapavicu, a vapor pod rivu* (26,4).

rĭba, -e f – odjeća; r od lavûra – radna odjeća; *ide on u crikvu u onu robu od lavura* (49,3).

rogôc / rogôč (Vs), -ôcâ, -ôčâ m – 1. rogač (*Ceratonia siliqua*); *iskol son ga pod smokve, pod rogoce* (51,5); *gledo je se ko iza onih rogočih smije* (25,4); *vezol mula pod rogoč*; (26,3); 2. plod rogača; *U vriću še je nosilo trovu, gnjuj, kupilo rogoce* (2,9).

romĭna, -e f – bakreni sud za držanje petroleja, s dugim noscem za ulijevanje petroleja u svijeću; *u Katice Mustafićove ostavil rominu za petrolje* (26,3).

rošpùtnica, -e f – prečica; *i išli rošputnicum ža še noć isprid ovih težokih* (10,3).

rōžōnj, rōžnja, m – ražanj; *niki mu je dol desetak sardel. Nadil on na rožonj, ispekal i izil* (37,4).

rûcak, rûska m – ruksak; *Gre on na večeru, a u rucak ni kruha* (48,2).

rûd, roda m – 1. rod plodova biljke; dûć nâ rud: *kal je duslo na rud* – kad je postalo moguće početi brati plodove (6,2).

rûkovica, -e f – količina koliko može stati u ruci skupljenih prstiju u obliku posude; *un olma rukun pol tovajul, u levanduru, i žagrabi rukovicu boba* (46,2).

rumbât, -ôn pf. – provaliti kroz prepreku; *Tako son arevol do jedne kuće di mi je uspilo rumbat vrota* (57,10).

rumbōvât, -ôn – provaljivati kroz prepreku; *I rumboju vrota* (42,3).

runcûn, -ûnâ m – izmet, govno; *gledo on, a veliki runcun bližu barbite* (4,4).

ruvinât, -ôn – oštetiti, pokvariti; *ni vidit da šu miši ruvinali mriže* (33,7).

rûžinov, -o -u pred. -a -o – koji je uhvatio rđu; *di ću ti jo dat pet litor za to storega, ruzinovega Isukarsta* (37,5).

S

šâje, pl. tant. -ih f – čađa koja se stvara ponad ložišta (u dimnjaku ili u potkrovlju kuće s kaminom bez dimnjaka; *gore na ploče ol kuverte sve šaje, sve ono carnilo ol dima* (12,3).

šakêt, -a m – vrećica; *Išal u Jakova Domicina, ostavil saket za muku* (26,3).

šakramênt, -a m, G pl. sakramentih / sakramenot – sakrament; po sakramênta: *A, Morice, po sakramenta, ca je ona Domina opet truhla* (32,2); udrît po sakramêntu – udariti po glavi: *pok ako se neprijatelji iskarcaju na naš brod, udri jih kacjolon po sakramentu!* (36,3); fig. kojî je kòmu sakramênat – nešto što je neodređeno, a izaziva afektivnu reakciju zbog tajne, ljutnje, prijetnje i sl.: *Ma koji njuj je sakramenat sprida kal poprovjo* (30,2).

šakrêt, -a m – tajna; u sakrêt – tajno: *Donil un u šakret dite u Jaruhotovih* (34,6).

šâl /sad, adv. part. – **1.** sad, sada; *Provjat ću von šal obo našuj teta Domini* (20,1); **2.** narativni intenzifikator: *I sal, jadan Prospe, nevojan, bos, suknene kalcete bez postolih ... i sal on ide gori u Sveti Vid pose kože i na ošćibod ugazi, ugazi na čičak i sal Prospe jadan, kako će on tako* (17,2); *A sal sa Taljoncon se Višani mogu sporazumit* (17,7); *I šal ni druge, vajalo je puć u Tone žajot gomu ol štruje* (20,4).

salbûn / sarbûn (K,Ks), -ûnâ m – pijesak; *pok ćedu me manovoli izmišat sa salbunon* (57,7).

šalpûca, -e f – vrsta ribe, salpa; *da njuj tumbo koju bukvu oli šalpuću* (33,2).

šarbunâšt, atr. -o -u pred. -a -o – pjeskovit; *a žemja šarbunašto* (44,5).

šćêta, -e f – šteta; *Jelni šu imali tu mašku, a veće šu ol nje imali šćete nego korišti* (2,1); pûć u šćêtu – kaže se za stoku koja ošteti poljoprivrednu kulturu: *ni*

bilo opasno da će beštije puć u šćetu (9,7); *stimât šćetu* – procijeniti štetu: *koko vajo stimat šćetu* (25,1).

šćeto, šćeto (V, Vs) adv. – u izrazu *šćeto nĕto* – izravno, bez okolišanja; *S njima vajo šćeto i neto* (7,8).

šćūkât, šćūkôn impf. – govoriti o nečemu nagađajući, bez znanja prave istine; *šćūkō se* – priča se: *Ali olma še je pocelo šćukat da je neštalo jelno dite, da ga je nikur ukrol* (34, 6).

sedīt (V) / *šidīt* (K,Ks), -īn impf. – sjediti; *Lipo nos primili, sedili, slušoli* (7,3); *somo u jedon kantun... sedi covik* (57,5).

sedūta, -e f – sjednica; *Kad smo došli iz Zagreba, daržali su se sedute po kancelarijima* (7,5).

šĕšno / šesno (V, Vs), adv. – skladno, sve na svom mjestu, pristojno; *luštrala mu postole, sve lipo šesno* (31,3).

šĕšt, šĕden pf. – sjesti; *i sela na tu katridu* (30,2); *Pokozol mi je rukon da neka seden* (36,15).

šĕtemōna / šĕtemōna (Vs), -e f – tjedan; *Onda bi dušli na rivu velikun brodun ol šĕtemone, ol dvi šĕtemone* (0,4); *ali nakun šĕtemonu don, jo še vroćon* (20,3); *ovi Šultan je hodil iz Ulcinja do Trešta jedonput na šĕtemonu* (38,3).

šĕćic, -a m – sud za grabljenje vode iz cisterne; *Ona bi žacorpła šĕćicon vodu iz guštirne* (23,2).

šĕla, -e f – **1.** mnoštvo; *sila naroda gre u crikvu* (49,2); **2.** puno, jako, u velikoj mjeri; *pričekojte me malo jerbo mene je sila stroh* (58,2).

šĕnjât, -ōn pf. – **1.** obilježiti, označiti, **2.** zapaziti; *kal je Višković tu šĕnjol, otu Okjucinu, velike cešmine* (1,7).

šĕjōra / šĕjĕra, -e f – gospođa; *Žena mu, šĕjōra Karmela, ni mogla rodit* (34,1); *un še išvadil iš jelnin šĕšidon koji je žnol da un varo šĕjĕra Mariju* (6,4).

šĕkale / škāle (Vs), pl. tant. -ih / škōl f – stepenice; *Išla Domina pol šĕkale* (23,3); *učinil šĕkale kako se more dvinut gore* (29,1).

šĕkampât, -ōn pf. – uteći, pobjeći; *da mu maška ne šĕkampo vonka* (2,11); ekspr. *šĕkampa vĕjja* – bjež: *a maška šĕkampa vija* (2,6).

šĕkancĕja, -e f – policaj; *prožno veltrina, prožne šĕkancije* (60,9).

šĕkarpūc, -a m – kapuljača, kukuljica; *Ol vriće bi še bil napravil šĕkarpuc kal je dažjilo ža še pokrit* (2,9).

škarpûn, -ûnâ m – vrst ribe (*Scorpaena porcus*), manja crvena riba s kamenita dna; *A carnjen je kako škarpun* (59,4).

škîna / škînja (V), pl. tant. -ih f – leđa; *pokažije jelnuj iza škinih* (20,10.); *došli su mi iza škinjih cetiri soldota* (36,26).

škocît, šköcin pf. – skočiti; *škocila maška tega momenta* (1,12); *Žnoš ti onu kal je Pende bil škocil u meko* (16,1).

škomëša, -e f – oklada; vârc škomëšu – okladiti se: *Hoćemo vârc škomëšu* (44,1); dobît škomëšu: *Dobil ši škomešu* (44,6).

škôndal, -a m – skandal; *I nastol tamo skondal* (21,2).

škôs, -a m – nagli trzaj; ucinît skos: *Kad je on ćutil kulap, ucinil je skos* (36,19).

škrâna, -e f – skrovita rupa u suhozidu gdje su najamnici zemlje skrivali od vlasnika grožđe da bi dali manji dio prinosa od ugovorenog (obično petine): *ostavil je un škrane u gomile za hronivat grožđe* (6,2); *da un cini po ložju škrane di meće grožđe* (6,4).

škûj, škôja m – otok; *Dušal un na Viš. Gledo un škuj, lipi škuj* (1,3).

škûla, -e f – škola; *u solu ol škole* (16,1); pûc na škûle – školovati se: *I jo šon moral puć na škole* (20,2).

skulôn, atr. -o -u, pred. -a -o – školovan; *Da mi je danas, kad son bokun skuloniji, pok neka son ostaril, bilo bit u onakoj gveri* (36,37).

škûr, atr. škûro, škûru, pred. škûrâ, škûro - taman, mračan; *da še ne vidi ništa, a škuro nuć* (9,1); *pipo u škûro di mu je ta butilja* (54,3).

škûra, -e f – prozorski kapak; škûre u švëz / švëžu – pritvoreni kapci; pritvoreni kapci mogu biti znak žalosti zbog umirućeg ili umrlog: *Ma škure u švež jelne, ma škure u švež druge, ma škure u švež treće* (60,5).

škurinâ, -ê f – tama, tmina; *ku će duć doma po škurini, da še ne vidi ništa* (9,1).

škvêr, škvêrâ m – brodogradilište; *A imol je škver u Polu* (1,1).

šlalkû, -êga n – slatkiši: *jo šon izila niku šlalku* (60,1).

šlîpot, -jen impf. – lijepiti se, osobito od masnoće ili slatke tekućine; *da mu ne slijpe pod noge od onega ribjega ulja u baraku di je solil ribu* (28,2).

šlôneriba, -e f – slana riba, obično se misli na slanu sardelu ili incuna: *vrićicu mu oparćala, kruha, malo vina i sloneribe* (25,4).

šmangörica, -e f – vrsta stonoge, dugačka tamnosmeđa, vrlo sitnih nogu (*Julidae* spp); *A u te rape gušćerice, smangorice, svakega beštijama* (13,3).

sōdīt, sōdin impf. – saditi; *ne sodi se pomedore, ne sodi se ništa* (37,2).

šōla, -e f – sala, dvorana; *U ono doba bili su društveni tonci. Tu bi še bilo organiziralo u šolu ol škole* (16,1).

šōld / šōld (V, Vs), -a m – **1.** stoti dio AUe forinte; **2.** novčić; **3.** novac; *da se to dogodi somo onima koji su gojisti za šoldima i bogastvon* (43, 7).

sōldot, -a m – vojnik; *došli su mi iza škinjih cetiri soldota* (36,26).

šōlpa, -e f – vrsta ribe, salpa (Box salpa); *Gargurina je puno volil šolpe* (45,1); pūć u šōlpe – otići u lov salpi; *isli oni tamo na Greben u šolpe* (45,2).

šōnsōbon, adv. – (uz gl. govorenja) sam sa sobom; *I gre oti makako susid. Sve se ozire i govori sonsobon* (46,3).

sotomarīn, -a m – podmornica; *puoli su iz svih kanunih, mislili su da je sotomarin* (36,22).

sovāt se, sūjen impf. – psovati se, vrijeđati se; *olkad nami ni kroja Petra, uvik se sujuuuu* (21,5).

špārdovac, -ca m – vrst manje ptice koja se gnijezdi na otoku; *a sin mu Joze, Gnijzdo od Spardovca, zvoli smo ga tako jer je var cela imol veli zavartenjok, zavijok žutih vlos, bit će digod tamo još živ, on i njegovo fameja* (7,10); v. gnjizdo.

špārta, -e f – košara od pruća, sprtva; *A no šu bile šparte ol prućo upletene. Na šridu je bila rucica i tu šu judi nošili šobon na kordur ža butat ribu oli ligne* (9,4).

špedicijūn, -ūni f – transport; *Ol tega bi zadruga dola za špedicijun dvodeset dinarih po litri* (7,2).

špicjarīja, -e f – apoteka; *jo šve moran ploćat u špicjariju* (59,6).

špīna, -e f – slavina; *tako je Domina ćapala štroh ol špine* (23,4).

špīza, -e f – hrana; *kal bi mu nestalo spize* (49,1).

špōg, -ogā m – špaga, tanji konop; *vežol te poštole išpol taka špogen* (44,4).

šporkêta, -e f – neuredna žena; *kaku vo šporketu ženu imoš kal te vako vo darži* (31,3).

šporkōvāt / šporkōvāt (V, Vs), ōjèn impf. – prljati; *Istariji oponke i ne šporkoju zide* (15,2).

špōrt, -a m – **1.** sport; **2.** slobodno vrijeme, provod, dokolica; *Jerbo berita visi u kućicu obo brokvu, to se ne smi butat na glovu priko dona jerbo je berita somo za sport – ne smije se koristiti za vrijeme rada* (41,3).

šprogodīt, -īn impf. – sahraniti; *I šprogodilo še Viškota jelnega, šprogodilo še Viškota drugega* (23,1).

šprògud / spròvod (V, Vs), -a m – sprovod; *nemujte me olnit priko rive. Neka šprogdud pašo niž Potok* (6,5); *A žena mu žalosna gre u sprovod i plače* (27,3).

špugât / šprugât (V, Vs), -ôn impf. – spužvom ili krpom uklanjati tekućinu; *I kal bi kišilo, kal su bili gregolevonti, vajalo je špugat* (15,1).

špurtênjaca / špurtênjaca, -e f – **1.** gajeta i njena posada s mrežama sardelarama (stajaćicama) za lov plave ribe; *Jelna špurtenjaca ribola je budelima na Bišovo* (4,1); **2.** mreža sardelara za lov plave ribe; *Šime is ocon hodil je na more u špurtenjacu* (38,2).

srlnji, -o -u – srednji; *srlnjo vrotu* (47,1).

štajûn, -ûni f – **1.** godišnja dob; *puhala je bura, žimsko štajun* (8,6); **2.** razdoblje godine kad je nečemu vrijeme: *kal je bila štajun ol košićih* (18,1); *dokle je bila štajun ol boba* (46,1).

štampât / štampât (V, Vs), -ôn pf. – **1.** naslikati; **2.** napraviti nešto tako lijepo kao na slici; *Ala, oni to do noći sve štampali – napravili zid od kuće* (11,5).

štanjîn, -a m – lemilac zatvarača kutija konzervi u tvornici sardina pri manufakturnoj obradi; *Fabrike su lavurale, ženške su lavurale, štanjini* (0,5).

štārica, -e f – čokot vinove loze; *I ta ih je voda izbarbutila kako mrove dim na goruću štaricu* (23,3).

stāt se, stānen pf. – susresti se; *Stol se Roko Roketin is Moricun Cinkvinovun* (32,2).

sterālo, -a n – mjesto za sušenje (odjeće, mreža); *oni nošli na steralo mriže* (39,2).

šterât, šteren pf. – prostirati; *Bila je u tu doba mriža ol bumboka i vajalo je šterat da še ošuši* (9,7).

štimât, štimât (V, Vs) -ôn pf. – procijeniti; *I on je shvatil kako ga mi šajemo da štimo šćetu* (19,2); *koko njin je šćetu štimol* (25,2).

štimōvât / štimōvât, -ōjèn impf. – procjenjivati; štimōvat šćetu – procjenjivati štetu: *onda bi štimovol šćetu onemu koji bi prijovil Općini* (25,1).

štīnâ / štīnjâ, -ê f – stijena, kamen; *Cišti put pri šobon ol štīnjok* (3,9); brât štīne – vaditi kamen iz kamenoloma: *otvorili petruru za štīne brat* (1,10); v. petrora.

stincica, -e f – kamenčić; *Svaki iziveni pupak i stincica u žep* (25,1).

štīnjâ, -ê f – v. ština.

štīt / štījen impf. – čitati; *Tako je un imol vrimena štīt novine* (8,1); *a un štije ša onin jelnin okon* (8,6).

štõnje, štõnjo n – boravak, prebivanje; *a kal je pulent, šlabu je štonje u Porat* (4,2).

štõpoj, -a m – stopa, trag ljudske noge na tlu; *jedon put – loža je, a mokro, požnaje še stopoje* (44,4).

štõri, -ih pl. tant. – 1. ljudi iz prošlih vremena; *Pri šu štori uvik deperali mašku na brodu da njin še iz kraja ne ukarco koji miš; Pri šu štori u tu puno citali* (1,9); 2. stari ljudi; *A ovi mlodi bižidu ol storih. Stori malo i gredu vonka. Na gredu je malo tega svita već* (0,1).

štõt, stojîn impf. – 1. stajati; 2. stanovati; *A stol je nonde povar Kule* (42,1).

štramâc, -âca – gornji madrac koji se stavlja na donji madrac s federima (v. susta); *pritrešli i šušte i štramace* (20,5).

štrõh, -a m – strah; *čapât štrõh – E šal je Luku čapol štroh* (10,4); *bît štrõh – jerbo mene je sila stroh – jako se bojim* (58,2).

štrõp / štrõp (V, Vs), -a m – pasac za veslo, pletenica od konopa obavijen oko vesla a obuhvaća palac pri veslanju; *vezol štrop ol vesla* (28,3).

štûl / stõl (V, Vs), stola m – stol; *a maška pol štul* (2,8); *Šeli mi za štolen* (20,6); *udre dvo puta kacoton obo stol* (21,5).

šufit, -a m – tavan; *švu šu kuću privargli ol konobe do šufita* (20,4).

šugamõn, -a m – ručnik; *butalo še je lipi šugamon* (60,6).

šukalcât, -õn pf. – poduprijeti; *Bil bi sa kus bije sukalcol nutra ota vrota* (42,1).

Šûkarst, -a m – Isukrst, Krist; *On ni mogal reć Sukarsta nego Tuparta* (31,2).

šûmica, -e f – suho granje za potpalu; *širomašni švit iz Okjucine nošil je u pajiz za prodat darva, šumicu* (9,5).

šûmjît, -în impf. – sumnjati; *ni lipo da kogod no te šumji* (20,3).

šûnce, -a m – sunce; *nõko te šûnce žnãlo – izraz prijekora nekome od čijih se poslova distanciramo: Noko te šunce žnalo, tebe i ježa* (33,5); *šûnce ištecë: ištekle šunce* (1,4); *prema šûncu – u prisoju: onda bi še toti u žovitru prema šuncu bili išli grijot* (8,6).

šurgovât še, -õjën impf. – 1. sidriti se; 2. tonuti dublje, propadati; *ca son se veći upirol, to son se sve veći surgovol unutra i zabil son se sve do ramena* (57,7).

susilo, -a n – mjesto za sušenje rublja; *svu son robu oprola i butala na susilo* (35, 3).

šûšta, -e f – donji madrac s federima; *vajalo je potegnît ormarun koji še ni potegal dvodešet i pet godišć, kočetine, dvini šušte* (20,3).

šusûr / šušûr (V, Vs), -a m – graja, buka; *Šušur i vika* (7,8).

svâk, pron. kad se nađe ispred enklitike k>j svaj (V, Vs) – svak, svatko; *Gledo on – svaj se karco u vapor, ukarca se i on* (26,4).

švè, adv. – sve; *ža u švè* – pogotovo: *A žnote kaki su puti u Okjucinu – karš, štine, bušak, a ža u šve kal še ne gre* (3,5).

švêtâc, -êca m – **1.** svetac; **2.** dan u godini posvećen nekom svecu; *kako je bil švetac, i miša je, judi pašoju pul crikve* (53,2).

šviôr, -ôrâ m – **1.** zapovjednik ribarskog broda; **2.** zapovjednik svječarice, a najčešće i cijele ribolovne družine: *Parvi še je uštol šviôr* (4,4); *jedon štori komiški šviôr* (53,2).

švirît, švirin impf. – svirati; *un bi ojtantin pritiškol nogun otu pedalu dokle je šviril organ* (55,2).

Š

šamatòrij (V,Vs), -a m – crkveno predvorje; *Došal on vonka na šamatorij* (49,5).

ščavîna / šcavîna (K,Ks), -e f – deka; *pok smo vazeli nikoliko lancunih, šcavinih* (36,33).

ščôp, (V,Vs), ščôpâ m – štap; *a pudor će ti no nje šcôpon* (19,3).

ščucot se, -on impf. – štucati se; *Ako je tad Miko bil živ, bit će mu se šcucolo* (7,11).

šěsula / šěsula (K,Ks) -e f – ispolac, grabilica za izbacivanje vode iz broda ili za prelijevanje vina ili mošta; *pok iz konobe su počeli prodovat maštile i šěsule* (37,2).

šjôr / šjôr (K, Ks) indecl., kad je uz ime osobe, m – gospodin: *Ovu son pripovist cula ol pokojnega šjor Nikota Pasarina* (50,1).

škarpîna / škarpîna (K,Ks), -e f – vrsta ribe od kamena, škarpina (Scorpaena serofa); *zacarnjenit se kako š: Don Kujiš se je zacarnjenil kako škarpina* (50,7).

škartabelât (V,Vs), -ôn pf. – ukrasti; *Komiškega Isukarsta je bil škartabelol pokojan stori Bahon* (56,1).

škèrac / škèrac (K,Ks), -êraca m – šala; *provje njoj kako je sve to škerac* (41,10).

škînja (V), -ih f – v. skina.

škorûp / škorûp (K,Ks), -ûpâ m – površina vode; *i vidimo oni kus daržala viri na škorup* (36,22).

škrîp, -a m – usjek, udubina u kamenu na krševitu tlu; *učinila potribu dreto u škrip* (18,3).

škûro / škûro (K,Ks), skûra (deadverbijalizirani supstantiv) n – tama, prostor bez svjetla; *Ostol son u škuro* (43,5).

šoldîn (V), -a m – **1.** novčić, **2.** mali novac; *Moja žena blitvu sadi / da dobije svoj šoldin* (28,3).

šototâjer / šototâjer (K,Ks), -a m – ronilac; *perke nimon na noge oni kontrapiz kako imo šototajer* (43,6).

španjôla / španjôla (V,K,Ks), -e f – španjolska gripa koja se kao epidemija pojavila u jesen 1918. i u Evropi odnijela mnogo života: *Ol španjole umarli su mu otac i mater* (17,1).

štônta / štômpa (K,Ks), -e f – rukohvat na stubama; *Jo son se ćapol za štontu* (36,5).

šuškić, -a m – **1.** muško janje; **2.** dem. od šuško; *Počela Jakica plakot: «A šuškiću moj, a hrona moja»* (24,4).

šuško (Vs), šuškota m – ovan; *Ona je imala ovce i imala je jelnega brova, mi zovemo šuško, je. A u Komizu zovu martin* (24,2).

švôra (V,Vs) / švôra (K,Ks), -e f – časna sestra; *ne mogu živit kako svora* (36,31).

T

tajênta, -e f – vrsta klesarskog čekića na jednoj strani tup, a na drugoj zaoštren radi otkidanja komada kamena; *oli pokrešat tajentun štinu* (3,5).

tâk, tâka m – potpetica cipele; *vežol te poštole išpol taka špogen* (44,4).

takôvi, -o -u – takav; *sve ca smo mi brez njega, oli ti jelnega takoviga* (7,11).

tâl, adv. – tada; *Ali tal još ni bilo Okjucine* (1,3).

tânac, tônca m – ples; *U Okjucinu je bil tanac u Kulu* (9,1); drūštveni tânac – ples što ga organizira koje društvo: *U ono doba bili šu društveni tōnci* (16,1); šôla ol tōnca: *namušćali sé i dušli u šolu ol tonca* (16,3).

taramèja, -e f – uzbuna, metež, skandal; tvōrdo t – velika: *Nikur njuj je ukrol oćole! Unje je tvordo tarameja* (20,3); *Ni Mili mislil da će se tako tarameja dogodit* (41,10).

tarbùh, -a m – trbuh; *Ćapol son se rukima za tarbuh* (43,6); *da će ona doržat blažinju na tarbuh* (34,3).

tārgot, -on impf. – brati grožđe; *Pavulo je targol* (59,1).

tarkât, / torkât (K,Ks), tarčîn / tarčîn (Vs), imper. tarčì / târc (V), tarčì / târc (Vs), tōrcì / tōrc (K,Ks) impf. – trčati; *I oni tarč po Karmejana* (41,8); *Ažvelto son se digal, stol tarkat i vikat* (57,6).

tēnda, -e f – cirada; *vezali brud za prezu i išli leć pol tendu u gajetu* – na otvorenim ribarskim barkama pravio se šator od jedrenine radi zaštite od kiše ili sunca: *vežali brud ža prežu i išli leć pol tendu u gajetu* (4,3).

tēpal, atr. -o -u pred. -â, -o – topao; *napunili teple vode mortve iz guštirne* (60,6).

tēplo, adv. – toplo; *na vriću bi še šelo neka je teplo pol gužicu* (2,9) *a po noći bi i legla kod mene, pok nom je bilo lipo i teplo* (36,33).

terafērma, -e f – kontinentalna zemlja; *Dovel ovi Višković tamo iz teraferme jude ža šić bušak* (1,13).

tī, pron. – taj; *Ćapol on tega Isukarsta* (37,5).

tīkva, -e pl. -ih, tīkov f – 1. tikva; 2. pej. glava; *da bi se vi, današnja mladost, malo nasmijali mojoj a i drugima inšenjjonima tikvima od onega vrimena* (57,15).

tīmbar, tīmbra m – pečat; *A on njima koze onu potvardu da je koza zdrava, računano timbar je* (17,5).

timûn / temûn (K,Ks), -ûnâ m – kormilo; fig. voltât timûn – okrenuti se: *Voltali smo timun pok gremo pud veloga oltora* (51,7).

tīt, u 3.l pl. fut. nenaglašeni oblik *će* može dobiti nastavak –*du* (ćedu) – htjeti; *Til je reć da kenja nimo polkovih* (9,7); *I un še konsultoje iš ženun ca ćedu, kako ćedu* (34,3).

tobâk, -âka m – duhan; *kupila bi zo nje bila škatulu tobaka* (19,1).

tòki, tòko, tòku – toliki: *Da je toko ta tehnika, da ti Rusi, da moj Bože* (8,5).

tòko / toľiko num. – puno; *toti je impenjono toko švita* (1,12); *toko vrimena ni izahodjol iz kuće* (10,5).

tòko, adv. – toliko; kòko – tòko: u pogodbenoj vezi: *Koko si ga procinila, toko ti je i sacuvol* (37,7); *koko ti je – toko ti je* (39,3); tòko i tòko – u pripovijedanju umjesto točnog broja: *Svako fameja morala je dat toko i toko «trudodana»* (21,2).

toľiko, num. – v. tòko.

tôncot, -on impf. – plesati; *Ulaznica je bila dinar za onega koji ne tonco. I ženske su ploćale dinar; jerbo ako ih niko ne digne one ne toncaju* (14,2); *I tamo je švirala mužika, tamo su mlodi toncoli* (16,1).

tôrkât / tarkât (V, Vs), tarcîn, târcen (V, Vs), imp. tōrcì / tōrc, tarc` / t`arc (V, Vs) impf. – trčati; *Tarci Antunij pul mora* (53,3); *I on se digal i tarc pul dole* (47,4); *Torcite gori, torcite gori, utopila še je Šimica* (23,4).

tôrlica, -e f – v. tornica.

tôrnica / torlica (V, Vs), -e f – rupa od tri oka na mreži; *A Luka, kako je no karpil, došla mu jedna torlica* (4,2).

tôrpît, tōrpin, impf. – trpjeti; *A Kota ni torpila maške* (33,1).

tôte, pron. – v. toti.

tôti / tôte, pron. – tu; *ca cinite toti* (6,6); *a rešeto je tote* (20,4).

tovajûl / tovajôl (K, Ks), -ûla / -ôla m – ubrus, salveta, manji stolnjak; *lipo bi bila iškuhola boba, pošolila, butala u levanduru, pokrila bilin tovajulon* (46,1); *Nosil je jedon tovajol bili radi higijene* (56,2).

trafig, -a m – promet; *a ono je nonde veliki trafig švita* (20,6).

trantaguzât se, -ôn impf. – ljuljati se, klatiti se; *jo son sel na jednu poltronu koja se je trantaguzala kako trobakul u viški konol* (36,15).

trâta, -e f – mreža potegača za lov plave ribe; *Špurtenjace su u tu vrime pratile trate i kal bi trata žavargla, one su imale pravo butat budele iža trate* (4,1).

trëfit, -in pf. – potrefiti, slučiti se; *ako bi še trefilo ujut malo veće* (9,5); *kal je iš njun trefila oštat jelna ol njih* (60,6).

trejôtar, -ôtra m – 1. kazalište; 2. šaljiva ili zamršena, komplicirana situacija s neočekivanim raspletom; *Žnon jo da će bit trejotra iš teta Dominun* (60,2).

trentaûn, -a m – kartaška igra za zabavu ukućana: svaki igrač dobija po tri karte, a potom po jednu te nastoji doći do ukupnog zbroja od 31 bod (*punat*) s tim da ima pravo stati prije nego ispuni broj 31, ako ide preko (*puć u puc*) gubi, a pobjednik je onaj koji postigne 31 bod ili se tom broju najviše približi; *Tu cilu noć nismo oka stisli nego smo sve do ujutro igrali na trentaun* (57,13).

trobâkul, -a m – trabakul, dvojarbolni, obalni, transportni jedrenjak karakterističan za Jadran; *sel na jednu poltronu koja se je trantaguzala kako trobakul u viški konol* (36,15).

trōvâ, -ê f – trava; trōvâ ol pogōnca; v. pogonac.

trūdodan, -a m – staljinistička ideološka tvorenicā za radni dan što su ga članovi seljačke radne zadruge pedesetih godina XX. st. morali odraditi besplatno za zadrugu; *I nastol tamo skondal, zadimilo se, a sve radi »trudodana«* (21,2).

trühla, atr. trühlo, samo f – u drugom stanju; *kal bi rodila, olma bi ostala truhla* (32,1).

tùka, -e f – 1. bacanje kocke da bi se donijela odluka koja se donosi tako da sudionici u isti trenutak pokažu od nijednog do svih pet prstiju, prebroje se prsti i broji se od osobe u krugu u smjeru kretanja kazaljke na satu, a odluka pada na onoga na kojega se dovrši brojenje; 2. odluka donesena bacanjem kocke; pâšt tùka: *pala tuka na jelnega da un olneše mašku u Ježero* (2,10).

tukât, -ôn impf. – trebati, morati; *puno meni dujde na pamet facendih. Ali tukalo bi pisat* (0,3).

tumbât, -ôn imper. tumbôj / tûmba, pf. – baciti; *i tumbat će mašku u Ježero* (2,9); *tumbat pjuškalo na ligne* – baciti mamac za lov liganja (3,6); *a Tone tumba i lopižu i brujet u more* (4,2); *onda son je tumbol u vartal* (36,26); v. pjuškalo.

tûnja, -e f – naprava za ribolov udicom a sastoji se od motovilo i na nj namotane tanke niti s olovom i jednom ili nekoliko udica na kraju; olvârc t – baciti udicu i olovo na niti u more radi ribolova: *išal na kordur olvarć tunju na ugore* (3,6); v. olvarć.

tvôrd, atr. tvôrdo, tvôrdu, pred. tvôrdâ, tvôrdo – tvrđ; *Ma niko tvordo hostija* (49,5).

U

ubît, -îjen pf. – umutiti, miješanjem pretvoriti što u žitku masu; *ubila u tu kotlenku jopno* – umutila je vapno (13,3).

ucinît / učinît (Vs), -în pf. – 1. učiniti, napraviti; u dobrâ (27,3); u remetûr – napraviti nered: *kad je ucinil ovaki remetur* (51,6); u scētu: da je tu Roko Rokein *non ucinil šćetu* (19,2); u teštamênt: *na leteć ucinil teštamenat* (45,4); 2. (o meteorološkom vremenu) pojaviti se; u vrîme: *puno slabu vrime ucinilo* (1,3); u godišće – provesti godinu dana: *I tamo je opet ucinil godišće don na Cejlonu* (17,9).

ucinît še, -în pf. – nastati; *Ucinil se je oblok od tamjana i već ništa nismo vidili* (52, 8).

ucvârštît / ucvôrštît (K, Ks), -ôrstin pf. – učvrstiti; *drugi kroj su ucvarstili na makinu* (43,3).

udīja, adv. – odmah; *ali su se udija stvorili dvo tabora* (21,3); *Udril son ga tabelon po čeli da se je udija zamantol* (36,25).

üfot se, -on impf. – 1. nadati se; 2. osjećati se tjelesno dobro ili loše; *bolesna son, ne ufon se ništa* (31,2).

ugrōdīt, -ōdin pf. – sagraditi; *Nojpri je vajalo ugrodit kulu za se moć bronit ol gusarih* (1,7); *a oni već ugrodili barz pol metra zida* (11,5).

ujōt, üjmen pf. – uloviti; *one šu imale pravo butat budele iza trate, da ujmu one šardele ca utecu* (4,1); *lako je i ribu ujot* (40,3); *ako še ni ujolo* (44,2); *Ku je ujo ujo* (7,5); *Ive še je uštol rano i ujol punu špartu ligonj* (9,5).

ukarcāt še, -ōn pf. – ukrcati se; *ukarcol se on is prijatejon i ala pul Trešta* (38,4).

ukrādjen, atr. -o -u pred. -a -o – ukraden; *Ali oti ca je bil ukradjen dobil je ime Ukradjeni* (34,8).

ümartvo, adv. – v. ümortvo.

üme, praep. – između; üme tō / tū – u međuvremenu: *Ume tu došpila še je miša* (53,4).

ümeju, praep. – između; ümeju tō / tū – u međuvremenu: *Došla umeju to jedna žena* (30,2).

umīrāt, -īron impf. – ciljati, gađati; *ovi šotona išprida umiro, a odižnoše pogodjo* (10,5).

ümortvo / ümartvo (V,Vs), adv. – (o gradnji zida) na način bez vezivnog materijala; zid se gradilo *umortvo* ili *uživo* (sa vapnom ili cementom); *To je bila kuća umartvo. Mi smo se čudili zoč su judi pri gradili umartvo. Nikor ol težokih ni imol svoju vlastitu zemju* (11,6).

umûran, atr. umûrno, umûrnu, pred. umûrna, umûrno – umoran; *I kal šu izgošili, onako umurni, žacađeni ol dima, gredu doma* (2,8).

ün /ōn, pron. D sg. njîn (V) / njëmu – on; *I un še armizōl u Okjücinu* (1,3).

ûra, -e f – 1. sat, 2. uobičajeno vrijeme; *Žnol je već njegovu uru* (46,3).

urdënji, pl tant. -ih – alat; *Ukarcali smo mi sve te urdenje u borku* (43,2).

ûrdin, -a m – nalog, naredba; *Iman urdin ol Komune* (28,3).

usōdīt, usōdin -in pf. – zasaditi, posaditi biljku u zemlju; *važel je na petu za ušodit ložje. E ma kal je un tu ušodil* (6,2).

üşće /üşće, -o n – glavni otvor mijeha kroz koji se puni i prazni; *Uvukal son se u mih, a oni su vezali ušće* (43,5).

utròbica, -e f – unutrašnji organi u tijelu; *sva tri će nos izbužat pok će kojemu visit i utrobica* (51,8).

ùž / ùžo (kad se nalazi ispred enklitike), praep. – uz, uza; *Važda je un nošil užo še košeracu* (3,5).

ùživo / uživo, adv. – (o gradnji zida) graditi s vezivnim materijalom (vapno ili cement); *Nikor ol težokih ni imol svoju vlastitu zemju. Sve je bilo gospode gore po Dračovemu poju. A ti nisi smil na tuju zemju grodit uživo, jerbo ako ugrodiš uživo, onda si dobil poces* (11,6); v. umartvo.

užòlnju, adv. – naposljetku; *Užolnju su še pomirili* (33,9).

užòнца, -e f – običaj; *A imol je burba Tone užoncju* (3,5).

uživo, adv. – v. uzivo.

užjāhot se, (Vs), uzjāšen pf. – zajašiti; *osedlali oni kenju, Garski se užjāhol* (25,4).

V

vajāt, -òn impf. – **1.** valjati, vrijediti; **2.** biti od koristi ili dobar za što; **3.** impers. (3.l.sg.) – treba, mora se, potrebno je; *Da vajo puć u Okjucinu* (3,7); *šal vajo štot atento kal mišec istece* (4,2); *vajalo je ormot vešla* (4,3).

vāko, adv. – ovako; *A je von slabo? A je vos co boli? – A vako, a nako* (41,7).

vāla, -e f – uvala; *Un je dušal u puštu valu* (1,3).

vāmo, adv. – ovamo; *imon vamo* (37,5).

vapòr, -a m – parobrod; *ali fali pinez koliko je potriba za plotit vapor* (17,4); *Kupil Prošpe kortu ol vapura i da će se ukarcat na vapor* (17,5).

vār, praep. – vrhu, nad, ponad; *onda ću donit križ var kaše* (6,4); v. kasa.

varhovnića, -e f – grozdíć koji obično ne sazrije dovoljno u vrijeme berbe grožđa pa ga se ostavi da sazrije kasnije; *Kogod oštavi varhovnicu* (6,4).

vārtal, vārtla f – vrt; *stol son šetat po vartlu* (36,28).

vartīt se, -īn se – **1.** vrtjeti se; **2.** obilaziti oko koga; **3.** udvarati se; *Šime Trumba pocel se vartit kolo nje i ona is njin* (29,1).

vās, adv. – sav; *onda bi isal pul poja i po vas don bi lavurol u poje* (27,2); *Ne vas, nego polovicu* (48,2).

vāžest, vāžmen pf. – uzeti; *Višković važel šikiricu* (1,11); važest na petu – uzeti tuđu zemlju radi obrađivanja s obavezom plaćanja gospodaru petine od prihoda; *važel je na petu za ušodit ložje* (6,2).

vazīmāt se, vazīmon impf. – smatrati se: *uceni popi pišu da je dužina repa bila cetardeset metri i to se vazimo za siguro* (50,5).

věće, adv. – više, u većoj mjeri; *a večē šu ol nje imali šćete nego koristi* (2,1); *Mišec na nebo šjo, a vitra još i večē* (4,3); *ako bi še trefilo ujut malo večē* (9,5).

vědro, adv. – vedro: *ali tega još ni doživil nikur da na provu dažji, a da je na karmu vedro* (5,3).

věj, adv. – **1.** više (za oznaku dovršenosti): *u Okjucinu vej ni nikoga* (3,8); *Nimo te vej pravo potiro* (11,6); *Krašte vej ni* (9,9); **2.** već: *A šprogud je vej arvol u Mušter* (6,6); *vej ne more gore* (7,8); *onda se je vej znalo koja je šćeta* (25,1); *Švi vej provju da je Jaruhotova truhla* (34,4); **3.** još; *A je še vej u Komizu, Joško, kanto* (0,5).

věja, -e f – bdjenje nad mrtvacem prije ukopa; rodbina i prijatelji provedu noć s ukućanima pokojnika, prisjećajući se momenata iz njegova života, ali i u igri karata; veja je završavala bijelom kavom i ujutro bi se žalovatelji razišli kućama; ovaj običaj karakterističan je za grad Vis; *govori mi da će se poč žalovat pok son jo odlucil da iden sa njin na veju* (57,1).

věk, excl. – v. kec.

velěti, adv. – jako mnogo; *Morko moj, a veleti si mi dobra ucini!* (27,3).

věli, -o -u – velik; *Tu je bila velo famija* (10, 2); *Bili su veli bori* (11,3); *Gospo od Velega Sela* (52,2); *bližu Okjucine je jelna velo jama* (2,9); *a udrili vele poreze* (7,1).

vělik, -o -u – velik; *tu je niku žlamenje veliku* (10,3).

velik, atr. -a -u – velik preko mjere: *postoli su mu veliki* – cipele su mu večē nego što je potrebno (za razliku od: *postoli su mu veliki* – ima velik broj cipela).

věli, -o, -u – velik: *Bil jedon veliki grotac* (16,1); vělike gōdine – visoke godine, poodmakla dob: *jerbo jo imon velike godine* (20,5); *bila je to velika stvor* (22,1).

veltrīna, -e f – vitrina; *ovi kunj gori na veltrinu* (60,6).

verūga, -e f – alka lanca; *mola onega kucina iz verug* – pusti onog psa s lanca (42,4).

věselo, adv. – **1.** veselo; **2.** brzo; *A oni jalni veselo prostri mriže na steralo i ujutro rano pul doma* (39,2).

věšta, -e f – haljina; *na tarbuh išpol vēšte* (34,3).

vī / ovī, vā / ovā, vō / ovō, pron. – ovaj; *Gledon jo di son se vo nosal* (11,3); *Kota, kupi vega Isukarsta* (37,5).

vīšina (V, VS) / višinā, -e f – visina; *sad on priko dana išal izmirit višinu* (29,1).

vīščica / -e f – vještica; *valjalo bi pitat viščice koje su u ono vreme, po noći pritiskale jude i žene, tako da bi se ovi bidni cejadini jedva škapulali od smarti* (57,14).

vižitāt, -ôn pf. – pregledati, razgledati: *dušla vidit je co Betlem oštavil grožjo. Gledo ona, vižitoje ložje. Ni ništa* (6,3).

Vlāhinja, -e m – žena podrijetlom iz Dalmatinske zagore; *Ona je bila Vlahinja* (29,1).

vò /ovò, pron. – v. vi /ovi.

vodā, -ê G pl. vòdih / vūd (K, Ks), vōd (V, Vs), f – voda; mōrtvo vodā – kišnica; *napunili teple vode mortve iz guštirne* (60,6).

voltāt še, -ôn pf. – okrenuti se; *Volton se i vidin* (36, 25).

voltōvāt še, -ōjēn impf. – okretati se; *A ovi še ol doli voltoju* (23,4).

voltōvāt, -ōjēn impf. – okretati; *Tako je burba Ive voltovol bešide napuko.* (9,7); *Vazel son lumbrelu, voltoben je i vidin* (51,3).

vōnka, adv. – vani; *Vej nisi znol jesi u kuću oli si vonka* (12,3).

vōnka, praep. – van: *i polruku iš njin vonka* (2,9).

vožīt, vōzin impf. – 1. voziti, kretati se vlastitim pogonom: *A vapor je vozil barž pet-šest mij na uru* (17,6); 2. veslati; *vajalo je ormot vešla i puć pul pošte. Vože oni* (4,3).

vrīćica, -e f – vrećica, ruksak; *a Anka za njin, vrićicu mu oparćala, kruha, malo vina i sloneribe* (25,4).

vrōg, -a m, pl. vrozi, ispred enklitike g > j (V, Vs) – vrag; Promislin jo da ako se sal vrog najidi, sva tri će nos izbužat (51,8); v òdnil: *A pok, vroj te odnil, ča ćeš hodit u Split, hod ovamo* (31,5); fig. izrazi: v će nōć – nitko neće naći: *a ona še prištrašila i vrog će je noć* (1,12); vrōga poždrīt: *A nešrićnja bila, a vroga požorla* (1,14); kojī v – nepoznati akter neprijatne radnje: *ona je tila vidit ki to vrog nju tuče* (11,2); (33,5); pūć s vrōgon / s vrōgon: *Zaškurilo se je i jaruh mi se je izgubil, a jo son ga pustil neka gre s vrogon i išal son doma* (51,4); *Š vrogon ti i jež* (33,5); vrōgu brāt: *a jo son promisllil da ovo ni vrog nego vrogu brat* (51,11).

vrōj, – v. vrog.

Z

žabalât, -ôn pf. – šutnuti nogom; *A kal je nogun žabaloš, dujde opet mjau, mjau* (2,1).

žabalōvât, -ōjën impf. – šutati nogom, odgurivati nogom; *a burba Tone švej žabaloje štine* (3,9).

zabeštîmât / zabeštîmât (K,Ks), -ôn pf. – opsovati; *Sal da je bilo zabeštîmat, ali ko će zabeštîmat – Bog u parsima* (49,5).

zabotunôn, atr. -o -u pred. -a, -o – zakopčan dugmetima; *ovako je bilo zabotunono na ramena* (13,2).

žacādjen, atr. -o -u pred. -a -o – čađav; *onako umurni, žacadjeni ol dima* (2,8).

zacarnjenîť še, -în pf. – postati crven u licu; *Don Kujiš se je zacarnjenil* (50,7).

zadîmit se, -in pf. – 1. zadimiti se; 2. posvađati se; *I nastol tamo skondal, zadimilo se, a sve radi «trudodana»* (21,2); v. *trudodan*.

žadîť, -îjen pf. – zakačiti; *žadil oti nažeženi šamor ol šlame ža plut* (2,6).

zagōjen, -a -o – pošumljen; *prid kućun je bil goj, bilo je zagojeno, bili su bori* (11,3).

žagrancât, -ôn pf. – ogrebatu noktima; *maška ćutila dubinu pol šobon i po vrići užbardo – žagrancala ga* (2,11); v. *gronci*.

žagubîť, -în pf. – izgubiti; *ona ih je nindri žagubila* (20,3).

žajôt, žōjmen / zōmjmen, pf. – posuditi; *jedon petromaš ca ga je bil žajol muj pokojan otac* (9,1); *vajalo je puć u Tone žajot gomu ol štruje* (20,4).

zakantât, -ôn pf. – zapjevati; *Bili bi oni zakantali* (15,1); *I jelnega dona išal on njoj zakantat pol ponistru* (28,3).

zakârpit, -in pf. – zakrpati; *a da će Luka, dokle se ne iskuho, zakarpit koju rapu na mriže* (40,1).

žardîn, -a m – voćnjak; *da će Pende i još dvojica puć u Šajete žardin ukrašt lemunih* (16,2).

zaškūrîť še, impers. pf. – postati tamnim; *Kad se je zaškurilo, svi su utekli ća* (36,33).

zatōncot, -on pf. – zaplesati; *mi bi bili išli unutra i plotili dinar, ali bismo isto zatoncoli* (14,2).

zātu, – adv. – zato; *Zatu si i znol čagod* (0,2).

zavârc, -ārzen pf. – opasati ribu mrežom; *Bili šu žavargli na Šlatinu* (9,7); *kal bi trata žavargla* (4,1).

zavartenjôk (V), -ôkâ m – kolut, zavijutak vlasi na glavi; *zvoli smo ga tako jer je var cela imol veli zavartenjok, zavijok zutih vlos* (7,10).

žavidât, -ôn pf. – zašarafiti; *vajalo je puć u Tone žajot gomu ol štruje i žavidat žarulju* (20,4).

žavijôk / zavijôk (V, Vs), -okâ m – kolut, zavijutak vlasi na glavi; v. zavartenjôk.

zavōrnīt, -ōrnen pf. – zavrnuti, podaviti; *onda je lipo zavornil obe nogavice* (28,3).

žavrōtīt, -ōtin pf. – ostaviti tovarnu životinju na pašu obično tako da na terenu prenoći; *i tamo bi judi bili žavrotili te beštije neka tamo pošu* (9,7).

zbrišo, adv. – postrance, tangencionalno, bez prodora; *vidi da mu je metak pasol zbriso* (37,4).

ždrīb, -a m – čep; *nikako jedva je otvoril ti ždrib* (54,3).

zdrilò / ždrilò (Vs), -a n – ždrijelo, prolaz, rupa; *To je bilo, bogati, ždrilo* (35,4).

zèbot / zèbat (V, Vs) – 3.l sg. prez. zebo impf. – (o biljci) izbacivati pupove, mladice; *A je ti znoš da ča se buhoč veće pose da boje zebo* (19,3).

žèp, -â m – džep; *Svaki iziveni pupak i stincica u žep* (25,1).

žerât, žèren impf. – ždèrati; *a jo son ubrol cesmine i planike da imodu za žerat* (51,2); *Šuško obisil glovu, neće da žere* (24,4).

žermôna, -e f – rodica; *bilo bi nojboje puć u Splitu u zermone Simice* (23,1).

žèš, žèša m – gips; *na kantinoł je stol sveti Antunij ol zesa* (54,3).

žgrofōvât, 3.l sg. -ōjè pf. – (o suzama) navirati; *Da kako su mu suze, niz otu jelno oko zgrofovale, kal je tu stil* (8,6).

živõt, -â f – 1. život; 2. tijelo; *ona tu fermoje parston, rukima, zivoten* (23,3).

živu, -ega n – tovarna stoka; *Bilo bi se zivemu probilo silon na parsi kozu pok bi se stavilo tu trouu ol pogonca* (8,2).

zjuštât, -ôn pf. – urediti, namjestiti na svoje mjesto; *I po njojzi sve zjuštât* (28,3).

zlamēnje, -o n – znamenje; *Ovo su sotone stu na stu, racuno un, jerbo kal Miho ne vidi, a un vidi, onda je tu niku zlamenje* (10,4).

žmûl / žmûl (V, Vs), -ûlâ m – čaša; *ucini mi zmul cukara i vode* (20,7).

zô / zâ, praep. za kao proklitika s dugim akcentom prelazi u zo – za; za s infinitivom: *butat u bucol za vidit* (20,4); za s imenicom u I: *Seli mi za stolen*

(20,6); pūc u skùlu za: koji je išal za konduktera (22,1); položīt ìspit za: dok on položi za šofera ispit (22,1); za napravīt nīšto: a ona ga isvukla golega za prodat Čehinji vunu (24,3); za jūbōv ol: ali za jubov ol postolih (26,2); ža kōga: Ni to žo nje (59,4); kupila bi zo nje bila škatulu tobaka (19,1); za kīn – za kime: a Anka za njen (25,4).

zōc, pron. – zašto; *piton jo kogota da zoc on gre is menon* (36,11).

zōklōp, -a m – zaključavanje; adv. izraz pod zōklōp – zaključano: *Šve pol žoklop* (60,9).

žōl, adv. – žao; bīt žōl – *Vidi da je Kota bila pravelna i žol mu je ca je je napol* (33,8).

žōlnji, -o -u – zadnji, posljednji; *žno da mu je tu žolnji put ca gre otin puten* (3,9); *I na zolnju, boga mi, dojde Prošpe u Kolumbiju* (17,11); *Ona je bila zolnjo* (24,1).

žōlō, -ã m – žalio; *Ona bi ga bila cekola na žolo* (33,2).

žovīt, -a m – zavjet; *I ona bidna ča će – učinila ona zovit Gospi od Velega Sela* (52,2).

žōvītar, -tra m – zavjetrina; *toti šu, kal bi bila puhala bura, ono šu štine, onda bi se toti u žovitru prema šuncu bili išli grijot* (8,6).

žūnj, žūnja m – lipanj; *na trinašte žunja* (53,2).

žurnōta, -e f – nadnica; *Kopali šu težoci po žurnotami* (0,4); *I onda je Prošpe jadan počel hodit po žurnotima* (17,3).

žvonīt, -în impf. – **1.** zvoniti: *A šprogud je vej arvol u Mušter, ca ne cujete di žvoni* (6,6) **2.** svirati: *Bile šu dušle tamburašice u Komizu žvonit i kantat* (0,5); *A ca organ žvoni kal je miša? – E, dico moja, ca žvoni, jo cujen šomo mih kako govori: teško puku* (55,2).

Ž

žālovat se / *zālovot se* (K,Ks), -ujen impf. – izraziti sućut rodbini povodom smrti pružanjem ruke i uz riječi; *jo von / ti se žalujen; govori mi da će se poč žalovat* (57,1).

žvīžjot se, 3. l sg. -e impf. – ne ticati se (koga); *Stalo njima ca vi govorite. Žvižje se njima za gobota* (7,7); *a žvižjolo se je vami ca remeta govori* (56,5).

Tipovi govora

Govore otoka Visa, kojima su ispriповijedane ove facende, podijelili smo u sljedeća tri tipa, zanemarujući pritom manje razlike koje postoje unutar svakog od njih:

1. **Viški čakavski** - područje grada Visa (u Glosaru označeno sa V)
2. **Viški čakavski** - područje viških sela na jugoistočnom dijelu otoka (Vs).
3. **Komiški čakavski** - područje Komiže i svih sela komiške općine s Biševom i Svetim Andrijom (K i Ks)

Podaci o pripovjedačima

1. **Tonina Sonjara Tusicina** – domaćica, dio života provela u Zagrebu (1887-1974.); njezine priče sačuvala je njena unuka Vladlena Atlas.
2. **Jozo Božanić Pepe** - težak i ribar, cijeli život proveo u Komiži (1894. – 1975.)
3. **Djani Luket** – sudjelovao u I. svjetskom ratu. Zapis njegove priče dobili smo od Šime Slavića iz Visa, a taj zapis nastao je 1960. godine, i to je najstariji zapis facende u ovoj zbirci.
4. **Nikola Ilić** - Zapis njegovih priča dobili smo od Šime Slavića iz Visa. Tekst priča zapisan je početkom 60-ih godina 20. st. Nepoznati podaci o datumu rođenja i smrti.
5. **Dinko Božanić Pepe** (iz Mole bonde), težak i ribar, cijeli život proveo u Komiži (1912. – 1997.).
6. **Stipe Marinković Vergo**, iz težačke obitelji, općinski činovnik, rodom iz sela Serenjok (Dračovu Poje), stalno živio u Visu (1914.-1992.).
7. **Ivan Vitaljić Gusla** – ribar, cijeli život proveo u Komiži (1917. – 1993.).
8. **Dinko Božanić Pepe** (iz Sela), težak i ribar, cijeli život proveo u Komiži, (1920.).
9. **Vito Reskušić Kecemo**, činovnik u tvornici sardina u Komiži. Veći dio života proveo u Komiži (1925. – 2001.).
10. **Andro Roki Fortunato**, dugogodišnji direktor viškog Vinogradara, autor *Libra viškiga jažika* (rječnik viškoga govora), cijeli život proveo na Visu (1926. – 1993.).
11. **Tonko Božanić Gruje**, rođen u selu Okjucina gdje je proveo djetinjstvo i mladost. Potom živi u Komiži. Poznati komiški ribar (1935.).
12. **Božo Barać**, inženjer agronomije. U Komiži živio od rođenja do 2002. godine (1964.)
13. **Vinka Tomić**, rodom iz Visa, mlađa generacija.

Broj priče	Naslov facende	Pripovjedač	Tip govora	Str.
KAKO JE NASTALA I NESTALA OKJUCINA				
1.	Višković grodi Okjucinu	Dinko Božanić Pepe (iz Sela)	K	182
2.	Maška lupeška	Tonko Božanić Gruje	Ks	184
3.	Covik koji je cinil pute	Tonko Božanić Gruje	Ks	186
MORE				
4.	Luna mangia tutto	Tonko Božanić Gruje	Ks	187
5.	Na provu dož, a na karmu vedro	Jozo Božanić Pepe	K	188
ZEMJA				
6.	Betlem gre u roj	Dinko Božanić Pepe (iz Sela)	K	189
7.	Kako je Miko Nonin navukal agrarnu reformu	Andro Roki Fortunato	V	191
NOVITODI				
8.	Suže za proleteron u beogradškemu kažamatu	Tonko Božanić Gruje	Ks	193
BESIDA				
9.	Dvi šlone Afrike za obid	Tonko Božanić Gruje	Ks	194
NOĆNE HUDOBE				
10.	Kako je barba Luka iš macićima imol pošla	Tonko Božanić Gruje	Ks	197
KUĆA				
11.	Kuća umartvo	Stipe Marinković Vergo	Vs	198
12.	Gregolevont u pijatu	Stipe Marinković Vergo	Vs	199
13.	Kako se na Serenjok bili kuća	Stipe Marinković Vergo	Vs	200
DIVERTIMENTI				
14.	Tanac na gustirnu	Stipe Marinković Vergo	Vs	201
15.	Tanac na matune	Stipe Marinković Vergo	Vs	202
16.	Pende škocil u meko	Tonina Sonjara Tusicina	K	202

TARBUHON ZA KRUHON				
17.	Nose guzicun pul Kolumbije	Stipe Marinković Vergo	Vs	203
SUSIDI				
18.	Obletil kosić – obletilo govno	Stipe Marinković Vergo	Vs	206
19.	Pudor na Serenjok	Stipe Marinković Vergo	Vs	207
20.	Očoli u rešeto	Božo Barać	K	208
KOMUNIZAM				
21.	Seljačka radna	Stipe Marinković Vergo	Vs	211
TEHNIKA NARODU				
22.	Parvi šofer na škoju	Stipe Marinković Vergo	Vs	212
23.	Bložen bil bucol i šićić	Božo Barać	K	212
ČOVIK I BEŠTIJA				
24.	Neka Ceki brove kotidu!	Stipe Marinković Vergo	Vs	214
25.	Kako je kenja postala tovor	Stipe Marinković Vergo	Vs	215
IZ SELA U PAJIZ				
26.	Parvi put u pajiz za jubov ol postolih	Stipe Marinković Vergo	Vs	216
JOBOV I ONE STVORI				
27.	Već joj nimo ko meso u rapu mećat	Stipe Marinković Vergo	Vs	216
28.	Ekonomični mladić	Stipe Marinković Vergo	Vs	217
29.	Reuma ol falivene ponistre	Stipe Marinković Vergo	Vs	219
30.	Radi popravka sprijeda, ulaz straga	Stipe Marinković Vergo	Vs	219
31.	Kumpor Morko gre na kurbe	Stipe Marinković Vergo	Vs	220
32.	Bog natruhlil Dominu Baštunovu	Stipe Marinković Vergo	Vs	221
33.	Maška i jež pošvadili muža i ženu	Tonina Sonjara Tusicina	K	222
34.	Ukradjeni	Dinko Božanić Pepe (iz Mole bonde)	K	223
35.	Pristrašil se rasplaćuših	Stipe Marinković Vergo	Vs	224
GVERA				
36.	Djani u gveri	Djani Luket	V	225

MLODI I STORI				
37.	Kako je Isukarst čuval vino	Stipe Marinković Vergo	Vs	230
38.	U Trešt po kruh	Stipe Marinković Vergo	Vs	232
39.	Dupini na steralo	Stipe Marinković Vergo	Vs	233
NORAVI				
40.	Javal olnil lopižu	Stipe Marinković Vergo	Vs	233
PRIVARIT ZA SE NASMIJAT				
41.	Glova kako baril	Stipe Marinković Vergo	Vs	234
42.	Poverinjok	Stipe Marinković Vergo	Vs	236
43.	Šototajer u mih ol masta	Nikola Ilić	V	237
44.	Ižnebilili štopoji	Tonko Božanić Gruje	Ks	238
45.	Teštament na leteć	Tonko Božanić Gruje	Ks	239
46.	Muc, muc, plotit ću ti!	Tonina Sonjara Tusicina	K	241
MILITOR				
47.	Granica izmeju Lučanih i Kučanih	Stipe Marinković Vergo	Vs	241
48.	Na raport radi pol panjoke	Stipe Marinković Vergo	Vs	242
SVETU I SVITOVNU				
49.	Kost Gospodinova	Stipe Marinković Vergo	Vs	243
50.	Don Kujišova predika	Vinka Tomić	V	244
51.	Vrog u sakrestiju	Stipe Marinković Vergo	Vs	245
52.	Zovit golun guzicun	Stipe Marinković Vergo	Vs	247
53.	šveti Antunij ni til izgošit goruču gajetu	Ivan Vitaljić Gusla	K	247
54.	Popil švetega Antunija	Tonina Sonjara Tusicina	K	248
55.	Teško puku	Vito Reskušić Kecemo	K	249
56.	Komiškega Isukarsta ukrali	Stipe Marinković Vergo	Vs	250
ŽIVI I MORTVI				
57.	Kako je bil Frone Lokorda oživil	Stipe Marinković Vergo	Vs	251
58.	Kal son bil živ	Stipe Marinković Vergo	Vs	253
59.	Kako plakot brata iš kapjicima u joci	Božo Barać	K	254
60.	Prova šmartnega Ineva	Božo Barać	K	256

Literatura

1. Vladimir Anić - *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb 1998.
2. Giuseppe Boerio - *Dizionario del dialetto Veneziano*, Venezia 1956.
3. M.B. Stulli - *Usmeno pjesništvo u obzoru književnosti*, Zagreb 1984, str. 330.
4. Joško Božanić - *Perušće besid*, zbirka pjesama na komiškom govoru Grafički zavod, Zagreb 1981., Rječnik str. 57-61.
5. Joško Božanić - *Komiška ribarska epopeja*, "Čakavska rič" 1983, br. 1-2., Tumač ribarskih termina i njima srodnih riječi, str. 142-178
6. Joško Božanić - *Komiške facende, Poetika i stilistika usmene nefikcionalne priče Komiže*, Književni krug, Split 1992, Rječnik str. 273-328.
7. Joško Božanić - *Rupa u željeznoj zavjesi III.* - "Čakavska rič", 1994, br. 2, Rječnik priča objavljenih pod naslovima Rupa u željeznoj zavjesi I., Čakavska rič 1993, br. 2 i Rupa u željeznoj zavjesi II., Čakavska rič 1994, br. 1.; govor Komižana u Kaliforniji.
8. Joško Božanić - *Nacrt glosara gajete falkuše*; objavljeno u Zborniku radova znanstvenog skupa Tisuću godina prvoga spomena ribarstva u Hrvata, Zadar-Sali-Split 10-18 listopada 1995., HAZU, Zagreb 1997, str. 181-194.
9. Joško Božanić - *Onimikon Palagruže*, Zbornik Palagruža - jadranski dragulj sa Stručno-znanstvenog skupa Palagruža, povodom 100 godina meteoroloških mjerenja i motrenja na otoku Palagruži, u Splitu 28-30. lipnja 1995. godine; Split 1996.; antroponimija i toponimija Palagruže.
10. Joško Božanić - *Iskustvo vremena komiških ribara*, "Čakavska rič", 1996. br. 1-2, str. 7-94., glosar vremenske prognoze komiškog govora.
11. Joško Božanić - *Tradicionalna regata gajeta falkuša od Komiže do Palagruže*, Zbornik "Palagruža - jadranski dragulj" sa Stručno-znanstvenog skupa Palagruža, povodom 100 godina meteoroloških mjerenja i motrenja na otoku Palagruži, u Splitu 28-30. lipnja 1995. godine; Split 1996., glosar priče o regati.
12. Joško Božanić - *Lingua franca*, Split 1997, Rječnik 65-93. zbirka pjesama na komiškom govoru.
13. Joško Božanić - *Komiška ribarska epopeja II*, "Čakavska rič", 1998, br. 1-2, str. 69-172., ribarske priče komiških ribara.
14. Joško Božanić - *U sjeni Green Hilla*, Split 2001, Glosar str. 82-102., drama - govor Komižana u Kaliforniji.

15. Guido Cifoletti - *Il Vocabolario della Lingua Franca*, Padova 1980.
16. Alemko Gluhak - *Hrvatski etimološki rječnik*, Zagreb 1993.
17. Mate Hraste, Petar Šimunović, Reinhold Olesch - *Čakavisch-Deutsches Lexicon*, Böklau, Verlag, Köln, Wien 1979.
18. Andro Roki Fortunato - *Libar Viškiga jažika*, Toronto 1997.
19. Petar Skok - *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. I-IV*, Zagreb 1971-1974.
20. Radovan Vidović - *Jadranske leksičke studije*, Književni krug 1993.
21. Vojmir Vinja, *Jadranske etimologije*, Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku, knjiga I., Zagreb 1998.
22. Radovan Vidović - *Pomorski rječnik*, Split 1994.

Non-fiction tales (facenda) of the island of Vis

Summary

This work presents a very rich speech vocabulary of the island of Vis excerpted from 60 humorous non-fiction tales (*facenda*) which appear in written form for the first time. The author recorded these stories during a period of over 30 years, some of the narrators being born in the 19th century. The research covered the whole island of Vis, and the narrators are native speakers from Komiža, Vis and Visian and Komižan villages. The texts represent a true recording with all the characteristics of oral speaking in the organic idiom. These texts are lexically interesting because many of them were recorded in a time when the island was not influenced by modern global processes. This organic speech is on one hand characterised by the Slavic lingual and lexical archaism, and on the other kahand by the richly adapted words of alloglotic origin which is mainli Romanic.

The lexemes are grammatically described and presented in different contexts, with rich phraseology and indication of stylistic value.

The *facenda* texts were chosen not only according to the criterion of lexical value, but also of literary value. They are lingual documents of the archaic Vis speeches and at the same time represent an exemplar kind of Vis oral literature that is characterised by its special kind of humour.

La *facende* dell'isola di Vis

Contributo alla ricerca lessicale sulle parlate dell'isola di Vis

Riassunto

Questo studio presenta l'eccezionale ricchezza lessicale delle parlate dell'isola di Vis, estratta dai testi di 60 racconti comico-realistici (*facende*), qui pubblicati per la prima volta nel media della parola scritta. L'autore ha raccolto questi racconti nell'arco di tempo di oltre trentanni, e tra i narratori ve ne sono anche alcuni nati nel XIX secolo. La ricerca interessa tutta l'isola di Vis, i narratori sono parlanti di madrelingua di Komiža, Vis e dei loro paesi. I testi sono la fedele trascrizione delle registrazioni al magnetofono con tutte le caratteristiche della narrazione orale nell'idioma organico. L'interesse lessicale di questi testi deriva dal fatto che molti sono stati registrati al tempo in cui sull'isola non era ancora prevalsa l'influenza dei processi contemporanei di globalizzazione, per questo sono caratterizzati da una parte dall'arcaismo linguistico e lessicale slavo e dall'altra parte dalla ricchezza degli adattamenti lessicali di origine alloglotta, in prevalenza romanza.

I lessemi sono descritti dal punto di vista grammaticale e presentati in vari contesti, con una ricca fraseologia e con l'indicazione dei valori stilistici delle espressioni.

I testi delle *facende* sono stati scelti non solo in base al criterio lessicale, ma anche al valore letterario. Essi sono documenti linguistici sulle parlate arcaiche di Vis e, allo stesso tempo, rappresentano un genere importante della letteratura orale di Vis, la cui caratteristica principale è la comicità.

Podaci o autoru:

Joško Božanić (Komiža, 1948.), pročelnik je Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta u Splitu. Voditelj je projekta *Halieutika viškog arhipelaga, dijalektološko i maritimološko istraživanje* u Ministarstvu znanosti i tehnologije RH. Veći dio svog znanstvenog i stručnog rada posvetio je istraživanju usmene predaje otoka Visa.

Adrese: Gurnji put 27, 21485 Komiža, Radunica 26/3 21000 Split,
Tel. 021 483 409; E-mail: josko.bozanic@st.tel.hr